

การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีน
ในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์

วิทยานิพนธ์
ของ
Tang Xi

เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวัฒนธรรมศาสตร์
กันยายน 2557
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีน
ในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์

วิทยานิพนธ์
ของ
Tang Xi

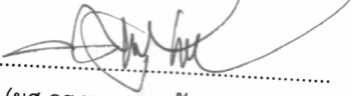
เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวัฒนธรรมศาสตร์
กันยายน 2557
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณาวิทยานิพนธ์ของ Miss Tang xi แล้วเห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวัฒนธรรมศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

(ผศ.ดร.ทองคุณ จันทอง)

ประธานกรรมการ

(กรรมการบัณฑิตศึกษาประจำคณะ)

(ผศ.ดร.โนสิต แผงสร้อย)

กรรมการ

(ประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์)

(ดร.ประสาน กำจรเมฆกุล)

กรรมการ

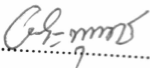
(กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์)

(ผศ.ดร.ศาสตรา เหล่าอรรคะ)

กรรมการ

(อาจารย์บัณฑิตศึกษาประจำคณะ)

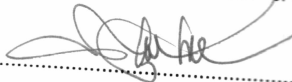

(ดร.นาวลอนงค์ ประทุมเนตร)

กรรมการ

(ผู้ทรงคุณวุฒิ)

มหาวิทยาลัยขอนแก่นให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวัฒนธรรมศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

(ผศ.ดร.ทองคุณ จันทอง)

คณบดีคณะวัฒนธรรมศาสตร์

(ศ.ดร.ประดิษฐ์ เทอดทูล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่ 19 เดือน ก.อ. พ.ศ. 2557

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ ฉบับนี้ สำเร็จลงด้วยดีเพราะได้รับความกรุณาในการให้คำปรึกษาอย่างดียิ่ง จาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทรงคุณ จันทจร ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษาประจำคณะ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โมสิต แพงสร้อย ประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศาสตรา เหล่าอรุณ อธิการบัณฑิตศึกษา และ อาจารย์ ดร.ประสาน กำจรเมฆกุล กรรมการ ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้วิจัย ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณ นายประพันธ์ ทักษิณ ผู้อำนวยการโรงเรียนรื่องคำ อำเภอร่องคำ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 24 นางสุภาพ โคตรเพ็ง ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนรื่องคำ อำเภอร่องคำ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 24 นายไชยศ วันอุทา ตำแหน่งหัวหน้ากลุ่มแผนงาน โรงเรียนรื่องคำ อำเภอร่องคำ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 24 ที่ได้ให้ความกรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพของ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ขอขอบคุณ คนไทยเชื้อสายจีน ในเขตเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ และ อาจารย์ ดร.ประสาน กำจรเมฆกุล คนไทยเชื้อสายจีน ที่กรุณาให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล จนทำให้การวิจัย สำเร็จได้ด้วยดี

ขอขอบคุณ ผู้บริหารโรงเรียน โรงเรียนรื่องคำ อำเภอร่องคำ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 24 ที่กรุณาให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล จนทำให้การวิจัย สำเร็จได้ด้วยดี

กราบขอบพระคุณ ผืนแผ่นดินไทย ที่ให้ผู้วิจัย ได้อาศัยกินอยู่อย่างมีความสุข เรียนรู้ เพิ่มพูนประสบการณ์ ในมหาวิทยาลัยในประเทศไทย แม้ผู้วิจัย จะไม่มีโอกาสมาอาศัยอีก ผู้วิจัย จะระลึกถึงสิ่งที่ทำให้ชีวิตและคอยปลุกฝังให้ผู้วิจัย เป็นผู้มี ความมานะ พากเพียร จนประสบผลสำเร็จ ในการศึกษาและมีชีวิตที่ดีงาม

กราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ ที่ให้ชีวิตและคอยปลุกฝังให้ผู้วิจัย เป็นผู้มี ความมานะ พากเพียรจนประสบผลสำเร็จในการศึกษาและมีชีวิตที่ดีงาม

คุณค่าและประโยชน์อันพึงได้จากวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัย ขอมอบเป็นเครื่องบูชาแด่ คุณบิดา มารดา และบูรพาจารย์ ตลอดจนผู้มีพระคุณทุกท่านที่มีส่วนสำคัญในการวางรากฐานชีวิตและการศึกษาให้คนไทยและคนจีนมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันตลอดมา

Tang Xi

ชื่อเรื่อง	การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีน ในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์
ผู้วิจัย	Miss Tang Xi
กรรมการควบคุม	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โฆสิต แพงสร้อย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศาสตรา เหล่าอรระคะ และ อาจารย์ ดร.ประสาน กำจรเมณฑกุล
ปริญญา	ศศ.ม. สาขาวิชา วัฒนธรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัย	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ปีที่พิมพ์ 2557

บทคัดย่อ

ชาวจีนที่อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานในยุคแรกมีฐานะยากจน ได้นำเอาวัฒนธรรมท้องถิ่นของตนมาใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตและผสมผสานเข้ากับวัฒนธรรมของคนไทยในท้องถิ่นได้อย่างกลมกลืนจนไม่สามารถแยกออกจากกันได้ การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมาย เพื่อศึกษาความเป็นมาของคนไทยเชื้อสายจีน ในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีน และศึกษาการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีน ในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย มี 3 กลุ่ม คือ กลุ่มคนไทยเชื้อสายจีนที่อยู่ร่วมกับกลุ่มชาติพันธุ์ไทย ในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ผู้ให้ข้อมูลแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้รู้ จำนวน 26 คน กลุ่มคนไทยเชื้อสายจีน จำนวน 20 คน และกลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั่วไป จำนวน 20 คน โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ การสังเกตและการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลตามความมุ่งหมายของการวิจัยและนำเสนอผลการวิจัย โดยวิธีพรรณนาวิเคราะห์ ผลการวิจัยปรากฏ ดังนี้

ความเป็นมาของคนไทยเชื้อสายจีน ในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการวิจัยพบว่า คนไทยเชื้อสายจีนส่วนใหญ่ที่อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานในกาฬสินธุ์ เป็นจีนแต้จิ๋ว อพยพมาจากเมืองซัวเถาประเทศจีน สาเหตุจากปัญหาภัยสงครามในประเทศ ทำให้คนจีนอพยพเข้ามาในประเทศไทย บางส่วนเข้ามาตั้งถิ่นฐานในจังหวัดกาฬสินธุ์ อาศัยบริเวณถนนโสมพมิตร และถนนผ้าขาว ประกอบอาชีพการค้าขาย และใช้แรงงาน เมื่อมีฐานะทางเศรษฐกิจดีขึ้นก็ขยายกิจการ สร้างฐานะจนกลายเป็นผู้นำทางเศรษฐกิจของจังหวัดกาฬสินธุ์ ในอดีตระยะแรก ได้นำขนบธรรมเนียมประเพณีดั้งเดิมของตนเข้ามาปฏิบัติภายในกลุ่มคนจีน

สภาพปัจจุบันและปัญหาความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีน ในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการวิจัยพบว่า ด้านเศรษฐกิจ ชาวจีนอพยพเข้ามาในระยะแรก ชาวจีนยังไม่ได้เข้ามา มีบทบาทสำคัญทางเศรษฐกิจทั้งในภูมิภาคและในส่วนกลาง ชาวจีนจะทำมาหาเลี้ยงชีพด้วยการใช้แรงงาน เมื่อเห็นช่องทางในด้านการค้าขาย คนจีนจึงต่างพากันหันมายึดอาชีพค้าขาย อาชีพค้าขายตกไปอยู่ในมือของคนจีน เพราะคนไทยไม่นิยมการค้าขาย ด้านการศึกษา คนไทยในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ในอดีต ส่งบุตรหลานเข้าเรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แล้วให้บุตรหลานออกจากโรงเรียน เพื่อช่วยครอบครัวทำนาทำไร่ ผู้ชายให้บวชเรียน ผู้หญิงให้ช่วยทำงานในบ้าน ในอดีตคนจีนโพนทะเล จะให้บุตรหลานเรียนหนังสือพออ่านออก

เขียนได้ ด้านประเพณีและวัฒนธรรม ชาวจีนเป็นชนชาตินับถือประเพณีของตนเองอย่างเคร่งครัด จากบรรพบุรุษ และพิธีกรรมของชาวจีน เป็นพิธีกรรมที่สื่อความเข้าใจของชุมชน ในอดีตชาวจีนอพยพเป็นเกษตรกรและมีการศึกษาน้อย วัฒนธรรมที่ติดตัวชาวจีน จึงเป็นวัฒนธรรมของสังคมเกษตรกรรม ให้ความสำคัญกับครอบครัว เครือญาติ ลัทธิความเชื่อ และการรวมกลุ่มเพื่อปกป้องผลประโยชน์ ลัทธิความเชื่อเกี่ยวข้องกับพิธีกรรมอย่างแยกไม่ออก ชาวจีนบูชาบรรพบุรุษด้วยเครื่องเซ่นสังเวย เช่น เดียวกันกับการบูชาเทพเจ้าต่างๆ

การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีน ในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการวิจัยพบว่า ด้านเศรษฐกิจ พบว่า คนไทยในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ มีทัศนคติที่ดีต่อคนไทยเชื้อสายจีน ที่มีความขยันขันแข็งทำมาหากินทุกประเภท มีความซื่อสัตย์สุจริตให้บริการกับลูกค้าเป็นอย่างดี ด้านการศึกษา ปัจจุบันคนไทยนิยมส่งบุตรหลานให้เรียนร่วมกับคนไทยเชื้อสายจีน สามารถนำวิธีการเรียนรู้ไปเป็นแบบอย่าง ในการประพฤติปฏิบัติได้อย่างดี พอกลับจากโรงเรียนก็จะช่วยครอบครัวทำงาน ด้านประเพณีและวัฒนธรรม การผสมกลมกลืนด้านการแต่งงานปัจจุบัน พบว่า คนไทยแต่งงานกับคนไทยเชื้อสายจีนจำนวนมาก คู่สมรสนิยมแยกครอบครัวออกอยู่ต่างหาก มีค่านิยมแบบสมัยใหม่ คือ การมีครอบครัวขนาดเล็ก ที่มีเฉพาะพ่อแม่ ลูก การผสมกลมกลืน ทั้งในด้านวิถีชีวิตและด้านสังคม ให้เข้ากับวัฒนธรรมของคนในท้องถิ่น เป็นผลทำให้คนทั้งสองกลุ่มชาติพันธุ์สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข โดยไม่มีความขัดแย้งกัน ด้านความเชื่อและศาสนา มีการหลอมรวมความเชื่อและศาสนาด้วยกัน จนสามารถผสมกลมกลืนกันได้ดีที่สุด ตามแนวความคิดที่ว่า ชนกลุ่มน้อยย่อมรับความเชื่อทางศาสนาของชนกลุ่มใหญ่ สังเกตได้จากการประกอบพิธีกรรมแบบคนไทย เช่น มีการไหว้เจ้าที่ทุกวันพระ มีการไหว้พระพุทธรูป นิยมทำบุญตามแบบคนไทย ได้แก่ การทำบุญตักบาตร ทอดกฐิน

สรุปได้ว่า แนวทางการผสมกลมกลืนที่คนไทยเชื้อสายจีน อยู่ร่วมกับคนไทยได้อย่างมั่นคงในสังคมเพราะคนไทยเชื้อสายจีน มีความรับผิดชอบในครอบครัวสูง สามารถสร้างฐานะได้ง่ายกว่า แต่งานกับคนท้องถิ่น มีความร่วมมือในด้านการศึกษา คนจีนที่ค้าขาย มอบทุนการศึกษาสำหรับคนไทย การจัดงานประเพณีผสมกลมกลืนอย่างงดงาม มีการนำรำไทยในกิจกรรมของคนไทยเชื้อสายจีน คนไทยเชื้อสายจีนไปทำบุญที่วัดไทย และคนไทยร่วมกิจกรรมวันวันตรุษจีน เป็นการผสมกลมกลืนวิถีชีวิต ให้คนไทยเชื้อสายจีน เป็นผู้ที่มีความสำนึกรักในถิ่นเกิด ต้องการที่จะตอบแทนบุญคุณของแผ่นดิน จึงมีความพยายาม ที่จะบำรุงรักษาและพัฒนาบ้านเมืองให้มีความเจริญขึ้น สามารถผสมกลมกลืนให้เข้ากันได้เพราะมีแนวคิดไปในทางเดียวกัน จึงทำให้สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข

TITLE Cultural Assimilation of Chinese Ethnicity at Town Municipalities in Kalasin Province, Thailand

AUTHOR Miss Tang xi

ADVISORS Asst. Prof. Dr. Kosit Paengsoy, Asst. Prof. Sastra Laoakka and Dr .Prasarn Kumjornmenukul

DEGREE M.A. **MAJOR** Cultural Science

UNIVERSITY Mahasarakham University **DATE** 2014

ABSTRACT

Chinese immigrants in the early settlement of Town Municipalities in Kalasin Province, Thailand were at an economic disadvantage. They have brought their culture and used it as a guide into the life and culture of Thailand which incorporates local harmony. This study aimed to explore the history of Chinese ethnicity at town Municipalities in Kalasin Province, study about current issues and cultural relations of Chinese ethnicity at Town Municipalities in Kalasin Province, and to study the cultural assimilation of Chinese ethnicity at Town Municipalities in Kalasin Province. The sample used in the study were 3 groups consisting of the Chinese population. The informants were divided into 3 groups : 1) 26 key informants; 2) 20 casual Chinese ethnic informants; and 3) 20 general informants. The research instruments used were interviews, observations, and focus-group discussions. The analysis was based on the aim of the research and the presentation of findings was done descriptively.

The results were as follows: On the history of the Chinese ethnicity in Town Municipalities in Kalasin Province, the results indicated that the majority of Chinese ethnic immigrants that settled in Kalasin Province were Teochew Chinese migrated from Shantou,China resulting from the war in the country. It caused Chinese people to migrate into Thailand. Some settled in Kalasin Province and resided in the area of Sompamitra and Phakhao roads. They earned their living by trade and labor occupations. When their economy improved, they expanded to be an economic leader of the province. In the first phase, they had brought their traditional culture into practice within the groups of the Chinese people.

On current conditions, the results showed that the Chinese ethnic groups in the early stages of migration did not have important roles in economic aspects. They did not play an important role in both the regional

and central economy. Chinese people made a living by labor working. When they saw opportunity and channels of trade, Chinese people turn to trading. The trade fell into the hands of the Chinese people because Thai people have no popularity in trading. On the education aspect, Thai people at Town Municipalities in the past in Kalasin Province were likely to send their children to finish the sixth grade education then take their children out of schools to help with family farming. Men will be ordained and women will go to work in the households. In the past, overseas Chinese sent their children to learn how to read and write. On the traditions and customs, Chinese people respect the traditions of their ancestors and rituals strictly that convey an understanding of the community. Formerly, Chinese immigrants were farmers, had little education and were ingrained in the culture of agriculture that focuses on family, Kinship ideology, and integration to protect their interests. The cult and rituals are inseparably related.

On the cultural assimilation of Chinese ethnicity at Town municipalities in Kalasin Province, results found that the economic aspect of Thai people in Town Municipalities of Kalasin Province has a positive attitude towards the Chinese ethnicity with many diligent livelihoods and honesty providing services to clients as well. At the present, Thai people send their children to schools together with the Chinese migrants. It can be a way of learning to be a role model in practice. When they return from school, the students will help with working families. The blending of cultures and traditions occurred through marriage. There are many blendings of modern couples between Thai people and Chinese. Most couples split apart the family with modern values to have small families with father, mother and children. Therefore, the assimilation in terms of lifestyle and social culture of local people as are in result, the two ethnic groups which can live together without conflict. Regarding faith and religion, they melded together so that it can blend well. Based on the idea that minorities will take their religious beliefs from the majorities. This can be observed as majority ceremonies in Thailand such as offerings or sacrifice to the spirits on every Buddhist Holy Day, praying respect to the Lord Buddha. The popularity of making merits such as giving food or offerings to Buddhist monks and “Thot Kathin” or the annual merit-making ceremonies in which new yellow robes are presented to Buddhist monks by laymen.

It can be concluded that the way of harmonic assimilation of Chinese ethnicity is to peacefully live with Thai people because they are highly responsible for their families and can easily build their wealth. There is the

aspect of cooperation in education, as the Chinese traders donate scholarships for Thai people, the tradition and ceremony can be blended beautifully.

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย	4
คำถามของการวิจัย	4
ความสำคัญของการวิจัย	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
กรอบแนวคิดในการวิจัย	5
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
ความรู้เกี่ยวกับเรื่องการศึกษาวิจัย	7
การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม	7
ชาวจีนในประเทศไทย	12
วัฒนธรรมประเพณีคนไทยเชื้อสายจีนในประเทศไทย	18
บทบาทของชาวจีนในประเทศไทย	25
กฎหมายและนโยบายที่เกี่ยวข้อง	34
นโยบายรัฐบาลปัจจุบันด้านศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม	34
แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	40
แนวคิดที่เกี่ยวข้อง	40
ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	44
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	53
งานวิจัยในประเทศ	53
งานวิจัยต่างประเทศ	59
3 วิธีดำเนินการวิจัย	62
ขอบเขตของการวิจัย	62
วิธีดำเนินการวิจัย	64
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	68
ตอนที่ 1 ความเป็นมาของคนไทยเชื้อสายจีน ในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์	68
ตอนที่ 2 สภาพปัจจุบันและปัญหาความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมของคนไทย ในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์	77

บทที่	หน้า
ตอนที่ 3 การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีน ในเขตเทศบาล เมืองจังหวัดกาฬสินธุ์	92
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	122
สรุปผล	122
อภิปรายผล	133
ข้อเสนอแนะ	151
บรรณานุกรม	152
ภาคผนวก	157
ภาคผนวก ก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบบสัมภาษณ์	158
ภาคผนวก ข ภาพประกอบ	178
ประวัติย่อของผู้วิจัย	188

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย	6
2 ระบบการตีความสัญลักษณ์	47
3 รูปปั้นเจ้าโสมพะมิตร (พระยาชัยสุนทร) ผู้ครองเมืองกาฬสินธุ์เป็นคนแรก	69
4 สภาพปัจจุบันและปัญหาความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมด้านเศรษฐกิจ	78
5 สภาพปัจจุบันและปัญหาความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมด้านการศึกษา	79
6 สภาพปัจจุบันและปัญหาความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมด้านการศึกษา	80
7 สภาพปัจจุบันและปัญหาความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมด้านประเพณีและวัฒนธรรม	81
8 สภาพปัจจุบันและปัญหาความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมด้านประเพณีและวัฒนธรรม	82
9 สภาพปัจจุบันและปัญหาความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมด้านศาสนาและความเชื่อ	83
10 สภาพปัจจุบันและปัญหาความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมด้านศาสนาและความเชื่อ	86
11 สภาพปัจจุบันและปัญหาความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมด้านศาสนาและความเชื่อ	87
12 การติดต่อทางวัฒนธรรมด้านเศรษฐกิจ	92
13 การติดต่อทางวัฒนธรรมด้านเศรษฐกิจ	93
14 การติดต่อทางวัฒนธรรมด้านการศึกษา	94
15 การติดต่อทางวัฒนธรรมด้านประเพณี	95
16 การติดต่อทางวัฒนธรรมด้านความเชื่อและศาสนา	96
17 การติดต่อทางวัฒนธรรมด้านความเชื่อและศาสนา	97
18 การแบ่งปันทางวัฒนธรรมด้านเศรษฐกิจ	99
19 การแบ่งปันทางวัฒนธรรมด้านการศึกษา	99
20 การแบ่งปันทางวัฒนธรรมด้านการศึกษา	100
21 การแบ่งปันทางวัฒนธรรมด้านประเพณี	101
22 การแบ่งปันทางวัฒนธรรมด้านความเชื่อและศาสนา	102
23 การแบ่งปันทางวัฒนธรรมด้านความเชื่อและศาสนา	103
24 การแบ่งปันทางวัฒนธรรมด้านความเชื่อและศาสนา	104
25 การแบ่งปันทางวัฒนธรรมด้านความเชื่อและศาสนา	105
26 การปรับตัวทางวัฒนธรรมด้านเศรษฐกิจ	106
27 การปรับตัวทางด้านการศึกษา	107
28 การปรับตัวทางด้านการศึกษา	108
29 การปรับตัวทางวัฒนธรรมด้านประเพณี	109
30 การปรับตัวทางวัฒนธรรมด้านความเชื่อและศาสนา	110
31 การปรับตัวทางวัฒนธรรมด้านความเชื่อและศาสนา	111
32 การปรับตัวทางวัฒนธรรมด้านความเชื่อและศาสนา	112
33 การปรับตัวทางวัฒนธรรมด้านความเชื่อและศาสนา	113

ภาพประกอบ

หน้า

34	การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมด้านเศรษฐกิจ	114
35	การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมด้านเศรษฐกิจ	114
36	การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมด้านการศึกษา	115
37	การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมด้านการศึกษา	116
38	การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมด้านประเพณี	117
39	การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมด้านความเชื่อและศาสนา	118
40	การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมด้านความเชื่อและศาสนา	119
41	การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมด้านความเชื่อและศาสนา	120
42	สำนักงานเทศบาลจังหวัดกาฬสินธุ์ บริการหอประชุมจัดงานพิธีสำคัญสำหรับ คนไทยเชื้อสายจีน	179
43	พระเจ้าโสมพะมิตร	179
44	ศาลเจ้าพ่อหลักเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์	180
45	โปงลางสัญลักษณ์ด้านดนตรี จังหวัดกาฬสินธุ์	180
46	ศาลจังหวัดกาฬสินธุ์	181
47	สมาคมพ่อค้าจังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นสถานที่ติดต่อประสานงานของคนไทยเชื้อสาย จีนในเขตเทศบาลจังหวัดกาฬสินธุ์	181
48	การประกอบอาชีพค้าขายของคนไทยเชื้อสายจีนในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์	182
49	ผู้วิจัยเยี่ยมเยียนคนไทยเชื้อสายจีนในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์	182
50	คนไทยเชื้อสายจีนประกอบอาชีพค้าขายในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์	183
51	คนไทยเชื้อสายจีนบางคนเป็นผู้มีฐานะดี เป็นคหบดี ในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์	183
52	คนไทยเชื้อสายจีนให้ข้อมูลการผสมกลมกลืนกับคนไทยในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์	184
53	คนไทยเชื้อสายจีนตอบแบบสอบถามในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์	184
54	ผู้วิจัยและคนไทยเชื้อสายจีนในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์	185
55	ประตูทางเข้าศาลเจ้ามีรูปปั้นที่เป็นความเชื่อ ทำให้มีความสุขมงคล คนไทยเชื้อสายจีนในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์	185
56	ศาลเจ้าในจังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นศูนย์รวมใจคนไทยเชื้อสายจีน ในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์	186
57	รูปปั้นสิงโต ที่เคารพของคนไทยเชื้อสายจีนในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์	186
58	รูปปั้นที่คนไทยเชื้อสายจีนในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์	187
59	โรงเรียนกาฬสินธุ์พิทยาสรรพ์ เป็นโรงเรียนที่คนไทยเชื้อสายจีนนิยม ส่งบุตรหลานเข้าเรียนมีการแลกเปลี่ยนครูผู้สอนจากประเทศจีน	187

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ชนชาติจีนเป็นชาติที่เก่าแก่ จีนเป็นแหล่งอารยธรรมที่เจริญรุ่งเรืองมาช้านาน เริ่มตั้งแต่อารยธรรมขางเป็นต้นมา ชาวจีนเป็นชนชาติที่มีความขยัน อดทน อดออมและประหยัด มีความสามารถทางการค้า ราวพุทธศตวรรษที่ 23-24 ชาวจีนบางกลุ่มได้อพยพออกนอกประเทศ เนื่องจากความยุ่งยากทางการเมืองภายในและการมีประชากรหนาแน่นมากขึ้นเรื่อยๆ ชาวจีนส่วนใหญ่ที่อพยพออกนอกประเทศ จากอาณาบริเวณทางตอนใต้ของจีนสี่มณฑล คือ กว่างตุ้ง กวางสี ฮกเกี้ยนและซัวเถา ชาวจีนพวกแรกที่อพยพไปทางเอเชียตะวันออกเฉียงใต้นั้น เป็นพวกที่มีความสามารถในการค้าขาย แต่เนื่องจากไม่มีเงินทุนจึงมุ่งที่เป็นลูกจ้างในร้านค้าทั่วไป เมื่อมีทุนบ้างแล้วก็เริ่มแยกตัวออกมาตั้งร้านเล็ก ๆ ในตลาด ในเวลาไม่ช้าก็มีร้านของตนเอง หรือบางคนก็ทำงานเป็นลูกมือ เป็นคนงานธรรมดาที่ทำงานช้านานแล้ว ขณะทำงานก็เริ่มเรียนรู้กันไปด้วยและในที่สุดก็เป็นช่างฝีมือเอง ชาวจีนอพยพมาจากประเทศจีนนั้น มีจำนวนน้อยที่ได้รับการศึกษา ต่อมาก็ได้รับการศึกษาขึ้นบ้าง ปรัชญาชีวิตของชาวจีน คือ เคารพบรรพชน เชื่อถือประเพณี ซื่อสัตย์เที่ยงธรรม มีความจริงใจ พูดจริง ทำจริง มีความกตัญญู ดังสุภาษิตว่า “บุญคุณต้องทดแทน แค้นต้องชำระ” ดังนั้น ชาวจีนจึงมีอุปนิสัย ขยัน อดทน อดกลั้น ยืนหยัดต่อสู้กับความทุกข์ยาก ประหยัดและตอบแทนบุญคุณของผู้มีพระคุณ (พัชรา กิจประถมมงคล. 2547 : 2)

คนจีนที่เข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทย ส่วนมากอาศัยอยู่ในเมืองหลวง ที่เหลือบางส่วนกระจายไปอาศัยอยู่ในชุมชนเมือง ตามจังหวัดต่าง ๆ พวกเขาได้ประกอบอาชีพค้าขาย กรรมกรช่างไม้ และเกษตรกรรมด้วยความขยัน อดทน อดกลั้น ยืนหยัดต่อสู้กับความทุกข์ยากฟันฝ่าอุปสรรคนานาประการ ด้วยความเชื่อมั่นว่า จะพบความสำเร็จในวันหน้า ไม่ยอมเลิกกิจการใด ๆ กลางครั้นจนกว่าจะได้พิสูจน์ถึงที่สุด ด้วยความมานะบากบั่นอดทน ในประเทศไทยชาวจีนที่อพยพมาส่วนใหญ่มาสองทาง คือ ทางทะเลด้านชายฝั่งอ่าวไทย และทางบกเข้ามาทางภาคเหนือ แต่เนื่องจากชาวจีนสามารถเข้ากับคนในท้องถิ่นที่ตนไปอาศัยได้ ต่อมาจึงได้รับตำแหน่งต่าง ๆ ในราชสำนัก เช่น ได้เป็นมนตรีของพระเจ้าแผ่นดิน และเป็นเจ้าเมืองก็มี พระเจ้าแผ่นดินซึ่งมีบิดาเป็นชาวจีน มารดาเป็นชาวไทย ได้ปกครองประเทศให้เจริญรุ่งเรืองเป็นเวลากว่า 14 ปี คือ พระเจ้าตากสินมหาราช การกลายเป็นคนชาติไทยของคนจีน จะใช้เวลาถึงสามชั่วคน (ยุพิน เรื่องแจ้จ. 2551 : 1)

การที่คนจีนกลายเป็นคนไทยในประเทศไทยได้สะดวก ก็เพราะคนไทยยอมรับลูกครึ่งจีนเป็นคนไทยนั่นเอง และการคละเคล้าผสมผสานกันระหว่างคนไทยกับคนจีน ที่อยู่ตามมณฑลทางภาคใต้ของประเทศจีน ชาวจีนเข้าสู่อาณาจักรไทย ตั้งแต่สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ เป็นชาวจีนแต่จิวจากเมืองซัวเถามากที่สุด ทั้งนี้เพราะแถบซัวเถามีภูเขามาก ที่ดินน้อย คนหนาแน่นมาก ประกอบกับมีภัยธรรมชาติอยู่เนื่อง ๆ และซัวเถาเป็นเมืองอยู่ชายทะเล สะดวกในการเดินทางมายังประเทศไทย จึงทำให้ชาวจีนแต่จิวจากซัวเถานิยมออกเดินทางไปตั้งหลักแหล่งทำมาหากิน ในดินแดนของประเทศอื่นที่มีความสมบูรณ์กว่า ดังนั้นจึงพบว่า ชาวจีนในประเทศไทยส่วนใหญ่เป็นชาวจีนแต่จิว มีธรรมเนียม

ประเพณีและการดำรงชีวิตแบบแต่จิว กล่าวคือ ได้มีผู้วิเคราะห์และอธิบายเพิ่มเติมถึงลักษณะสำคัญของคนแต่จิว ซึ่งเป็นชาวจีนโพ้นทะเล ส่วนใหญ่ในประเทศไทยว่า เป็นคนที่มีความขยันขันแข็ง อุดมประหยัด สามารถใช้ร่างกายเข้าแลกในการทำงานด้วยความอดทน สะสม มัธยัสถ์ เขยิบฐานะกลายเป็นพ่อค้า รับซื้อสินค้าจากเกษตรกรพื้นเมือง เป็นผู้รู้จักคิดหาวิธีการทางธุรกิจที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมในประเทศและชนบท เพื่อสร้างสรรค์ระบบธุรกิจให้เป็นประโยชน์แก่การครองชีพ นอกจากนี้ ชาวจีนยังเป็นผู้มั่นคงยึดมั่นในการรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรมของตน และยึดถือคุณธรรมเยี่ยงบรรพบุรุษ โดยเฉพาะความมีน้ำใจ กตัญญูรู้คุณ และสำคัญที่สุดคือ คนจีนมีจิตใจกล้าเสี่ยงในเรื่องการทำธุรกิจค้าขายสูงกว่าคนไทย ถึงกับมีคำกล่าวว่า “ถ้าคนจีนมีเงินหมื่นบาทก็กล้าเสี่ยงทำการค้าที่ต้องลงทุนเป็นแสน” (หวัง เหมียนฉาง. 2531 : 35)

จากการที่คนไทยและคนจีนได้มีความสัมพันธ์กัน ทั้งในระดับรัฐบาล และระหว่างผู้อพยพเข้ามาอยู่ในประเทศไทยกับชาวไทย จึงทำให้ความเป็นไทยและจีน มีความกลมกลืนกันในหลาย ๆ เรื่องดังกล่าวแล้ว แต่อย่างไรก็ตามสิ่งที่ยังปรากฏชัดและเป็นความแตกต่างอย่างเห็นได้ชัด ก็คือความสามารถทางการค้าของชาวจีน ที่ตั้งร้านค้าขายและดำเนินธุรกิจใหญ่ ๆ ในประเทศไทย นับได้ว่าเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีอิทธิพลต่อเศรษฐกิจของประเทศ แต่ชาวจีนเหล่านั้น ส่วนก็ได้กลายเป็นสัญชาติเป็นไทยไปแล้ว (คนไทยเชื้อสายจีน) นอกจากชาวจีนที่มีสัญชาติไทย จะมีบทบาททางการค้าแล้ว ในปัจจุบันยังมีบทบาทในด้านอื่น ๆ เช่น ด้านการเมือง โดยเข้าไปดำรงตำแหน่งที่สำคัญในคณะรัฐบาล ซึ่งก็ถือว่าเป็นกลุ่มคนระดับสูง ในการบริหารระดับประเทศ แต่ในการรับรู้ของคนไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งคนไทยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ก็ยังรับรู้ว่าเป็นคนจีนอยู่นั่นเอง จะสังเกตได้จากการเรียกบุคคลเหล่านั้นไปในลักษณะที่บ่งชี้ว่าเป็นคนจีน ชาวจีนที่เข้ามาอยู่ในเมืองไทยในระยะแรกนั้น มีทั้งเข้ามาเพื่อเป็นกุลี และทำการค้า ครั้นเวลาต่อมา ก็แต่งงานกับคนไทยมากขึ้น ลูกหลานที่เกิดมาก็มีสัญชาติไทย การแพร่กระจายของชาวจีนไปสู่หัวเมืองต่างๆ ก็มากขึ้น ทั้งในภาคเหนือ ภาคใต้ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยส่วนใหญ่จะไปประกอบธุรกิจการค้า (ขจัดภัย บุรุษพัฒน์. 2517 : 85)

จังหวัดกาฬสินธุ์เป็นจังหวัดที่มีกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ อาศัยอยู่มาก เช่น ญ้อ ไทย ลาว รวมทั้งคนจีนที่เข้ามาอาศัยอยู่ในจังหวัดกาฬสินธุ์ ซึ่งเป็นจังหวัดค่อนข้างเล็ก มีความอุดมสมบูรณ์มาก การค้ามีน้อย การเข้ากับวัฒนธรรมในท้องถิ่นก็สามารถกลมกลืนกันได้ และต่างก็มีความสัมพันธ์กับคนไทยในท้องถิ่นด้วยดี ชาวจีนจำนวนมากเมื่อเข้ามาพึ่งพระบรมโพธิสมภารในประเทศไทย จะมีอิสระในการประกอบอาชีพเหมือนคนไทยโดยทั่วไป จึงทำให้ชาวจีนอพยพมาจากประเทศจีนเพิ่มมากขึ้น สังคมได้มีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว อาจเรียกได้ว่าค่อนข้างแออัด ต่อมาชาวจีนได้ขยายขยายออกไปสู่จังหวัดต่าง ๆ แทบทุกจังหวัด โดยเฉพาะที่จังหวัดกาฬสินธุ์ ซึ่งมีความอุดมสมบูรณ์ด้านทรัพยากรอยู่แล้ว ชาวจีนทุกคนที่เข้ามาประกอบอาชีพในจังหวัดนี้ ต่างมีความรู้สึกกว้างง่ายต่อการดำรงชีวิต ไม่มีปัญหาเรื่องภาษามากนัก ประกอบกับไม่มีความขัดแย้งด้านวัฒนธรรมและความเป็นอยู่ จากการบอกเล่าและการแนะนำของชาวจีนที่เข้ามาอยู่ก่อนแล้วว่า จังหวัดกาฬสินธุ์เป็นจังหวัดที่อุดมสมบูรณ์ ประกอบการค้าได้ดี สามารถดำเนินธุรกิจประสบความสำเร็จ จนมั่งคั่งได้ในเวลาอันรวดเร็ว (สิริกกร กำพลังฤทธิ์. 2551 : 56-57)

จังหวัดกาฬสินธุ์เป็นอีกจังหวัดหนึ่งที่น่าสนใจของชาวจีน ในการดำรงชีวิตและประกอบธุรกิจ จนมีความเจริญก้าวหน้ามาจวบจนในปัจจุบัน ความสัมพันธ์ระหว่างคนไทยเชื้อสายจีนกับคนไทย

ในจังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นไปในลักษณะของการติดต่อค้าขายเป็นส่วนใหญ่ คนไทยเชื้อสายจีนเหล่านั้น จึงอาศัยอยู่ในแหล่งชุมชนใหญ่ ๆ เพื่อทำการค้า โดยในเขตเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ คนไทยเชื้อสายจีน สามารถพูดภาษาท้องถิ่น และเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนในบางโอกาสได้อย่างกลมกลืนอีกด้วย บุตรหลานของคนไทยเชื้อสายจีน ก็ได้รับการสนับสนุนส่งเสริมให้ได้รับการศึกษาให้สูงขึ้น จนในปัจจุบันคนไทยเชื้อสายจีนที่อาศัยอยู่ในจังหวัดกาฬสินธุ์ สำเร็จการศึกษาระดับสูงและเข้ารับราชการในหน่วยงานต่าง ๆ ของจังหวัดกาฬสินธุ์เป็นจำนวนมาก โดยลักษณะของชาวจีนนั้น เป็นนัก “วัฒนธรรมนิยม” ชาวจีนส่วนมากจะมีความภาคภูมิใจในอารยธรรมของตนเอง และรักษาวัฒนธรรมประเพณีของตนไว้อย่างเหนียวแน่น และสืบทอดมายังลูกหลาน ไม่ว่าจะตั้งหลักฐานในต่างถิ่น ต่างภูมิภาคก็ตาม ในลักษณะที่คุณลักษณะของคนไทยภาคอีสาน ก็มีวิถีการดำรงชีวิตและขอบนิสัยที่รักสงบ นับถือและปฏิบัติตามประเพณีดั้งเดิมของตนอย่างเคร่งครัด ให้ความเป็นมิตรและมีปฏิสัมพันธ์กับคนต่างวัฒนธรรมอย่างใกล้ชิด แต่จะมองไม่เห็นความแตกต่างของการดำรงชีวิตระหว่างคนไทยอีสานกับคนจีนในภาคพื้นอีสาน ความกลมกลืนและการปรับตัวระหว่างคนไทยเฉพาะถิ่น (คนไทยอีสานในเขตเมืองกาฬสินธุ์) กับคนไทยเชื้อสายจีนที่ประกอบธุรกิจและอาชีพอื่น ๆ ในชุมชนเดียวกันนี้ จึงมีความจงใจที่น่าจะได้ศึกษาทัศนคติของบุคคลสองกลุ่มนี้ ในด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม เพื่อเป็นข้อมูลในด้านวัฒนธรรมและมานุษยวิทยาต่อไป (กอแก้ว ศิริกุล. 2552 : 87)

สาเหตุที่ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษา เรื่อง การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีนในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ในครั้งนี้ คือ จากการได้ศึกษาจากเอกสารและการได้ลงพื้นที่ของผู้วิจัย พบว่า คนไทยเชื้อสายจีนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ประสบความสำเร็จในการทำธุรกิจค้าขายเป็นจำนวนมาก รวมทั้งได้มีส่วนร่วมในฝ่ายบริหารของเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ถึงระดับนายกเทศมนตรี และตำแหน่งสำคัญ ๆ อีกหลายตำแหน่ง จะเห็นได้จากการสมัครเข้ารับการเลือกตั้งในเขตเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ ก็จะมีนักธุรกิจชาวไทยเชื้อสายจีนลงสมัครเป็นจำนวนมาก และได้รับเลือกตั้งเข้าไปบริหารงานเป็นจำนวนมากเช่นกัน ซึ่งในการบริหารงาน ก็ได้สร้างความเจริญให้กับจังหวัดกาฬสินธุ์จนเป็นที่ประจักษ์อย่างชัดเจน ส่วนในด้านวัฒนธรรมประเพณี ชาวไทยเชื้อสายจีนก็ได้มีการนำประเพณีจีนมาประยุกต์ให้เข้ากับสภาพสังคมในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ได้อย่างกลมกลืนอีกด้วย ดังนั้น ผลการวิจัยในครั้งนี้ จึงน่าจะได้ประโยชน์ตรงตามจุดมุ่งหมายที่ได้ตั้งไว้เป็นอย่างดี

อีกประการหนึ่ง ก็คือ ผู้วิจัยเป็นคนจีนที่มาจากประเทศจีนแผ่นดินใหญ่ และเป็นครูผู้สอนภาษาจีนในโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดกาฬสินธุ์ ได้มีโอกาสพบปะ และพบเห็นคนไทยเชื้อสายจีนจำนวนมากที่ดำรงชีวิต ในเขตเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ ซึ่งประกอบอาชีพอยู่ร่วมกันกับคนไทยในสังคมอย่างมีความสุข และประสบผลสำเร็จในชีวิตจำนวนมาก ผู้วิจัย มีความสนใจใคร่จะศึกษาเกี่ยวกับการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีนในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ว่า มีกระบวนการใช้ชีวิตอย่างไร การใช้ประโยชน์ในเชื้อชาติที่มีความขยันอดทน

จากบรรพบุรุษ หลักการปรับตัวให้เข้าถึงชุมชน การมีส่วนร่วมในชุมชนรูปแบบใด คนจีนที่ยังคง เป็นอัตลักษณ์ แต่อยู่ในสังคมไทยอย่างไร ด้านการพัฒนา มีกระบวนการจัดการในการดำรงชีวิต เพื่อการเปลี่ยนแปลง มีความเหมาะสมกับบริบทพื้นที่ มีความประหยัด ถูกต้องตามความเชื่อ และพิธีกรรมเดิมที่มีมาก่อน นำพิธีกรรม หรือวัฒนธรรมเดิมมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสภาพสังคมคนไทยเชื้อสายจีนในปัจจุบันเป็นอย่างไร จึงต้องศึกษาวัฒนธรรมส่วนย่อยในสังคมเป็น

องค์ประกอบ และการผสมผสานทางวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีน เพื่อการอยู่ร่วมกันในสังคมไทย เพื่อการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมได้อย่างเหมาะสม และเกื้อกูลต่อกันให้มากที่สุด

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความเป็นมาของคนไทยเชื้อสายจีน ในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์
2. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีน ในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์
3. เพื่อศึกษาการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีน ในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์

คำถามของการวิจัย

1. ความเป็นมาของคนไทยเชื้อสายจีน ในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์เป็นอย่างไร
2. สภาพปัจจุบันและปัญหาความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีน ในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ มีสภาพเป็นอย่างไร
3. การบูรณาการทางวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีนในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ มีลักษณะการประยุกต์ใช้กับสภาพสังคมปัจจุบัน เป็นอย่างไร

ความสำคัญของการวิจัย

1. ได้ทราบความเป็นมาของคนไทยเชื้อสายจีน ในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ เพื่อให้คนไทยเชื้อสายจีน และคนไทย ในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ได้ใช้เป็นแนวทางในการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข
2. ได้ทราบสภาพปัจจุบันและปัญหาความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีน ในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ เพื่อให้คนไทยเชื้อสายจีนและคนไทย ในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ใช้เป็นแนวทางในการแก้ปัญหา การอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข
3. ได้ข้อมูลการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีน ในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ เพื่อให้คนไทยเชื้อสายจีนและคนไทย ในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ใช้เป็นแนวทางในการนำ ประเพณี พิธีกรรม ความเชื่อและศาสนา ไปประยุกต์ใช้ในสังคมปัจจุบัน
4. เป็นแนวทางสำหรับ สำนักงานเทศบาล สภาวัฒนธรรม องค์การการกุศล ในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรม การบริการ ด้านการศึกษา ประเพณี พิธีกรรม ความเชื่อและศาสนา การสำหรับคนไทยเชื้อสายจีน ในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์

นิยามศัพท์เฉพาะ

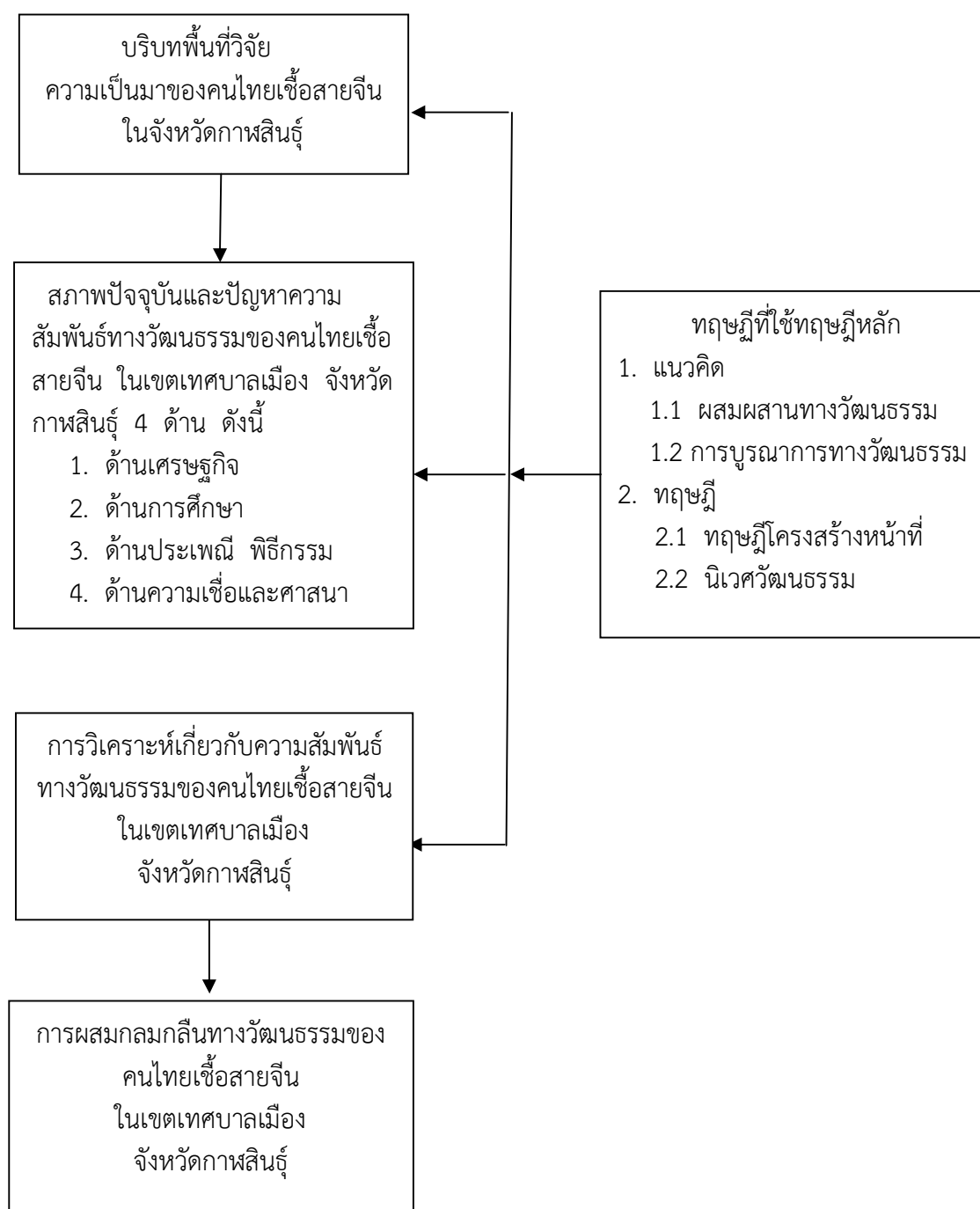
1. การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม หมายถึง การที่ชนชาติหนึ่งผสมกลมกลืนเป็นคนอีกชนชาติหนึ่ง ได้นั้น จะต้องประกอบด้วยกระบวนการสองประการ คือจะต้องมีการผสมผสานทางวัฒนธรรมเกิดขึ้น ชนชาติอื่นได้รับเอาวัฒนธรรมของชนกลุ่มใหญ่ที่เป็นเจ้าของประเทศ จึงเกิดการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมขึ้น โดยมีกระบวนการ 4 ขั้นตอน คือ การติดต่อ การแบ่งปัน การปรับตัว และการผสมกลมกลืน ซึ่งในที่นี้หมายถึง คนไทยเชื้อสายจีนในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ มีความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมกับประชาชนจังหวัดกาฬสินธุ์ ในด้าน ด้านเศรษฐกิจ ด้านการศึกษา ด้านประเพณี พิธีกรรมและด้านความเชื่อและศาสนา
2. คนไทยเชื้อสายจีน หมายถึง บุคคลที่มีเชื้อสายจีนที่เกิดในประเทศไทย มีเชื้อสายมาจากบรรพบุรุษที่เป็นชาวจีน ปัจจุบันอาศัยอยู่ในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์
3. เทศบาล หมายถึง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่มีกลุ่มคนไทยเชื้อสายจีนอาศัยอยู่หนาแน่น ในที่นี้ หมายถึง เทศบาลเมืองกาฬสินธุ์

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้มุ่งศึกษาการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีนในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยมีกรอบแนวคิด 4 ด้าน ดังนี้

1. ด้านเศรษฐกิจ
2. ด้านการศึกษา
3. ด้านประเพณี พิธีกรรม
4. ด้านความเชื่อและศาสนา

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัย เรื่อง การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีน ในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ผู้วิจัย ได้ศึกษาเอกสารแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตามลำดับ ดังนี้

1. ความรู้เกี่ยวกับเรื่องการศึกษาวิจัย
 - 1.1 การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม
 - 1.2 ชาวจีนในประเทศไทย
 - 1.3 วัฒนธรรมประเพณีคนไทยเชื้อสายจีนในประเทศไทย
 - 1.4 การอพยพของชาวจีนสู่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
 - 1.5 บทบาทของชาวจีนในประเทศไทย
 - 1.6 วัฒนธรรมประเพณีคนไทยเชื้อสายจีนในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์
2. กฎหมายและนโยบายที่เกี่ยวข้อง
3. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง
 - 3.1 แนวคิดที่เกี่ยวข้อง
 - 3.2 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 4.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 4.2 งานวิจัยต่างประเทศ

ความรู้เกี่ยวกับเรื่องการศึกษาวิจัย

การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม

ในวิถีการดำรงชีวิตของมนุษย์ในโลกนี้ ต้องมีการอยู่ร่วมกันเป็นหมู่คณะ เป็นสังคม เมื่อต้องอยู่เป็นกลุ่ม เป็นสังคมใหญ่ ก็จะต้องมีกฎระเบียบ มีกติกาของสังคม เพื่อให้เป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติของประชาชนในสังคมนั้น ๆ กฎระเบียบเหล่านั้น เมื่อประชาชนได้ปฏิบัติไปนาน ๆ ก็กลายเป็นวัฒนธรรม วัฒนธรรมของแต่ละกลุ่มแต่ละสังคม ย่อมมีความแตกต่างกัน เมื่อสังคมอยู่ ใกล้ชิดกัน หรือมีความสัมพันธ์กัน วัฒนธรรมของทั้งสองสังคม ย่อมมีการผสมกลมกลืนกันด้วยหลายสาเหตุ ได้มีผู้ศึกษาการผสมกลมกลืนไว้หลายท่านด้วยกัน ดังนี้

ชาลวซ์ จีรวรรธนกิจ (2529 : 18) กล่าวว่า การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม แบ่งออกเป็นสองกลุ่ม คือ กลุ่มแรก เชื่อว่าการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม ในท้ายที่สุดจะนำไปสู่ภาวะสุดท้ายตามแนวความคิดที่ปาร์ค และเบอร์ (Park and Burgess) เรียกว่า สภาพชีวิตวัฒนธรรมร่วมกัน “คือ ไม่มีความแตกต่างระหว่างคนส่วนน้อยกับคนส่วนใหญ่หลงเหลืออยู่ กลุ่มที่เชื่อแนวความคิดนี้ ถูกขนานนามว่า ทฤษฎีวัฒนธรรมผสมผสาน” (Melting Pot Theory) กลุ่มที่สองมีความเห็นตรงกันข้ามคือ ไม่เชื่อว่ากระบวนการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม จะนำไปสู่ภาวะการละลายตัวของวัฒนธรรมเดิม ของชุมชนกลุ่มน้อยต่าง ๆ จนหมดสิ้น หากแต่เชื่อว่า

การผสมผสานทางวัฒนธรรม จะดำเนินไปถึงภาวะที่ก่อให้เกิดการยอมรับในความแตกต่างของวัฒนธรรม ระหว่างกลุ่มชนที่มารวมกันเข้าเป็นสมาชิกของประเทศเดียวกันขึ้น

ขจิตภัย บุรุษพัฒน์ (2518 : 265-267) ได้ศึกษาเรื่องชาวเขา กล่าวถึง การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม โดยมีใจความว่า การที่ชนชาติหนึ่งผสมกลมกลืนเป็นคนอีกชาติหนึ่งได้นั้น จะต้องประกอบด้วยกระบวนการสองประการ คือ จะต้องมีการผสมผสานทางวัฒนธรรมเกิดขึ้น ชนชาติอื่นได้รับเอาวัฒนธรรมของชนกลุ่มใหญ่ ที่เป็นเจ้าของประเทศ และจะต้องมีการผสมผสานชาติพันธุ์ โดยการแต่งงานระหว่างต่างเผ่าพันธุ์ จึงเกิดการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมขึ้น

ชบวน พลตรี (2517 : 77-78) ได้ศึกษาการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมของโง่กับวัฒนธรรมของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ศึกษากรณีเฉพาะตำบลกุสุมาลย์ และตำบลโพธิ์ไพศาล อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร กล่าวถึงการผสมกลมกลืน มีสาระโดยสรุปว่า เพศหญิงมีแนวโน้มที่จะผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมมากกว่าเพศชาย ผู้มีฐานะทางเศรษฐกิจดี มีแนวโน้มที่จะผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมมากกว่าผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ และผู้มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมมาก จะมีแนวโน้มที่จะผสมกลมกลืน มากกว่าคนที่เข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมน้อย

งามพิศ สัตย์สงวน (2543 : 38) ได้ศึกษาเรื่อง หลักมนุษยวิทยาวัฒนธรรม กล่าวถึงการผสมผสานทางวัฒนธรรม มีแนวคิดโดยสรุปว่า การผสมผสานทางวัฒนธรรม เป็นการติดต่อทางวัฒนธรรม ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ทางวัฒนธรรมอย่างหนึ่ง เมื่อชน 2 กลุ่ม ที่มีวัฒนธรรมแตกต่างกันมาติดต่อกัน แต่ละกลุ่มอาจให้อิทธิพลซึ่งกันและกันได้ แต่ถ้าการติดต่อเป็นไปในระยะเวลาสั้น ๆ ก็อาจไม่มีอิทธิพลที่ยาวนาน แต่ถ้าติดต่อกันยาวนานขึ้น อาจทำให้เกิดผลกระทบต่อกันได้ ซึ่งอาจเป็นการให้อิทธิพลฝ่ายเดียว หรือส่งผลกระทบต่อกันทั้งสองฝ่ายได้ นอกจากนี้ การติดต่อระหว่างวัฒนธรรม ยังหมายถึง กระบวนการปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมใหม่ เช่น นักศึกษาไทยในประเทศอเมริกา กำลังอยู่ในการปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมของอเมริกา เมื่อวัฒนธรรมของเรากำลังติดต่อสัมพันธ์กับวัฒนธรรมของอเมริกา เมื่อเวลาผ่านไป แบบแผนพฤติกรรมบางอย่างของคนไทย เช่น อาหาร เสื้อผ้า หรือค่านิยมต่าง ๆ อาจเปลี่ยนไปเป็นส่วนผสมผสานทางวัฒนธรรม เป็นรูปแบบหนึ่งของการติดต่อระหว่างวัฒนธรรม เป็นผลมาจากการที่คนกลุ่มต่าง ๆ แทนที่วัฒนธรรมของตนเองโดยวัฒนธรรมอื่น ๆ ปัจจัยในการผสมผสานของวัฒนธรรม นอกจากการแต่งงานข้ามวัฒนธรรมแล้ว อาจมีการเปลี่ยนสัญชาติและการกระทำอื่น ๆ ที่ทำให้กระบวนการผสมผสานทางวัฒนธรรมเกิดเร็วขึ้น และแตกต่างไปตามสถานการณ์ กระบวนการดังกล่าวจะเกิดขึ้น ในระดับวัฒนธรรมกลุ่มย่อยด้วย เพราะการติดต่อระหว่างกลุ่มคนต่าง ๆ โดยเฉพาะกลุ่มชนน้อย เช่น คนจีนในประเทศไทย จะมีระดับของการผสมผสานและรับวัฒนธรรมไทยในระดับสูง

ชาญชัย จิรวรรณกิจ (2529 : 20-23) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมของชาวลัวะในภาคเหนือของประเทศไทย กล่าวถึง การปรับตัวและผสมกลมกลืน ใจความสรุปได้ว่า ในปัจจุบันชาวลัวะ ได้มีการปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมไทย หรือเกิดการกลืนกลายวัฒนธรรมของชาวลัวะกับวัฒนธรรมล้านนาไทย (Acculturation) เป็นผลจากการติดต่อกันของสังคมทั้งสองที่มีวัฒนธรรมแตกต่างกัน ซึ่งเป็นผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นในแบบแผนวัฒนธรรมทั้งสองฝ่าย การผสมผสานวัฒนธรรมอย่างเป็นทางการ ทำให้เกิดการเคลื่อนไหวและปรากฏการณ์ต่าง ๆ จำนวนหนึ่งอย่างไม่มีวันสิ้นสุด และมีหลายขั้นตอนซึ่งไม่เป็นเพียงแต่การถ่ายทอดลักษณะเด่นระหว่างวัฒนธรรมเท่านั้น แต่ยังเป็นการสร้างสรรค์ ที่สืบเนื่องอย่างเป็นทางการ

กระบวนการ ระหว่างกลุ่มที่มีวัฒนธรรมต่างกันด้วย

นียบรรณ วรณศิริ (2540 : 66-69) ได้อธิบายถึง การผสมผสานทางวัฒนธรรม (Culture Integration) เริ่มต้นจากการสัมผัสทางวัฒนธรรม ที่เกิดขึ้นจากคนต่างวัฒนธรรมมาสังสรรค์กัน ทั้งโดยบังเอิญ หรือจงใจทำให้เกิดการเกี่ยวข้องกันทางพฤติกรรมส่วนตนระหว่างกัน ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม และวัฒนธรรมที่ถูกเปลี่ยนแปลงไปนั้น แพร่กระจายต่อจากกระบวนการสัมผัสทางวัฒนธรรม คือ การหิบบัณฑิตวัฒนธรรม การจดจำและนำไปใช้ชั่วคราว ต่อ ๆ ไปการที่บุคคลต่างวัฒนธรรมทั้งสองนี้ ต่างจำพฤติกรรมใด ๆ ของกันและกันไว้ แล้วเอาไปใช้เป็นประจำ นาน ๆ เข้าย่อมถูกผนวกเข้ากับวัฒนธรรมเดิมของตน แต่ยังสามารถแยกแยะวัฒนธรรมที่ถูกหิบบัณฑิตไปใช้ได้ ตัวอย่างเช่น คนไทยกับชาวจีน ยืมวัฒนธรรมทางภาษาของกันและกันมาใช้จนบางครั้งลืมไปแล้วว่า เป็นวัฒนธรรมของฝ่ายใด เป็นต้น หลังจากวัฒนธรรมที่ต่างกันสองวัฒนธรรมมาพบกัน สัมผัสกัน เกิดการหิบบัณฑิต และเปลี่ยนกันไปใช้ในระยะเวลาสม่ำเสมอและยาวนานพอสมควร วัฒนธรรมของทั้งสอง ก็จะผสมผสานปะปนกันไปหมด แต่ยังสามารถแยกออกกว่าเป็นวัฒนธรรมของฝ่ายใด

บุญยงค์ เกศเทศ (2536 : 52) กล่าวถึง ได้ศึกษาเรื่อง วัฒนธรรมเผ่าพันธุ์มนุษย์ กล่าวถึงการผสมผสานทางวัฒนธรรม สรุปแนวคิดได้ว่า การผสมผสานทางวัฒนธรรม คือ กระบวนการที่ได้มีการติดต่อกับวัฒนธรรมต่างสังคมหรือต่างประเทศ จำเป็นต้องมีการปรับวัฒนธรรมภายในสังคมบางประการ และรับเอาวัฒนธรรมต่างสังคมหรือต่างประเทศนั้น ๆ มาบางประการ จะโดยความตั้งใจหรือไม่ตั้งใจก็ตาม แต่เมื่อมีการคลุกคลีติดต่อกันบ่อยครั้งเข้า จนถึงขั้นมีการติดต่อกันเป็นประจำ ก็จะทำให้มีการเปลี่ยนวัฒนธรรมกันได้โดยอัตโนมัติ

ประจักษ์ เข้มมุกด์ (2521 : 83-86) ได้ศึกษาการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมของชาวพวนกับวัฒนธรรมไทย ศึกษากรณีชาวพวนในตำบลหาดเสี้ยว อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย กล่าวถึง การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม โดยมีใจความสรุปว่า การยึดถือปฏิบัติตามวัฒนธรรมดั้งเดิม มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการใช้ภาษาของชาวพวน ผู้ที่สามารถใช้ภาษาไทยได้ดี จะมีแนวโน้มที่จะละทิ้งวัฒนธรรมดั้งเดิมของตนเอง มากกว่าผู้ที่ใช้ภาษาไทยได้ไม่ดี ระดับการศึกษาเมื่อมีอิทธิพลต่อการผสมกลมกลืนมาก ยิ่งระดับการศึกษาสูง ยิ่งมีแนวโน้มจะถูกผสมกลมกลืนได้มาก นอกจากนี้ อายุก็มีอิทธิพลต่อการผสมกลมกลืน คนที่มีอายุน้อย จะถูกผสมกลมกลืนมากกว่าคนที่มีอายุมาก

พจนานุกรมศัพท์ทางสังคม (2532 : 4) กล่าวว่า การผสมผสานทางวัฒนธรรม หมายถึง กระบวนการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม อันเนื่องมาจาก กลุ่มบุคคลที่ต่างวัฒนธรรมกัน มีการติดต่อโดยตรงต่อเนื่องกัน ยังมีผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในแบบอย่างวัฒนธรรมดั้งเดิมของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง หรือทั้งสองกลุ่ม

ไพฑูรย์ มีกุล (2531 : 78-86) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษากลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย ไทยกวน กล่าวถึง การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม โดยมีใจความว่า การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมเป็นกระบวนการที่วัฒนธรรมของกลุ่มชน ที่มีความเป็นมาทางประวัติศาสตร์และเผ่าพันธุ์ที่แตกต่างกันซึ่งอาศัยอยู่ร่วมกัน ในดินแดนเดียวกัน หรือติดต่อกันทำให้ความแตกต่างทางวัฒนธรรมค่อย ๆ หมดไป จนผสมกลมกลืนเป็นวัฒนธรรมของชนอีกกลุ่มหนึ่ง โดยทั่วไปแล้ว ชนกลุ่มน้อยจะค่อย ๆ เปลี่ยนแปลงตนเองให้เข้ากับชนกลุ่มใหญ่ เช่น ภาษา ขนบธรรมเนียมประเพณี และวิถีการ

ดำเนินชีวิต

สุทัศน์ กันทะมา (2542 : 25-30) ได้ศึกษาวิจัย การคงอยู่ของวัฒนธรรมพื้นบ้านของชาวไทยใหญ่ กล่าวถึงการปรับตัว และการผสมกลมกลืน มีสาระว่า ปัจจุบันแม้ว่าสภาพของสังคมและวัฒนธรรมของชุมชนต่าง ๆ ได้มีการเผชิญกับกระแสการเปลี่ยนแปลงจากสังคมภายนอก ที่มีอิทธิพลสูงและการเคลื่อนไหวอย่างรวดเร็ว แต่ชาวไทยใหญ่หมู่บ้านขุนยวม อำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน ก็ยังสามารถรักษาวัฒนธรรมพื้นบ้านของตนเองไว้ได้ เนื่องจากมองเห็นซึ่งคุณค่าหรือประโยชน์ที่แฝงอยู่ในวัฒนธรรม ในการตอบสนองกับความจำเป็นของการดำรงชีวิต ตามวิถีของชุมชนที่มีความสัมพันธ์กัน ช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน จนปัจจุบันมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงรูปแบบของวัฒนธรรม ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ แต่ยังคงไว้ซึ่งคุณค่าของวัฒนธรรมพื้นบ้านที่ชาวไทยใหญ่สั่งสมกันมานับแต่บรรพบุรุษจนถึงปัจจุบัน

สุภิตา ไชยสวาสดี (2542 : 25-30) ได้ศึกษาการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมของชาวไทยกับชาวไทยลาว ศึกษากรณีบ้านคำกั้ง ตำบลเหล่าใหญ่ อำเภอภูผินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ กล่าวถึงการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมว่า การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมของชาวไทยและชาวไทยลาวเกี่ยวกับภาษา ปัจจัยสี่ในการดำรงชีวิต ศาสนา ประเพณี พิธีกรรม จะเห็นได้ว่า ชาวผู้ไทยมีการรับและปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมของชาวไทยลาว ซึ่งเป็นชนกลุ่มใหญ่ในภาคอีสาน ทั้งในเรื่องอาหารที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม และยารักษาโรค แต่ในขณะเดียวกัน ชาวผู้ไทยยังรักษาเอกลักษณ์ของตนเองจนถึงปัจจุบัน คือภาษาพูด การมีพ่อล่าม แม่ล่ามในประเพณีการแต่งงาน

สุนทร สุรวาทกุล (2531 : 11) ได้ศึกษา การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมของชาวไทยที่พูดภาษาลาว กวยและเขมร : ศึกษากรณีเฉพาะบ้านเกาะแก้ว อำเภอสำโรงทาบ จังหวัดสุรินทร์ กล่าวถึง การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม มีสาระใจความว่า การผสมกลมกลืน เป็นกระบวนการ ที่เป็นไปตามขั้นตอน โดยมีสภาพการณ์ของสังคม สิ่งแวดล้อม และบุคคล ร่วมกัน แสดงความคิดเห็น และความคาดหวังในกลุ่มที่ตนเป็นสมาชิกอยู่ เมื่อนานวันเข้า ก็จะเกิดความเข้าใจอย่างซำ ๆ ในความหมายของสิ่งที่เกิดใหม่จากการผสมกลมกลืนนั้น กระบวนการดังกล่าว ในแต่ละสังคมย่อมไม่สามารถกำหนดวัน เวลา และโอกาสการผสมกลมกลืนอย่างแน่นอนได้ ความสำเร็จของการผสมกลมกลืนในเบื้องต้น จะขึ้นอยู่กับสมรรถภาพของการติดต่อสื่อสาร หรือการสื่อความหมาย โดยเฉพาะภาษาที่แต่ละสังคมยอมรับว่า เป็นภาษากลางของชุมชนของตน ซึ่งจะเป็นพื้นฐานสำคัญของการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมว่า เป็นกระบวนการที่มีลักษณะเชื่อมสัมพันธ์ต่อกัน ประการหนึ่งการหลอมละลายสิ่งต่าง ๆ เข้าด้วยกันภายในสังคม ทั้งระหว่างบุคคลต่อบุคคล และบุคคลต่อกลุ่ม โดยนำเอาประสบการณ์และสิ่งที่เห็นว่า เป็นความถูกต้องเหมาะสม มาเชื่อมสัมพันธ์หรือแลกเปลี่ยนกัน เพื่อให้เกิดการยอมรับด้วยกันทุกฝ่าย จนกระทั่งกลายเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมที่เป็นแนวทางของการดำเนินชีวิตในสังคมทั่ว ๆ ไป การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม จึงเป็นการเชื่อมความสัมพันธ์ดูการหลอมละลายของวัฒนธรรม ซึ่งมีความแตกต่างกันให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน โดยมีการแลกเปลี่ยน ปรับปรุง แก้ไข หรือ เปลี่ยนแปลงตามความเหมาะสม จนเป็นที่ยอมรับของคนทั่วไปในสังคม และเป็นที่ยิ่งทางหนึ่ง ที่จะขจัดหรือลดความขัดแย้ง ความแตกแยก ความไม่เข้าใจกันในสังคมให้ลดน้อยลงหรือหมดไป และสร้างความสงบสุข ความสามัคคี ความเข้าใจอันดีต่อกันในสังคมของมวลมนุษย์

อมรา พงศาพิชญ์ (2538 : 168-169) ได้เขียนเรื่อง วัฒนธรรม ศาสนา และชาติพันธุ์วิเคราะห์สังคมไทยแนวมานุษยวิทยา กล่าวถึง การปรับตัว มีสาระโดยสรุปว่า การปรับตัวของกลุ่มชาติพันธุ์มีหลายรูปแบบ เมื่อสถานการณ์เปลี่ยนไป ความสัมพันธ์ของกลุ่มชาติพันธุ์จำเป็นต้องเปลี่ยน ทำให้เกิดการประเมินสถานการณ์และประเมินตัวเอง อาจเห็นได้จากการที่บุคคลสร้างเอกลักษณ์ใหม่ หรือปรับความหมายของเอกลักษณ์เดิม ไม่ว่าจะในรูปแบบใด การปรับเปลี่ยนที่เกิดขึ้นจะถึงจุดสมดุล และทำให้เกิดเสถียรภาพได้พอสมควร ตัวอย่างของการปรับตัว คือ การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมชาติพันธุ์สองกลุ่ม หรือการบูรณาการทางวัฒนธรรม โดยแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์จะรักษาเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมของตนไว้ กรณีที่กลุ่มชาติพันธุ์หนึ่ง อพยพเข้ามาอยู่ในดินแดนใหม่ที่มีกลุ่มชาติพันธุ์เดิมอยู่แล้ว กลุ่มใหม่อาจอพยพเข้ามาเป็นคณงานหรือลูกจ้างเป็นชนชั้นล่างของสังคม และค่อยเลื่อนฐานะทางสังคมโดยการเปลี่ยนอาชีพ หรือเปลี่ยนฐานะทางเศรษฐกิจ จนในที่สุดก็เป็นที่ยอมรับ และถือว่า เกิดการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมได้

อุทัย หิรัญโต (2526 : 10-12) ได้เขียนเรื่อง สารานุกรมศัพท์ทางสังคมวิทยา-มานุษยวิทยา กล่าวถึง การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม มีสาระโดยสรุปว่า เป็นกระบวนการดูกลืนซึ่งวัฒนธรรมของกลุ่มชนที่แตกต่างกัน ให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน หรือทำให้ความแตกต่างทางวัฒนธรรมหมดสิ้นไป ตามปกติการผสมกลมกลืนจะเป็นไปในลักษณะที่ชนกลุ่มชาติพันธุ์ค่อยเปลี่ยนแปลงภาษา ขนบธรรมเนียมประเพณี และวิถีชีวิตของตน ให้เข้ากับวัฒนธรรมของชนกลุ่มใหญ่ การผสมกลมกลืน เป็นกระบวนการดูกลืน หรือทำให้บุคคลกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งยอมรับและปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมของกลุ่มอื่น โดยการละทิ้งวัฒนธรรมเดิมของตน การผสมกลมกลืนเป็นกระบวนการที่ละเอียดอ่อน และใช้เวลาไม่น้อยเพียงใด จึงจะเกิดขึ้น ขึ้นอยู่กับระดับความแตกต่างทางวัฒนธรรมของกลุ่มชนว่า มีความแตกต่างมากน้อยเพียงใดด้วย หากมีความแตกต่างกันมากก็ต้องใช้เวลานาน ซึ่งในบางกรณี อาจผสมกลมกลืนกันได้ยาก การผสมกลมกลืนจะเกิดขึ้นได้ง่ายก็ต่อเมื่อกลุ่มชนที่มีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมต่อกันนั้น มีวัฒนธรรมที่คล้ายคลึงกัน ถ้าวัฒนธรรมแตกต่างกันมาก การผสมกลมกลืนจะทำได้ยาก โดยเฉพาะวัฒนธรรมศาสนาและความเชื่อของคน การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมดังกล่าวนี้ จะผ่านไปยังชนรุ่นหนึ่ง สู่ชนอีกรุ่นหนึ่ง ซึ่งเป็นผลมาจากการขัดเกลาทางสังคม

สุมน อยู่ลิน (2527 : 116) ได้ศึกษา พฤติกรรมการสื่อสารและการผสมกลมกลืนเข้ากับวัฒนธรรมไทย : กรณีศึกษาเฉพาะชาวจีนในเขตเทศบาลเมืองเชียงใหม่ กล่าวถึง การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม มีใจความโดยสรุปว่า กระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการผสมกลมกลืนแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอนด้วยกัน คือ

1. ขั้นการติดต่อ
2. ขั้นการแข่งขัน
3. ขั้นการปรับตัว
4. ขั้นการผสมกลมกลืน

ขั้นตอนทั้ง 4 มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน คือ ในขั้นแรก จะมีการติดต่อระหว่างชนต่างวัฒนธรรมสองกลุ่ม คือ ชนกลุ่มน้อย กับชนกลุ่มใหญ่ และจะนำไปสู่การแข่งขันระหว่างชนกลุ่มน้อยด้วยกัน เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์เดียวกัน นั่นคือ การเพิ่มพูนความสัมพันธ์กับชนกลุ่มใหญ่ อันจะนำไปสู่การปรับตัวเพื่อให้เข้ากับสังคมใหม่ หลังจากนั้น ความสัมพันธ์จะพัฒนาขึ้น

เรื่อย ๆ จนสามารถฝ่าฟันอุปสรรคทั้งหลายไปสู่การผสมกลมกลืน จะเห็นได้ว่า การผสมผสานทางวัฒนธรรมอยู่ในกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม ที่นำไปสู่การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม (Assimilation) และบางครั้ง ในบางสังคม เรามักแยกวัฒนธรรมที่ถูกผสมกลมกลืนไม่ออก “การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม” และวัฒนธรรมที่กลมกลืนกันนั้น ถูกถ่ายทอดไปภายในสังคมเดียวกัน คือ การสืบทอดวัฒนธรรมในแนวตั้ง จากคนรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่ง ในกระบวนการเรียนรู้ที่พ่อแม่อบรมสั่งสอนลูก ส่วนการถ่ายทอดวัฒนธรรม จากสังคมหนึ่งไปสู่อีกสังคมหนึ่ง เป็นการถ่ายทอดวัฒนธรรมในแนวนอน และเป็นการที่สังคมหนึ่ง ยอมรับวัฒนธรรมของสังคมอื่น โดยฝ่ายรับวัฒนธรรมใหม่ และละทิ้งวัฒนธรรมเก่าของตนบางส่วน และทำให้เกิดการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม จนทำให้สูญเสียเอกลักษณ์เดิมไป

สรุปได้ว่า การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม เป็นกระบวนการที่ทำให้กลุ่มชน ซึ่งมีความแตกต่างกันทางด้านวัฒนธรรมประเพณี แต่อยู่ในอาณาเขตบริเวณเดียวกัน หรือในสังคมเดียวกันมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ยอมรับในวัฒนธรรมเดียวกัน จนทำให้ความแตกต่างทางวัฒนธรรมลดน้อยลง หรือหมดสิ้นไป

ชาวจีนในประเทศไทย

สภาวิจัยแห่งชาติ (2545 : 76) พูดถึงการเข้ามาสู่ประเทศไทยของชาวจีนไว้ว่า ชาวจีนอพยพเข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคเอเชียอาคเนย์แทบทุกประเทศ มากบ้าง น้อยบ้าง สุดแท้แต่ที่ว่าชาวจีนจะนิยมอพยพเข้าไปอาศัยอยู่ในประเทศใดมากกว่ากัน ประเทศไทยก็เช่นเดียวกัน ได้กลายเป็นแหล่งที่ชาวจีนพากันอพยพเข้ามาตั้งรกรากอาศัยอยู่ ตั้งแต่สมัยโบราณ ทั้งนี้เพราะประเทศไทยเป็นดินแดนที่อุดมสมบูรณ์ ประกอบกับคนไทยมีนิสัยโอบอ้อมอารี ไม่รังเกียจคนต่างชาติ ต่างภาษา ไม่เบียดเบียน หรือจำกัดสิทธิผู้ที่นับถือศาสนาอื่นแต่ประการใด จึงทำให้ชาวจีนพากันหลั่งไหลเข้าสู่ประเทศไทยไม่ขาดระยะ เนื่องจากชาวจีนส่วนใหญ่ขยันขันแข็ง และยึดอาชีพในทางการค้า จึงเป็นเหตุให้ ชาวจีนเข้ามามีอิทธิพลต่อกลไกทางเศรษฐกิจ ของประเทศไทยเป็นอย่างมาก

ชาวจีนเข้ามาตั้งหลักแหล่งอยู่ในประเทศไทย เป็นพวกมาจากบริเวณตะวันตกเฉียงใต้ของประเทศจีน คือ บริเวณมณฑลฟูเกี้ยน มณฑลกว่างตุ้ง และเกาะไหหลำ บริเวณนี้ของประเทศจีนส่วนใหญ่เป็นภูเขา มีที่ราบทำการเพาะปลูกได้เพียงเล็กน้อย คือ รวร้อยละ 7 ของพื้นที่ทั้งหมด และยังมีภูเขาคั่นอยู่ ทำให้การไปมาติดต่อภายในประเทศไม่สะดวก ชาวจีนในบริเวณนี้ จึงออกอพยพไปตั้งหลักแหล่งทำมาหากินในต่างประเทศ โดยทิ้งครอบครัวไว้ในประเทศจีน ผู้เป็นหัวหน้าครอบครัวที่อพยพไปทำมาหากินในต่างประเทศ จะส่งเงินทองที่หามาได้ ไปจุนเจือครอบครัวของตนในประเทศจีน อยู่เสมอ ชุมชนคนชาวจีนในต่างประเทศมีลักษณะที่แตกต่างกันคือ ชุมชนคนชาวจีนในบริเวณตะวันออกเฉียงใต้ของประเทศจีนนั้น ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงและเลี้ยงตัวเองไม่ได้ ต้องอาศัยรายได้จากธุรกิจของบรรดาหัวหน้าครอบครัว ที่ไปตั้งชุมชนคนชาวจีนขึ้นในต่างประเทศ

Richard (1960 : 78-79) ได้สรุป การเข้าตั้งรกรากของชาวจีนในประเทศไทยไว้ใน The Chinese in Modern Thailand ว่า ชาวจีนเริ่มอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานอยู่ในประเทศไทยเป็นจำนวนมาก ในปลายคริสต์ศตวรรษที่ 18 และต้นคริสต์ศตวรรษที่ 19 ซึ่งตรงกับสมัยปลายกรุงศรีอยุธยา สมัยกรุงธนบุรี และต้นสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ ส่วนใหญ่เป็นชาวจีนอพยพมาจากมณฑลทางใต้ อาจจำแนกตามภาษาพูดได้เป็น 6 กลุ่ม คือ

1. จีนแต้จิ๋ว (Teachiu) ชาวจีนพวกนี้ มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ตามเมืองต่าง ๆ ของซัวเถา และตามท้องถื่นบริเวณแม่น้ำฮั่น ในมณฑลกว้างต้งทางตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งเรียกว่า เซาซุ คนจีนร้อยละ 56 ของคนจีนทั้งหมดในประเทศไทย เป็นพวกแต้จิ๋ว

2. จีนแคะ (Hakka) จีนพวกนี้ไม่เหมือนกับจีนแต้จิ๋ว กล่าวคือ ไม่รวมตัวกันอยู่เป็นกลุ่มจึงไม่มีเมืองอยู่เป็นของตนเองในประเทศไทย หากอยู่เป็นหมู่ ๆ ตามนอกเมือง เป็นแถบชาวตะวันออกเฉียงนอกมณฑลฮกเกี้ยนไปจนถึงกวางสี และในระหว่างช่องเขาที่เป็นแนวทาง จนถึงทางเหนือของมณฑลกว้างต้ง ดังนั้น คนจีนบางพวกนี้จึงถือว่าเป็นพวกเร่ร่อน ไม่มีหลักฐานคำพูดอย่างพวกอื่น พวกจีนแคะในประเทศไทย มีอยู่ประมาณร้อยละ 16 ของคนจีนทั้งหมดในประเทศไทย

3. จีนไหหลำ (Hainanese) จีนพวกนี้นับได้ว่า เป็นประชากรส่วนใหญ่ของเกาะไหหลำ (แต่ไม่ใช่คนพื้นเมืองเดิม) ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของมณฑลกว้างต้ง มาจากเกาะไหหลำตอนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และพวกจีนไหหลำนี้ มีอยู่ในประเทศร้อยละ 12 ของคนจีนทั้งหมดในประเทศไทย

4. จีนกวางต้ง (Cantonese) จีนกวางต้งเป็นประชากรส่วนใหญ่ของจีนกวางต้งอยู่ตามภาคต่าง ๆ ทางตะวันออกเฉียงใต้ของจีนกวางสี พวกกวางต้งมีอยู่ในประเทศไทยราวร้อยละ 7 ของคนจีนทั้งหมดในประเทศไทย

5. จีนฮกเกี้ยน (Fukienese) จีนชาวนี้อยู่ทางภาคใต้ของมณฑลฮกเกี้ยนโดยมีเมืองเอ๋อหมิงเป็นศูนย์กลาง ในประเทศไทยมีพวกฮกเกี้ยนอยู่ประมาณร้อยละ 7 ของคนจีนทั้งหมดในประเทศไทย

6. พวกอื่น ๆ ที่มาจากไต้หวันบ้าง จากเซียงไฮ้บ้าง และจากนิงโป (Ningpo) ซึ่งรวมกันแล้วมีจำนวนประมาณร้อยละ 2 ของจำนวนคนจีนทั้งหมด

เป็นที่น่าสังเกตว่า ชาวจีนที่อพยพมาอยู่ในประเทศไทยส่วนใหญ่ เป็นชาวจีนที่มาจากมณฑลภาคใต้ โดยเฉพาะมณฑลฮกเกี้ยนและกวางต้งมากที่สุด ซึ่งมีจำนวนร้อยละ 95 ของชาวจีนทั้งหมดในประเทศไทย ตามข้อเท็จจริงปรากฏว่า ชาวจีนในมณฑลฮกเกี้ยนและกวางต้งนั้น ส่วนใหญ่เป็นพวกที่อพยพมาจากดินแดนตอนเหนือ เนื่องจากมณฑลทั้งสองมีดินแดนติดต่อกับฝั่งทะเล ชาวจีนในสองมณฑลดังกล่าว จึงมีความถนัดในการใช้ทะเลติดต่อกับดินแดนภาคอื่นของจีน รวมทั้งใช้ติดต่อค้าขายต่างประเทศด้วย

Skinner (1958 : 123-125) ได้สรุปถึงปัจจัยมูลเหตุ ที่ชาวจีนอพยพมาสู่เอเชียอาคเนย์ และประเทศไทยไว้ใน Leadership and Power in the Chinese Community of Thailand ไว้ว่า

1. จีนพวกแรกๆ ไปตั้งหลักแหล่งในประเทศไทยและประเทศอื่นในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ส่วนมากก็เป็นพวกลูกเรือ ซึ่งครั้งแรก ๆ ก็เพียงอาศัยอยู่ชั่วคราว ทั้งนี้อาจจะได้รับหรือไม่ได้รับอนุญาตจากพระเจ้ากรุงจีนหรือ “ฮ่องเต้” ก็ได้ การตั้งหลักแหล่งของจีนพวกนี้ อาจพิจารณาได้ว่ามีวัตถุประสงค์อยู่ 3 ประการ คือ เพื่อจะได้ทำการต่อเรือด้วยราคาถูก ๆ โดยอาศัยไม้ที่มีอยู่ในท้องถื่นนั้น ๆ หรือเพราะเห็นว่า ทำการค้าขายได้เปรียบ มีกำไรงาม และเพราะประเทศต่าง ๆ ในแถบนั้นต้องการฝีมือชาวจีนมาก

2. ความยุ่งยากบีบคั้นทางการเมืองทางจีนตอนใต้ ซึ่งทำให้ชาวจีนแถบนี้อพยพไปทำมาหากินยังต่างประเทศ เช่น พวกนิคมกษัตริย์ราชวงศ์เหม็ง ซึ่งล้มไปแล้ว ก็ไม่สามารถที่จะอยู่ได้อำนาจกษัตริย์ราชวงศ์แมนจูผู้พิชิตได้ และต่อมาพวกบงกั้วไต้เผ็ง ซึ่งต้องเผชิญกับการลงโทษหนัก จึงต้องหนีไปอยู่ต่างประเทศ หรือไม่ก็เป็นพวกโจร และต่อมาในระยะปลายสมัยที่จีนมีพระมหากษัตริย์ครองนั้น พวกนักปฏิวัตินิยมภายใต้การนำของ ดร. ซุนยัตเซ็น ซึ่งทำการปฏิวัติครั้งแรกไม่สำเร็จ ต้องเผชิญกับชะตากรรมที่ต้องถูกผลักดันให้ออกไปทำมาหากินยังต่างประเทศ

3. ทางจีนตอนใต้นั้น ชาวจีนได้อยู่กันอย่างหนาแน่นอัดเข้าทุกที่ การทำมาหากินจึงไม่สะดวกและมีโจรผู้ร้ายชุกชุม จึงเป็นเหตุผลักดันให้ชาวจีนออกไปทำมาหากินยังต่างประเทศ ประเทศไทยเป็นดินแดนอุดมสมบูรณ์แห่งหนึ่ง ที่ดึงดูดชาวจีนให้เข้ามาตั้งรกรากทำมาหากินมากขึ้น

4. ชาวจีนตอนใต้โดยเฉพาะพวกแต้จิ๋ว นิยมที่จะอพยพออกไปเสี่ยงโชคนอกประเทศส่วนชาวจีนตอนเหนือ และเมื่อประสบความสำเร็จแล้ว ก็มักส่งเงินมาจุนเจือครอบครัวของตนรวมทั้งงานสาธารณะ เช่น สร้างโรงเรียนและถนนใหม่ ๆ คนหนุ่ม ๆ ผู้ต้องการที่จะออกไปเสี่ยงโชคนอกประเทศ เมื่อมีโอกาส จะรวบรวมเงินได้แม้เพียงเล็กน้อย ซึ่งพอสำหรับค่าเดินทางก็จะออกเดินทางไปในเรือ ซึ่งมีคนโดยสารแน่นขนัด ส่วนข้าวของที่มีติดตัวไป ก็เป็นเพียงห่อของที่เป็นเพียงห่อเดียวอย่างที่เรียกว่า “เสื่อผืนหมอนใบ” เท่านั้น

5. สมัยปฏิรูปการปกครองของไทยนั้น ไทยเรากำลังพัฒนาด้านการเกษตรคมนาคม กำลังก่อสร้าง ตลอดจนบริการอื่น จึงต้องการชาวจีนมาทำงานในสวนยาง เหมืองแร่ สร้างทางรถไฟ ก่อสร้างสถานที่ และกุศลแบกหามเป็นจำนวนมาก นอกจากนี้ ชาวจีนยังได้เข้ามาประกอบธุรกิจต่าง ๆ เป็นการรับกับความเจริญอย่างสมัยใหม่ที่กำลังเริ่มเติบโตขึ้น และได้ขยายไปยังศูนย์กลางความเจริญตามท้องถิ่นต่างประเทศอีกด้วย

6. หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 จีนมีสิทธิพิเศษนอกเหนือไปจากชนชาติอื่นในการอพยพเข้ามาอยู่ในประเทศไทย คือ จีนเข้าเมืองไทยได้ปีละหมื่นคน ส่วนต่างด้าวอื่นเข้าเมืองได้เพียงปีละ 200 คนเท่านั้น เหตุการณ์เช่นนี้เป็นอยู่ระหว่างปี พ.ศ. 2490-2491 ซึ่งจะเห็นได้ว่าคนจีนทั้งที่เข้าเมืองอย่างถูกต้องตามกฎหมาย และลักลอบเข้ามาในระยะนั้น เป็นจำนวนหลายหมื่นคนสู่ประเทศไทยนั้น ได้ดำเนินอยู่ตลอดมาปีละมาก ๆ เพิ่งจะสิ้นสุดเมื่อปี พ. ศ. 2493 หลังจากจีนคอมมิวนิสต์ประสบชัยชนะบนผืนแผ่นดินใหญ่ทั้งหมด ทำให้รัฐบาลสาธารณรัฐจีน ซึ่งเป็นรัฐบาลที่ประเทศไทยรับรองถอยร่นมาอยู่ที่เกาะไต้หวัน โดยที่ประเทศไทยได้กำหนดจำนวนโควตาคนเข้าเมืองเฉพาะประเทศที่มีสัมพันธไมตรีปีละสองร้อยคน

พลกูล อังกินันท์ (2514 : 74-76) ได้สรุปถึงการที่ชาวจีนเข้ามาประเทศไทยเป็น 2 ระยะคือ

1. ระยะที่ 1 ก่อนสมัยรัตนโกสินทร์

ชาวจีนพวกแรกที่เข้ามาติดต่อกับชาวไทย สมัยสุโขทัยเป็นพวกพ่อค้าชาวจีนที่เดินเรือมาค้าขายในบริเวณอ่าวไทย ปรากฏหลักฐานทางประวัติศาสตร์ว่า พ่อค้าชาวจีนได้เข้ามาตั้งแหล่งการค้า และท่าจอดเรือหลายแห่งในบริเวณอ่าวไทย ก่อนที่ชาวไทยจะเข้ามาตั้งตัวเป็นปึกแผ่นที่บริเวณลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา และคาบสมุทรภายในพุทธศตวรรษที่ 18 (คริสต์ศตวรรษที่ 13) เมื่อปี พ.ศ. 1843 เป็นปีสุดท้ายที่พ่อขุนรามคำแหงมหาราช ได้ส่งทูตไปยังเมืองจีนและได้นำเอาช่างทำเครื่องปั้นดินเผาชาวจีนลงมาด้วย เมื่อถึงสมัยกรุงศรีอยุธยาปรากฏว่า ในรัชสมัยของสมเด็จพระ

นารายณ์มหาราช (พ.ศ. 2199-2231) นั้น มีคนจีนเพียง 3,000 คน ซึ่งคนเหล่านั้นนอกจากจะมาทางเรือแล้ว ยังเดินทางผ่านมาทางรัฐฉาน (ในพม่า) ทั้งมีคนจีนเดินทางผ่านมาทางน่าน ลำปาง และหลวงพระบาง สำหรับที่เดินทางโดยเรือนั้น เป็นคนจีนส่วนใหญ่ที่มาจากมณฑลกว้างต้ง ฮกเกี้ยน และไหหลำ ซึ่งต่างพูดภาษาจีนแตกต่างกันไป คนจีนในสมัยกรุงศรีอยุธยา นั้น มีตั้งแต่จะเป็นพ่อค้า วาณิชย์เท่านั้น แต่ยังเป็นครู หมอ ช่างฝีมือ ตัวละคร คนตอนหมุ คนเลี้ยงหมู ปลุกผัก ในสมัยนั้น ข้าวปลาอาหารในประเทศไทยอุดมสมบูรณ์เป็นอย่างยิ่ง ทำให้กิตติศัพท์อุดมสมบูรณ์อันนี้ เลื่องลือแพร่ไปถึงประเทศจีน ในสมัยอยุธยา การติดทางการค้าระหว่างจีนกับไทยเท่านั้น ในยุคนั้นพวกพ่อค้าจีนมาตั้งถิ่นฐานอยู่ในประเทศไทย เช่น ในภาคใต้ที่เมืองปัตตานี และจังหวัดใกล้เคียง ส่วนที่กรุงศรีอยุธยา แถบลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา และตามหัวเมืองชายทะเลนั้น ปรากฏว่ามีชาวจีนเข้ามาตั้งถิ่นฐานอยู่บ้างแล้ว ชาวจีนที่ตั้งถิ่นฐานอยู่ในประเทศไทยนั้น ส่วนมากเป็นพ่อค้าชาวจีนซึ่งมาตั้งแหล่งการค้าเป็นการชั่วคราว แล้วขยายกว้างออกไป เพราะมีผลประโยชน์ทางการค้ามากขึ้น ทั้งยังได้รับความอุปถัมภ์จากพระมหากษัตริย์ไทยและบรรดาขุนนาง ข้าราชการ ซึ่งต่างมีความต้องการในสินค้าจากประเทศจีน ชาวจีนที่เข้ามาพำนักอาศัยอยู่ในประเทศไทยสมัยอยุธยา นั้น ในตอนแรก ๆ ได้ตั้งบ้านเรือนอยู่ที่ซึ่งทางการไทยจัดให้เป็นพิเศษ ภายนอกกำแพงเมือง ดูจขชาวต่างประเทศอื่น ๆ ภายหลังเมื่อได้สตรีไทยเป็นภรรยา จึงได้โยกย้ายไปตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนอยู่ตามที่ต่าง ๆ ทั่วไป แม้ภายในพระนครตอนปลายสมัยกรุงศรีอยุธยา (พ.ศ. 2309) ซึ่งใกล้จะเสียกรุงแก่พม่า นั้น ปรากฏว่ามีชาวจีนในประเทศไทยอยู่ถึง 6,000 คน (ประชุมพงศาวดารฉบับหอสมุดแห่งชาติ เล่ม 9)

2. ระยะที่ 2 สมัยรัตนโกสินทร์

ในระยะต้น ๆ ของกรุงรัตนโกสินทร์นั้นปรากฏว่า มีชาวจีนเข้ามาในประเทศไทยมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในรัชกาลที่ 3 ซึ่งอยู่ในระหว่าง พ.ศ. 2368-2373 ในตอนต้นพุทธศตวรรษที่ 19 ชาวจีนในประเทศไทยส่วนมาก ได้มาตั้งหลักแหล่งอยู่ตามหัวเมืองชายทะเลของอ่าวไทย ตั้งแต่อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด ไปถึงไทรบุรีในภาคใต้ส่วนในภาคกลางนั้น ชาวจีนได้ตั้งหลักแหล่งอยู่ตามลำน้ำบางประกงจดปราจีนบุรี รวมทั้งตามลำน้ำเจ้าพระยา ทำจีน ไปจนถึงปากน้ำโพ และตามลำน้ำแม่กลอง ไปจนถึงกาญจนบุรี เฉพาะในกรุงเทพฯ นั้น เป็นแหล่งใหญ่หรือศูนย์กลางของสังคมชาวจีน และมีจำนวนชาวจีนถึงประมาณครึ่งหนึ่งของพลเมืองทั้งสิ้นในกรุงเทพฯ บางครั้งก็มีจำนวนมากกว่าครึ่งด้วยซ้ำในระยะครึ่งหลังพุทธศตวรรษที่ 19 ปรากฏว่าชาวจีน ได้กระจายตัวออกสู่เมืองต่าง ๆ ในชนบท ในขณะที่เศรษฐกิจได้ขยายตัวไปสู่ชนบท บรรดาเมืองเล็ก ๆ ต่างก็กลายเป็นศูนย์กลางการค้า ซึ่งเป็นที่ดึงดูดใจบรรดาพ่อค้าจากกรุงเทพฯ เป็นอันมาก และเมื่อรัฐบาลได้สร้างรางรถไฟไปยังจังหวัดต่าง ๆ เสร็จเรียบร้อยแล้ว ชาวจีนเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะพวกแต้จิ๋ว และฮกเกี้ยน ก็ได้พากันหลังไหลเข้าไปสู่จังหวัดสุโขทัย อุตรดิตถ์ พิษณุโลก น่าน แพร่ ลำปาง เชียงใหม่ และโคราช เป็นต้นเป็นที่น่าสังเกตว่าพวกชาวจีนไหหลำอพยพไปอาศัยอยู่ไม่นานนักตามเมืองต่าง ๆ ที่มีทางรถไฟเปิดใหม่ ที่เป็นเช่นนี้เนื่องมาจาก

1. ได้มีการสร้างทางรถไฟออกจากกรุงเทพฯ ซึ่งเป็นบริเวณที่พวกแต้จิ๋ว และฮกเกี้ยนรวมกันอยู่เป็นส่วนใหญ่

2. ทุก ๆ แห่ง ตั้งแต่เหนืออำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ขึ้นไป ผู้รับเหมาในการผลิตหินและสร้างถนนนั้น มักจะเป็นพวกจีนแต้จิ๋ว ฮกเกี้ยน หรือกว้างต้ง มีใช้พวกจีนไหหลำ ดังนั้น อาจเป็นเพราะว่าพวกจีนไหหลำ ไม่ชอบเป็นกรรมกร เมื่อตอนสร้างทางรถไฟจาก

ชุมแสงถึงเด่นชัดเสร็จแล้ว ปรากฏว่า พวกจีนแต่จิวมีจำนวนมากที่สุดในหมู่กรรมกร รองลงมา คือ ชาวจีนกวางตุ้ง และชาวจีนฮกเกี้ยน

3. เมืองที่สำคัญ ๆ ได้ให้ความสำคัญทางด้านการค้ามาก โดยเฉพาะที่ จังหวัดเชียงใหม่ และจังหวัดตาก จึงเป็นการเปิดโอกาสให้แก่บรรดาพ่อค้าชาวจีนแต่จิว

4. ความเจริญเติบโตของเมืองใหญ่ ๆ ดังเช่น จังหวัดพิษณุโลก และ จังหวัดอุตรดิตถ์ ทำให้จำเป็นต้องมีช่างฝีมือ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นชาวจีนกวางตุ้ง และชาวจีนฮกเกี้ยน

ด้วยเหตุนี้ พวกจีนไหหลำจึงได้เดินทางต่อไปยังบริเวณที่อยู่ห่างไกล และไปอาศัยอยู่ใน เมืองที่เล็กกว่า เช่น จังหวัดอุตรดิตถ์ พิษณุโลก และพิจิตร เมืองที่ตั้งอยู่บริเวณแม่น้ำยม และแม่น้ำ ลำปาง (ในขณะที่ยังไม่มีทางรถไฟไปถึง) ในตอนต้นพุทธศตวรรษที่ 20 ชาวจีนไหหลำยังคงไปอยู่ บริเวณที่มีไข้มาลาเรียคุกคาม เช่น ในจังหวัดเชียงราย น่าน เลย และชัยภูมิ

ในตอนปลายรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว และต้นรัชกาล พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ชาวจีนจำนวนมากได้อพยพเข้ามาในเมืองไทย โดยมีสาเหตุ สำคัญ 3 ประการที่สนับสนุนการอพยพของชาวจีนเข้ามาในประเทศไทย คือ (Victor Pucell. 1966 : 100)

1. การขยายกิจการด้านการค้ากับต่างประเทศในช่วงของ 2 รัชกาลนี้
2. ความไม่สงบภายในประเทศจีน
3. การกีดกันชาวจีนในคามสมุทรอินโดจีน

นอกจากนี้ ยังมีสาเหตุสำคัญอีกบางประการ ที่จูงใจให้ชาวจีนอพยพเข้าเมืองไทย มาก ก็คือ ความต้องการและความนิยมจ้างพวกกรรมกรชาวจีน (กุลี) ทั้งนี้ก็เพราะ มีงานเอกชน เกิดขึ้นอย่างกว้างขวาง เช่น กิจการโรงสี โรงเลื่อย และงานเหมืองแร่ในจังหวัดต่าง ๆ ทางภาคใต้ งานเหล่านี้ต้องอาศัยแรงงานของกรรมกรเป็นจำนวนมาก รวมทั้งยังมีงานด้านสาธารณประโยชน์ ที่สำคัญ ๆ ของทางราชการอีก เช่น งานขุดคลอง งานก่อสร้าง ตัดถนน และสร้างทางรถไฟ เป็นต้น ซึ่งเป็นกิจการใหม่ของทางการไทย

อีกประการหนึ่ง ในตอนต้นสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ชาวจีนวันตัก ได้เปิดกิจการรถไฟ ซึ่งเดินทางระหว่างประเทศจีนกับเมืองท่าต่าง ๆ ทางภาค ตะวันออกเฉียงใต้ นับว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมให้ชาวจีนอพยพเข้ามาในเมืองไทยมากยิ่งขึ้น

เมื่อชาวจีนเดินทางเข้ามาในเมืองไทย มักจะมารวมกันในที่แห่งใดแห่งหนึ่งก่อน เช่น กรุงเทพฯ หรือภูเก็ต แล้วชาวจีนที่เป็นตัวแทนว่าจ้างมา คือ ถ้าแก่ก็จะจัดส่งไปทำงานตามแหล่งงาน ต่าง ๆ ที่เป็นเช่นนั้นเพราะ ชาวจีนใหม่เดินทางเข้ามาในเมืองไทย ส่วนมากนั้น มักจะเป็นพวกจีน กรรมกร (กุลี) ที่พวกเจ้าแก่งส่งนายหน้าไปเกลี้ยกล่อมว่าจ้างมาจากเมืองจีน หรือว่าจ้างจากบริษัท จัดหาคนงาน ของชาวจีนที่สิงคโปร์และปีนัง โดยเจ้าแก่งได้ออกค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ตลอดจนค่ากินอยู่ และเงินสำรองล่วงหน้าแก่ครอบครัวของชาวจีนเหล่านั้น โดยกรรมกรจีนเหล่านั้น ต้องให้สัญญาใน ทำนองว่าจะต้องทำงานอยู่จนครบกำหนดสัญญา (อาจเป็น 1-3 ปี) ถ้าหนีหายหรือบิดพลิ้วในระหว่าง นั้น จะยอมให้ลงโทษอาญา วิธีการแบบนี้เรียกว่า “Indenture-Labour” (กรรมกรประเภทจ่ายค่าแรง ล่วงหน้า) ซึ่งนิยมแพร่หลายในเวลานั้น (สมเด็จพระยามหาราชานุภาพ. 2497 : 668-669)

เมื่อทำงานครบกำหนดตามสัญญาแล้ว ชาวจีนเหล่านั้น ก็จะเป็นอิสระในการเลือกรับ งานทำ ซึ่งอาจจะจ้างทำงานกับนายจ้างเดิม หรือไปรับจ้างงานในที่แห่งใหม่ เพื่อรวบรวมเงินกลับไป

ยังประเทศจีน หรือมีฉะนั้น ก็เอาเงินจำนวนนี้ไปตั้งร้านขายของส่วนตัว บ้างก็ออกไปสู่ตามหัวเมือง เพื่อจับจองซื้อที่ดินทำไร่ ทำสวน จนตั้งหลักฐานเป็นปึกแผ่น ซึ่งมักจะมีภรรยาในระยะนี้

ชาวจีนนอกจากจะขยันขันแข็งในการประกอบอาชีพแล้ว ยังมีผู้ยกย่องว่า ชาวจีนมีความเฉลียวฉลาดในการฉวยโอกาส และมองเห็นการณ์ไกลอย่างที่ชนชาติอื่นมองไม่เห็น ดังนั้น ไม่ว่าจะจะมีช่องทางอะไรเพียงเล็กน้อย หรือที่มีผู้ที่ต้องการว่าจ้างไปทำงานอะไรก็ตาม เมื่อมีคนอื่นยอมจ้างแล้ว คนจีนจะรีบฉวยโอกาสทันที ดังนั้น จึงปรากฏว่า ชาวจีนได้เข้าไปตั้งหลักแหล่งตามที่ต่าง ๆ ทั่วไป

การอพยพชาวจีนเข้าสู่ประเทศไทย ในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (พ. ศ. 2411-2453) นั้น นอกจากจะมาทางทะเลแล้ว อีกทางหนึ่ง ได้แก่ ทางบก โดยผ่านเข้ามาทางภาคเหนือของไทย พวกนี้ ได้แก่ จีนฮ่อ ในต้นรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พวกนี้ได้ก่อความยุ่งยาก ปล้นสะดมราษฎรอยู่เนือง ๆ ครั้งใหญ่ ได้แก่ ใน พ.ศ. 2417 พ.ศ. 2426 และ พ.ศ. 2428 ทางบ้านเมืองต้องเสียเวลา และกำลังทหารปราบปรามอยู่ตลอดเวลา อย่างไรก็ตามก็เข้ามาทำการค้าขายและตั้งถิ่นฐานโดยสงบ

โดยระยะ 60-70 ปี ที่ผ่านมานั้น การอพยพเข้ามาในประเทศไทยของชาวจีนนั้น เป็นเรื่องของการเข้ามาเพื่อประกอบอาชีพในทางการค้าขายเป็นส่วนใหญ่ เมื่อมีความผาสุก ก็อยู่ในประเทศไทยต่อไป แต่ก็มีบางคนที่ทำการค้าล้มแล้ว ก็อพยพกลับไปประเทศจีนก็มี ประเทศไทยมิได้แสดงความเข้มงวดกวดขันแต่ประการใด เพราะถือว่าชาวจีนเป็นผู้เข้ามาพึ่งพระบรมโพธิสมภารปล่อยให้ชาวจีนมีอิสระเสรีเหมือนคนไทยทั่วไป การทำมาค้าขายของชาวจีนในสมัยนั้น ก็ได้ทำความเดือดร้อนให้แก่ชาวไทย และประเทศไทยเอง ก็มักจะถือประโยชน์ในการเก็บภาษีอากรจากชาวจีน การทำมาหากินก็ได้ขัดประโยชน์ซึ่งกันและกัน เพราะคนไทยนั้น ก็มีอาชีพส่วนใหญ่ไป ในทางทำไร่ ทำงาน และรับราชการ

ชาวจีนที่อพยพเข้ามาในประเทศไทย เดิมทีเดี๋ยวมิแต่พวกผู้ชายเท่านั้น ครอบครัวหรือญาติมิตรที่เป็นหญิงหาได้ติดตามเข้ามาด้วยไม่ ดังนั้น เมื่อชาวจีนอาศัยอยู่ในประเทศไทยนานเข้า ก็มีโอกาสดำรงงานกับหญิงไทย ลูกที่เกิดมามีเชื้อชาติไทยตามกฎหมายไทยไปโดยปริยาย ครั้นต่อมาหลานชั่วอายุคนเข้า ลูกจีนเหล่านั้นก็กลายเป็นคนไทยไป บางคนที่มีความเฉลียวฉลาด และมีความซื่อสัตย์ ก็ได้รับโอกาสเข้ารับราชการสนองพระเดชพระคุณ จนได้รับตำแหน่งหน้าที่ใหญ่โต มีเกียรติ มีชื่อเสียงไปมากก็มี ชาวจีนที่อพยพเข้ามาทำมาหากินในประเทศไทยนั้น นับว่าเป็นผู้ที่มีโชคดีที่เจ้าของประเทศมิได้มีความรังเกียจแต่อย่างใด ทั้งประเทศไทยก็ยังอุดมสมบูรณ์ด้วยทรัพยากรธรรมชาติอีกด้วย แต่มาระยะหลัง ๆ ชาวจีนได้พากันอพยพหลั่งไหลเข้ามาเป็นจำนวนมาก เนื่องจากความต้องการของประเทศไทยในเรื่องแรงงานและช่างฝีมือ พอเป็นเวลานานหลายปีเข้า ก็มีจำนวนล้นหลามเกินความต้องการ ภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 1 ความเจริญก้าวหน้าของโลกได้นำไปในอัตราส่วนเฉลี่ยที่สูงมาก เป็นเหตุให้การดำรงชีพของชาวไทยค่อนข้างลำบาก ต่างก็ดิ้นรนที่จะทำมาหากินเพื่อความอยู่รอดมากขึ้น อีกประการหนึ่งประชากรก็เริ่มแออัดขึ้น ความเจริญในด้านการศึกษาทำให้เกิดปัญหายุ่งยากกับคนหลายกลุ่ม เมื่อประเทศไทยได้เปลี่ยนการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราช มาเป็นระบอบประชาธิปไตยแล้ว ชาวไทยทั้งหลายก็ได้ตื่นตัวในความสำนึกในเรื่องชาตินิยมมากขึ้น เป็นเหตุให้รัฐบาลต้องออกกฎหมายจำกัดสิทธิอันเกี่ยวกับคนต่างด้าวให้รัดกุมยิ่งขึ้น ไม่ปล่อยให้คนต่างด้าว ซึ่งรวมทั้งชาวจีนด้วยเข้าสู่ประเทศไทยได้โดยเสรีเหมือนในสมัยก่อน

วัฒนธรรมประเพณีคนไทยเชื้อสายจีนในประเทศไทย

เทศกาลไหว้พระจันทร์

ในคำคืนของวันนี้เป็นวันสำคัญวันหนึ่งของคนจีน เรื่องราวของความศรัทธาในดวงจันทร์ จนทำให้เกิดเทศกาล "ไหว้พระจันทร์" ทุกวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 8 ของปฏิทินจีน ชาวจีนจะทำพิธีไหว้พระจันทร์ เป็นการไหว้ครั้งที่ 6 ของปี เรียกการไหว้ครั้งนี้ว่า "ตงซิวโจย" ซึ่งตรงกับช่วงกลางฤดูใบไม้ร่วง วันนี้เป็นวันที่พระจันทร์ส่องแสงงดงามที่สุด และเต็มดวงสวยที่สุดในคำคืนนี้ผู้คนแหงนมองดวงจันทร์ที่สุกสว่าง ท้องฟ้าปลอดโปร่งไร้เมฆฝนอากาศสดชื่น ทำให้อดคิดถึงการอยู่พร้อมหน้ากับครอบครัวไม่ได้ คนจีนสมัยโบราณนิยมใช้จันทร์เสี้ยว-จันทร์เต็มดวง มาบรรยายถึงความทุกข์ พลัดพราก-พร้อมหน้า เมื่อใดที่จันทร์เต็มดวง ให้ความรู้สึกถึงการอยู่ร่วมกัน คนที่จากบ้านเกิดไปไกลอดคิดถึงครอบครัวและบ้านเกิดที่จากมาไม่ได้ โดยจะเห็นได้จากบทกวีต่าง ๆ ของนักกวีเอกของจีน เช่น หลี่ไป่ ตู้ฝู่ ที่มีกวีใช้ดวงจันทร์บรรยายถึงความอ้างว้างและคิดถึงบ้านเกิด

กำเนิดของการไหว้พระจันทร์มีตำนานและเรื่องเล่าที่เกี่ยวข้องอยู่หลายเรื่องด้วยกัน รองศาสตราจารย์แสงอรุณ กนกพงศ์ชัย คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ กล่าวให้ฟังว่า คติการ ไหว้พระจันทร์ เริ่มต้นอย่างเป็นทางการเป็นเรื่องราวในสมัยราชวงศ์ถัง ตามตำนานเล่าว่า มีนักพรตเต๋าชื่อ เย่ฝ่าชาน ได้ประกอบพิธีรำเวทมนตร์คาถาในวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 8 ให้องค์จักรพรรดิถึง เสียนจงเสด็จไปทอพระจันทร์ในคำคืนนั้น และได้พบเทพธิดาบนดวงจันทร์กำลังร่ำร้ออยู่อย่างงดงาม พระองค์ทรงเปล็ดเปล็นและเกษมสำราญเป็นอย่างยิ่ง กระทั่งเมื่อตื่นพระบรรทมทรงมีรับสั่งให้นำางสนมแต่งตัวและร่ำรำเลียยนแบบเทพธิดาในฝัน ตั้งแต่นั้นมา ทุกวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 8 พระองค์จะรับสั่งให้จัดเครื่องเซ่นไหว้พระจันทร์ และทอดพระเนตรความงามของพระจันทร์ไปพร้อมกับการร่ำรำของนางสนม จากนั้นเป็นต้นมา ชาวเมืองจึงถือเอาวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 8 เป็น วันไหว้พระจันทร์ และยังมีการชมจันทร์บนพื้นที่สูงหรือล่องเรือชมจันทร์ รวมทั้งดื่มสุราฉลองกันอย่างครึกครื้น

แต่สำหรับ ชาวจีนแต่จิว มีคติแบบหนึ่ง เล่ากันว่า เมื่อ รัชสมัยราชวงศ์หยวน (ค.ศ. 1206-1368) ชาวมองโกลได้ยึดครองประเทศจีนแล้วได้กระทำทารุณกับชาวจีนอันไว้มาก พวกมองโกลได้ออกกฎหมายว่า คนจีน 3 ครอบครัวต้องเลี้ยงดูคนมองโกลอย่างดี 1 คน ทั้งนี้เพื่อจับตามองความเคลื่อนไหวไปในตัว มีการยึดอาวุธทั้งหมด อนุญาตให้มีได้เพียงมีดหั่นผักเพียงเล่มเดียว โดยให้ใช้ร่วมกัน 3 ครอบครัว ชาวจีนมีความโกรธแค้นพวกมองโกล จึงวางแผนก่อการขับไล่ทหารมองโกลโดยการทำขนมไหว้พระจันทร์ที่จงใจออกแบบให้ เป็นขนมเปียะก้อนใหญ่ไส้หนาเป็นพิเศษ เพื่อใช้เป็นทีซ่อนเอกสารในการติดต่อแล้วให้มีธรรมเนียมแลกขนมเปียะกันระหว่างญาติมิตร เป็นการตบตาพวกมองโกล โดยภายในสารระบุเวลากำจัดคนมองโกลว่า เพียงคืนของวันเพ็ญเดือน 8 ซึ่งเป็นคืนที่มีงานไหว้พระจันทร์ พอเที่ยงคืนมีการตีเกราะเคาะไม้ส่งสัญญาณแก่กันว่าได้เวลาแล้ว ทุกครอบครัวพร้อมใจกันขับไล่ทหารมองโกลจนสำเร็จสมประสงค์ เมื่อได้เอกราชคืนมา ชาวจีนจึงยึดถือเอาวันเพ็ญเดือน 8 เป็นวันไหว้พระจันทร์สืบต่อมา เพื่อรำลึกถึงการกู้ชาติจากพวกมองโกล

"ในเทศกาลนี้สมัยก่อนมีคำพูดว่า ผู้ชายไม่ไหว้พระจันทร์ เพราะพระจันทร์ถือว่าเป็นหยิน ซึ่งเป็นธาตุของผู้หญิง ผู้ชายถือเป็นผู้หยาง ดังนั้น จึงให้แต่ผู้หญิงเป็นคนไหว้เท่านั้น แต่ในยุคหลังผู้ชายก็ไหว้พระจันทร์ได้เช่นกัน เพียงแต่ผู้หญิงเป็นหลักในการจัดการเตรียมการไหว้"

พิธีไหว้พระจันทร์ จะเริ่มต้นตอนหัวค่ำซึ่งดวงจันทร์เริ่มปรากฏบนท้องฟ้า ถ้าคืนฟ้าอากาศเป็นปกติ พระจันทร์เริ่มปรากฏตอนหัวค่ำ ผู้คนจะตืออกดีใจ แต่ถ้าอากาศแปรปรวนท้องฟ้ามีเมฆครึ้ม และไม่มีที่ท่าจะปลอดโปร่ง ความหวังที่จะได้แลเห็นพระจันทร์เต็มดวงค่อนข้างจะเลือนราง ผู้คนก็ออกจะหงุดหงิด แต่ไม่ว่าสภาพอากาศจะเป็นอย่างไร หรือแม้แต่ฝนเริ่มตกพริ้ว ๆ พิธีไหว้พระจันทร์จะต้องดำเนินต่อไป

สถานที่ไหว้พระจันทร์อาจเป็นลานบ้านหรือดาดฟ้า แต่ถ้าไม่สะดวกอาจไหว้หน้าบ้านก็ได้ โดยตั้งโต๊ะขนาดเท่าโต๊ะทำงาน มีซุ้มที่ทำจากต้นอ้อยเพื่อความสวยงาม มีรูปเทียนกระดาษเงินกระดาษทองที่พับเป็น เงินตราจีน โคมไฟ และสิ่งของเซ่นไหว้ ซึ่งได้แก่ ผลไม้ต่าง ๆ อาทิ ส้มโอ แอปเปิ้ล สาลี่ ทับทิม กล้วย ส้ม และผลไม้ท้องถิ่นอื่น ๆ รวมทั้ง ขนมชนิดต่าง ๆ ที่ขาดไม่ได้ คือ ขนมไหว้พระจันทร์ สำหรับขนมไหว้พระจันทร์ของชาวจีนแท้จิว ได้แก่ ขนมโก๋สีขาวรูปทรงกลมขนาดเท่าปากชามกวยเตี๋ยว หรืออาจมีขนาดเล็กลงไปก็ได้ อีกทั้งเครื่องสำอาง แป้ง จะใช้ยี่ห้ออะไรก็ได้แล้วแต่ผู้ไหว้ พิธีดำเนินไปจนถึงตอนตีประมาณ 4-5 ทุ่ม เป็นอันเสร็จพิธี เมื่อเสร็จพิธีทุกคนในครอบครัวจะตั้งวงแบ่งขนมไหว้พระจันทร์กินกัน ซึ่งถือว่าเป็นสิริมงคล ทำให้อยู่ดีมีสุขกันพร้อมหน้า

การไหว้เพื่อการบูชาดวงจันทร์จากตำนานในแต่ละเรื่องจะเห็นว่า คนจีนให้ความสำคัญกับธรรมชาติ คนจีนจะเห็นว่าตัวเองเล็กมาก ถ้าเทียบกับธรรมชาติ ฉะนั้น วิธีกลมกลืนด้วยการทำพิธีกรรมอย่างนี้เป็นวิธีที่ดีมาก ทำให้คนสมัยก่อนใช้ชีวิตกลมกลืนกับธรรมชาติ ไม่บังคับธรรมชาติ ไม่ฝืนธรรมชาติ แต่มีความเคารพในสิ่งที่เป็ธรรมชาติ จึงทำให้เห็นว่า ธรรมชาติมีความยิ่งใหญ่และมีความลึกลับ จึงสร้างเป็นพิธีกรรมขึ้น

การไหว้พระจันทร์จึงเป็นการแสดงความสามัคคีของคนในครอบครัว โดยเฉพาะขนมเปี๊ยะ จะเป็นรูปทรงกลม เป็นลักษณะที่ทางจีนเชื่อว่าเป็นการแสดงถึงความสามัคคีกัน ความอยู่พร้อมหน้าพร้อมตากันของคนภายในครอบครัว อีกทั้งยังเชื่อว่า ดวงจันทร์ซึ่งมีลักษณะกลม เป็นสัญลักษณ์ของความสวยงาม และเป็นสื่อกลางของการคิดถึงซึ่งกันและกัน เมื่อสมาชิกในครอบครัวไม่สามารถกลับบ้านได้ ก็ให้เหมงมองดวงจันทร์ส่งความรู้สึกที่ดี ส่งความคิดถึงไปสู่ครอบครัวและคนที่รัก ดังนั้น ชาวจีนส่วนใหญ่มักจะขึ้นชอบค้ำคืนที่ดวงจันทร์เต็มดวง อันหมายถึงการกลับสู่ครอบครัว แต่ก็มีบางคนที่ขึ้นชอบดวงจันทร์เป็นเสี้ยว เพื่อจะได้มีวันที่ดวงจันทร์เต็มดวงให้ชื่นชม

เทศกาลวันตรุษจีน

ภายในครอบครัว ทุกบ้านก็จะทำความสะอาดบ้านเรือน ผ่านปีใหม่อ่างสะอาด สะอาด สดใส ร้านค้าห้างสรรพสินค้าต่างก็เต็มไปด้วยผู้คนมาจับจ่ายใช้สอย ซื้อเสื้อผ้าใหม่ให้แก่เด็ก ๆ ซื้อของขวัญให้แก่ญาติสนิทมิตรสหาย ซื้อบัตรอวยพร ในตลาดก็คราคร่ำไปด้วยผู้คนต่างเดินไปเดินมากันขวกไขว่ ซื้อปลาบ้าง ซื้อเนื้อสัตว์บ้าง ซื้อเปิดไก่บ้าง ทุกคนต่างดูแจ่มใสมีความสุข ช่วงเทศกาลปีใหม่ เด็ก ๆ ต่างมีความสุขมาก ต่างสวมเสื้อใหม่ ทานลูกกวาดขนมหวาน เล่นพลุประทัดอย่างรื่นเริง คืนก่อนวันปีใหม่ คือวันสุดท้ายของปีนั่นเอง เป็นคืนที่ครึกครื้นที่สุด ใครที่ไปทำงานห่างจากบ้านเกิด ต่างก็พยายามอย่างสุดความสามารถที่จะกลับมาฉลองวันปีใหม่ที่บ้าน ตอนกินอาหารมื้อค่ำคืนก่อนขึ้นปีใหม่จีน ทุกคนในครอบครัวต่างนั่งกันพร้อมหน้าล้อมโต๊ะอาหาร ต่างชนแก้วอวยพรปีใหม่อัน ทานมื้อค่ำเรียบร้อยแล้ว บางคนก็ดูทีวี บางคนก็ฟังเพลง บางคนก็นั่งคุยกัน บางคนก็เล่นหยอกล้อกับเด็ก ๆ บ้านเต็มไปด้วยรอยยิ้ม และเสียงหัวเราะ พอถึงเที่ยงคืน คนจีนทาง

เหนือก็จะเริ่มทำเกี้ยว (เจี้ยวจี้) คนจีนทางใต้ ก็จะปั้นลูกอี๋ทำน้ำเชื่อม ทำไป ซิมไปทานไป ครึกครื้นอย่างยิ่ง เช้าวันรุ่งขึ้นแต่เช้า ทุกคนจะตื่นแต่เช้า ไปเยี่ยมเพื่อนบ้าน เพื่อนฝูงอวยพรปีใหม่อีกกัน

ประวัติวันตรุษจีน หรือปีใหม่อิน

ตรุษจีนนั้นคล้ายคลึงกับวันปีใหม่ในประเทศทางตะวันตก ร่องรอยของประเพณี และพิธีกรรมความเป็นมาของการฉลองตรุษจีนนั้น มีมานานกว่าศตวรรษแล้ว นานมากจนไม่สามารถย้อนกลับไปดูว่า เริ่มต้นฉลองมาตั้งแต่เมื่อไร เป็นที่รู้จักและจำได้ทั่วไปว่า เป็นการฉลองเทศกาลฤดูใบไม้ผลิ และการฉลองเป็นเวลานานถึง 15 วัน การเตรียมงานฉลองส่วนใหญ่จะเริ่มหนึ่งเดือนก่อนวันตรุษจีน (คล้ายกับวัน คริสต์มาสของประเทศตะวันตก) เมื่อผู้คนเริ่มซื้อของขวัญสิ่งต่าง ๆ เพื่อประดับบ้านเรือน อาหารและเสื้อผ้า การทำความสะอาดครั้งใหญ่ก็เริ่มขึ้นในวันก่อนตรุษจีน บ้านเรือนจะถูก ทำความสะอาดตั้งแต่บนลงล่างบ้านยันท้ายบ้าน ซึ่งหมายถึง การกวาดเอาโชคร้าย ออกไป ประตูหน้าต่างมีการขัดสีฉวีวรรณทาสีใหม่ ซึ่งสีแดงเป็นสีนิยม ประตูหน้าต่างจะถูกประดับประดาด้วยกระดาษที่มีคำอวยพรอย่าง เช่น อยู่ดีมีสุข ร่ำรวย และอายุยืนเป็นต้นวันก่อนวันตรุษจีนนั้นเป็นวันแห่งการการรอกอย ถือเป็นวันที่น่าตื่นเต้นมากที่สุด ในบรรดาการฉลองทั้งหมด เห็นได้จากประเพณีและพิธีกรรมต่าง ๆ นั้น ผู้กับทุกสิ่งทุกอย่าง ตั้งแต่อาหาร ไปจนถึงเสื้อผ้า อาหารค่านั้นประกอบด้วยอาหารทะเล และอาหารนึ่งเช่นขนมจีบ ซึ่งแต่ละอย่างจะมีความหมายต่าง ๆ กัน อาหารอันโอชะอย่างเช่นกุ้ง จะหมายถึงชีวิตที่รุ่งเรือง และความสุข เป้าฮื้อแห่ง หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่ดี สลัดปลาสดจะนำมาซึ่งโชคดี จี๋ไซ่ (ผมเทวดา) สำหรับคุณคล้ายผมแต่กินได้จะนำความความร่ำรวยมาให้ และขนมต้ม (Jiaozi) หมายถึง บรรพชนอวยพร และเป็นธรรมเนียมใส่สีสีแดง ถือเป็นที่ป็นมงคลเป็นการไล่ปีศาจร้ายให้ออกไป และการใส่สีดำหรือขาวเป็นสิ่งต้องห้าม ซึ่งสีเหล่านี้ถือว่าเป็นสีแห่งการไว้ทุกข์ หลังจากอาหารค่ำ ทุกคนในครอบครัวนั่งกันจนเช้า เพื่อรอวันใหม่โดยการเล่นเกม เล่นไพ่ หรือดูรายการทีวีที่เกี่ยวกับวันตรุษจีน และในวันนี้ จะต้องไม่โกรธ ริษยา หรือ ไม่พอใจ เพื่อเป็นสิริมงคลที่ดีสำหรับปีที่กำลังจะมาถึง เมื่อถึงวันตรุษจีน ประเพณีตั้งแต่โบราณมาเรียกว่า อั่งเปา ซึ่งหมายถึง กระจเปาแดง เป็นการที่คู่แต่งงานให้เงินเด็ก ๆ และผู้ใหญ่ที่ยังไม่ได้แต่งงานในซองสีแดง หลังจากนั้น ทุกคนในครอบครัวต่างออกมาเพื่อกล่าวสวัสดีปีใหม่ เริ่มจากญาติ ๆ แล้วต่อกับเพื่อนบ้าน ซึ่งคงคล้ายกับการที่ชาวตะวันตกพูดว่า "Let bygones be bygones" (อะไรที่ผ่านไปแล้วก็ให้มันผ่านไป) ในวันตรุษนี้ อารมณ์โมโหโกรธาจะถูกลืม และไม่สนใจ การฉลองวันตรุษจีนสิ้นสุดลงในงานโคมไฟ ซึ่งฉลองโดยการร้องเพลง เต้นรำ และงานแสดงโคมไฟ ถึงแม้ว่าการฉลองวันตรุษจีนจะมีแตกต่างกันออกไป แต่สิ่งที่เหมือนกัน คือ การอวยพร ความสงบ และความสุขให้กับคนในครอบครัวและเพื่อนทุกคน

อาหารไหว้เจ้า

ในวันฉลองตรุษจีน อาหารจะถูกรับประทานมากกว่าวันอื่นในแต่ละปี อาหารชนิดต่าง ๆ ที่ปฏิบัติกันจนเป็นประเพณี จะถูกจัดเตรียมเพื่อญาติพี่น้องและเพื่อนฝูง รวมไปถึงคนรู้จักที่เสียชีวิตไปแล้ว ในวันตรุษครอบครัวชาวจีนจะทานผักที่เรียกว่า ไซ่ ผักชนิดต่าง ๆ ที่นำมาปรุง จะเป็นเพียงรากหรือผักที่มีลักษณะเป็นเส้นใย หลายคนก็เชื่อว่าผักต่าง ๆ มีความหมายที่เป็นมงคลในตัวของมัน

เม็ดบัว - มีความหมายถึง การมีลูกหลานที่เป็นชาย

เกาลัด - มีความหมายถึง เงิน

สาหร่ายดำ - คำของมนออกเสียงคล้าย ความร่ำรวย

เต้าหู้หมักที่ทำจากถั่วแห้ง - คำของมนออกเสียงคล้าย เต็มไปด้วยความร่ำรวย

และความสุข

หน่อไม้ - คำของมนออกเสียงคล้าย คำอวยพรให้ทุกอย่างเต็มไปด้วยความสุข

เต้าหู้ที่ทำจากถั่วสดนั้นจะไม่นำมารวมกับอาหารในวันนี้ เนื่องจากสีขาวซึ่งเป็นสีแห่งโชคร้าย สำหรับปีใหม่และหมายถึง การไว้ทุกข์อาหารอื่น ๆ รวมไปถึงปลาทั้งตัว เพื่อเป็นตัวแทนแห่งการอยู่ร่วมกัน และความอุดมสมบูรณ์ และไก่สำหรับความเจริญก้าวหน้า ซึ่งไก่นั้นจะต้องยังมีหัว หางและเท้าอยู่เพื่อ เป็นการแสดงให้เห็นถึงความสมบูรณ์ เส้นหมี่ก็ไม่ควรตัด เนื่องจากหมายถึง ชีวิตที่ยืนยาวทางตอนใต้ของจีน งานที่นิยมที่สุดและทานมากที่สุด ได้แก่ ข้าวเหนียวหวานนึ่ง บ๊ะจ่างหวาน ซึ่งถือเป็นอาหารอันโอชะ ทางเหนือ หมั่นโถ และติ่มซำ เป็นอาหารที่นิยมอาหารจำนวน มากที่ถูกตระเตรียมในเทศกาลนี้ มีความหมายถึง ความอุดมสมบูรณ์และความร่ำรวยของบ้านความเชื่อโชคลาง ในวันตรุษจีนทุกคนจะไม่พูดคำหยาบ หรือพูดคำที่ไม่เป็นมงคล ความหมายเป็นนัย และคำว่าสี่ ซึ่งออกเสียงคล้ายความตาย ก็จะต้องไม่พูดออกมา ต้องไม่มีการพูดถึงถึงความตาย หรือการใกล้ตาย และเรื่องผีสาวเป็นเรื่องที่ต้องห้าม เรื่องราวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในปีเก่า ๆ ก็จะไม่เอามาพูดถึง ซึ่งการพูดควรมีแต่เรื่องอนาคต และทุกอย่างที่ดีกับปีใหม่ และการเริ่มต้นใหม่ หากคุณร้องไห้ในวันปีใหม่ คุณจะมีเรื่องเสียใจไปตลอดปี ดังนั้น แม้แต่เด็กก็ปฏิบัติตัวไม่ดีผู้ใหญ่ก็จะทน และไม่ตีสั่งสอน การแต่งกายและความสะอาด ในวันตรุษจีน เราไม่ควรสระผม เพราะจะหมายถึงเราชะล้างความโชคดีของเราออกไป เสื้อผ้าสีแดงเป็นสีที่นิยมสวมใส่ในช่วงเทศกาลนี้ สีแดงถือเป็นสีสว่าง สีแห่งความสุข ซึ่งจะนำความสว่างและเจิดจ้ามาให้แก่ผู้สวมใส่ เชื่อกันว่า อารมณ์และการปฏิบัติตนในวันปีใหม่ จะส่งผลดีหรือผลร้ายได้ตลอดทั้งปี เด็ก ๆ และคนโสด เพื่อน รวมไปถึงญาติใกล้ชิดจะได้ อังเปา ซึ่งเป็นของสีแดงใส่ด้วย ธนบัตรใหม่เพื่อโชคดี วันตรุษจีนกับความเชื่ออื่น ๆ สำหรับคนที่เชื่อโชคลางมาก ๆ ก่อนออกจากบ้านเพื่อไปเยี่ยมเยียนเพื่อนหรือญาติ อาจมีการเชิญซินแส เพื่อหาฤกษ์ที่เหมาะสมในการออกจากบ้านและทางที่จะไปเพื่อ เป็นความเป็นสิริมงคล บุคคลแรกที่พบและคำพูดที่ได้ยินคำแรกของปีมีความหมายสำคัญมาก ถือว่าจะส่งผลให้มีผลดีตลอดทั้งปี การได้ยินกร้องเพลง หรือเห็นนกสีแดงหรือนกนางแอ่น ถือเป็นโชคดี การเข้าไปหาใครในห้องนอนในวันตรุษถือเป็นโชคร้าย ดังนั้น ไม่ว่าจะเป็นคนป่วยก็ต้องแต่งตัวออกมานั่งในห้องรับแขก ไม่ควรใช้มีดหรือกรรไกรในวันตรุษ เพราะเชื่อว่า จะเป็นการตัดโชคดี ทุกวันนี้ไม่ใช่ชาวจีนทุกคนจะคงยังเชื่อตามความเชื่อที่มีมา แต่ทุกคนก็ยังคงยึดถือและปฏิบัติตาม เพราะสิ่งเหล่านี้เปรียบเสมือนธรรมเนียม และวัฒนธรรม โดยที่ชาวจีน ตระหนักดีว่า การปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมมาแต่เก่าก่อน เป็นการแสดงถึงความเป็นครอบครัวและเอกลักษณ์ของตน

วันแห่งการฉลองตรุษจีน

วันแรกของปีใหม่ เป็นการต้อนรับเทวดาแห่งสวรรค์และโลก หลายคนงดรับประทานเนื้อในวันนี้ ด้วยความเชื่อที่ว่า จะเป็นการต่ออายุและนำมาซึ่งความสุขในชีวิตให้กับตน

วันที่สอง ชาวจีนจะไหว้บรรพชนและเทวดาทั้งหลาย และจะตีเป็นพิเศษกับสุนัข จะเลี้ยงดูให้ข้าว อาบน้ำให้แก่มัน ด้วยเชื่อว่าวันที่สองนี้เป็นวันที่สุนัขเกิด

วันที่สามและสี่ เป็นวันของบุตรเขย ที่จะต้องทำความเคารพแก่พ่อตาแม่ยายของตน

วันที่ห้า เรียกว่า พูว ซึ่งวันนี้ทุกคนจะอยู่กับบ้าน เพื่อต้อนรับการมาเยือนของเทพเจ้าแห่งความร่ำรวย ในวันนี้จะไม่มีใครไปเยี่ยมใคร เพราะจะถือว่าเป็นการนำโชคร้าย มาแก่ทั้งสองฝ่าย

วันที่หก ชาวจีนจะเดินทางไปเยี่ยมเยียนญาติพี่น้องเพื่อนฝูงของ ครอบครัว และไปวัดสวดมนต์เพื่อความร่ำรวยและความสุข

วันที่เจ็ด ของตรุษจีนเป็นวันที่ชาวนานำเอาผลผลิตของตนออกมา ชาวนาเหล่านี้จะทำน้ำที่นำมาจากผักเจ็ดชนิดเพื่อฉลองวันนี้ วันที่เจ็ดถือเป็นวันเกิดของมนุษย์ ในวันนี้อาหารจะเป็นหมี่ชู้วกินเพื่อชีวิตที่ยาวนาน และปลาดิบเพื่อความสำเร็จ

วันที่แปด ชาวฟูเจี้ยน จะมีการทานอาหารร่วมกันกับครอบครัวอีกครั้ง และเมื่อถึงเวลาเที่ยงคืนทุกคนจะสวดมนต์ของพรจาก เทียนกง เทพแห่งสวรรค์

วันที่เก้า จะสวดมนต์ไหว้และถวายอาหารแก่ เจ้ากษัตริย์ฮ่องเต้

วันที่สิบถึงวันที่สิบสอง เป็นวันของเพื่อนและญาติ ๆ ซึ่งควรซื้อเซียมมาทานอาหารเย็น และหลังจากที่ทานอาหารที่อุดมไปด้วยความมัน วันที่สิบสามถือเป็นวันที่เราควรทานข้าวธรรมดา กับผักดองกิมกิ ถือเป็นารชำระล้างร่างกาย

วันที่สิบสี่ ความเป็นวันที่เตรียมงานฉลองโคมไฟซึ่งจะมีขึ้น ในคืนของวันที่สิบห้าแห่งการฉลองตรุษจีน

เทศกาลกินเจ

เมื่อถึงวันขึ้น 1 ค่ำ ไปจนกระทั่งขึ้น 9 ค่ำ เดือน 9 เราจะเห็นธงสีเหลือง มีตัวหนังสือสีแดงปรากฏให้เห็นอยู่ทั่วไปตามร้านอาหาร 2 ข้างถนน นั่นบ่งบอกให้รู้ว่า เป็นช่วงเวลาของเทศกาลกินเจคำว่า "เจ" ในภาษาจีนมีความหมายทางพุทธศาสนาฝ่ายมหายานว่า "อุโบสถ" คำว่า "กินเจ" ตามความหมายที่แท้จริง คือการรับประทานอาหารก่อนเที่ยงวัน ดังเช่นที่ชาวพุทธในประเทศไทยถือ "อุโบสถศีล" หรือ "รักษาศีล 8" จะไม่รับประทานอาหารหลังจากเที่ยงวันไปแล้ว แต่เนื่องจากการถืออุโบสถศีล ของชาวพุทธฝ่ายมหายานไม่กินเนื้อสัตว์ จึงนิยมเรียก "การไม่กินเนื้อสัตว์" ไปรวมกันคำว่า "กินเจ" ซึ่งเป็นการถือศีลไปด้วย ในปัจจุบันผู้ที่รับประทานอาหารทั้ง 3 มื้อ แต่ไม่กินเนื้อสัตว์ก็ยังคงเรียกว่า "กินเจ" ฉะนั้น ความหมายก็คือ "คนกินเจ" มิใช่เพียงแต่ไม่กินเนื้อสัตว์ แต่คนที่กินเจ ยังต้องดำรงตนอยู่ในศีลธรรมอันดีงาม มีความบริสุทธิ์สะอาด งดงามทั้งกาย วาจา ใจ เป็นการถือศีลบำเพ็ญธรรมไปด้วยพร้อมกัน เช่นนี้แล้วจึงจะเรียกว่า "กินเจที่แท้จริง" ดังนั้น คำคล้องจองที่เราได้ยินอยู่เสมอ คือ "ถือศีลกินเจ" จึงนับว่า มีความหมายสมบูรณ์ครบถ้วนอยู่ในตัวเองแล้วตามร้านนาย "อาหารเจ" เราจะพบเห็นตัวอักษร คำนี้อ่าน "โจ" (เจ) แปลว่า "ไม่มีของคาว" เขียนด้วยสีแดงบนพื้นสีเหลืองเสมอ ในช่วงเทศกาลกินเจเดือน 9 จะเห็นตัวอักษรนี้เขียนบนธงสีเหลือง ปักอยู่ตามแผงขายอาหารเจ มองเห็นเป็นที่สะดุดตาแก่คนทั่วไป ชาวจีนถือว่าสีแดงเป็นสีแห่งสิริมงคลแก่ชีวิต สีเหลืองเป็นสีของผู้ทรงศีล ดังนั้น ผู้ตั้งใจถือศีลบำเพ็ญตนให้บริสุทธิ์ ตัวอักษรนี้ย่อมเป็นเครื่องหมายเตือนสติให้ระลึกไว้เสมอว่า "การกินเจงดเว้นเนื้อสัตว์ของคาว คือการปฏิบัติธรรม รักษาศีลของความเป็นมนุษย์ เป็นการเจริญมหาเมตตากรุณาธรรมโดยแท้ อันจะนำมาซึ่งความเป็นสิริมงคลแก่ตนเอง และก่อให้เกิดสันติสุขแก่ทุกชีวิตบนโลก"

การอพยพของชาวจีนเข้าสู่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทย

ชาวจีนได้เริ่มเข้ามาตั้งถิ่นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเมื่อใดไม่ทราบแน่ชัด แต่พบว่า ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ก็ได้มีชาวจีนเข้ามาตั้งถิ่นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือแล้ว เนื่องจากมีคดีอุทกภัยเมืองร้อยเอ็ด ได้จ้างชาวจีนฆ่าพระยาพิไสยสุรวงษ์ตาย (นงลักษณ์ ลีเมธี. 2524 : 36) และในสมัยเดียวกันนี้ ยังได้พบหลักฐานว่า ในปี พ.ศ. 2395 พระสุนทรราชวงศา (บุตร) เจ้าเมืองยโสธรได้เดินทางไปค้าขายที่เมืองนครราชสีมา ได้ขอรับรองให้ชาวจีนที่เมืองนครราชสีมา ไปตั้งร้านที่เมืองยโสธร (เติม วิภาคย์จก. 2530 : 151) นอกจากนั้น จากการศึกษาพบว่า ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ที่นครราชสีมา มีชาวจีนอาศัยอยู่ ประมาณ 800 คน หาอาชีพค้าขายทุกอย่าง รวมตลอดถึงอาญากรรมต่าง ๆ ด้วยอาทิ ตั้งบ่อน การพนัน ตีแม่เหล้า สูบฝิ่น เป็นต้น อย่างไรก็ตามจากหลักฐานดังกล่าวนี้ สรุปว่า ชาวจีนเข้าไปทำการค้าขายอยู่ที่นครราชสีมาเป็นเวลานานแล้ว และมีจำนวนชาวจีนมากถึง 800 คน ซึ่งถือได้ว่า นครราชสีมาเป็นศูนย์กลางการค้าที่เชื่อมโยง ระหว่างภาคกลางกับภาคอีสาน โดยส่วนมากจะเดินทางจากกรุงเทพฯ แล้วมาตั้งถิ่นฐานที่นครราชสีมาเป็นหลัก ต่อจากนั้น จึงกระจายไปตามเมืองต่าง ๆ โดยเฉพาะในช่วงครึ่งหลังของศตวรรษที่ 19 มีชาวจีนอพยพเข้าสู่ภาคอีสานอย่างจริงจัง และได้กระจายตัวออกสู่ชนบทเมืองต่าง ๆ พร้อมกับที่เศรษฐกิจได้ขยายตัวไปสู่ชนบท บรรดาเมืองเล็ก ๆ ต่างก็เป็นศูนย์กลางทางการค้าเป็นที่ดึงดูดใจของบรรดาพ่อค้าจากกรุงเทพฯ เป็นอันมาก และเมื่อทางรถไฟที่ผ่านไปยังจังหวัดต่าง ๆ (รถไฟถึงนครราชสีมาปี พ.ศ. 2443) เสร็จเรียบร้อยแล้ว ชาวจีนเป็นจำนวนมาก ก็ได้กระจายกันไปตามแนวทางรถไฟสู่นครราชสีมา และไปทางตะวันออกต่อไปถึง อุบลราชธานี และขึ้นเหนือจากนครราชสีมาไปอุดรธานี หนองคาย และจากการศึกษายังทำให้ทราบว่า มีร้านค้าคนจีนขายผ้าลายดอกแบบแมนเชสเตอร์ มียี่หอโรงงานที่สิงคโปร์ ขายสินค้าโลหะของเยอรมัน ไหมดิบ งาช้าง หนัง เขาสัตว์ และเกลือ การค้าเหล่านี้อยู่ในมือของชาวจีนทั้งสิ้น

นอกจากนี้จากการศึกษา พบว่า ชาวจีนส่วนมากไปชุมนุมกันอย่างหนาแน่นที่ นครราชสีมาและอุบลราชธานี โดยเฉพาะชาวจีนแต้จิ๋ว และฮกเกี้ยน ได้พากันอพยพเข้าไปอาศัยอยู่ในจังหวัดต่าง ๆ ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือสูงมากในพื้นที่ขนาดใหญ่ๆ (สกินเนอร์. 2529 : 212) จะพบคนจีนแต้จิ๋วโดยเฉลี่ยร้อยละ 70 ของประชากรที่เป็นคนจีน ส่วนจีนแคะเป็นอันดับสอง คิดเป็นร้อยละ 15

จากการศึกษา พบว่า ชาวจีนที่อพยพเข้าสู่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือจะมีมากช่วง พ.ศ. 2491-2474 (ค.ศ. 1919-1931) เนื่องจากมีการสร้างทางรถไฟจากหัวเมืองในภาคอีสานเชื่อมกับ กรุงเทพฯ เมื่อ พ.ศ. 2463 (ค.ศ. 1920) และ พ.ศ. 2473 (ค.ศ. 1930) ชาวจีนที่อพยพเข้ามา ในช่วง พ.ศ. 2461- พ.ศ. 2474 นั้น ส่วนมากมาจากเมืองซัวเถา ในอัตราค่อนข้างสูง ยิ่งกว่าการอพยพเป็นกลุ่มก้อนครั้งใด ๆ ก่อนหน้านี้

สำหรับเส้นทางที่ชาวจีนอพยพเข้าสู่ภาคอีสานที่สำคัญมีดังนี้ (นงลักษณ์ ลีเมธี. 2524 : 36)

เส้นทางแรกไปทางสุรินทร์ บุรีรัมย์ ศรีสะเกษ

เส้นทางที่สองไปทางชัยภูมิ ภูเขียว ชุมแพ เลย

เส้นทางที่สาม ผ่านชนบท บ้านไผ่ ขอนแก่น อุดรธานี หนองคาย จากอุดรธานี

มีเส้นทางแยกไปสกลนคร นครพนม

เส้นทางที่สี่ บ้านไผ่ ร้อยเอ็ด อุบลราชธานี

ปัจจัยที่มีผลต่อการอพยพเข้าสู่ประเทศไทยของชาวจีน สาเหตุที่สำคัญที่ทำให้ชาวจีนอพยพออกนอกประเทศ มีสาเหตุ 2 ประการ คือ

1. ปัจจัยผลักดันให้ชาวจีนอพยพออกนอกประเทศจีน
2. ปัจจัยดึงดูดให้ชาวจีนเดินทางเข้ามาในประเทศไทย

1. ปัจจัยผลักดันให้ชาวจีนอพยพออกนอกประเทศจีน มีดังนี้

1.1 ปัจจัยผลักดันทำให้ชาวจีนอพยพออกนอกประเทศ เนื่องจากสภาพภูมิศาสตร์ของประเทศจีน เกิดภัยธรรมชาติบ่อยครั้ง ทั้งวาตภัยและอุทกภัย เป็นผลทำให้บ้านเรือนและทรัพย์สินของราษฎรเสียหายเป็นจำนวนมาก ทำให้ราษฎรไม่มีที่อยู่อาศัย ความอดอยาก ความขาดแคลนอาหาร และภัยจากธรรมชาติ ทำให้ราษฎรทำการเพาะปลูกได้น้อยลง เก็บเกี่ยวผลผลิตได้น้อย ไม่พอเพียงสำหรับการบริโภคภายในประเทศ ต้องสั่งซื้อข้าวจากต่างประเทศ เช่น ประเทศไทย เป็นต้น จากหลักฐานบันทึกว่า ในสมัยราชวงศ์หมิง ระหว่าง ค.ศ. 1563 (ปีแรกของการตั้งอำเภอเฉิงหย่า) จนถึงปี ค.ศ. 1949 (ปีที่ก่อตั้งเป็นสาธารณรัฐประชาชนจีน) รวม 368 ปี อำเภอเฉิงหย่าประสบภัยธรรมชาติร้ายแรงกว่า 200 ครั้ง ทั้งแผ่นดินไหว วาตภัย อุทกภัย

1.2 ความสามารถในการเดินทางทางทะเล ทางตอนใต้ของประเทศจีนมีแนวเทือกเขาเป็นอุปสรรคต่อการติดต่อขนส่งทางบก ในขณะที่มีจำนวนประชากรเพิ่มมากขึ้นตามทีราบลุ่มชายฝั่งของมณฑลฟูเจี้ยนและกวางตุ้ง ที่ต้องหันหน้าไปสู่ทะเล ทำให้สะดวกในการติดต่อทางทะเลกับเมืองตามลุ่มแม่น้ำตอนกลางและตอนเหนือของจีน จึงทำให้ชาวจีนเหล่านี้ มีอาชีพในการทำการประมง และมีความชำนาญในการเดินเรือทะเลมากขึ้น

1.3 การเมืองจีน มีความวุ่นวายจากภัยสงคราม มีการแย่งชิงอำนาจระหว่างชาวจีนด้วยกันเอง และมีการรุกรานจากประเทศตะวันตก

1.4 การทำสนธิสัญญาปักกิ่งของรัฐบาลจีนกับประเทศตะวันตก ใน พ.ศ. 2403 ซึ่งสัญญานี้มีผลต่อการอพยพของชาวจีน ที่แต่เดิมห้ามไม่ให้ชาวจีนเดินทางออกนอกประเทศ จึงเป็นปัจจัยสำคัญผลักดันให้ชาวจีนอพยพเดินทางออกนอกประเทศ เพื่อไปหาที่อยู่ใหม่ที่ดีกว่าเดิม

1.5 ความเจริญก้าวหน้าทางด้านคมนาคมระหว่างประเทศจีน สนับสนุนให้ชาวจีนเดินทางออกนอกประเทศมากขึ้น คือ ความเจริญก้าวหน้าในเทคโนโลยีการเดินทาง จากเดิมโดยสารเรือสำเภา มาเป็นเรือกำปั่นและเรือกลไฟ การเพิ่มเส้นทางจากซัวเถา กรุงเทพฯ โดยตรง ในปี ค.ศ. 1882 ซึ่งเป็นครั้งแรกที่มีเรือกลไฟ จากเมืองท่าในจีนถึงกรุงเทพมหานครโดยตรง และจำนวนเรือที่เพิ่มมากขึ้นประกอบกับการแข่งขันระหว่างบริษัทเดินเรือต่าง ๆ ทำให้อัตราค่าโดยสารถูกลง และการเดินทางมีความปลอดภัยมากขึ้น การโดยสารทางเรือกลไฟ เป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งต่อการอพยพของชาวจีน เนื่องจากผู้อพยพเหล่านี้ มักจะเป็นชาวนาล้มละลาย มีฐานะยากจนและต้องการแสวงหาหนทางในการเอาชีวิตรอด และมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ประกอบกับมีภูมิลำเนาอยู่ใกล้ชายฝั่งทะเล จึงทำให้การอพยพออกนอกประเทศ เป็นทางออกที่ได้รับความนิยมในหมู่ชาวจีนทางใต้และตะวันออกเฉียงใต้

1.6 ด้านเศรษฐกิจ การเกิดภัยธรรมชาติในประเทศจีน ทำให้พืชผลเสียหาย ประชาชนเกิดความอดอยาก ในภาคใต้ของประเทศจีนมีประชากรเพิ่มมากขึ้น เมื่อจีนเริ่มมีการติดต่อค้าขาย กับประเทศตะวันตก และเปิดเมืองท่าในภาคใต้ สินค้าที่ชาวตะวันตกต้องการ ได้แก่ มันทะ

ถั่ว จึงทำให้ประชากรอพยพเข้าสู่ภาคใต้ของประเทศจีนมากขึ้น

2. ปัจจัยดึงดูดให้ชาวจีนเดินทางเข้ามาในประเทศไทย มีดังนี้ 1. เส้นทางในการทำมาค้าขาย คือ การค้าข้าว ไข่เรือสำเภาก้าวแดง โดยซื้อข้าวจากไทยไปขายในจีน และขนสินค้าจากจีนมาขายในไทย ความต้องการด้านแรงงานของประเทศไทย ประเทศไทยเริ่มมีการขยายตัวทางด้านการค้าตั้งแต่ช่วงก่อนการทำสนธิสัญญาเบาว์ริง พ.ศ. 2398 งานศึกษาเรื่อง ปากไก่อและใบเรือ

สรุปว่า รัฐบาลสยามในช่วงต้นรัตนโกสินทร์ ให้ความสำคัญต่อการค้ากับต่างประเทศเป็นอย่างมาก เนื่องจากเป็นแหล่งรายได้สำคัญของแผ่นดิน และยังเป็นที่มาของเงินตรา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการค้าสำเภากลาง เป็นแหล่งรายได้หลักของรัฐ และราชสำนักสินค้าออกที่สำคัญของไทย มีทั้งสินค้าที่เป็นส่วย และสินค้าที่แปรรูปหลายชนิด เช่น ข้าวน้ำตาลทราย ยาสูบ ดิบบุก เรือสำเภา ขอนไม้สัก กฤษณา กานพลู เป็นต้น การขยายตัวทางการค้า และการตลาดของประเทศไทย ก่อให้เกิดความต้องการแรงงานในภาคการผลิต แต่ประเทศไทยยังขาดแคลนแรงงานมาก จึงจำเป็นต้องใช้แรงงานจากภายนอก โดยการนำเข้าแรงงานชาวต่างชาติ ดังนั้น การอพยพเข้ามาของชาวจีน จึงเหมาะสมกับความต้องการของทางเศรษฐกิจของไทย ชาวจีนเข้ามาเป็นส่วนเติมเต็มในช่องว่างนี้อย่างเหมาะสม เนื่องจากแรงงานชาวจีนมีความขยัน อดทน ค่าแรงถูก และมีจำนวนมาก พอกับความต้องการแรงงานของภาคการผลิต การชักชวนของเพื่อนและญาติชาวจีน ที่อพยพเข้าสู่ประเทศไทย ในระยะแรก จะอาศัยอยู่ชั่วคราวเพียง 1-2 ปีเท่านั้น คนรู้จักและญาติแนะนำมา เพื่อประกอบอาชีพค้าขายและเลี้ยงชีพ ไม่คิดจะอยู่ถาวร นโยบายของประเทศไทยที่อนุญาตให้ชาวจีนเข้าเมืองได้โดยไม่จำกัดจำนวน เพื่อทดแทนแรงงานและทดแทนอาชีพที่มีไม่เพียงพอ นโยบายดังกล่าวของไทย ทำให้ชาวจีนได้รับการส่งเสริมและสิทธิประโยชน์ในการทำมาหากิน เช่น สิทธิพิเศษแก่ชาวจีนที่เรียกกันว่า “ผูกปี่ข้อมือจีน” (ผูกปี่ข้อมือจีน หมายถึง การเสียภาษีของคนนอกระบบผูกข้อมือด้วยเชือกหรือด้ายแดง ติดครั้งตรงบมเชือกและประทับตราราชการที่ครั้ง ซึ่งเรียกว่า “ปี่” มีการผูกปี่ตั้งแต่รัชกาลที่ 2 และยกเลิกเมื่อปลายรัชกาลที่ 5 การกระจายตัวของคนจีนในประเทศไทย ช่วง พ.ศ. 2490-2498 การกระจายตัวของคนจีนตามภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศไทย ในปี พ.ศ. 2490 จะพบว่า มีคนจีนรวมกลุ่มกันหนาแน่นมากบริเวณรอบอ่าวไทยตอนบน และในภาคกลางตอนล่าง บริเวณอยุธยาและสระบุรี กระจายขึ้นไปทางภาคกลางตอนบน และภาคเหนือตามลำน้ำยมและน่าน ตามทางรถไฟ มีการรวมกลุ่มคนจีนหนาแน่นที่บริเวณปากน้ำโพและพิษณุโลก ลำปางและเชียงใหม่ ทางทิศตะวันออกตามแนวทางรถไฟสู่โคราชและเหนือโคราช ทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คนจีนรวมตัวกันหนาแน่นที่นครราชสีมาและอุบลราชธานี ทางภาคใต้มีศูนย์กลางอยู่ที่ ภูเก็ต นครราชสีมา สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช หาดใหญ่ ปัตตานี ตรัง ระนอง และชุมพร

บทบาทชาวจีนในประเทศไทย

ขจัดภัย บุษพัฒน์ (2517 : 46-48) ได้กล่าวถึงบทบาทของชาวจีนในประเทศไทย โดยแบ่งออกเป็น 3 บทบาท คือ

1. บทบาทของชาวจีนในด้านการเมือง

นับตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 3 จนถึงรัชกาลที่ 5 ชาวจีนไม่ได้เข้ามามีบทบาททางด้านการเมืองแต่อย่างใด แม้ว่าชาวจีนจะได้ก่อความไม่สงบขึ้น โดยพวกสมาคมลับ ซึ่งเรียกว่า “ตั้งเสีย” หรือ “อั้งยี่” ก็ตาม แต่ทั้งนี้ก็นื่องมาจาก ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจเพียงอย่างเดียว โดยไม่มีเหตุผลทางการเมืองเข้ามาเกี่ยวข้อง อาจพิจารณาได้ว่า ในระยะนี้ ชุมชนชาวจีนยังมีขนาดเล็ก และชาวจีน

ส่วนใหญ่ที่อพยพเข้ามาสู่ประเทศไทย ก็เป็นผู้มีฐานะยากจน เมื่อเข้ามาอยู่ในประเทศไทย ซึ่งมีช่องทางทำมาหากินมากมาย ชาวจีนเหล่านี้ ก็มุ่งประกอบอาชีพที่ตนถนัด เพื่อที่จะสร้างฐานะความเป็นอยู่ของตน จึงเป็นเหตุให้ชาวจีนส่วนใหญ่ ตั้งมั่นอยู่ในความสงบ จะมีที่ก่อความวุ่นวายอยู่บ้าง ก็เฉพาะแต่เพียงชาวจีนกลุ่มน้อยเท่านั้น

เหตุผลประการสำคัญที่ทำให้ชาวจีนไม่เข้ามายุ่งเกี่ยวในการเมืองก็คือ ในระยะเวลาดังกล่าว อิทธิพลจากภายนอกยังมีได้เข้ามามีอิทธิพลต่อชุมชนชาวจีนแต่อย่างใด ทั้งนี้เพราะว่า ในเวลานั้น ประเทศจีนยังปกครองโดยระบอบสมบูรณาญาสิทธิราช ผู้ปกครองจีนยังไม่เห็นความสำคัญของชาวจีนโพ้นทะเลมากนัก รัฐบาลจีนในสมัยนั้น ยังมีท่าที่ไม่เป็นมิตรต่อชาวจีนที่อพยพไปอยู่ประเทศอื่น โดยเห็นว่า ผู้ที่อพยพไปจากบ้านเมืองของตนนั้น เป็นคนนอกตัญญูต่อบ้านเมืองของตนที่ท่าของรัฐบาลจีนเช่นว่านี้ ทำให้ชาวจีนที่อพยพไปทำมาหากินนอกประเทศ ไม่มีความสัมพันธ์กับประเทศบ้านเกิดของตน

อิทธิพลภายนอกเริ่มเข้ามามีบทบาทต่อชุมชนชาวจีน ในตอนปลายรัชกาลที่ 5 ดร.ซุนยัตเซ็น เข้ามาแสวงหาความสนับสนุนจากชาวจีนในประเทศไทย พร้อมทั้งนำลัทธิชาตินิยมเข้ามาปลุกฝังในหมู่ชาวจีนด้วย จึงกล่าวได้ว่า นับเป็นครั้งแรกที่อิทธิพลภายนอกเข้ามามีบทบาทต่อชาวจีนในประเทศไทย และจากนั้นเป็นต้นมา ความเคลื่อนไหวใด ๆ ของชาวจีนในประเทศไทย ก็มักเป็นผลมาจากอิทธิพลจากภายนอกแทบทั้งสิ้น การเคลื่อนไหวของชาวจีน มีเหตุผลทางการเมืองเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย

อิทธิพลจากภายนอกนี้ คือ ประเทศจีนซึ่งหมายความรวมถึงจีนคณะชาติ และจีนคอมมิวนิสต์ ที่ได้อพยพเข้าแทรกแซง เพื่อเข้ามามีอิทธิพลเหนือชาวจีนในประเทศไทยอยู่ตลอดเวลา ในด้านจีนคณะชาตินั้น ยังคงมีนโยบายที่จะตีได้กลับสู่แผ่นดินใหญ่ โดยหวังความช่วยเหลือจากสหรัฐอเมริกา และการช่วยเหลือสนับสนุนจากชาวจีนโพ้นทะเล ที่ยังคงนิยมฝ่ายรัฐบาลจีนคณะชาติ ซึ่งมีอิทธิพลเจียงไคเช็คเป็นผู้นำ หรืออย่างน้อยรัฐบาลจีนคณะชาติ ก็ยังต้องการเสียงสนับสนุนฐานะของประเทศจากชาวจีนโพ้นทะเลในด้านการเมืองอยู่ ส่วนจีนคอมมิวนิสต์นั้นได้เคยประกาศอย่างเปิดเผยแล้วว่า ประเทศไทยเป็นเป้าหมายในการรุกรานต่อไป และในอดีต จีนคอมมิวนิสต์ ก็ได้มีบทบาทสำคัญในการให้การสนับสนุนต่อการก่อการร้ายในประเทศไทย ตลอดจนโจมตีให้ร้ายต่อประเทศไทยทางวิทยุกระจายเสียงอยู่ตลอดเวลา ฉะนั้น จะเห็นได้ว่าประเทศจีนทั้งสองต่างก็ได้พยายามดำเนินการทุกวิถีทาง ในอันที่จะแสวงหาและสร้างอิทธิพลชาวจีนโพ้นทะเล โดยเฉพาะชาวจีนในเอเชียอาคเนย์ และในประเทศไทยด้วย เพื่อให้สนับสนุนฝ่ายตน ดังนั้น ชาวจีนในประเทศไทย จึงแบ่งออกเป็น 2 ฝ่าย คือ ฝ่ายหนึ่งสนับสนุนรัฐบาลจีนคณะชาติ และฝ่ายรัฐบาลจีนคอมมิวนิสต์ ฝ่ายสนับสนุนรัฐบาลจีนคณะชาติ ได้ใช้สถานทูตจีนในกรุงเทพฯ เป็นเครื่องมือสำคัญในการรักษาผลประโยชน์และคุ้มครองตน สำหรับชาวจีนพวกที่นิยมฝ่ายรัฐบาลจีนคอมมิวนิสต์ พวกนี้ได้ดำเนินงานอยู่อย่างลับ ๆ เพราะรัฐบาลไทย มีนโยบายต่อต้านลัทธิคอมมิวนิสต์ โดยมีพระราชบัญญัติป้องกันการกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์ อย่างเป็นทางการอีกด้วย การดำเนินการแบบใต้ดินของจีนคอมมิวนิสต์ ได้แก่ การแทรกซึม การอบรมสั่งสอนลัทธิคอมมิวนิสต์ในโรงเรียนจีน จีนคอมมิวนิสต์ มิได้ต้องการใช้ชาวจีนโพ้นทะเลเพื่อสนับสนุนฐานะทางการเมือง และเศรษฐกิจของประเทศเท่านั้น แต่ยังต้องการใช้ชาวจีนในประเทศไทย เป็นเครื่องมือในการบ่อนทำลายประเทศไทยทางตรง และทางอ้อมอีกด้วย ในยามที่สถานการณ์อันวุ่นวายให้

ถ้าพิจารณากันให้ถ่องแท้แล้วก็จะพบความจริงประการหนึ่งว่า ชาวจีนส่วนใหญ่ในประเทศไทยมิได้เข้ามาอยู่เกี่ยวกับกิจกรรมทางการเมืองภายในประเทศแต่อย่างใด ที่เป็นเช่นนี้น่าจะเนื่องมาจากเหตุผล 3 ประการดังนี้ คือ

ประการแรก ชาวจีนเหล่านี้ต่างมุ่งมั่นที่จะประกอบอาชีพ เพื่อเสริมสร้างฐานะทางเศรษฐกิจของตนอย่างเดียว ไม่มีใครปฏิเสธว่า ชาวจีนไม่ว่าจะอาศัยอยู่ในประเทศใด ส่วนใหญ่ต่างก็ยึดอาชีพในการประกอบธุรกิจการค้าเป็นหลักสำคัญ และตั้งหน้าทำมาหากินอย่างขยันขันแข็งจนคนพื้นเมืองไม่สามารถจะแข่งขันได้ เมื่อเป็นเช่นนี้ ชาวจีนจึงไม่ค่อยจะให้ความสนใจในการเมืองเท่าใดนัก แต่ก็มีข้อยกเว้นอยู่บ้างสำหรับบางประเทศ ดังเช่น มาเลเซีย ทั้งนี้ เพราะในมาเลเซียมีชาวจีนอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก เกือบร้อยละ 40 ของจำนวนประชากรทั้งหมด ที่มีการจัดตั้งพรรคการเมืองของชาวจีนขึ้น เพื่อพิทักษ์รักษผลประโยชน์ของตน

ประการที่สอง โดยทั่วไปแล้วชาวจีนในประเทศไทยมีความเป็นอิสระ ที่จะดำเนินธุรกิจการค้าโดยไม่ได้รับการบีบคั้นใด ๆ ทั้งสิ้น เพราะฉะนั้น จึงไม่มีความจำเป็นที่จะรวมกลุ่มกันทางการเมือง เพื่อหาทางพิทักษ์รักษผลประโยชน์ของพวกตน อย่างไรก็ตาม ก็มีเชื่อว่าชาวจีนในเมืองไทย จะไม่มีการรวมกลุ่ม เพราะชาวจีนส่วนใหญ่ ได้เข้ามาจับบทบาทเกี่ยวข้องกับการเมืองของไทยบ้างแล้ว

ประการที่สาม อาจจะเป็นด้วยว่า ภาวะทางการเมืองของไทยมีความไม่แน่นอนอยู่ตลอดเวลา และนับแต่เปลี่ยนแปลงการปกครองเมื่อปี พ.ศ. 2475 เป็นต้นมา ก็ได้มีคณะปฏิวัติรัฐประหารบ่อยครั้ง ในบางครั้งฝ่ายทหารที่เข้ามามีอำนาจ ได้ปฏิบัติต่อชาวจีนอย่างเข้มงวดกวดขันเพื่อให้ชาวจีนปฏิบัติตามกฎระเบียบบางอย่างโดยเคร่งครัด ดังเช่น ในสมัย จอมพลป.พิบูลย์สงคราม เข้ามาเป็นนายกรัฐมนตรีระหว่างปี พ.ศ. 2481-2487 เป็นต้น สถานการณ์ดังกล่าว ก็อาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ชาวจีน หลีกเลี่ยงไม่เข้ามาอยู่เกี่ยวกับการเมืองภายในประเทศ ทั้งนี้ เพื่อป้องกันความยุ่งยากใด ๆ ที่จะเกิดขึ้น อันจะเป็นผลพลอยให้การประกอบอาชีพของตนต้องถูกระทบกระเทือนไปด้วย

2. บทบาทของชาวจีนในด้านเศรษฐกิจ

ในสมัยที่ชาวจีนอพยพเข้ามาตั้งหลักแหล่งในระยะแรก ๆ นั้น ชาวจีนยังไม่ได้เข้ามาจับบทบาททางเศรษฐกิจของประเทศไทยแต่อย่างใด ส่วนใหญ่ทำมาหาเลี้ยงชีพด้วยการใช้แรงงาน ต่อมาเมื่อเห็นว่าช่องทางในด้านการค้า เปิดโอกาสให้ชาวจีน ต่างก็พากันหันมายึดการค้าขายเป็นอาชีพ ในไม่ช้าอาชีพการค้าขายก็ตกอยู่ในมือคนจีนเกือบสิ้นเชิง เพราะคนไทยส่วนใหญ่ ไม่นิยมอาชีพนี้ รัฐบาลไทยเริ่มมองเห็นปัญหาจากการเข้ามามีอิทธิพลทางเศรษฐกิจของชาวจีน ในตอนปลายสมัยรัชกาลที่ 5 โดยที่สมัยนั้น ชาวจีนได้พากันนัดหยุดงาน ไม่ยอมเปิดร้านขายของตามเดิม สาเหตุสืบเนื่องมาจาก ทางราชการได้เพิ่มภาษีเงินรัชชูปการแก่ชาวจีน ให้เท่ากับคนไทยและชาวต่างประเทศอื่น ๆ จากเหตุการณ์ดังกล่าวนี้ ทำให้รัฐบาลสมัยต่อมา ได้ตระหนักถึงปัญหาการเข้ามามีอิทธิพลทางเศรษฐกิจของชาวจีน และพยายามหาทางลดอิทธิพลทางเศรษฐกิจของชาวจีนลง แต่ก็ไม่ค่อยได้ผลเท่าใดนัก เพราะประเทศไทยกำลังอยู่ในยุคของการพัฒนาประเทศ บริษัทธุรกิจการค้าได้ขยายตัวไปอย่างรวดเร็ว และผลจากการพัฒนาประเทศนี้เอง ทำให้ความเจริญแผ่ขยายออกไปตามเมืองต่าง ๆ ทั่วประเทศ ชาวจีนก็ได้กระจายตัวออกไปตามเมืองเหล่านั้นเป็นเงาตามตัว และทุกหนทุกแห่งที่ชาวจีนไปอาศัยอยู่ชาวจีน ก็ได้เข้ามายึดอาชีพทางการค้าแทบทั้งสิ้น

นอกจากลักษณะของสังคมไทย และโครงสร้างทางเศรษฐกิจของไทย จะมีส่วนให้ชาวจีนที่เข้ามาครอบงำเศรษฐกิจของไทยแล้ว สิ่งสำคัญที่สุดที่ช่วยให้ชาวจีนดำเนินธุรกิจการค้าขายได้ผล ก็คือลักษณะนิสัยของชาวจีนที่มีความขยันขันแข็ง อดทน มัธยัสถ์ และความเฉลียวฉลาดในการดำเนินธุรกิจต่าง ๆ ตลอดจนความสามัคคีกันนั่นเอง คุณลักษณะดังกล่าวนี้ หากไม่คอยจะได้ในหมู่คนไทยส่วนใหญ่ มักชอบรับราชการ และมีชีวิตสบาย ๆ ส่วนชาวจีนนั้นต้องดิ้นรนเพื่อความอยู่รอด เนื่องจากอพยพมาจากประเทศจีน เมื่อเข้ามาตั้งหลักแหล่ง ต่างก็มุ่งประกอบอาชีพสร้างฐานะของตนให้เป็นปึกแผ่น เพื่อจะได้ส่งเงินทองไปให้ญาติพี่น้องในประเทศจีนถ้าพิจารณาแต่โดยผิวเผินแล้ว ก็รู้สึกวิตกกังวลอย่างยิ่งในการที่ชาวจีนมีส่วนกำหนดจักรกลทางเศรษฐกิจของประเทศไทย แต่เมื่อพิจารณาให้ถ่องแท้ และด้วยความเป็นธรรมแล้วเราก็จะพบความจริงประการหนึ่งว่า ชาวจีนนี้มีอยู่เป็นจำนวนมากที่ได้กลายเป็นคนไทยแล้ว ทั้งในด้านวัฒนธรรมและความรู้สึกนึกคิด ส่วนในด้านสัญชาตินั้น ไม่มีปัญหาอย่างใด เพราะบรรดาลูกชาวจีนที่เกิดในเมืองไทย ย่อมได้รับสัญชาติไทยทันที ตามบทบัญญัติของกฎหมายสัญชาติของไทย เพราะฉะนั้น บรรดาชาวจีนที่เข้ามามีอิทธิพลในธุรกิจการค้าอยู่ในขณะนี้ ส่วนหนึ่งก็คือคนไทยนั่นเอง เมื่อเรายอมรับความจริงข้อนี้แล้ว ก็จะทำให้ความวิตกกังวลเบาบางลงไปด้วย และข้อเท็จจริงอีกอย่างหนึ่งที่ไม่ควรมองข้าม ก็คือ ชาวจีนที่ประกอบธุรกิจการค้าอยู่ในเมืองไทยนั้น พวกนี้ได้ตั้งหลักแหล่งอยู่ในเมืองไทยเป็นการถาวร เพราะฉะนั้น เงินกำไรที่ได้จากการประกอบกิจการต่าง ๆ ก็จะใช้ไปในการลงทุนหมุนเวียนอยู่ในประเทศไทยเอง มิได้รั่วไหลไปไหน ซึ่งก็ย่อมจะก่อให้เกิดผลดีต่อระบบเศรษฐกิจของไทยโดยรวมโดยไม่มีปัญหา แม้จะมีอยู่บ้างที่ชาวจีนบางส่วนส่งเงินทองไปให้ญาติพี่น้องที่เมืองจีน แต่ก็มิได้มีปริมาณที่มากมายพอที่จะก่อให้เกิดผลกระทบกระเทือนต่อระบบเศรษฐกิจไทยแต่อย่างใด

ความเชื่อและศาสนา

ความเชื่อทางพระพุทธศาสนา ลัทธิขงจื้อและลัทธิเต๋าในอดีตนั้นคนจีนโพ้นทะเลได้อพยพออกจากประเทศจีน และเข้ามาตั้งถิ่นฐานอยู่ในเขตเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ ได้นำระบบความเชื่อทางพุทธศาสนานิกายมหายาน ลัทธิเต๋า ลัทธิขงจื้อการบูชาบรรพบุรุษ และการนับถือเทพเจ้า มาปฏิบัติในวิถีชีวิตของตน ดังนั้น การบูชาบรรพบุรุษของชาวจีน จึงเกิดจากแนวคิดเรื่องวิญญาณที่ผสมผสานกับแนวคิดของลัทธิเต๋า ในการบูชาเทพเจ้าและการบูชาบรรพบุรุษ ซึ่งสอดคล้องกับคำสอนของลัทธิขงจื้อ ที่สอนให้มีความกตัญญูต่อบรรพบุรุษ การบูชาบรรพบุรุษ จึงคล้ายกับการบูชาเทพเจ้าในศาสนา เพื่อให้บรรพบุรุษช่วยคุ้มครองบุตรหลานให้อยู่เย็นเป็นสุข โดยที่ระบบความเชื่อนี้ได้สอดคล้องกับนิยามทางศาสนาของ อี.บี.ไทเลอร์ 21 (E.B. Tylor) ที่กล่าวว่า ศาสนาคือ ความเชื่อในสิ่งเหนือธรรมชาติ หรือ Religion is the belief in supernatural beings. ดังนั้น ความเชื่อเรื่องผี และวิญญาณ จึงเป็นส่วนหนึ่งของความเชื่อทางศาสนาด้วย การบูชาบรรพบุรุษของชาวจีน ถือได้ว่าเป็นศาสนาอีกรูปแบบหนึ่ง

อมรา พงศาพิชญ์ (2541 : 30) ได้ศึกษาวัฒนธรรม ศาสนา คนจีนในเขตเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ ได้ถือปฏิบัติตามระบบความเชื่อดั้งเดิม และรับเอาความเชื่อทางพุทธศาสนาจากสังคมไทยไปพร้อม ๆ กัน กล่าวคือ คนจีนนิยมไหว้เจ้า และไหว้บรรพบุรุษตามวัฒนธรรมจีน ในขณะเดียวกัน ก็มีการทำบุญตักบาตร หรือการให้บุตรชายบวชเรียน ในพระพุทธศาสนาตามวัฒนธรรมไทย โดยความเชื่อและการปฏิบัติ ไม่มีการขัดแย้งซึ่งกันและกัน ส่วนคนไทยจะไหว้พระพุทธรูป และทำบุญตักบาตร ความเชื่อทางศาสนาของคนทั้งสองเชื้อชาติที่แตกต่างกันจะค่อย ๆ หลอมเข้าด้วยกัน

ตามแนวความคิดที่ว่า ชนกลุ่มน้อยย่อมได้รับความเชื่อทางศาสนาของชนกลุ่มใหญ่ ความเชื่อทางศาสนาของคนจีน จึงเพิ่มความเชื่อทางพุทธศาสนานิกายเถรวาท ตามแบบไทย เต๋าและขงจื้อ ซึ่งเป็นความเชื่อดั้งเดิมของคนจีน ความเชื่อทางศาสนาที่มีการผสมกลมกลืน ระหว่างพุทธศาสนานิกายมหายาน ลัทธิเต๋าและลัทธิขงจื้อ กับพุทธศาสนานิกายหินยาน สามารถสังเกตได้จากการประกอบวัฒนธรรม

ประเทศจีน เป็นชาติเก่าแก่สืบทอดมายาวนาน มีประเพณีความเชื่อสืบทอด จากอดีตถึงปัจจุบันอย่างต่อเนื่อง กลมกลืนตามสมัย เริ่มจากสมัยโบราณ ชาวจีนนับถือเทวดาฟ้าดิน เชื่อว่าพระเจ้าจักรพรรดิ เป็นเทพเจ้าแห่งสวรรค์จุติมาปกครองบ้านเมือง มีอำนาจเด็ดขาดในการปกครองส่วนประชาชน นอกจากนับถือเทวดาแล้ว ยังนับถือสัตว์ในพื้นดิน เช่น ม้าและวัว ที่มีรูปลักษณ์สีผิวต่าง ๆ ว่ามีส่วนเป็นพาหนะเทวดา และส่งผลดีผลร้ายแก่เจ้าของ นอกจากนี้ม้าและวัวแล้ว ก็ยังนับถือมังกรและสิงโตว่า เป็นสัตว์มีอิทธิฤทธิ์มีความศักดิ์สิทธิ์ และสามารถบันดาลผลดีผลร้ายแก่มนุษย์ได้ทุกเพศทุกวัยอีกด้วย นอกจากสัตว์แล้ว ก็นับถือน้ำและลม ซึ่งมีเทพประจำสามารถบันดาลให้เกิดความเจริญรุ่งเรืองได้ เรียกว่า ฮวงจุ้ย นับถืออิทธิพลของดวงดาวที่สัมพันธ์กับ วัน เดือน ปีเกิดและการโคจรมาทำมุมต่าง ๆ ของดวงดาวบนท้องฟ้า กับดาวราศีที่เกิด ทำให้มีโชค มีเคราะห์ ได้โดยคิดค้นระบบ 12 นักษัตร ประกอบด้วย ปีไก่ ใจ เป้า ยี่ แม้า สี ไล่ งา เม็ด สัน เล้า และเสียด ซึ่งคนไทยทางภาคเหนือ และคนไทยทางภาคอีสานโบราณ ก็เคยใช้ตามนี้ ต่อมาเปลี่ยนมาใช้ตามเขมร คือ ขวด ฉลุ ขาล เกาะ มะโรง มะเส็ง มะเมีย มะแม วอก ระกา จอ กุน (สุภณ สมจิตศรีปัญญา. 2524 : 93)

ตามระบบ 12 นักษัตร ดังกล่าวได้แบ่งคนออกเป็น 12 กลุ่มตามปีเกิด นำเอาหลักปรัชญากับตัวเลข มาคิดคำนวณเพื่อพยากรณ์โชคเคราะห์ และอนาคตของบุคคลนี้ จึงเกิดเป็นตำราเลขศาสตร์ขึ้น เช่น เลขสอง หมายถึง ความสบาย เลขสาม หมายถึง ชีวิตคือการให้กำเนิดบุตร เลขหก คือการมีอายุยืน เลขแปด คือ ความมั่งคั่งร่ำรวย เลขเก้า คือความดีงามชั่ววันรัตนเมื่อนำตัวเลขจาก 12 ราศีมาคำนวณตามเกณฑ์ปีเกิด ก็จะได้ความหมายเพื่อทำการพยากรณ์ เช่น คำนวณได้ตัวเลข หมายถึง มีอายุยืน เป็นต้น ผู้เกิดราศีนี้จะมีชีวิตที่สุขสบายมีลูกตก ลัทธิเต๋านั่นหลักจริยธรรมที่พึงปฏิบัติต่อกัน และลัทธิขงจื้อ เน้นหลักการบุญคุณต้องทดแทน และเชื่อถือบรรพชน หลังจากนั้นก็นับถือศาสนาพุทธลัทธิมหายานที่เข้ามาเผยแพร่ในจีน ซึ่งเน้นผลการกระทำคือทำดีได้ดีทำชั่วได้ชั่ว ที่ส่งผลมาตามผลกรรม เช่น คนทำความดี บำเพ็ญกุศล เกิดมาก็จะมีรูปร่างสวยสง่างาม ผิวพรรณผ่องใส มีเสน่ห์ สมบูรณ์ด้วยทรัพย์สินและยศศักดิ์บริวาร เนื่องมาแต่ผลกรรมดีที่ทำไว้ในอดีตชาติ หากทำกรรมชั่วไว้ในอดีตชาติ เกิดมาชาติปัจจุบันจะเป็นคนรูปร่างอัปลักษณ์ต่ำต้อยยากจน ดังนั้น จึงมีศาสตร์อีกศาสตร์หนึ่ง ประกอบกันขึ้นมากับความเชื่อถือผลกรรม นั่นคือ ศาสตร์โหราศาสตร์ว่าด้วยการดูลักษณะรูปร่างหน้าตาของคนว่า จะเป็นคนดีหรือคนร้าย ความเชื่อดังกล่าวสามารถสรุปได้เป็น 2 อย่าง คือ เชื่อตามธรรมชาติ และเชื่อตามลัทธิศาสนา ความเชื่อตามธรรมชาติ ได้แก่ เชื่อตามสัตว์และแสงสีของธรรมชาติ จึงได้นำมาสร้างสัญลักษณ์ประกอบวิธีการปฏิบัติ ให้เกิดความเชื่อมั่น เช่น เชื่อเรื่องมังกร คนจีนโบราณเชื่อว่า น้ำลายของมังกรจะก่อให้เกิดลูกแก้ววิเศษที่เรียกกันว่า ไช่มุกแห่งดวงจันทร์ และไช่มุกแห่งความสมบูรณ์ จะบันดาลให้เกิดความอุดมสมบูรณ์แห่งพืชพรรณธัญญาหาร เพาะปลูกสิ่งใด ก็จะมีเจริญงอกงาม และยังเชื่อกันอีกว่า เลือดของมังกรจีนนั้น เมื่อไหลออกจากตัวของมังกรจีน จะแทรกซึมเข้าไปในแผ่นดินจีน และจะกลายเป็นสภาพ

เป็นอำพัน เมื่อมังกรลอกคราบ จะทำให้เขาของมังกรเรืองแสงได้ มีพลังในตัวเป็นอย่างมาก และส่องแสงสว่างในความมืด

มังกร เป็นสัตว์เทพเจ้า ที่อยู่บนสรวงสวรรค์ ตามความเชื่อของชาวจีนมังกรเปรียบเหมือนสัญลักษณ์ของชนชาติจีน ชาวจีนถือมังกรเป็นเทพเจ้า ที่จะนำมาซึ่งการมีอายุยืนยาว การมีความเจริญรุ่งเรือง และการมีโชควาสนา จึงใช้เป็นสัญลักษณ์ของจักรพรรดิ และอำนาจอันยิ่งใหญ่ของฮ่องเต้ เรื่องราวมังกรได้ซึมซับเข้าไปในวิถีชีวิตของชาวจีนโบราณ และกลายมาเป็นวัฒนธรรมของชาวจีนตราบจนถึงทุกวันนี้ มังกรจีนได้กลายมาเป็นสัญลักษณ์ของความยิ่งใหญ่ ความดีงาม และอำนาจบารมี มังกรจึงมีคุณธรรมอันสูงส่ง และยิ่งใหญ่ มังกรจีนถือเป็นเทพเจ้าแห่งทิศบูรพา ได้รับความเคารพสักการบูชาในฐานะผู้ควบคุมฝน แม่น้ำ ทะเล และมหาสมุทร ชาวจีนจะมีการบวงสรวงมังกรทุกวันที่ 1 และ 15 ของทุกเดือน ศาลเจ้าและแท่นบูชามังกร ยังคงปรากฏให้เห็นตามชายฝั่งทะเลและริมฝั่งแม่น้ำในหลาย ๆ จังหวัดของจีน มังกรกลายมาเป็นส่วนสำคัญของชีวิตของผู้คนชาวจีนในรูปของเทพเจ้าจากสรวงสวรรค์ อย่างที่ชาวโลกได้รู้จักกันเป็นอย่างดีคือ

มังกรจีน (Sheng Chi) คือ ผู้ที่ยอมสละชีวิตและพลังของตนออกมา ในรูปของฤดูกาลของชาวจีนแผ่นดินใหญ่ มังกรจีนเป็นผู้นำน้ำมาจากฝน ความอบอุ่นจากดวงอาทิตย์ สายลมจากทะเล และผืนดินจากโลก มังกรเป็นตัวแทนของพลังที่ยิ่งใหญ่แห่งธรรมชาติ พลังอำนาจสูงสุดของโลก บางครั้งเราอาจพบมังกรจีน ในรูปสัญลักษณ์ของเทพเจ้าแห่งการปกป้องและคุ้มครอง ได้รับการยกย่องให้เป็นสิ่งมีชีวิตที่ยิ่งใหญ่ที่สุด เหนือกว่าสิ่งมีชีวิตทั้งมวล มังกรสามารถอาศัยอยู่ในทะเล บินขึ้นไปถึงสวรรค์ และขุดตบพื้นดินในรูปของภูเขา มังกรสามารถปิดเป่าวิญญาณที่ชั่วร้าย ปกป้องผู้บริสุทธิ์ และทำให้ผู้ที่ยึดถือเครื่องหมายมังกร รอดพ้นจากภัยอันตรายต่าง ๆ

ดังนั้น จึงถือได้ว่าเป็นสัญลักษณ์แทนความโชคดีสูงสุดของชาวจีน ปัจจุบัน มีการนำรูปมังกรออกมาขีดเหมือนการขีดสิงโต ด้วยความเชื่อในสิงโต คนจีนเชื่อว่า สิงโตเป็นสัตว์ที่ทำให้เกิดสิริมงคลแก่ชีวิต หากทำให้เกิดเสียงดังแก่สิงโต ก็จะทำให้การค้าขายรุ่งเรือง นอกจากมีการวาดภาพและแกะสลักภาพสิงโตแล้ว ยังมีกรนำหุ่นสิงโตมาขีด เพื่อประพรมความเป็นสิริมงคล และความรุ่งเรืองทางการค้าแก่เจ้าของร้านค้า ที่คณะขีดสิงโตผ่านไปอวยพรด้วย การขีดสิงโตเป็นการละเล่นของชาวจีนเหนือและจีนใต้ ทางเหนือนิยมเล่นกันในช่วงตรุษจีน ส่วนทางจีนใต้นิยมการขีดสิงโตมากกว่า นอกจากจะเล่นกันในช่วงมีงานแห่เจ้าแล้ว แม้แต่พิธีเช่นสังเวีย เพื่อขอฝนหลังงานเทศกาลงานชุมนุมใหญ่ ก็จะต้องมีรายการขีดสิงโตด้วย การขีดสิงโตของชาวจีน ให้ความครึกครื้นและสนุกสนานโลดโผนกว่าทางเหนือนัก เมื่อใกล้ถึงวันตรุษจีน ก็จะมีชายฉกรรจ์กลุ่มหนึ่งจัดให้มีการขีดสิงโต ซึ่งเรียกว่า ซิงฮุย โดยไปขอเงินบริจาคจากพวกคหบดี และก็มีอีกกลุ่มหนึ่งจัดเครื่องดนตรี และเตรียมทำตัวสิงโตสำหรับวันงาน เมื่อเตรียมงานแล้ว ผู้จัดงานก็จะประกาศเส้นทางที่ขบวนสิงโตจะผ่านให้ชาวบ้านทราบ พอวันงานมาถึง หัวหน้าทีมจะนำเอาสิงโตไปแสดงความเคารพต่อคหบดี และมีกอลองก็เริ่มตีกลอง จากนั้นก็เริ่มแสดงการขีดสิงโต เมื่อใดมีการนำเอาของรางวัลไปแขวนไว้บนยอดไม้ ยิ่งสูงเท่าใด ผู้แสดงก็ต้องต่อตัวกันขึ้นไปเพื่อเอาของรางวัลนั้น การขีดสิงโตแบบนี้เรียกว่า ซิงจื่อไซซิง สิงโตที่ขีดนี้ มักทำด้วยแกนไม้ไผ่ประดับด้วยกระดาษสี แล้วใช้ผ้าปักไหมทำเป็นตัวสิงโต มีการขีดอีกแบบหนึ่ง ที่น่าตื่นเต้นยิ่งกว่า เรียกว่า ซุดสิงโตกินประทัด เนื่องจากการขีดซุดนี้ สิงโตต้องกินประทัดตลอดเวลา

ดังนั้น หัวสิ่งโตจึงต้องทำด้วยวัสดุแบบใหม่ คือ ใช้ดินเหนียวพอกลงบนแกนไม้ไผ่แล้วติดด้วยกระดาษสา ส่วนตัวสิ่งโตก็ทำด้วยผ้าลายราคาถูก ๆ ผู้เข็ดสิ่งโตจะไม่ใส่เส้นใสบ้างแกง ใส่รองเท้าฟางและพันน่องด้วยผ้า 5 สี เมื่อผ่านบ้านใคร เจ้าของบ้านก็จะโยนประทัดใส่สิ่งโตต้องอ้าปากรับ และผู้เข็ดก็จะไม่ถอยหนี ยอมรับความร้อนจากประทัด นั้น เมื่อทนไม่ไหวก็อาจจะมีผู้เข็ดอื่นมาเปลี่ยน บางครั้งเมื่อหัวสิ่งโตถูกประทัดมาก เกิดความร้อนจนต้องเอาน้ำไปพรมแล้วก็เข็ดต่ออีก ชาวจีนเชื่อว่า ยิ่งให้สิ่งโตกินประทัดดังเท่าใด และมากเท่าใด การค้าที่บ้านก็ยิ่งจะรุ่งเรืองเท่านั้นที่มณฑลกวางตุ้ง ชาวจีนนิยมเข็ดสิ่งโตกันทุกอำเภอ โดยมักฝึกฝนการเข็ด มีสำนักฝึกอาวุธโดยมีอาจารย์ผู้สอนมวย เป็นผู้ฝึกให้ในยามว่าง สิ่งโตกวางตุ้งจะเป็นยุ่ยซื่อ เซ่าซื่อ เล่าซื่อ ซึ่งแปลว่าสิ่งโตสิริมงคล สิ่งโตหนุ่ม สิ่งโตแก่ ยุ่ยซื่อมีอีกชื่อหนึ่งว่า สิ่งซื่อ แปลว่าสิ่งโตที่ตื่นแล้ว ก็คือสิ่งโตที่สามารถให้สิริมงคล นั้นเอง สิ่งโตที่มีอายุมาก และผ่านประสบการณ์มาก คือ สิ่งโตเล่าซื่อ จะเห็นได้จากท่าทาง หน้าสีเขียว เขี้ยวยาว หนวดเป็นสีเทา เมื่อสิ่งโตสิริมงคล และสิ่งโตหนุ่มเดินผ่าน สิ่งโตแก่ต้องแสดงความเคารพ โดยหลีกเลี่ยงให้ แต่หากสิ่งโตแก่ 2 ตัว มาประจันหน้ากัน ก็จะต้องมีการต่อสู้กันขึ้น จนต้องมีผู้กล้าหาญผู้หนึ่งมาเจรจาให้สงบเสียงลงได้ การเข็ดสิ่งโตของกวางตุ้งจะมีท่าทางต่าง ๆ ผู้เข็ดต้องมีความสามารถเป็นพิเศษ เช่น สิ่งโตทำท่าก้มมอง รีรอ เดินวนรอบท่าดูดัน ท่าอตัว คุกเข่า ท่านอน บางครั้งก็มีการเข็ดชุดสิ่งโตหัวมังกร ชาวจีนแคะก็มีการเข็ดสิ่งโตเช่นกัน สิ่งโตของชาวจีนกลุ่มนี้ จะมีสิ่งโตหัวมังกร แบ่งเป็นสิ่งโตหน้าเขียว และหน้าแดง สิ่งโตหน้าเขียว เป็นสิ่งโตที่มีความสามารถเทียบได้กับสิ่งโตแก่ของชาวกวางตุ้ง สิ่งโตชาวจีนแคะ นิยมทำตาให้เคลื่อนไหวไปมาได้ มีควมขมขมตาสวยงามทั้งหน้าสิ่งโต และหางสิ่งโต ก็จะตกแต่งด้วยสีสันทสวยงาม และใส่ลูกกระพรวน ที่หางอีกด้วย ส่วนสิ่งโตของชาวจีนแต้จิ๋ว มักประดับสิ่งโตด้วยหัวโพกผ้า 5 สี และประดับบนหัวสิ่งโต นั้นด้วยสีสันทสวยงาม มีคนเข็ดหัวสิ่งโต 1 คน หางสิ่งโต 1 คน นอกจากนั้น ก็จะมีคนแต่งตัวเป็นตุ๊กตาหัวโต หน้าสีแดง ใส่เสื้อขลิบชายด้วยสีสวยงามตัวสั้น มือขวาถือไม้ไผ่ มือซ้ายถือพัดใบตาล มีความเชื่อในเรื่องแสงสี เนื่องจากธรรมชาติของสี ทำให้เกิดความรู้สึกตามที่มนุษย์สัมผัสขึ้นมา แล้วจึงทำให้เป็นตัวแทนความรู้สึก เพื่อส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมตอบสนอง เช่น สีแดง คนจีนถือว่าเป็นสีกล้าหาญ มีมงคล เช่น งานแต่งงาน ก็จะนิยมแต่งชุดสีแดงทั้งเจ้าบ่าว เจ้าสาว และผู้มีเกียรติมาร่วมงานแม้กระทั่งงานศพ ก็มีด้ายสีแดงผูกข้อมือหรือมอบให้ผู้มาเคารพศพ ป้ายหลุมศพก็เป็นสีแดง สีเหลือง เป็นสัญลักษณ์แห่งความหวัง ความรุ่งเรือง สีเหลืองเป็นสีจากเครื่องนุ่มห่มของพระภิกษุในพระพุทธศาสนา นอกจากจะใช้สีเหลืองจากวัตถุธรรมชาติต่าง ๆ แล้ว ยังนิยมใช้สีเหลืองจากแร่ธาตุ ที่มีค่าสูง เช่น ทองคำ นอกจากสีที่กล่าวมา ก็ยังมีสีที่นิยมลดหลั่นลงมาอีก คือสีเขียว ซึ่งเป็นสีสดชื่น อุดมสมบูรณ์จากสีของพืชชนิดต่าง ๆ สีเหล่านี้ มักใช้ประกอบความเชื่อในการตกแต่งอาคารสถานที่ และศิลปะ โบราณวัตถุ ซึ่งเป็นที่เคารพบูชา เช่น มังกรเขียน เทวดาและพระพุทธรูปต่าง ๆ ความเชื่อจากลัทธิศาสนา เป็นความเชื่อที่มี

ความเชื่อจากลัทธิศาสนา เป็นความเชื่อที่มีองค์ประกอบสำคัญ 2 ส่วน คือ ความเชื่อในความศักดิ์สิทธิ์ของเจ้าลัทธิ เขียน ศาสนา พระศาสดา สาวก เทวดา อุบาสก อุบาสิกาและตุ๊กตาประกอบเรื่องราวที่เป็นรูปหล่อ รูปภาพ ภายในอาคารของศาลเจ้า และที่ทำการมูลนิธิคนไทยเชื้อสายจีน ดังนี้

ความเชื่อเขียน คนจีนโดยเฉพาะอย่างยิ่งเครือเม้งเลี้ยง ได้เชื่อถือศรัทธาในคุณธรรมของแปดเขียน (แป๊ะเขียน) จากลัทธิเต๋าและขงจื้อ ประกอบด้วยเขียนต่าง ๆ ได้แก่ ลี้ตีไคว

เป็นเขียนหรือเทพแห่งการรักษาโรค จางกั้วเหล่า เขียนแห่งความมั่งคั่ง หลันไฉ่หัว เขียนแห่งความอุดมสมบูรณ์และมวลูปุผา “เทอเซียนกุ” เขียนแห่งความซื่อสัตย์ ความดีงาม “หันเซียนจื่อ” เขียนแห่งการพยากรณ์ “เฉากั้วจิว” เขียนแห่งยศฐานันดาศักดิ์ที่เป็นตำแหน่งผู้รับราชการ (พรชัย พิทักษ์วงศาภรณ์. 2549 : 15-22) ความเชื่อศาสนา ศาสดา เทวดา อุบาสก อุบาสิกา ศาสนา พุทธลัทธิมหายานเผยแผ่เข้าไปในประเทศจีน ชาวจีนจำนวนมาก หันมาศรัทธาในธรรมคำสอนของพุทธศาสนา และมีความเชื่อกลมกลืนกับหลักความเชื่อเดิมในลัทธิเต๋าและขงจื้อ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เครื่องเต็กก่า ได้ยึดหลักคุณธรรม จำนวน 10 ประการ คือ ความกตัญญู ความรักพี่น้อง ความภักดี ความมีสัจจะ ความมีจริยามารยาท ความซื่อสัตย์ ความสมถะ ความละเอียดใจความมีมนุษยธรรม และความมีสติปัญญา กำหนดเป็นหลักปฏิบัติ จำนวน 8 ประการ คือ การไม่ฉ้อฉลข่มเหง การไม่ปลิ้นปล้อนหลอกลวง การไม่ละโมภ การไม่โกหกปิด การไม่เยอหยิ่งจองหอง การไม่เกียดคร้าน เผื่อยชา การไม่พาลโทษโกรธเกลียด และการไม่เคียดแค้น นอกจากนี้ ทั้งเครื่องเม็งเลียง และเต็กก่า ต่างก็นับถือพุทธศาสนาด้วยกัน จึงมีความเชื่อในพระศาสดา ทั้งสามองค์ ได้แก่ สมเด็จพระศาสดายะมุนีพุทธเจ้า สมเด็จพระโกลัสซุรุโพทุรยรัตนประภาพุทธเจ้า สมเด็จพระอมิตาพุทธเจ้า พระศรีอริยเมตไตรย ต่อจากพระศาสดาแล้ว ชาวจีนก็นับถือเทพเจ้าที่สำคัญ ได้แก่ วิสุทธิตเทพ (ตัวเล่าเอี้ย) ผู้คุ้มครองให้ประชาชนอยู่เย็นเป็นสุข เทพเจ้าแห่งโชคชะตา ผู้คุ้มครองดวงชะตาราศีของมนุษย์ให้พ้นภัย เทพเจ้าแห่งโชคลาภ ผู้ประทานโชคลาภเงินทองแก่ผู้กราบไหว้บูชา เจ้าพ่อหลักเมือง ผู้ดูแลชุมชน ในแต่ละบ้านเมืองให้มีความร่มเย็น มีความสงบสุข พระภูมิเจ้าที่ผู้ปกป้องอาคาร บ้านเรือนและศาลเจ้า

นอกจากนี้ ยังนับถือเทพเจ้าในตำนานอีก เช่น เทพเจ้าแห่งเจีย ผู้กล้าหาญปกป้องพระคัมภีร์พุทธศาสนา เทพเจ้ากวนอูผู้ซื่อสัตย์และเทวดาฮั่วท้อ ผู้เป็นหมอเทวดารักษาโรคร้ายหาย นอกจากนี้ ก็นับถือ เจ้าแม่กวนอิม ผู้มีพระเมตตากรุณาต่อสัตว์โลก เป็นเทพนิรมานกายให้ประชาชนพ้นภัย จำนวน 16 ประการ มีอัคคีภัย วาตภัย อุทกภัย และโจรภัย เป็นต้น นอกจากนี้ ก็มี อุบาสิกา รองลงมาเช่น เจ้าแม่เซี่ยบอเนี้ย ผู้คุ้มครองเด็ก ๆ ความเชื่อเหล่านี้ นอกจากรูปหล่อเป็นสัญลักษณ์เฉพาะแต่ละองค์ ที่ตั้งไว้ในศาลเจ้าแล้ว ยังประมวลรวมพลังเป็นสัญลักษณ์ตุ๊กตาอีก เรียกว่า ตุ๊กตา ฮกลก ชิวฮก ลกชิว เป็นตุ๊กตาสื่อความหมาย คือ “ฮก” แปลว่า โชคลาภ ดีความได้ว่า ความสุข คือ สุขที่เกิดจากการได้สมหวังตั้งใจ ดุติมีราศี แต่งกายภูมิฐาน มือขวา ประคองคชายอดทำด้วยหยก เรียก ยู้อี้ หรือ เง็กยู้อี้ (หยกสมปรารถนา) หรือคชากายสิทธิ์ ถือ เป็นของวิเศษใครอธิษฐาน สิ่งใดก็ให้สมปรารถนา หรือได้โชคลาภตามคำขอ ลก แปลว่า รวยหรือ ความมั่งคั่งมีลักษณะอัครอภิมหาเศรษฐี ผู้มั่งคั่ง ร่ำรวยล้นฟ้า มือขวา ถือบัญชีทรัพย์สินและรายชื่อกุหนี่ม้วนใหญ่ ด้านขวามีลูกสาวตัวน้อยเกาะขาอยู่ ในอ้อมแขนของลูกสาวมีเครื่องประดับ ดอกไม้ ขนมนมเนย แสดงถึงความมีกินมีใช้ มือซ้าย : อุ้มลูกชาย ในมือของลูกชายถือเงินทอง แสดงถึงความร่ำรวย ตุ๊กตาลกที่สมบูรณ์จะต้องมีลูกชาย เพราะคนจีนถือมาก เรื่องการสืบต่อวงศ์ตระกูล ถ้า รวยอย่างเดียวโดยไม่มีลูกชายสืบสกุล ก็ไร้ประโยชน์ ชิว แปลว่า อายุยืน ลักษณะเป็นตาแป๊ะแก่งรา ผม คิ้ว หนวด เครายาวสีขาวเหมือนสำลี ดั้งหูใหญ่ยาวถึงบ่า แสดงโหงวเฮ้งของผู้มีอายุยืน หน้าผาก หนุนโหนกผิปกติ เพราะมีอภิมหา บัญญาสนา มากจนล้น และปูดออกมาทางหน้าผาก ตุ๊กตาชิวนี้บ่ง บัญญาสนาสูงนัก จึงมีอายุยืนยาว และได้เป็นเซียนในภายหลังด้วย มือขวาถือไม้เท้าหัวมังกรสัตว์ในเทพ นิยาย ที่มีอายุยืนถึงหมื่นปี ที่คอไม้เท้าหย่อนน้ำเต้าที่บรรจุอายุวัฒนะไว้ภายใน เหนือน้ำเต้ามี เขียนจื่อ

ตำรายาเทวดาหรือยาอายุวัฒนะ ผูกติดอยู่ข้างกายมีสัตว์เลี้ยง เขียนเหาะนกกระเรียนเทวดาอายุพันปี ที่ในปากคาบ เขียนผ้า ซึ่งเป็น หล้าเทพยดามีขึ้นเฉพาะบนสวรรค์เมื่อนำไปต้มน้ำกิน จะทำให้ปราศจากโรค

ศาลเจ้า ของคนจีนได้ประมวลความเชื่อจากพุทธเจ้า เขียน และเทวดาต่าง ๆ เป็นผลรวมว่า เจ้า ได้มีชาวจีนสร้างศาลให้สิ่งเหล่านี้ประดิษฐานอยู่รวมกัน เรียกว่า ศาลเจ้า แล้วมีพิธีไหว้ประจำปีเรียกว่า ไหว้เจ้า การไหว้เจ้า เป็นประเพณี ที่ชาวจีนประพฤติ ปฏิบัติสืบต่อกันมากกว่า 3,000 ปี (สมัยราชวงศ์โจว) เพื่อให้เกิดความเป็นสิริมงคล และนำมาซึ่งความสุข ความเจริญรุ่งเรืองแก่ตนเองและครอบครัว ทั้งกิจการ งานธุรกิจที่ประกอบอยู่ ชาวจีนจึงมีความเชื่อและศรัทธาสืบต่อ ๆ กันมาว่า ในปีหนึ่ง ๆ มักจะมีสิ่งเลวร้าย เรื่องไม่ดั่งใจ เรื่องอัปมงคลมากกระทบกระทั่งหรือรบกวนการดำเนินชีวิตของคนเราจนทำให้เกิดอุปสรรคต่าง ๆ เช่น การเจ็บไข้ได้ป่วย การงานติดขัดไม่ราบรื่น เงินทองไม่คล่องตัว ทำอะไรก็พบแต่ความยุ่งยาก ค่าขายลำบากมีแต่อุปสรรคบุตรบริวารก่อเรื่องวุ่นวาย นำความยุ่งยากลำบากใจมาให้ หรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ผิดปกติ ทำให้รู้ได้ว่าดวงชะตาชีวิตไม่ดีนัก จึงจะต้องมีการขวนขวายหาที่พึ่ง จึงทำให้ออกำเนิดประเพณีการไหว้เจ้า ไหว้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ และไหว้บรรพชน

จากความเชื่อดังเดิม ลัทธิ ศาสนา เทวดา พ่าดินของชาวจีน ได้มีผลทำให้เกิดประเพณีความเชื่อตามเทศกาลของคนจีน จำนวน 8 ประการ ได้แก่ เดือนอ้าย ตรุษจีน เดือนยี่บูชาโคมไฟ เดือนสี่ เซ็งเม้ง เดือนห้า บะจ่าง เดือนหก ทิ้งกระจาด เดือนเจ็ด สารทจีน เดือนแปด ไหว้พระจันทร์ เดือนเก้า กินเจ และประเพณีในชีวิตมี 2 ประเพณี คือ ประเพณีฝังเด็ก และประเพณีเก็บศพไร้ญาติ (ล้างป่าช้า) ชาวจีนเชื่อในเลขมงคล คือ เลข 8 ประเพณีตามเทศกาลก็มี 8 ประเพณี การทำมงคล ต่าง ๆ ยึดเลข 8 เป็นหลักมงคล แม้จัดแข่งขันกีฬาโอลิมปิกก็เป็นเดือน 8 ปี 2008 เวลาเปิด 8 นาฬิกา 8 นาที เป็นต้น คงมีหลักความเชื่อสำคัญส่วนหนึ่งมาจากเรื่องไปยเขียน

เทศกาลกินเจ มีกำหนดจัดในช่วงวันขึ้น 1-9 ค่ำ เดือน 9 ของจีน หรือประมาณเดือนกันยายน-ตุลาคม ของทุกปี งานนี้เป็นงานประเพณีซึ่งชาวจีน ที่เข้ามาอาศัยในจังหวัดภูเก็ต ยึดถือปฏิบัติกันมาช้านาน โดยเริ่มขึ้นครั้งแรกที่อำเภอกระทุ้ง ตั้งแต่ พ.ศ. 2368 จนถึงปัจจุบัน เพื่อเป็นการยึดถือปฏิบัติธรรม ชำระกายและจิตใจให้บริสุทธิ์ ตามความเลื่อมใสศรัทธาในสิ่งศักดิ์สิทธิ์ของชาวจีนและตลอดช่วงเทศกาลทั้ง 9 วัน 9 คืน ของการถือศีลกินเจนี้ จะมีการนุ่งขาวห่มขาว กินแต่ผักและสิ่งประกอบจากสิ่งไม่มีชีวิตเป็นพืช ไม่ฆ่าสัตว์ ละเว้นอบายมุขทั้งปวง อันจะก่อให้เกิดความสะอาด สว่าง สงบ ในจิตใจ นอกจากนี้ ยังมีการประกอบพิธีกรรมแสดงอภินิหารตามความเชื่อต่าง ๆ เช่น พิธีอัญเชิญพระลุยไฟ พิธีไต่บันไดมิด พิธีสะเดาะเคราะห์ พิธีส่งพระ นอกจากนี้ยังมี การแห่เจ้าไปตามถนนต่าง ๆ โดยชาวบ้านสองฝั่งถนนจะจุดประทัด ไปตลอดทางงานเทศกาลนี้ นับเป็นงานที่ได้รับความสนใจและเลื่อมใสศรัทธา ทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศมากที่สุดงานหนึ่งที่เดียว ทั้งยังเชื่อกันว่า ประเพณีเป็นการอุทิศความดีให้กับพระ และเทวดาพ่าดิน เพื่อให้พระคุ้มครองชาวภูเก็ตตลอดไป ประเพณีกินผักเป็นประเพณีหนึ่งที่ชาวภูเก็ตเลื่อมใสศรัทธามาก และถือปฏิบัติสืบเนื่องกันมาเป็นระยะเวลายาวนาน โดยได้รับการรักษาและยึดมั่นในขนบธรรมเนียมเดิมเอาไว้แทบทั้งหมด อาจมีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบไปบ้าง ก็มีเพียงเล็กน้อยเท่านั้น

ประเพณีสารทจีน เป็นเทศกาลกลางปี อยู่ในวันที่ 15 เดือนเจ็ด เป็นเทศกาลวิญญานพนजर ระหว่างเวลานี้ ประตูนรก จะเปิดให้บรรดาภูตผีออกไปข้างนอก เทียวเล่นอย่างเสรี มีวันหยุดทั้งเดือน ก็เลยต้องมาเยือนโลกมนุษย์ ให้มนุษย์เป็นเจ้าเรือนเลี้ยงรับรอง ประเพณีสารทจีน เป็นประเพณีที่คนไทยเชื้อสายจีน จัดขึ้นเพื่ออุทิศส่วนกุศลให้แก่บรรพชน และได้ถือปฏิบัติต่อกันมาเป็นระยะเวลาหลายชั่วอายุคน โดยยึดถือตามคติความเชื่อประเพณีของจีน ปัจจุบันนิยมเรียกกันว่าเทศกาลป้อต้อ ซึ่งป้อต้อ เป็นคำกร่อน มีคำเต็มว่า “ป้อต้อจ่งเซ่ง” ตามสำเนียงชาวจีนฮกเกี้ยน แปลความว่า กิจกรรมโปรดสรรพัสตร์ ให้หลุดพ้นจากห้วงแห่งความทุกข์โดยทั่วกัน งานเทศกาลสารทจีนในเดือน 7 ตามปฏิทินจันทรคติจีน หรือเดือน 9 ตามปฏิทินจันทรคติไทย ซึ่งนับเป็นวันครึ่งปีตามคตินิยม ของจีนที่เชื่อกันว่าเป็นวันที่วิญญานได้รับการปลดปล่อย ให้กลับมาเยี่ยมเยียนบ้านและญาติพี่น้อง โดยจะมีพิธีบวงสรวงบรรพบุรุษและวิญญานศักดิ์สิทธิ์ ด้วยเครื่องเช่นไหว้ตามบ้านเรือนจะตกแต่งแท่นบูชาอย่างสวยงาม พร้อมทั้งอาหารคาวหวานและเครื่องงเด็กส่งดวงวิญญานที่ไม่มีญาติ แต่ละบ้านก็จะจัดแท่นบูชาพร้อมทั้งอาหารคาวหวานไว้ที่หลังบ้าน นอกจากนี้ ตามศาลเจ้าต่าง ๆ ในเกาะภูเก็ต ก็จะเต็มไปด้วยขนม และผลไม้ที่ผู้ศรัทธา นำมาถวายสำหรับเครื่องที่นำมาบวงสรวงวิญญานบรรพบุรุษ เป็นขนมชนิดหนึ่งที่ทำด้วยแป้งเป็นรูปเต่าขนาดต่าง ๆ ทาสีแดง ซึ่งคนจีนเชื่อกันว่า เต่าเป็นสัตว์อายุยืน ดังนั้น การเซ่นไหว้ด้วยขนมรูปเต่า จึงเป็นการต่ออายุให้ตนเองและยังถือเป็นกุศลอันยิ่งใหญ่อีกด้วย

วัฒนธรรมแสดงความกตัญญู ไหว้บรรพบุรุษ เซ่งเม้ง ผู้อาวุโส เป็นผู้นำกราบไหว้บรรพชน ที่ล่วงลับไปแล้ว ไหว้จันเทียนใกล้หมุด ด้านลูกหลานตีวงล้อมด้วยการเผากระดาษเงินกระดาษทอง เป็นการกำหนดขอบเขตว่าสิ่งเหล่านี้ ลูกหลานส่งให้บรรพชนของครอบครัวเป็นการเฉพาะ เพื่อเป็นการป้องกันการแย่งชิง ผู้ตีวงล้อม ต้องเป็นลูกหลานเท่านั้น เสร็จพิธีบวงสรวงครอบครัวก็จะล้อมวงรับประทานอาหารร่วมกัน เป็นการแสดงความสามัคคีให้แก่บรรพชน

สรุปได้ว่า คนจีนได้นำวัฒนธรรมจีนเข้าสู่สังคมไทย จึงเป็นการแพร่กระจายทางวัฒนธรรมของคนจีน และด้วยเหตุที่วัฒนธรรมจีนอยู่ท่ามกลางกระแสของวัฒนธรรมไทย จึงเกิดการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมของจีนและวัฒนธรรมไทย ให้เข้ากับความเป็นใหม่ ๆ ในปัจจุบัน และอนาคต เช่น การไหว้เจ้าในเทศกาลตรุษจีน สารทจีน ที่มีการไหว้ฟ้าดิน ไหว้ปุนถ่างกวง ไหว้ศาลเจ้าที่ซึ่งเป็นการปฏิบัติตามวัฒนธรรมจีน ในขณะเดียวกัน ก็มีการไหว้พระพุทธรูปที่บ้าน ไหว้นางกวัก ซึ่งเป็นการปฏิบัติตามวัฒนธรรมไทย โดยที่การปฏิบัตินั้นไม่มีการขัดแย้งซึ่งกันและกัน

กฎหมายและนโยบายที่เกี่ยวข้อง

นโยบายรัฐบาลปัจจุบันด้านศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม

การดำเนินนโยบายสังคมและคุณภาพชีวิตของรัฐบาล มุ่งให้คนไทยมีคุณภาพชีวิตที่ดีมีศักยภาพและอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขในสังคมที่มีคุณภาพ โดยรัฐบาลจะเร่งพัฒนาคุณภาพการศึกษายกระดับองค์ความรู้ให้ได้มาตรฐานสากล สร้างโอกาสทางการศึกษาแก่ประชากรทุกกลุ่ม พร้อมทั้งปฏิรูประบบการผลิตครูปรับปรุงระบบเงินเดือน ค่าตอบแทน แก้ปัญหาหนี้สินครู เร่งพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาให้ทัดเทียมกับนานาชาติ สนับสนุนการวิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างทุนปัญญาของชาติ และเพิ่มขีดความสามารถของทรัพยากรมนุษย์เพื่อรองรับการเปิดเสรีประชาคมอาเซียน

รวมทั้งส่งเสริมให้ผู้ต้องการมีงานทำและสถานประกอบการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารตำแหน่งงานว่างและความต้องการแรงงานได้โดยสะดวก ให้การคุ้มครองแรงงาน ดูแลหลักประกันความมั่นคงในการทำงานแก่ผู้ใช้แรงงานตามกฎหมาย เร่งยกระดับแรงงานให้ประเทศไทยเป็นประเทศที่ใช้แรงงานมีฝีมือทั้งระบบ และจัดระบบบริหารจัดการเพื่อจัดระเบียบแรงงานข้ามชาติเพื่อรองรับการเคลื่อนย้ายแรงงานเสรี ภายใต้ประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 ตลอดจนให้ความสำคัญกับการลงทุนด้านบริการสุขภาพ โดยมุ่งพัฒนาคุณภาพ การให้บริการสุขภาพทั้งระบบอย่างบูรณาการเชื่อมโยงในทุกกระดับ จัดให้มีระบบสารสนเทศทางสาธารณสุขที่มีประสิทธิภาพ พัฒนาสถานบริการปฐมภูมิที่สมบูรณ์แบบทั่วประเทศ ควบคู่กับผลิตบุคลากรทางด้านสาธารณสุขให้เพียงพอแก่ประชากรในพื้นที่และพัฒนาขีดความสามารถของอาสาสมัครสาธารณสุข พัฒนาคุณภาพชีวิตประชากร ตั้งแต่ในช่วงตั้งครรภ์และทุกช่วงวัยจัดให้มีมาตรการสร้างสุขภาพเพื่อลดอัตราป่วย ตาย และผลกระทบจากโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง และขับเคลื่อนให้ประเทศไทยเป็นเลิศในผลิตภัณฑ์และการบริการด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาลในภูมิภาคเอเชียนอกจากนี้ รัฐบาลจะดำเนินการให้ศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรมมีบทบาทนำในการร่วมเทิดทูนสถาบันหลักและร่วมสร้างประเทศไทยให้เป็นประเทศที่อยู่สบาย อนุรักษ์ ทำนุบำรุง และบูรณปฏิสังขรณ์แหล่งศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม โบราณสถาน โบราณวัตถุ และให้บุคลากรทางด้านศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมทุกแขนงทุกสาขาอาชีพได้รับการดูแลและมีคุณภาพชีวิตที่ดี ส่งเสริมความร่วมมือและเชื่อมโยงทางวัฒนธรรมและเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีกับอารยประเทศและประชาคมอาเซียน พร้อมทั้งนำวิถีชีวิต ศิลปวัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นมาสร้างงาน สร้างอาชีพ สร้างผลิตภัณฑ์และบริการด้านวัฒนธรรมท้องถิ่นให้เป็นวัฒนธรรมสร้างสรรค์ สำหรับการส่งเสริมความมั่นคงของชีวิตและสังคม รัฐบาลมุ่งพัฒนาให้ครอบครัวและสังคมไทยมีความมั่นคงอบอุ่นสนับสนุนบทบาทของคณะสงฆ์และผู้นำทางศาสนาให้เป็นที่ยึดเหนี่ยวทางจิตใจของประชาชน ขจัดการเลือกปฏิบัติและการละเมิดสิทธิมนุษยชนในทุกรูปแบบ ควบคุมแหล่งอบายมุขสิ่งเสพติดและป้องกันปราบปราม และลงโทษอย่างจริงจังต่อผู้กระทำความผิด ให้โอกาสประชาชนที่มีฐานะยากจนได้มีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง อีกทั้งสนับสนุนบทบาทของสตรีไทย ในการมีส่วนร่วมพัฒนาประเทศ ปกป้องสิทธิของสตรี จัดตั้งอำนวยการความสะดวกสาธารณะ พัฒนาบริการสุขภาพอนามัย ให้การสงเคราะห์จัดการศึกษาจัดสวัสดิการ และหาอาชีพให้แก่ผู้ด้อยโอกาส ผู้พิการหรือทุพพลภาพ รวมทั้งส่งเสริมการเรียนรู้การเดินทางและการใช้การขนส่งอย่างปลอดภัยโดยน้อมนำหลักการแก้ไขปัญหายาจรตามแนวพระราชดำริไปสู่การปฏิบัติและถือเป็น “วาระแห่งชาติ” โดยมีเป้าประสงค์เชิงนโยบาย ตัวชี้วัด กลยุทธ์และวิธีการดำเนินการในแต่ละนโยบายด้านสังคมและคุณภาพชีวิต ดังนี้

นโยบายศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม

เป้าประสงค์เชิงนโยบายและเป้าหมาย/ ตัวชี้วัดเป้าประสงค์เชิงนโยบาย เป้าหมาย/ ตัวชี้วัด

1. ประชาชนสามารถเข้าถึงองค์ความรู้ด้านศิลปวัฒนธรรมมีความเข้าใจ เกิดทุนทางปัญญาและภูมิคุ้มกัน สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน วันได้อย่างเหมาะสม
2. สร้างสรรค์สังคมบนพื้นฐานวัฒนธรรมที่พึงประสงค์
3. ทุนทางวัฒนธรรมมีบทบาทในการขับเคลื่อนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศมากขึ้น
4. องค์กรภาคีเครือข่ายทางศาสนาสามารถส่งเสริมและเผยแพร่คุณธรรมจริยธรรมในทุกกระดับได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ระดับความสำเร็จของการพัฒนาแหล่งเรียนรู้

ทางด้านศิลปวัฒนธรรมจำนวนเด็กเยาวชนประชาชนและ นักท่องเที่ยวเข้าไปใช้บริการแหล่งเรียนรู้ด้านศิลปวัฒนธรรมร้อยละของประชาชน กลุ่มเป้าหมายที่ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันในการเลือกบริโภคและใช้ประโยชน์ในเชิงสร้างสรรค์จากสื่อภาพยนตร์และวีดิทัศน์อย่างเหมาะสม และรู้เท่าทันจำนวนบุคลากรทางด้านศิลปวัฒนธรรมที่ได้รับการยกย่อง ดูแล และเป็นแม่พิมพ์ในการถ่ายทอดความรู้สู่คนรุ่นหลังร้อยละความสำเร็จของการส่งเสริมพัฒนาพื้นที่ศิลปวัฒนธรรมสำหรับเยาวชน และประชาชนได้ใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ และใช้เวลาว่างร่วมกันในครอบครัวร้อยละของผลงานทางศิลปวัฒนธรรมที่ได้รับการเผยแพร่และเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ ร้อยละความสำเร็จของการส่งเสริมและเผยแพร่คุณธรรม จริยธรรม

นโยบาย กลยุทธ์/วิธีการ

1. เร่งดำเนินการให้ศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรมมีบทบาทนำในการร่วมเทิดทูนสถาบันหลักชาติ ศาสนาพระมหากษัตริย์และร่วมสร้างประเทศไทยให้เป็นประเทศที่อยู่สบาย โดยน้อมนำพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่พระราชทานให้แก่รัฐบาลในการบริหารราชการแผ่นดินด้วยการทำงานตั้งใจให้ประเทศเป็นที่อยู่ที่ยั่งยืนในโลกที่มีความวุ่นวาย และน้อมนำพระราชดำรัสในพิธีเปิดพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติพระนครศรีอยุธยา “การรักษาวัฒนธรรมคือ การรักษาชาติ” มาหล่อหลอมและยึดเหนี่ยวจิตใจเป็นหนึ่งเดียวเพื่อเสริมสร้างความปรองดองสมานฉันท์ให้กับคนในชาติ- เผยแพร่พระเกียรติคุณและพระราชกรณียกิจของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ และพระบรมวงศานุวงศ์- น้อมนำพระราชดำรัส"การรักษาวัฒนธรรมคือการรักษาชาติ" มาสู่การปฏิบัติ โดยสร้างค่านิยม จิตสำนึกและความภาคภูมิใจในความเป็นไทย

2. อุปลักษณ์ คุ่มครอง และทำนุบำรุงศาสนาส่งเสริมการปรับปรุงองค์กรและกลไกที่รับผิดชอบด้านศาสนาเพื่อให้การบริหารจัดการ ส่งเสริมทำนุบำรุงศาสนา มีความเป็นเอกภาพและประสิทธิภาพ รวมทั้งส่งเสริมความเข้าใจอันดีและสมานฉันท์ระหว่างศาสนิกชนของทุกศาสนาเพื่อนำหลักธรรมของศาสนาใช้ในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และสร้างแรงจูงใจให้ประชาชนใช้หลักธรรมในการดำรงชีวิตมากขึ้น อุปลักษณ์ คุ่มครองและทำนุบำรุงศาสนา โดยการจัดกิจกรรมส่งเสริมความเข้าใจ และสมานฉันท์ระหว่างศาสนิกชนของทุกศาสนาที่หลากหลาย และต่อเนื่อง ปรับปรุงองค์กรด้านศาสนาให้ทำหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสานสนับสนุนกันอย่างเป็นเอกภาพ รวมทั้งเชื่อมโยงเครือข่ายระดับโลก

3. อนุรักษ์ ทำนุบำรุง และบูรณปฏิสังขรณ์แหล่งศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม โบราณสถาน โบราณวัตถุ ที่เป็นเอกลักษณ์และมีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ รวมถึงอนุรักษ์และส่งเสริมศิลปะ การแสดง ทั้งที่เป็นมรดกของชาติและการแสดงพื้นบ้านให้เป็นมรดกไทย มรดกโลกของคนรุ่นต่อไป โดยจัดหาสถานที่จัดการแสดงทั้งในส่วนกลางและภูมิภาค และเพิ่มพื้นที่เวทีทางด้านวัฒนธรรมให้สามารถจัดการแสดงได้อย่าง อนุรักษ์ ทำนุบำรุง และบูรณปฏิสังขรณ์แหล่งศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรมอย่างมีมาตรฐานตามหลักวิชาการ- อนุรักษ์และส่งเสริมศิลปะการแสดง ทั้งที่เป็นมรดกของชาติและการแสดงพื้นบ้านให้เป็นมรดกไทยมรดกโลกของคนรุ่นต่อไป โดยจัดหาสถานที่จัดการแสดงทั้งในส่วนกลางและภูมิภาค สืบสานและสืบทอดการแสดงที่ทรงคุณค่าสู่ประชาชนโดยเฉพาะเด็กและเยาวชน ต่อเนื่องในราคาที่เหมาะสมที่ประชาชนส่วนใหญ่เข้าชมได้เพื่อสืบสานและสืบทอดการแสดงที่ทรงคุณค่าและสมควรภาคภูมิใจสู่ประชาชนส่วนใหญ่โดยเฉพาะเด็กและเยาวชน และถ่ายทอดสู่ชาวต่างชาติให้ร่วมชื่นชมคุณค่าของวัฒนธรรมไทย

4. สร้างสรรค์อารยธรรมที่ดึงมาสู่วิถีชีวิตและสังคมคุณภาพ ดังนี้

4.1 สร้างความเชื่อมโยงระหว่างยุคสมัยอย่างต่อเนื่องโดยให้ความสำคัญต่อบุคลากรทางด้าน ศาสนาศิลปะวัฒนธรรมทุกแขนง ทุกสาขาอาชีพ ให้ได้รับการดูแลและมีคุณภาพชีวิตที่ดีเพื่อเป็นแม่พิมพ์ในการถ่ายทอดภูมิปัญญาองค์ความรู้ รวมถึงเป็นทูตวัฒนธรรม และเป็นแบบอย่างและสร้างแรงบันดาลใจให้แก่อนุชนรุ่นต่อไป

บุคลากรทางด้าน ศาสนาศิลปะวัฒนธรรมทุกแขนง ทุกสาขาอาชีพ ให้ได้รับการดูแลและมีคุณภาพชีวิตที่ดีเพื่อเป็นแม่พิมพ์ในการถ่ายทอดภูมิปัญญาองค์ความรู้ รวมถึงเป็นทูตวัฒนธรรม และเป็นแบบอย่างและสร้างแรงบันดาลใจให้แก่อนุชนรุ่นต่อไป

4.2 ส่งเสริมความร่วมมือและเชื่อมโยงทางวัฒนธรรมและเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีกับอารยประเทศและประชาคมอาเซียน ร้อยเรียงเรื่องราวผ่านการสื่อสารรูปแบบใหม่และเทคโนโลยี

ทันสมัยผลิตสื่อการเรียนรู้ในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์สื่อเคลื่อนไหว สารคดีและภาพยนตร์รวมทั้งเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางการสื่อสารอันทันสมัย สร้างความเชื่อมโยงของอารยธรรมที่ดึงมาสู่วิถีชีวิตอย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งดูแลบุคลากรทางด้านศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรมให้เป็นแม่พิมพ์ในการถ่ายทอดภูมิปัญญาส่งเสริมความร่วมมือและเชื่อมโยงทางวัฒนธรรมกับอารยประเทศและประชาคมอาเซียนพร้อมทั้งผลิต และเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางการสื่อสารอันทันสมัย

5. นำทุนทางวัฒนธรรมของประเทศมาสร้างคุณค่าทางสังคม และเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ โดยนำวิถีชีวิต ศิลปวัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นมาสร้างงาน สร้างอาชีพสร้างผลิตภัณฑ์และบริการด้านวัฒนธรรมท้องถิ่น ให้เป็นวัฒนธรรมสร้างสรรค์ก่อให้เกิดคุณค่าทางสังคม และนำมาซึ่งรายได้สู่ชุมชน ตลอดจนให้สามารถต่อยอดไปสู่อุตสาหกรรมวัฒนธรรมสร้างสรรค์อย่างครบวงจร ที่สร้างรายได้เข้าประเทศ นำวิถีชีวิต ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาสร้างงาน สร้างอาชีพ สร้างผลิตภัณฑ์และบริการด้านวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ และนำรายได้สู่ชุมชนยอตผลิตภัณฑ์และบริการทางวัฒนธรรมเพื่อสร้างคุณค่าทางสังคมและเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ ไปสู่อุตสาหกรรมวัฒนธรรมสร้างสรรค์อย่างครบวงจรที่สร้างรายได้เข้าประเทศ

และนำรายได้สู่ชุมชน ตลอดจนให้สามารถต่อยอดไปสู่อุตสาหกรรมวัฒนธรรมสร้างสรรค์อย่างครบวงจร ที่สร้างรายได้เข้าประเทศ นำวิถีชีวิต ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาสร้างงาน สร้างอาชีพ สร้างผลิตภัณฑ์และบริการด้านวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ และนำรายได้สู่ชุมชนยอตผลิตภัณฑ์และบริการทางวัฒนธรรมเพื่อสร้างคุณค่าทางสังคมและเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ ไปสู่อุตสาหกรรมวัฒนธรรมสร้างสรรค์อย่างครบวงจรที่สร้างรายได้เข้าประเทศ

6. พัฒนาแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรมและการนันทนาการ เพื่อส่งเสริมให้วัยรุ่นไทย

เกิดการเรียนรู้ที่ถูกต้อง ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ มีคุณธรรม เอื้ออาทรต่อผู้อื่นและเกิดการเรียนรู้ศิลปะอย่างสร้างสรรค์เข้าใจถึงคุณค่า ชาบซึ่งในความสุขสุนทรีย์ของศิลปะพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรมและนันทนาการที่หลากหลาย สำหรับเด็กและเยาวชน ส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนใช้พื้นที่การเรียนรู้ทางวัฒนธรรมและนันทนาการอย่างสร้างสรรค์ เข้าใจถึงคุณค่าซาบซึ่งในความสุขสุนทรีย์ของศิลปะ

7. ขยายบทบาทและสร้างเครือข่ายความร่วมมือของสภาวัฒนธรรมทุกจังหวัดกับภาคีการพัฒนาทุกภาคส่วน เพื่อขยายบทบาทสภาวัฒนธรรมทุกจังหวัด ให้เป็นกลไกเฝ้าระวังทางวัฒนธรรมที่ครอบคลุมทั้งวิถีชีวิตและสื่อทุกประเภทที่มีผลกระทบต่อการเบี่ยงเบนทางวัฒนธรรมและพฤติกรรมของเด็กและเยาวชน พร้อมทั้งจัดสื่อที่เป็นภัยต่อสังคม ขยายสื่อดีเพื่อนำไปสู่การสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคมอย่างเท่าทันสถานการณ์ ขยายบทบาทสภาวัฒนธรรมทุกจังหวัด ให้เป็นกลไกเฝ้าระวังทางวัฒนธรรมที่มีประสิทธิภาพ พัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์

นโยบายความมั่นคงของชีวิตและสังคม

1. ประชาชนทุกช่วงวัย ได้รับการคุ้มครองทางสังคมอย่างทั่วถึง เป็นธรรมและมีคุณภาพ

2. พัฒนาครอบครัว สตรี เด็กและเยาวชนผู้ด้อยโอกาส คนยากจน คนพิการให้มีคุณภาพและมีความมั่นคงในชีวิต ตามหลักสิทธิมนุษยชน

3. พัฒนาระบบขนส่งให้มีมาตรฐานความปลอดภัย ร้อยละของครอบครัวที่ผ่านเกณฑ์ มาตรฐานครอบครัวเข้มแข็ง สัดส่วนผู้หญิงในระดับบริหารทั้งภาครัฐเอกชนและการเมืองในระดับชาติ และท้องถิ่น ร้อยละการเพิ่มขึ้นของชุมชนเข้มแข็งตามเกณฑ์ที่กำหนด ร้อยละของประชากรเป้าหมาย ที่เข้าถึงและได้รับการคุ้มครองทางสังคม ตามมาตรฐานที่กำหนด อัตราการเข้าสู่ตลาดแรงงานของ ผู้สูงอายุ สตรีและผู้พิการเพิ่มขึ้น อัตราของจำนวนผู้เสียชีวิตและได้รับบาดเจ็บบนถนนลดลงไม่น้อย กว่าร้อยละ 5 เมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา

นโยบาย กลยุทธ์/วิธีการ

1. ส่งเสริมการพัฒนาให้ครอบครัวและสังคมไทยมีความมั่นคงอบอุ่น โดยเพิ่มสัมพันธภาพที่ดีระหว่างสมาชิกในครอบครัวเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายครอบครัว รวมทั้งพัฒนาความรู้ทางเทคโนโลยีสารสนเทศให้แก่พ่อแม่และผู้ปกครองรู้จักใช้ประโยชน์อย่างรู้เท่าทันเพื่อลดช่องว่างระหว่างสมาชิกในครอบครัว รวมทั้งสนับสนุนบทบาทของคณะสงฆ์และผู้นำทางศาสนาให้สามารถเป็นที่ยึดเหนี่ยวทางจิตใจของประชาชนในแต่ละชุมชนเพื่อเชื่อมประสานระหว่างบ้าน ศาสนา โรงเรียน เพื่อสร้างครอบครัวให้อบอุ่นมั่นคงนอกจากนี้ จะส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนท้องถิ่น โดยประสานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อจัดกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างครอบครัว และส่งเสริมให้ครอบครัวมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมตลอดจนสนับสนุนการทำงานแบบบูรณาการ ของส่วนราชการและกองทุนต่าง ๆ ร่วมกับอาสาสมัครภาคประชาชน รวมถึงชักจูงให้ภาคธุรกิจเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมกับภาครัฐเพื่อรวมพลังทุกภาคส่วนในการพัฒนาสังคมและความมั่นคง ของชีวิตคนไทยโดยการใช้พื้นที่เป็นฐาน พัฒนาศักยภาพครอบครัวให้มีความอบอุ่นและมั่นคง โดยเพิ่มสัมพันธภาพที่ดีระหว่างสมาชิกในครอบครัว และพัฒนาความรู้แก่ครอบครัวให้รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างครอบครัวของประชาชนในชุมชนท้องถิ่นสนับสนุนการทำงานแบบบูรณาการของภาคี การพัฒนาทุกภาคส่วนในการพัฒนาครอบครัวและสังคมให้มีความมั่นคงของชีวิต โดยใช้พื้นที่เป็นฐาน

2. สร้างหลักประกันความมั่นคงในศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์ ด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติและการละเมิดสิทธิมนุษยชนในทุกรูปแบบ ปรามปรามขบวนการค้ามนุษย์ให้หมดสิ้นไป ปรับปรุงกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัดเพื่อควบคุมแหล่งอบายมุขสิ่งเสพติดตลอดจนป้องกัน ปรามปราม และลงโทษอย่างจริงจังต่อผู้กระทำความผิด ส่งเสริมการคุ้มครองผู้บริโภคไม่ให้ถูกหลอกลวงเอาเปรียบ รวมถึงให้โอกาสให้ประชาชนที่มีฐานะยากจนได้มีที่อยู่อาศัยการสร้างหลักประกันความมั่นคงในศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์ ตามหลักสิทธิมนุษยชนและคุ้มครองประชาชนมิให้ตกเป็นเหยื่อ ของขบวนการค้ามนุษย์ การกระทำความรุนแรงต่อเด็กและสตรี รวมทั้งคุ้มครองผู้บริโภคไม่ให้ถูกเอาเปรียบ สร้างโอกาสประชาชนที่มีฐานะยากจนมีที่อยู่อาศัยที่มั่นคงพร้อมกับการสร้างอาชีพเพื่อให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีศักดิ์ศรีในความเป็นมนุษย์ เป็นของตนเอง หรือมีที่อยู่อาศัยพร้อมกับการสร้างอาชีพเพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรี ในความเป็นมนุษย์

3. ส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนให้เติบโตเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ ด้วยการพัฒนาเด็กตั้งแต่อยู่ในครรภ์มารดา เด็กแรกเกิด เด็กก่อนวัยเรียน และเยาวชนทุกช่วงวัยให้มีความรู้คู่จริยธรรม ให้ความสำคัญในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในช่วง 8 เดือนแรก สนับสนุนให้มีศูนย์เลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนที่มีคุณภาพ จัดการละเมิดสิทธิเด็กและเยาวชนในทุกรูปแบบ ตลอดจนสนับสนุน

ให้เด็กและเยาวชนรวมกลุ่มกันทำกิจกรรมจิตอาสา เพื่อสังคมควบคู่กับการเรียนรู้จากกิจกรรม รวมถึงส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ในลักษณะต่าง ๆ เพื่อสร้างความฉลาดทางปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์ให้กับเด็กและเยาวชนของชาติ เติบโตพร้อมของเด็กและเยาวชนที่จะเป็นพ่อแม่อย่างมีคุณภาพ สนับสนุนการเลี้ยงดูเด็กให้มีพัฒนาการสมวัย มีความฉลาดทางปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์ มีคุณธรรมมีจิตอาสา พัฒนาทักษะและพฤติกรรมในการใช้ชีวิตในทางที่ถูกต้อง รวมทั้งเสริมสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างคนสามวัย พัฒนาประสิทธิภาพของระบบการคุ้มครองและการพิทักษ์สิทธิเด็กและเยาวชน

4. สนับสนุนบทบาทของสตรีไทยในการมีส่วนร่วมพัฒนาประเทศอย่างเสมอภาคด้วยการปกป้องสิทธิของสตรี ปรับปรุงกฎหมายที่คุ้มครองสตรี ที่ถูกระทำรุนแรงในครอบครัว และดึงศักยภาพของสตรี ให้มีส่วนร่วมพัฒนาประเทศทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง เพิ่มโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาและสาธารณสุขแก่สตรีทั้งในเมืองและชนบทเพื่อให้มีความรู้และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีรายได้ มีหลักประกันในการดำรงชีวิต จัดตั้งสถานดูแลเด็กในที่ทำงานภาครัฐและเอกชนจนถึงระดับชุมชน การเพิ่มและพัฒนาศักยภาพของศูนย์พึ่งได้ เพื่อช่วยเหลือเด็กและผู้หญิงที่ประสบปัญหาความรุนแรงในครอบครัวตลอด 24 ชั่วโมง ตลอดจนส่งเสริมบทบาทของสตรีให้เป็นหลักในการสร้างครอบครัวที่อบอุ่นมั่นคง รวมถึงจัดตั้งกองทุน เพื่อพัฒนาบทบาทสตรีไทยให้เท่าทันโลกยุคใหม่ พัฒนาศักยภาพของสตรีให้มีบทบาทในการพัฒนาครอบครัว ชุมชน สังคมและการเมืองอย่างเสมอภาค ตามหลักสิทธิมนุษยชนและรู้เท่าทันโลกยุคใหม่ ส่งเสริมให้มีสถานดูแลเด็กในที่ทำงานภาครัฐและเอกชนจนถึงระดับชุมชน รวมทั้งเพิ่มและพัฒนาศักยภาพของศูนย์พึ่งได้เพื่อช่วยเหลือเด็กและผู้หญิงที่ประสบปัญหาความรุนแรงในครอบครัว

5. เสริมสร้างให้ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาสมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ด้วยการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกสาธารณะต่าง ๆ สำหรับรองรับผู้สูงอายุและคนพิการ สร้างความร่วมมือในการเป็นสังคมผู้สูงอายุพัฒนาบริการสุขภาพอนามัย ให้การสงเคราะห์ จัดการศึกษา จัดสวัสดิการ รวมถึงหาอาชีพให้แก่ผู้ด้อยโอกาส ผู้พิการหรือทุพพลภาพ และสนับสนุนให้ผู้สูงอายุร่วมเป็นพลังขับเคลื่อนสังคมภายใต้หลักคิดที่ว่า ผู้สูง อายุเป็นบุคคล ที่มีประสบการณ์สูง สมควรให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาบ้านเมือง- ปรับปรุงและสร้างสภาพแวดล้อมทางกายภาพสิ่งอำนวยความสะดวก ที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุคนพิการผู้ด้อยโอกาส จัดบริการให้การสงเคราะห์สวัสดิการ ให้แก่ผู้สูงอายุ คนพิการ ผู้ด้อยโอกาส ควบคู่กับการพัฒนาระบบการคุ้มครองสิทธิให้ทุกคนเข้าถึงอย่างเสมอภาค ส่งเสริมการสร้างรายได้และการมีงานทำในผู้สูงอายุ ผู้ด้อยโอกาสและคนพิการ

6. ลดอุบัติเหตุและความสูญเสียจากอุบัติเหตุจราจรให้เหลือน้อยที่สุด ส่งเสริมการเรียนรู้การเดินทางและการใช้การขนส่งอย่างปลอดภัย โดยน้อมนำหลักการแก้ไขปัญหาราจรตามแนวพระราชดำริไปสู่การปฏิบัติอย่างจริงจัง และถือเป็น“วาระแห่งชาติ” ที่ต้องดำเนินการอย่างเข้มข้นในทุกพื้นที่ของประเทศส่งเสริมการเรียนรู้การเดินทางและการใช้การขนส่งอย่างปลอดภัยน้อมนำหลักการแก้ไขปัญหาราจรตามแนวพระราชดำริไปสู่การปฏิบัติอย่างเข้มข้นในทุกพื้นที่ของประเทศส่งเสริมและพัฒนาระบบขนส่งให้มีความปลอดภัยและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในระบบขนส่ง

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดที่เกี่ยวข้อง มีดังนี้

1.1 แนวความคิดเกี่ยวกับการปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรม (Acculturation)

การปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรม เป็นแนวความคิดหนึ่งที่มีความหมายใกล้เคียงกับความหมายของคำว่า การผสมผสานกลมกลืนทางวัฒนธรรม (Assimilation) คำว่า การปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรม (Acculturation) หมายถึง กระบวนการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมที่เนื่องจากกลุ่มบุคคลต่างวัฒนธรรมกัน มีการติดต่อโดยต่อเนื่องกัน ยังผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในแบบอย่างวัฒนธรรมดั้งเดิมของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง หรือทั้งสองกลุ่ม อย่างไรก็ตาม แต่ละกลุ่มก็คงดำรงชีวิตตามแบบอย่างวัฒนธรรมส่วนใหญ่ของตนอยู่ ไม่ได้ถูกทำให้ผสมกลมกลืนกันเข้าไปในอีกกลุ่มหนึ่งทีเดียว แนวคิดนี้นิยมใช้กันในหมู่นักมานุษยวิทยา

จากความหมายของสองแนวคิดนี้ คือ การผสมกลมกลืนและการปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรม มีความแตกต่างกัน คือ เมื่อผ่านกระบวนการการผสมกลมกลืนแล้ว สมาชิกของกลุ่มชาติพันธุ์หนึ่งจะยอมรับค่านิยมและวัฒนธรรมของอีกกลุ่มชาติพันธุ์หนึ่งมาประพฤติปฏิบัติ จนทำให้ไม่หลงเหลือเอกลักษณ์เดิมของกลุ่มตน แต่เมื่อผ่านกระบวนการ การปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมแล้วยังคงเหลือแบบอย่างของวัฒนธรรมของกลุ่มอยู่ไม่ได้ถูกผสมกลมกลืนไปหมด เช่นแนวคิดแรกอย่างไรก็ตาม การปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรม เป็นแนวความคิดที่ถือเป็นกระบวนการที่จะนำไปสู่การผสมกลมกลืนในระยะหลัง

1.2 แนวความคิดเกี่ยวกับการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม (Assimilation)

แนวคิดเรื่องการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม (Assimilation) เป็นนโยบายที่รัฐบาลไทยพยายามใช้ เพื่อให้ชนกลุ่มน้อยเข้าผสมกลมกลืนกับชนกลุ่มใหญ่ โดยพยายามให้ชนกลุ่มน้อยค่อย ๆ เปลี่ยนวิถีชีวิต ขนบธรรมเนียมประเพณีของตน ให้กลมกลืน หรือสอดคล้องกับวัฒนธรรมของชนกลุ่มใหญ่จนในที่สุดชนกลุ่มน้อยจะไม่มีเอกลักษณ์เป็นของตนเอง

นโยบายการผสมกลมกลืนของรัฐบาลไทยที่มีผลต่อชนกลุ่มน้อยในประเทศไทย ได้แก่ “การประกาศใช้พระราชบัญญัติสัญชาติในปี พ.ศ. 2456 รัฐบาลไทยได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับแรก มีสาระสำคัญกำหนดให้ผู้ที่เกิดในพระราชอาณาจักรไทยเป็นคนไทย ไม่ว่าจะมิบิดา มารดา เป็นสัญชาติใด” (ขจัดภัย บุรุษพัฒน์. 2517 : 52) การที่รัฐบาลกำหนดให้สัญชาติแก่บุคคลที่เกิดในประเทศไทย น่าจะเป็นเพราะรัฐบาลได้ตระหนักถึงความสำคัญของสัญชาติว่า เป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดความผูกพันทางการเมืองและทางจิตใจ ระหว่างชนกลุ่มน้อยกับรัฐบาลไทย พระราชบัญญัติฉบับนี้เป็นมาตรการที่สำคัญที่สุดในมาตรการทั้งหลายที่รัฐบาลต้องการผสมกลมกลืน และนับเป็นครั้งแรกที่ได้มีมาตรการอันแข็งขันแสดงให้เห็นถึงการใช้นโยบายรัฐบาลในเรื่องนี้ ซึ่งได้กลายมาเป็นนโยบายสำคัญของรัฐบาลทุกยุคทุกสมัย

Burkey (ศิริรัตน์ แอดสกุล. 2542 : 15 ; อ้างอิงมาจาก Burkey. 1989) เสนอกระบวนการผสมกลมกลืนว่าจะต้องเกิดจาก 2 ฝ่าย คือ เกิดจากชนกลุ่มน้อยเองและชนกลุ่มใหญ่เฉพาะเมื่อชนกลุ่มน้อยต้องอาศัยอยู่อย่างถาวรในประเทศนั้น ๆ ก็จำเป็นต้องประพฤติปฏิบัติตามค่านิยม บรรทัดฐาน กฎ ระเบียบ ต่าง ๆ ที่สังคมใหญ่บัญญัติขึ้น ชนกลุ่มใหญ่ซึ่งเป็นเจ้าของประเทศก็ต้องสร้างกฎเกณฑ์ขึ้น เพื่อสร้างจิตสำนึกและความรู้สึกว่าเป็นพวกเดียวกัน กระบวนการ

ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในการสร้างความผสมกลมกลืนจะต้องมีความสัมพันธ์สอดคล้องกันทุก ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านวัฒนธรรม สังคม ประชากร เอกลักษณ์ ฯลฯ เพราะแต่ละส่วนต่างมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันคือ เมื่อวัฒนธรรมเปลี่ยนไป เนื่องจากการยอมรับวัฒนธรรมของสังคมใหญ่มาประพฤติปฏิบัติ โครงสร้างทางสังคมก็ต้องเปลี่ยนไปเพื่อรองรับวัฒนธรรมใหม่ เอกลักษณ์ ทัศนคติ ก็จำเป็นต้องเปลี่ยนให้ผสมกลมกลืนด้วย

Foster (นิยพวรรณ วรณศิริ. 2540 : 68 อ้างอิงมาจาก Foster. 1988) อธิบายถึงการกลืนกลายทางวัฒนธรรมไว้ว่า การกลืนกลายทางวัฒนธรรมคือปรากฏการณ์ที่วัฒนธรรมที่แตกต่างกันสองวัฒนธรรมมาพบ และสัมพันธ์กันอย่างสม่ำเสมอในระยะเวลานานและต่อเนื่อง และได้มีการหยิบยืมแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมกันใช้ในที่สุด ต่างฝ่ายต่างรับเอาวัฒนธรรมของอีกฝ่ายหนึ่งมาเป็นของตนอย่างแยกไม่ออกจนเกิดเป็นวัฒนธรรมใหม่ขึ้นมา ซึ่งไม่มีร่องรอยของวัฒนธรรมเดิมหลงเหลืออยู่เลย

Spicer และ Barnett (นิยพวรรณ วรณศิริ. 2540 : 69 ; อ้างอิงมาจาก Spicer and Barnett. 2001) ต่างก็อธิบายไว้ตรงกันว่า กระบวนการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมจะจบลงตรงที่วัฒนธรรมที่แตกต่างกันสองวัฒนธรรมถูกกลืนกลายไปเป็นวัฒนธรรมใหม่ไปแล้ว กล่าวคือวัฒนธรรมเดิมถูกเปลี่ยนไปอย่างสมบูรณ์ (ตามแนวคิดอุดมการณ์)

การกลืนกลายทางวัฒนธรรม เกิดขึ้นได้ใน 2 ระดับ ระดับแรก เป็นการกลืนกลายทางสังคม (Social Assimilation) ได้แก่การที่คนจากสองวัฒนธรรมรับเอาวัฒนธรรมของฝ่ายตรงข้ามไปเป็นของตนหมดสิ้น แต่เป็นการประพฤติปฏิบัติกันภายนอกเท่านั้น ยังไม่ถึงขั้นถึงเนื้อถึงตัวเท่าใด เช่น นาย ก. และนางสาว ข. รู้จักชอบพอกัน คบกันนาน ๆ ต่างก็ชอบกัน เพื่อที่จะได้ชอบกันยิ่ง ๆ ขึ้นไป ก็จะพยายามทำตามใจกันคือเลิกนิสัยเดิมของตนไปทำตามอย่างอีกฝ่าย (ส่วนใครจะเป็นฝ่ายฝืน และใครจะเป็นฝ่ายปฏิบัติตาม อยู่ที่ปัจจัยแทรกซ้อนอื่น ๆ เช่น วัฒนธรรมของใครจะแข็งแรงกว่าใครของใครสะดวกดีกว่าใคร และจำนวนคนฝ่ายใดมากกว่า) จนเกิดการเคยชินหลังจากที่ได้ชอบกันและทำถูกใจกันนาน ๆ เข้า ก็แต่งงานกัน ถึงขั้นแต่งงานกันนี้จะเป็นเรื่องของการกลืนกลายทางชีวภาพ (Biological Assimilation) ซึ่งเป็นขั้นสูงสุดของปรากฏการณ์ของการกลืนกลายทางวัฒนธรรม หมายความว่า สองวัฒนธรรมกลืนกันจริง ๆ อย่างสมบูรณ์เพราะจะมีสมาชิกรุ่นใหม่เกิดขึ้นมาแสดงตนเป็นคนในวัฒนธรรมใหม่อันเกิดจากวัฒนธรรมเดิมสองวัฒนธรรมมารวมกันการกลืนกลายทางชีวภาพจะเกิดได้ยาก และเกิดได้ในอัตราที่น้อยกว่าการกลืนกลายทางสังคม

1.3 การผสมผสานวัฒนธรรม (Acculturation)

Linton และ Herskovits (ฉวีวรรณ ประจวบเหมาะ. 2525 : 107 ; อ้างอิงมาจาก Linton and Herskovits. 2003) ได้นิยามการผสมผสานวัฒนธรรมว่า “เป็นปรากฏการณ์ซึ่งเกิดขึ้นจากการที่กลุ่มบุคคลซึ่งมีวัฒนธรรมต่างกัน (กลุ่มชาติพันธุ์) ได้เข้ามาติดต่อกัน ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในแบบแผนวัฒนธรรมของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งหรือทั้งสองกลุ่ม” แนวคิดนี้จึงมีขอบข่ายกว้างมาก และไม่ได้กำหนดทิศทางที่แน่นอนของการเปลี่ยนแปลงไว้ด้วยว่าจะเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางใด แม้ว่าแนวคิดนี้จะไม่อาจถูกจัดว่า เป็นทฤษฎีในแง่ของการอธิบายความสัมพันธ์ปรากฏการณ์จริง แต่นักมานุษยวิทยาก็ได้ใช้แนวคิดนี้ และพยายามพัฒนาวิธีการศึกษาและประเด็นสำคัญในการศึกษา เพื่อรวบรวมข้อมูลนำมาเปรียบเทียบ และสร้างกฎเกณฑ์ทั่วไป

แนวคิดการแพร่กระจายทางวัฒนธรรม และการผสมผสานทางวัฒนธรรม อธิบายปรากฏการณ์การแต่งงานกับชาวต่างชาติของสตรีชนบทอีสาน ได้ว่าในยุคสมัยโลกาภิวัตน์การติดต่อสื่อสารข้ามชาติ ข้ามประเทศเป็นเรื่องง่าย สะดวก รวดเร็ว จึงทำให้ระยะทางไม่เป็นอุปสรรคต่อความสัมพันธ์ของบุคคล ความหลากหลายทางวัฒนธรรมได้แพร่กระจายถึงกันอย่างทั่วถึง ทำให้บุคคลมีปฏิสัมพันธ์ถึงกันทั่วถึง ทำให้บุคคลมีปฏิสัมพันธ์ถึงกันทั่วโลก จนกระทั่งเกิดการสมรสข้ามชาติขึ้น ทั้งในแง่ปฏิสัมพันธ์และความรักระหว่างบุคคลที่เกิดขึ้น รวมทั้งการแสวงหาประโยชน์จากการแต่งงานข้ามชาติ ผ่านกลไกและกระบวนการในรูปแบบต่าง ๆ จนปัจจุบันการสมรสระหว่างหญิง-ชายต่างชาติเป็นที่ยอมรับและพบเห็นได้ทั่วไป กล่าวโดยสรุปแนวคิดทางทฤษฎีเกี่ยวกับวัฒนธรรมที่ทบทวนมาดังกล่าว จะให้คำอธิบายว่าการแต่งงานข้ามชาติ ในปัจจุบันเกิดขึ้นได้อย่างไร การแพร่กระจายทางวัฒนธรรม ทำให้บุคคลติดต่อสื่อสารข้ามชาติผ่านทางเทคโนโลยีที่ทันสมัย ส่งผลให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลมากขึ้น จนกระทั่งเกิดการแต่งงานข้ามชาติขึ้น โดยเฉพาะสังคมไทยในภูมิภาคอีสาน

การแพร่กระจายทางวัฒนธรรม เป็นปัจจัยที่ผลักดันให้วิถีชีวิตของมนุษย์เปลี่ยนแปลงไปเดิมการที่มนุษย์ใช้ชีวิตความเป็นอยู่ร่วมกันเป็นครอบครัวและสังคม และมีการติดต่อสื่อสารแลกเปลี่ยนการค้า ทำให้เกิดการซึมซับรับเอาวัฒนธรรมที่ตนไปสัมผัสก่อให้เกิดการแพร่กระจาย แล้วเกิดการถ่ายทอดจากสังคมหนึ่งไปยังอีกสังคมหนึ่ง โดยมีนักคิดที่อธิบายถึงการแพร่กระจายทางวัฒนธรรม ดังนี้ จี.เอลเลียท สมิท (G.Elliot Smith) วิลเลียม เจ. เพอร์รี่ (Rilliam J. Perry) และริเวอร์ส (W.H.R.Rivers) ชาวอังกฤษ (ยศ สันตสมบัติ. 2540 : 25) มีความเห็นว่า อียิปต์ถือเป็นจุดกำเนิดอารยธรรมชั้นสูงสุด ทำให้เกิดการแพร่กระจายทางวัฒนธรรมไปยังชุมชนชาติต่าง ๆ ในโลก ด้วยการติดต่อค้าขายกันทำให้ความรู้ ศิลปะวิทยาการ แพร่กระจายไปยังภูมิภาคต่าง ๆ สำหรับฟริตซ์ แกรบ (Fritz Graed) และวิลเฮล์ม ชมิดท์ (Wilhelm Schmidt) ชาวเยอรมันและชาวออสเตรเลีย มีความเห็นว่า จุดศูนย์กลางของวัฒนธรรมมิได้มีจุดเดียวแต่มีหลายจุด แต่ละจุดกระจายวัฒนธรรมของตนออกไปรอบ ๆ เป็นวงกลมเรียกว่า (Culture Circle หรือ Kultrkeis) วงรอบทางวัฒนธรรม โดยทั้งสองกลุ่มมีความเห็นว่ามนุษย์ส่วนใหญ่ในสังคมต่าง ๆ มักไม่ค่อยมีความคิดสร้างสรรค์ ไม่รู้จักคิดค้นสิ่งใหม่ของตนเอง แต่คอยลอกเลียนแบบผู้อื่นเสมอ หรือที่เรียกว่า การหยิบยืมทางวัฒนธรรม ในขณะที่ คลาร์ก วิสเลอร์ (Clark Wissler) อัลเฟรด โคลเบอร์ (Alfred kroeder) ชาวอเมริกา มองว่าวัฒนธรรม จะแพร่กระจาย จากศูนย์กลางหรือจุดกำเนิด ไปยังเขตภูมิศาสตร์เดียวกัน และยุคสมัยและใกล้เคียงกันเท่าที่เกิดการยอมรับในสังคมนั้น การแพร่กระจายทางวัฒนธรรมสามารถไปได้ทุกที่ ในที่ที่ไม่มีอุปสรรคทางภูมิศาสตร์ ในที่ที่มนุษย์สามารถเดินทางไปถึง โดยที่คนสามารถสร้างวัฒนธรรมได้ทุกที่เพื่อสนองตอบจำเป็นขั้นพื้นฐานของคน ซึ่งวัฒนธรรมจะแพร่กระจายในรูปแบบวงกลม การศึกษาการแพร่กระจายทางวัฒนธรรมสามารถใช้หลักวิธีได้ ดังนี้

1. หลักภูมิศาสตร์ แกะรอยพื้นที่ดูสถานที่และอาณาเขตรอยต่อทางวัฒนธรรม ซึ่งจะเกิดวัฒนธรรมแบบผสมผสาน
2. ใช้ประวัติศาสตร์สืบค้น ช่วยให้รู้ความเป็นมาและสนับสนุนการตีความ
3. การขุดค้นทางโบราณคดี เพื่อให้เป็นรูปธรรมที่ชัดเจน สามารถบอกถึงพฤติกรรมของคนหรือผู้สร้างและเรื่องราวในยุคสมัยนั้นได้ดี
4. ดูวิวัฒนาการของวัฒนธรรม ว่ามีขั้นตอนและการเติบโตเป็นอย่างไร

วิธีทั้ง 4 หลักสามารถนำมาศึกษาการแพร่กระจายทางวัฒนธรรมใดจะเป็นแม่บทของ
อีกวัฒนธรรมหนึ่ง เพื่อหาวัฒนธรรมต้นกำเนิด

หลักการแพร่กระจายทางวัฒนธรรมมีปัจจัยได้ 4 แนวทางดังนี้ (นิยพรรณ วรณศิริ.
2540 : 99-101)

1. ปัจจัยทางภูมิศาสตร์ ต้องไม่มีอุปสรรคทางภูมิศาสตร์ขวางกั้น เพราะสภาพ
ภูมิศาสตร์เป็นตัวกำหนดเส้นการเดินทางของมนุษย์ที่จะนำวัฒนธรรมติดตัวไปเผยแพร่ยังพื้นที่ต่าง ๆ
2. ปัจจัยทางเศรษฐกิจ เกิดจากปัญหาความยากจน ความไม่เพียงพอต่อการยังชีพ
ทำให้มนุษย์ต้องแสวงหาโอกาสทางเศรษฐกิจที่ดีกว่า เพื่อความอยู่รอด
3. ปัจจัยทางสังคม มีการแลกเปลี่ยนวิธีการ พฤติกรรม และความรู้ใหม่จากการไป
ศึกษายังต่างถิ่น หรือการรู้จักแต่งงานกับคนต่างวัฒนธรรมและการอพยพย้ายถิ่นที่อยู่
4. ปัจจัยการคมนาคม เป็นปัจจัยที่เอื้อต่อการแพร่กระจายทางวัฒนธรรมเพราะการมี
ถนนหรือการขนส่งที่ดี ทำให้มีการติดต่อสื่อสาร ค้าขายแลกเปลี่ยนช่วยให้การแพร่กระจาย
ทางวัฒนธรรมเป็นไปได้รวดเร็ว

นักทฤษฎีวิวัฒนาการวัฒนธรรมเข้าใจว่า วัฒนธรรมที่คล้ายคลึงกันเกิดจากการ
แพร่กระจายวัฒนธรรม การศึกษาประวัติศาสตร์ตามแนวอเมริกัน เสนอแนวความคิดว่า การแพร่
กระจายเป็นขบวนการวัฒนธรรมที่สำคัญ ถึงแม้ว่าจะกำหนดขอบเขตเพื่อการศึกษาการแพร่กระจาย
วัฒนธรรม ภายในพื้นที่ซึ่งกำหนดไว้แน่นอน ทฤษฎีการแพร่กระจาย มีลักษณะร่วมสมัยกับวิธี
การศึกษาประวัติศาสตร์ ตามแนวอเมริกัน นอกจากนี้ยังมีทฤษฎีวิวัฒนาการยุโรป ยังได้พัฒนาทฤษฎี
โดยนำผลการแพร่กระจายวัฒนธรรมมากำหนด ขอบเขตพื้นที่ฐานวัฒนธรรม ในภูมิภาคต่าง ๆ ของ
โลกขึ้น แนวความคิดพื้นฐานของทฤษฎีนี้คือ การประดิษฐ์คิดค้นอย่างอิสระ (Independent
Invention) และวิวัฒนาการแบบคู่ขนาน (Parallel Evolution) มีโอกาสเกิดขึ้นยากมาก
หมายความว่า วัฒนธรรมที่คล้ายคลึงกัน เกิดจากกระบวนการแพร่กระจาย (The Process of
Diffusion) กลุ่มนักคิดทฤษฎีแพร่กระจายวัฒนธรรม คัดค้านผลการศึกษาของทฤษฎีวิวัฒนาการ
เพื่ออธิบายการประดิษฐ์คิดค้นอย่างอิสระ และลำดับปรากฏการณ์ เปลี่ยนแปลงแบบคู่ขนาน โดยไม่
คัดค้านแนวความคิดอื่น ๆ ของทฤษฎีวิวัฒนาการวัฒนธรรมในยุโรปได้แบ่งกลุ่มนักทฤษฎีการ
แพร่กระจายวัฒนธรรมออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มหนึ่งมีศูนย์กลางอยู่ที่อังกฤษ เป็นนักคิดกลุ่มที่มี
จำนวนน้อย เน้นศึกษาองค์ประกอบวัฒนธรรมในโลกทั้งหมด รวมทั้งวัฒนธรรม เผ่าดั้งเดิมว่า
มีความสัมพันธ์กับวัฒนธรรมอียิปต์โบราณอย่างไร วิธีซึ่งวัฒนธรรมแพร่กระจายไปยังภูมิภาค อื่น ๆ
ในโลก เนื่องจากมนุษย์มีการติดต่อระหว่างกัน ทางภาคพื้นดินและทางภาคพื้นสมุทร ชาวพื้นเมือง
ดั้งเดิม บางกลุ่มก็พัฒนาวัฒนธรรมขึ้น หลังจากได้รับอารยธรรมอียิปต์บางสังคมไม่สามารถพัฒนา
อารยธรรม ที่มีบทบาทสำคัญอีกกลุ่มหนึ่ง คือ กลุ่มวงแหวน วัฒนธรรม (Kulturkreislebre or
Culture Circle School) หรือกลุ่มประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมถึงแม้ว่าจะได้รับอิทธิพล จาก
แนวความคิดทางมานุษยวิทยาภูมิศาสตร์ ของเยอรมันคริสต์ศตวรรษที่ 19 ในระยะหลังกลุ่มวงแหวน
วัฒนธรรม ย้ายศูนย์กลางไปอยู่ที่เวียนนา ผู้นำกลุ่มคนสำคัญ 2 คน คือ แกรนเนอร์ (Fritz.
1877-1943) ได้พิมพ์เผยแพร่ผลงานชื่อ Method of Ethnology ในปี ค.ศ. 1939 ผู้นำกลุ่มวง
แหวนวัฒนธรรม ก็เหมือนกลุ่มนักคิดกลุ่มชาวอังกฤษ ได้เสนอวิธีการเก็บข้อมูลเพื่อนำไปสร้างทฤษฎี
โดยการศึกษาประวัติศาสตร์วัฒนธรรมของภูมิภาคต่าง ๆ ในโลก นักคิดกลุ่มนี้มีความเห็นว่า

ในระยะแรก นักมานุษยวิทยามุ่งศึกษาความสำคัญของการประดิษฐ์คิดค้นอย่างอิสระ และลำดับวิวัฒนาการ แบบคู่ขนานมากเกินไป

ความแตกต่างระหว่างนักคิดกลุ่มวงแหวนวัฒนธรรม กับนักคิดกลุ่มแพร่กระจายวัฒนธรรมของอังกฤษ คือ กลุ่มวงแหวนวัฒนธรรม เห็นว่า การแพร่กระจายวัฒนธรรมเกิดจากจุดกำเนิดหลายศูนย์กลางแต่ละศูนย์กลาง จะมีองค์ประกอบวัฒนธรรมแตกต่างกันไปแต่ละกลุ่มเรียกว่าวงแหวนหนึ่ง ตัวอย่างเช่น วงแหวนวัฒนธรรมหนึ่ง ประกอบด้วย การเพาะปลูกมัน ไร่ไม้กระดาน ไม้พลอง และการสืบทอดเครือญาติ ฝ่ายมารดา ทั้ง ๆ ที่มีการเปลี่ยนแปลงปรับตัว มีการผสมผสานวัฒนธรรม หรือองค์ประกอบวัฒนธรรม บางอย่างสูญหายไป แต่ละวงแหวนวัฒนธรรมยังคงรักษาคุณภาพอารยธรรมที่ได้รับมาจากศูนย์กลาง และแพร่กระจายไปยังส่วนต่าง ๆ ของโลกความสัมพันธ์อันมีเสถียรภาพมั่นคงนี้ ทำให้นักมนุษยสังคมวิทยา สามารถกำหนดเขตวงแหวนวัฒนธรรมได้หลายเขต และนำไปสร้างประวัติศาสตร์วัฒนธรรมได้

ในหลายภูมิภาค มนุษย์ได้สร้างศูนย์กลางวงแหวนวัฒนธรรมขึ้น และได้ถ่ายทอดวัฒนธรรมให้กับชุมชนอื่น ๆ ดังนั้น วัฒนธรรมหนึ่งอาจประกอบด้วยวัฒนธรรมหลายจุดศูนย์กลาง นักมานุษยวิทยา สามารถวิเคราะห์ องค์ประกอบวัฒนธรรม ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวงแหวนวัฒนธรรมที่แพร่กระจายออกไป การศึกษาอายุจุดกำเนิดวัฒนธรรมในแต่ละพื้นที่เป็นการศึกษาวงแหวนตามลำดับขั้นวัฒนธรรม วัฒนธรรมขั้นสูง หรือวัฒนธรรมปัจจุบัน อาจจะได้ศึกษาได้จากหลักฐานที่จารึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษร วัฒนธรรมระดับขั้นต่ำที่มีอายุมาก อาจจะได้ศึกษาได้จากหลักฐานโบราณคดี

2. ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง มีดังนี้

2.1 ทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่นิยม (Structural-Functionalism)

เป็นทฤษฎีที่เกี่ยวกับสังคม วัฒนธรรมในลักษณะที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน โดยไม่คำนึงถึงหรือเปรียบเทียบกับความเป็นมาในอดีต แนวคิดของทฤษฎีนี้เป็นแนวคิดของนักมานุษยวิทยาต้นคริสต์ทศวรรษที่ 20 ชื่อ เรดคลิฟฟ์ บราวน์ (Redcliff Brown) และ มาลินนอสกี (Bronislaw Malinowski) ซึ่งได้รับอิทธิพลจากแนวคิดเรื่องอินทรีย์นิยม (Organicism) ของเดอว์คโคม (Emile Durkheim) ที่มองว่า สังคมมนุษย์เหมือนอินทรีย์หนึ่งที่เป็นองค์ภาวะทางสังคม มีเอกลักษณ์ มีโครงสร้าง มีชื่อต่างหาก ต่างไปจากส่วนผสมที่ประกอบมาเป็นสังคมและส่วนประกอบของระบบสังคม สังคมมนุษย์จะปฏิบัติหน้าที่สนองความต้องการจำเป็นทั้งมวลที่ระบบพึงมีในฐานะที่เป็นอินทรีย์ระบบหนึ่ง ทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่นิยม ตามแนวคิดของบราวน์ เชื่อว่าเราสามารถศึกษาทฤษฎีโครงสร้างทางสังคมโดยดูจากพฤติกรรมของคนในสังคมว่ามีส่วนร่วมในการสร้างสังคมให้เป็นปึกแผ่นได้อย่างไร และรักษาสมดุลของสังคมอย่างไร ทั้งนี้สังคมประกอบไปด้วยระบบต่าง ๆ ซึ่งแต่ละระบบจะมีโครงสร้างและหน้าที่เฉพาะ แต่ละระบบจะทำหน้าที่เพื่อให้สังคมดำเนินไปได้อย่างราบรื่นและเกิดความสมดุล ขณะที่ทฤษฎีหน้าที่นิยม ของมาลินนอสกี เชื่อว่า มนุษย์สังคมวัฒนธรรมมีความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ ทั้งนี้เพราะมนุษย์มีความต้องการพื้นฐานที่ต้องได้รับการตอบสนองจากสังคมใน 3 ลักษณะคือ

1. ความต้องการพื้นฐานทางร่างกายและจิตใจ เช่น อาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค การพักผ่อน การเจริญเติบโต และการสืบพันธุ์ เป็นต้น

2. การตอบสนองร่วมกันของสมาชิกในสังคม หมายถึง การทำงานร่วมกันของ

สมาชิกในสังคม เพื่อตอบสนองความต้องการพื้นฐานทางร่างกายและจิตใจ ทำให้เกิดการจัดตั้งองค์กร และสถาบันสังคมต่าง ๆ ขึ้น

3. ความต้องการเชิงสัญลักษณ์ เป็นความต้องการที่จะได้รับการตอบสนองโดยการพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์ ศาสนา ศิลปะและศิลปะในสังคม เนื่องจากมนุษย์สามารถสะสมความรู้และประสบการณ์ เพื่อนำไปดัดแปลงแก้ไขวิถีชีวิตของตนเอง ระบบความรู้หรือวิทยาศาสตร์ จึงทำหน้าที่ตอบสนองความต้องการการเรียนรู้ และทำความเข้าใจในปรากฏการณ์ธรรมชาติของมนุษย์

ทฤษฎีนี้ มุ่งศึกษาสังคมและวัฒนธรรม ในลักษณะที่เป็นปัจจุบัน น่าที่จะนำไปศึกษาวิเคราะห์เกี่ยวกับสถาบันต่าง ๆ ในชุมชนโดยรอบแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมทั้ง 3 แห่ง เพื่อทราบว่าชุมชน 3 แห่งนี้ มีโครงสร้างทางสังคมอย่างไร ผู้คนในชุมชนมีหน้าที่อย่างไร และมีความสัมพันธ์ต่อกันอย่างไรจึงทำให้สังคมอยู่ได้ นอกจากนี้ ทฤษฎีนี้ยังสามารถนำไปใช้วิเคราะห์ความต้องการพื้นฐานทางร่างกายและจิตใจ การที่วัฒนธรรมใดวัฒนธรรมหนึ่ง สามารถดำรงอยู่ได้ แสดงให้เห็นว่าวัฒนธรรมนั้น ๆ มีความสำคัญ ซึ่งแนวคิดดังกล่าว น่าจะมีความสัมพันธ์กับการคงอยู่ของตัวตนทางวัฒนธรรมของชุมชนเหล่านั้นอย่างแท้จริง (ยศ สันตสมบัติ. 2540 : 26-27)

การใช้ทฤษฎีโครงสร้างและหน้าที่ ในการศึกษาการเปลี่ยนแปลงสังคมและวัฒนธรรม เป็นวิธีการที่มีเหตุผลและนับว่า เป็นประโยชน์ในการศึกษาอย่างแท้จริง นักสังคมวิทยาอมรับที่จะใช้แนวคิดนี้ไปใช้ในการศึกษาเรื่องต่าง ๆ ของสังคม โดยมองสังคมส่วนรวมว่า เป็นระบบอันหนึ่งซึ่งประกอบด้วยส่วนหรือระบบต่าง ๆ ที่ยึดเหนี่ยวและมีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลง อาจจะมีหรือเริ่มได้ในทุกส่วน และส่งผลสะท้อนไปยังส่วนอื่น ๆ ซึ่งต้องถูกกระทบกระเทือนไปด้วย จะเกิดขึ้นมากน้อยในส่วนไหนอย่างไร และมีผลกระทบกระเทือนมากน้อยเพียงไร เป็นเรื่องที่เราสามารถศึกษาและทำนายได้

ลักษณะของทฤษฎีโครงสร้างและหน้าที่ของสังคม เป็นระบบหนึ่ง ระบบนี้จำเป็นจะต้องดำรงอยู่ต่อไป แม้ว่าตัวบุคคลมีการเปลี่ยนแปลงเสมอ เนื่องจากกฎธรรมชาติของการเกิด แก่ เจ็บ ตาย การที่สังคมจะดำรงอยู่ได้ สังคมจะต้องมีโครงสร้างเพื่อทำหน้าที่ต่าง ๆ ในสังคม อันได้แก่ การมีสถาบันหลัก คือ สถาบันครอบครัว เศรษฐกิจ ศาสนา การเมือง การศึกษา สันทนาการ ซึ่งมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน แต่ละสถาบันจะมีหน้าที่ต่าง ๆ ซึ่งเป็นความจำเป็นของสังคมช่วยแก้ปัญหาต่าง ๆ ซึ่งเกิดขึ้นในการอยู่ร่วมกันของมนุษย์ เป็นเสมือนกลไกที่ทำงานเพื่อประโยชน์ของสังคมและบุคคล ที่อยู่ร่วมกันในสังคมตามทฤษฎีโครงสร้างและหน้าที่ มีสิ่งที่จะต้องคำนึงถึงในการวิเคราะห์ โดยใช้แนวคิดนี้ คือ

1. Functional Integration (ความเป็นเอกภาพแห่งหน้าที่) ในปัญหานี้เราจะต้องไม่สมมติว่าสังคมมีเอกภาพ (Unity) หรือเป็นอันเดียวกัน (Integration) อย่างสมบูรณ์ ส่วนต่าง ๆ เข้ากันได้อย่างสมบูรณ์หรือว่าการกระทำ ขนบธรรมเนียมประเพณี สถาบัน ความเชื่อต่าง ๆ นั้นจะมีผลในการทำให้สังคมมีเอกภาพ (Unity) การร่วมหน่วยเอกภาพในสังคมอาจจะมีผลในทางไม่ดีด้วยที่เรียกว่า Disfunctional สำหรับส่วนของสังคมหรือบุคคลบางกลุ่ม เช่น ศาสนา ไม่ใช่จะทำให้เกิดเอกภาพ (Unity) อย่างเดียว อาจทำให้เกิดการแบ่งแยกเป็นผลเสียในสังคม เช่น ในสังคมที่มีคนหลายศาสนาอยู่ด้วยกันอาจทำให้เกิดการโต้แย้ง แยกความสามัคคี หรือศาสนาอาจจะทำให้คนหนีโลก คิดถึงแต่ตนเอง ไม่ยอมหันเข้าหาสังคม นอกจากนั้นศาสนาบางครั้งขัดกับหลัก

วิทยาศาสตร์ ขนบธรรมเนียมอาจทำหน้าที่ (Function) สำหรับบางส่วนของสังคม ไม่ใช่ทั้งสังคม หรือเมื่อสังคมเปลี่ยนก็อาจไม่เป็นประโยชน์ต่อสังคม เช่น ประเพณีเงินลูกกตัญญูต่อพ่อแม่ ญาติพี่น้อง ช่วยเหลือกัน ผูกพันใกล้ชิด ประเพณีทำหน้าที่ (Function) สำหรับครอบครัวใหญ่ทำให้ญาติพี่น้อง รวมกันได้ ในตำบล หมู่บ้าน เป็นญาติพี่น้อง ทำให้มีการช่วยเหลือกัน เด็กเกิดมาก็ช่วยอบรมช่วย สอน ด้านเศรษฐกิจก็ช่วยกัน แต่จะไม่ทำหน้าที่ (Function) สำหรับสังคม ทำให้สังคมไม่รวมกัน เหนียวแน่น มีการขัดกันระหว่างครอบครัว โดยเฉพาะปัจจุบันซึ่งได้รับอิทธิพลตะวันตกในเรื่องเอกภาพ (Unity) สังคมมนุษย์มีความยุ่งยากซับซ้อน ในการศึกษาจึงต้องทำอย่างละเอียด และระมัดระวัง เพื่อให้ได้ผลแท้จริง

2. Universal Functionalism (หน้าที่อย่างเป็นสากล) คือ เราต้องไม่สมมติว่า ส่วนต่าง ๆ ที่มีอยู่ในสังคมทำหน้าที่ที่เป็นประโยชน์ อาจจะเป็นประโยชน์ก็ได้ในสังคม แต่คนก็ยัง ทำกันอยู่ สิ่งที่เราคิดว่าเป็นประโยชน์ และเป็นแท้จริง เราเรียกว่าหน้าที่อันโปร่งใส (Manifest Function) คือ วัตถุประสงค์ตรงกับสิ่งที่เกิดขึ้น หรือสิ่ง ๆ หนึ่งแสดงถึงประโยชน์ในตัวของมันเอง อย่างชัดเจน ส่วนหน้าที่ซ่อนเร้น (Latent Function) ได้แก่ ประโยชน์ของสิ่งนั้น ๆ แต่เป็น ประโยชน์ที่แฝงอยู่อีกนัยหนึ่ง ต้องวิเคราะห์และพยายามเข้าใจถึงสิ่งนั้น เช่น ศาสนา ประโยชน์ ที่เห็นชัดได้แก่ การช่วยปลดเปลื้องความทุกข์ ทำให้จิตใจสงบ แต่ประโยชน์ที่ซ่อนเร้นอยู่ ก็คือ ก่อให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน หรือพิธีกรรมต่าง ๆ ทางไสยศาสตร์ การใช้คาถาอาคม รักษา โรค การกราบไหว้บูชา หน้าที่โปร่งใส (Manifest Function) คือ เป็นการปลดเปลื้องความทุกข์ และหน้าที่ซ่อนเร้น (Latent Function) คือทำให้เกิดกำลังใจ ในการวิเคราะห์นี้จะต้องพิจารณาให้ หมด บางครั้งเห็นแต่หน้าที่ภายนอก หน้าที่ซ่อนเร้น อยู่มองไม่เห็น ทำให้การศึกษาเป็นไปโดยไม่ สมบูรณ์

ฉะนั้น หน้าที่อย่างเป็นสากล Universal Function นี้ไม่ใช่เป็นประโยชน์ เสมอไป อาจก่อให้เกิดผลเสียได้ อาจเป็นเรื่องตกค้างมาแต่สมัยโบราณไม่มีหน้าที่ใด ๆ เลย ส่วนมาก นักมนุษยวิทยาสมัยก่อนคิดว่าทุกสิ่งมีประโยชน์เสมอ ประเพณีต่าง ๆ อาจมีผลเสีย เช่น การเลี้ยง เด็กทำให้เด็กไม่เป็นตัวของตัวเอง หรือคำสอนของศาสนาบางที่เป็น Disfunctional เช่น ห้ามฆ่าสัตว์ ถ้าเข้มงวดเกินไปหรือตีความหมายตรงเช่นนั้น อาจทำให้ขาดอาหาร หรือไม่มีการเลี้ยงสัตว์

3. Functional Indispensability (ความจำเป็นแห่งหน้าที่) ผู้วิเคราะห์จะต้อง ไม่ถือว่าสิ่งที่มีอยู่จะขาดเสียมิได้ เช่น ถูฉิวเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อจะทำให้สังคมมีความสงบราบเรียบ จึงมี การกัดกันฉิว ประเพณีการแบ่งฉิวเลี้ยงไม่ได้ อำนาจอยู่ที่คนคนเดียวควบคุมจะเห็นว่าไม่จำเป็น เราจะ เห็นว่าวัฒนธรรมประเพณีต่าง ๆ ไม่ใช่จะขาดเสียมิได้ อาจมีบางสิ่งบางอย่างมาทดแทนหรือเลือกใช้ แทนกันได้ (Substitutes และ Alternative) เช่น การให้เด็กรับผิดชอบต้องมีการอบรมแบบ ประชาธิปไตย ไม่ใช่คอยบังคับ ฉะนั้น สิ่งที่เป็นอยู่จะขาดเสียมิได้เป็นสิ่งจำเป็น ความคิดเช่นนี้ ทำให้ยอมเปลี่ยนแปลง ถ้าเรายอมรับว่ามีทางเลือก มีสิ่งทดแทนหลายทาง จะทำให้สังคมดำรง อยู่ได้และมีความเจริญก้าวหน้า

2.2 ทฤษฎีปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์ (Symbolic Interaction)

ทฤษฎีนี้ได้รับการแนวคิด และพัฒนามาจากการทำงานของนักการสังคมวิทยาอเมริกา 3 ท่าน คือ จอห์น ดิวอี้ (John Dewey) ,วิลเลียม ไอ โทมัส (William I Thomas), จอร์จ เฮอร์เบิร์ต เมด (George Herbert Mead) ทฤษฎีปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์เน้นที่ตัวผู้กระทำ (Actor)

และการตีความหมายของความจริงทางสังคม

มันเกี่ยวกับ “สิ่งภายใน” (Inner) หรือลักษณะทางพฤติกรรม (The aspect of human behavior) ในบรรดานักทฤษฎีปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์นี้ จอร์จ เฮอร์เบิร์ต มิตต์ เดนที่สที่สุด
ในทัศนะของมิตต์ “ความคิด ประสบการณ์ และพฤติกรรมมีส่วนสำคัญต่อสังคม, มนุษย์สร้าง
ความสัมพันธ์ผ่านระบบสัญลักษณ์ (Symbols) สัญลักษณ์ที่สำคัญที่สุด คือ ภาษา

สัญลักษณ์ไม่ได้หมายถึงวัตถุหรือเหตุการณ์เท่านั้น แต่ยังสามารถหมายถึง การกระทำ
จากวัตถุและเหตุการณ์นั้นด้วย เช่น คำว่า “เก้าอี้” เมื่อพูดถึงเก้าอี้ นอกจากหมายถึงที่นั่งแล้ว
ยังแสดงถึงการนั่ง ทำทางที่นั่ง การครอบครองตำแหน่งอีกด้วย

สัญลักษณ์จึงหมายถึง “วิธีการที่มนุษย์ปฏิสัมพันธ์อย่างมีความหมายกับธรรมชาติและ
บริบททางสังคม

ถ้าไม่สัญลักษณ์ มนุษย์จะมีปฏิสัมพันธ์กันไม่ได้และจะไม่มีคำว่า “สังคม”
เกิดขึ้นมาสัญลักษณ์ไม่ใช่สัญชาตญาณ มันเป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นมา

เมื่อมีปฏิสัมพันธ์โดยใช้สัญลักษณ์ มนุษย์จะไม่ใช้สัญชาตญาณในการสร้างพฤติกรรม
เพื่อความอยู่รอด มนุษย์จึงสร้างระบบสัญลักษณ์ขึ้นมาและต้องอยู่ในโลก
แห่งการตีความหมาย (World of Meaning) คือการตีความหมายต่อสิ่งกระตุ้น และตอบสนอง
ต่อสิ่งนั้น เช่น พิจารณาว่าอะไรคือ อาหาร อะไรไม่ใช่อาหาร แล้วจึงนำมากิน

ภาพประกอบ 2 ระบบการตีความสัญลักษณ์

ชีวิตในสังคมสามารถดำเนินไปได้ ถ้าการตีความสัญลักษณ์ร่วมมาใช้ โดยสมาชิกใน
สังคมร่วมกัน แต่ถ้าไม่ก็สื่อสารกันไม่ได้ ดังนั้นสัญลักษณ์ร่วม (Common Symbols) จึงเป็น
วิธีเดียวที่มนุษย์จะปฏิสัมพันธ์กันได้ ดังนั้นเราจึงรู้จักความหมายของสัญลักษณ์ที่ไปสัมพันธ์กับผู้อื่น,
วิธีนี้มีดีเรียกว่า

“การรับรู้บทบาท” (Role-Taking) = การรับรู้จักบทบาทของผู้อื่นจะทำให้เราทราบ
ความหมายและความตั้งใจของผู้อื่น และสามารถตอบสนองการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นได้อย่างดี

จากการรับรู้บทบาทนี้ มิตต์ ได้พัฒนาแนวคิดเรื่อง “Self” (ตัวตน) ขึ้นมาเขากล่าว
ว่าความคิดเรื่องตัวตนเกิดขึ้นได้ เมื่อบุคคลคิดออกไปนอกตัว แล้วมองสะท้อนกลับมา เหมือนผู้อื่น
มองเรา = บทบาทของผู้อื่น (Role of Another) การรับรู้บทบาทนี้ไม่ได้ติดตัวมาแต่กำเนิด ต้อง
มาเรียนในภายหลัง และเรียนรู้ตอนเป็นเด็กเขามองเห็นขั้นตอนของการพัฒนาอยู่ 2 ขั้นตอน คือ

1. Play Stage (ขั้นการเล่น) = ตอนเป็นเด็กเรามักจะเล่นบทบาทที่ไม่ใช่
ของตนเอง เช่น บทบาทพ่อแม่ ทหาร ตำรวจ นักฟุตบอล ฯลฯ ซึ่งจะทำให้เขารู้ถึงความแตกต่าง
ระหว่างตนเองกับผู้อื่นและบทบาทที่เล่นที่แตกต่างออกไป

2. Game Stage (ขั้นเล่นเกม) = ในการเล่นกับเพื่อน ๆ ในกลุ่มเด็กต้องเรียนรู้ความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับผู้อื่น ผ่านกติกาของเกมที่ใช้เล่น เขาจะต้องถูกวางตัวเองไว้ในตำแหน่งใด ตำแหน่งหนึ่งในเกม เพื่อจะเล่นกับผู้อื่นให้ได้ Mead สรุปว่า การพัฒนาความสำนึกในตัวตน (Consciousness of Self) เป็นสิ่งสำคัญของความเป็นมนุษย์ มันเป็นพื้นฐานของความคิด การกระทำและการสร้างสังคม ถ้าปราศจากความคิดเรื่อง Self แล้ว มนุษย์จะไม่สามารถตอบสนองและปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นได้

เมื่อมนุษย์สามารถรู้ว่าคุณอื่นคิดอย่างไรกับตน มนุษย์ก็สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างดี และสิ่งนี้ก็สร้างความร่วมมือทางสังคมได้อย่างดีด้วย (Cooperative Action) ได้อย่างดีเช่นกัน

สรุปได้ว่า การปฏิสัมพันธ์ของมนุษย์มีอยู่ 2 ประการ คือ มนุษย์สร้างตัวตนขึ้นมา และมนุษย์สะท้อนตัวเองจากผู้อื่น ทั้งปัจเจกบุคคลและสังคมจึงแยกกันไม่ได้ ถ้าปราศจากการสื่อสารด้วยสัญลักษณ์ที่มีการตีความหมายร่วมกัน กระบวนการทางสังคมจะไม่เกิดขึ้น ดังนั้นมนุษย์ที่จึงอยู่ในโลกแห่งสัญลักษณ์ที่มีความหมายและมีความสำคัญต่อชีวิตและพื้นฐานหลักของการมีปฏิสัมพันธ์ของมนุษย์

2.3 ทฤษฎีการแพร่กระจายทางวัฒนธรรม (Cultural Diffusions)

ทฤษฎีการแพร่กระจายทางวัฒนธรรม (Cultural Diffusions) การยืมวัฒนธรรมและการรับวัฒนธรรมจากสังคมข้างเคียงเป็นผลจากการที่วัฒนธรรมแพร่กระจายออกไป วัฒนธรรมในสังคม ก เริ่มขยายอิทธิพล ไปยังสังคม ข และ ค ตามลำดับ สมาชิกของสังคม ข และสังคม ค ในระยะแรก จะยืมวัฒนธรรมสังคม ก แต่เมื่อยืมไปนาน ๆ เข้าก็อาจจะรับเอาไว้เป็นของตัวเอง หมายความว่าได้เกิดการกระจายทางวัฒนธรรมจากจุดเริ่มต้นในสังคมหนึ่งไปยังสังคมอื่น ๆ การกระจายทางวัฒนธรรมนี้อาจจะเกิดขึ้นได้จากหลาย ๆ จุด ที่เห็นได้ชัดก็คือ วัฒนธรรมของชาวยุโรป ซึ่งระยะแรกจะมีวัฒนธรรมแองโกล วัฒนธรรมเยอรมัน วัฒนธรรมฝรั่งเศสเมื่ออยู่ ๆ ไปเกิดการกระจายทางวัฒนธรรมมีการยืมวัฒนธรรมและการรับวัฒนธรรม ซึ่งกันและกันผลก็คือปัจจุบันคนมักจะมีความรู้สึกว่าวัฒนธรรมของชาวยุโรปหลาย ๆ กลุ่มนี้ก็เหมือน ๆ กัน เรียกว่า “วัฒนธรรมตะวันตก” วัฒนธรรมตะวันตกที่แพร่กระจายเข้ามาเมื่ออิทธิพลในประเทศต่าง ๆ ในซีกตะวันออกของโลก ที่เห็นชัดที่สุดก็คือวัฒนธรรมทางด้านเทคโนโลยี สำหรับเมืองไทย วัฒนธรรมตะวันตกที่คนไทยรับมาจนแทบจะยึดถือเป็นของตัวเองก็คือ ในเรื่องการแต่งตัว ปัจจุบันการนุ่งกางเกงและนุ่งกระโปรงเป็นสิ่งที่คนไทยไม่คิดและไม่มีความรู้สึกว่าเป็นวัฒนธรรมชาวตะวันตกที่เรารับมา (อมรา พงศาพิชญ์. 2537 : 73-74)

การแพร่กระจายทางวัฒนธรรมที่เห็นในระยะหลัง ๆ เมื่อการคมนาคมเจริญก้าวหน้าและมนุษย์ต่างวัฒนธรรมได้มีโอกาสใช้ชีวิตในบริเวณใกล้เคียงกัน การรับวัฒนธรรมซึ่งกันและกัน นักวิชาการสาขามานุษยวิทยาและสังคม ได้แยกลักษณะการรับวัฒนธรรม สรุปได้ดังนี้

การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม (Assimilation) คือ การที่สมาชิกของกลุ่มชาติพันธุ์หนึ่งรับเอาวัฒนธรรมของอีกกลุ่มหนึ่งในทุกกรณี จนทำให้สูญเสียเอกลักษณ์เดิมไป มีการยอมรับทางสถานภาพว่ามีฐานะในสังคม เช่นเดียวกับสมาชิกคนอื่น ๆ โดยไม่มีการเลือกปฏิบัติไม่ว่าในกรณีใด ๆ และเจ้าตัวเองก็มีความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของสังคมนั้นและประพฤติปฏิบัติเหมือนสมาชิกคนอื่น ๆ ของสังคมนั้น

2.4 การบูรณาการทางวัฒนธรรม (Integration)

คือการที่กลุ่มชาติพันธุ์ต่างกันที่มีวัฒนธรรมต่างกัน สามารถอยู่ด้วยกันได้โดยต่างฝ่ายต่างยอมรับเอกลักษณ์ของวัฒนธรรม และคงไว้ซึ่งเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมของตนเอง

นียพรรณ (ผลวิวัฒนะ) วรรณศิริ (2540 : 61-62) นักปราชญ์ทางวัฒนธรรม เช่น Edward Sapir และ Franz Boas มีแนวคิดที่ว่าวัฒนธรรมเกิดจากแหล่งศูนย์กลางเป็นแหล่ง ๆ ไปแล้วแพร่กระจายไปตามพื้นที่ต่าง ๆ ตามวันเวลาที่ผ่านไป และอาศัยการติดต่อเชื่อมโยงของมนุษยชาติวัฒนธรรมตามแหล่งต่าง ๆ ของโลกที่มีส่วนคล้ายคลึงกันนั้นมิสาเหตุมาจากการแพร่กระจายทางวัฒนธรรมนี้เอง โบแอส (Boas) เชื่อว่าวัฒนธรรมที่เจริญสูงสุดขณะนี้ ณ ที่แห่งใดแห่งหนึ่งไม่ได้หมายความว่ามันเกิดจากแหล่งที่มันเจริญสูงสุดอยู่นั้นเสมอไป มันอาจจะเกิดจากแหล่งอื่นมาก่อนแต่มาเจริญในที่ ๆ มันปรากฏอยู่นั้น ตัวอย่างเช่น ศาสนาคริสต์เกิดที่ตะวันออกกลาง (ยูเรซาเล็ม) แต่มาเจริญรุ่งเรืองในยุโรป และอเมริกา เป็นต้น ซึ่งถ้าจะสรุปแนวคิดเกี่ยวกับการแพร่กระจายทางวัฒนธรรมของ Boas ได้ดังนี้ 1) วัฒนธรรมอาจจะเกิดและพัฒนาเสียก่อน ณ จุดเกิดแล้วแพร่กระจายตัวไปยังแหล่งอื่น ๆ โดยรอบ 2) วัฒนธรรมอาจจะเกิด ณ แหล่งหนึ่งแล้วจึงแพร่กระจายไปพร้อมกับพัฒนาตัวเอง ณ แหล่งอื่น ๆ ได้

การที่ โบแอส (Boas) สรุปทฤษฎีการแพร่กระจายทางวัฒนธรรมว่าวัฒนธรรมเกิดขึ้นจากแหล่งหนึ่งแล้วแพร่กระจายไปอีกแหล่งหนึ่งทำให้วัฒนธรรมหลาย ๆ แหล่งที่ต่อเนื่องกันมีลักษณะคล้าย ๆ กันนั้น Boas ไม่ได้หมายถึง การแพร่กระจายของวัฒนธรรมแบบล่องลอยไปโดยตัวของมันเองหากแต่มีปัจจัยอื่น ๆ มาประกอบ ได้แก่

1. ปัจจัยทางภูมิศาสตร์ ลักษณะทางภูมิศาสตร์ที่ส่งเสริมการแพร่กระจายทางวัฒนธรรมต้องมีลักษณะเป็นพื้นที่ติดต่อกัน ต้องไม่มีอุปสรรคทางภูมิศาสตร์ขัดขวาง เช่น ทะเล ภูเขา ป่าไม้ เป็นต้น

2. ปัจจัยระยะเวลา หมายถึง ต้องไม่อยู่ไกลเกินกว่าที่คนและวัฒนธรรมจะแพร่กระจายไปถึงได้

3. ปัจจัยทางเทคโนโลยีการสื่อสารคมนาคม นั่นคือ วิธีการที่คนจะไปมาหาสู่ติดต่อถึงกันได้ถึงแม้จะมีอุปสรรคทางภูมิศาสตร์ขัดขวางก็ตาม

4. ปัจจัยทางเศรษฐกิจ เศรษฐกิจเป็นตัวสนับสนุนการแพร่กระจายที่สำคัญปัจจัยหนึ่ง จะเห็นได้ว่าคนที่มีเงินเท่านั้นที่จะสามารถเดินทางไปยังสังคมอื่น ๆ ได้ เมื่อไปถึงที่ใดก็จะเผยแพร่วัฒนธรรมของตนที่นั่นทั้งโดยตรงและทางอ้อม บางคนอาจจะไปท่องเที่ยว บางคนอาจจะไปค้าขายหรือทำมาหากิน

ปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรม การแพร่กระจายอาจเกิดจาก

1. คนจากสังคมหนึ่งเดินทางไปศึกษาต่อ ณ อีกสังคมหนึ่ง ทำให้แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมกันขึ้น

2. เกิดภัยสงครามในสังคมหนึ่งทำให้มีคนอพยพโยกย้ายไปอยู่อาศัยในอีกสังคมหนึ่ง

3. เกิดจากการแต่งงานระหว่างคนต่างวัฒนธรรม

จางัน อติวัฒนสิทธิ์ (2540 : 25) ได้กล่าวถึง การผสมผสานทางวัฒนธรรม (Acculturation) ไว้ว่า เป็นภาวการณ์หนึ่งของวัฒนธรรมที่เกิดจากวัฒนธรรมต่างสังคมมากระทบกัน

โดยการที่บุคคลจากวัฒนธรรมที่แตกต่างกันมาติดต่อกัน และมีผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมต่าง ๆ ในระบบวัฒนธรรมดั้งเดิมของกลุ่มหนึ่งหรือทั้งสองกลุ่ม นั่นคือ บุคคลหรือกลุ่มคนยอมรับวัฒนธรรมอื่น ซึ่งมีใช้วัฒนธรรมดั้งเดิมของตนซึ่งเป็นกระบวนการสองทาง (Two-Way process) คือกลุ่มหนึ่งถ่ายทอดให้อีกกลุ่มหนึ่งในขณะเดียวกันก็อาจจะรับวัฒนธรรมของกลุ่มที่ตนถ่ายทอดมาด้วยก็ได้ การผสมผสานทางวัฒนธรรมจะเกิดขึ้นในสภาวะแห่งความสอดคล้อง (Strain to Consistency) ซึ่งเป็นจุดที่เกิดความพอดีหรือสมดุลกัน

การเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมจะเป็นไปอย่างช้าหรือเร็วเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับการผสมผสานทางวัฒนธรรมนั่นเองว่าจะมีมากน้อยและมีความรุนแรงเพียงไร การผสมผสานทางวัฒนธรรมจะเกิดขึ้นได้ง่ายเมื่อวัฒนธรรมทั้งสองมีความคล้ายกัน รวมทั้งทัศนคติของคนด้วยหากฝังแน่นอยู่กับขนบธรรมเนียมและความเชื่อเดิมอยู่มาก โอกาสที่จะรับวัฒนธรรมใหม่ย่อมเป็นไปน้อยมาก ในทางกลับกันหากมีความเห็นหรือทัศนคติที่ติดต่อกับวัฒนธรรมใหม่จะทำให้มีความพร้อมที่จะรับวัฒนธรรมใหม่มากขึ้น

นิยพรรณ (ผลวัฒนธรรม) (2540 : 66-67) ได้กล่าวถึง การผสมผสานทางวัฒนธรรม (Culture Integration) ไว้ว่า วัฒนธรรมที่ต่างกันสองวัฒนธรรมมาพบกันสัมผัสกันและเกิดการหิบบิแยกเปลี่ยนแปลงกันใช้ในระยะที่สม่าเสมอและยาวนาน พอสมควร วัฒนธรรมทั้งสองจะผสมผสานกันปะปนกันหมด แต่ก็ยังรู้ว่าเป็นวัฒนธรรมของใครไม่ถึงกับปนกันจนแยกไม่ออก เมื่อผู้หิบบิวัฒนธรรมผู้อื่นกลับเข้าสู่กลุ่มชนเดิมของตน วัฒนธรรมเดิมนั้นก็จะดำรงรูปแบบเดิมได้คืออยู่บุคคลผู้นั้นก็คงยังประพฤติตามวัฒนธรรมเดิมของตนไปตามเดิม แต่เมื่อออกมาพบปะหรือเผชิญกับคนจากวัฒนธรรมอื่นอีกเขาก็จะผสมผสานวัฒนธรรมของเขาเข้าวัฒนธรรมใหม่ที่มาสัมผัสกันอีก

สุพัตรา สุภาพ (2540 : 99) ได้กล่าวไว้ว่า วัฒนธรรมก็เป็นสิ่งที่สร้างขึ้นมาจากมนุษย์ มนุษย์จะเป็นผู้สร้างทะนุบำรุง ถ่ายทอดและเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรม มนุษย์เป็นสัตว์ประเภทเดียวที่มีวัฒนธรรมคือ มีวิธีการเรียนรู้รับช่วงสืบต่อกันมากได้ และสร้างสรรค์เพิ่มเติม การที่มนุษย์สามารถสร้างวัฒนธรรมได้ดี ก็เพราะมนุษย์มีลักษณะทางกายภาพและจิตใจเป็นพิเศษเหนือสัตว์ทั้งปวง และสิ่งนี้เองทำให้มนุษย์แตกต่างจากสัตว์ เพราะวัฒนธรรมทำให้คนเป็นมนุษย์อย่างแท้จริง สรุปแล้ว วัฒนธรรมมีความหมายครอบคลุมถึงทุกสิ่งทุกอย่างที่แสดงออกถึงวิถีชีวิตของมนุษย์ในสังคมใดสังคมหนึ่ง ที่ประกอบไปด้วยความรู้ ความเชื่อ ศิลปะ ศิลธรรม กฎหมาย ประเพณี วิทยาการ และทุกสิ่งทุกอย่างที่คิดและทำในฐานะที่เป็นสมาชิกของสังคม

นอกจากนี้ สุพัตรา สุภาพ ยังได้กล่าวถึง วัฒนธรรมรองหรืออนุวัฒนธรรม (Subculture) ไว้ด้วยว่า แม้ว่าแต่ชนชาติเดียวกัน เช่น ไทย จีน แขก ฝรั่งเศส ก็ยังมีการแบ่งสิ่งที่ตนยึดถือและปฏิบัติต่างกับกลุ่มอื่นในชาติของตน เนื่องจากการเป็นสมาชิกของกลุ่มที่ตนสมัครใจเป็นสมาชิก เช่น กลุ่มวัยรุ่น กลุ่มนิสิตนักศึกษา กลุ่มอาจารย์ กลุ่มพ่อค้า กลุ่มชาวนา กลุ่มทหาร ตำรวจ กลุ่มกรรมกร ฯลฯ จากที่กล่าวมา วัฒนธรรมรอง จึงเป็นวัฒนธรรมที่ใช้ในกลุ่มที่มีอาชีพเชื่อชาติ และสภาพแวดล้อมต่างกัน ซึ่งอาจจะมีความคล้ายคลึงกัน หรือต่างกับวัฒนธรรมของกลุ่มอื่นไม่มากก็น้อย โดยบุคคลแต่ละคนสามารถเลือกที่จะร่วมกับกลุ่มที่ตนชอบ

วัฒนธรรมรอง จึงอาจจะสอดคล้อง หรือขัดกับวัฒนธรรมหลักก็ได้ เช่น แพทย์ที่เป็นสมาชิกสมาคมแพทย์ ก็ต้องปฏิบัติตามที่ได้กำหนดไว้เพื่อให้แพทย์ได้ช่วยเหลือ และเป็นที่ยังของประชาชนได้มากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับความต้องการของวัฒนธรรมหลักที่ให้ทุกคนได้รับบริการที่ดีที่สุด

หรือนักเรียนวัยรุ่นบางกลุ่มมีวัฒนธรรมรองว่าถ้ารักพวกพ้องจริงต้องไปตีหรือทิ้งระเบิดขวดกับผู้ที่ไม่ถูกกับตนหรือเป็นศัตรูกับตน พฤติกรรมแบบนี้จึงเป็นการขัดกับวัฒนธรรมหลักที่ให้ทุกคนเคารพสิทธิซึ่งกันและกัน โดยอยู่ในกรอบของกฎหมายและประเพณีอันดีงาม

วัฒนธรรมรองแต่ละกลุ่มจะมีลักษณะที่เห็นได้ชัดเจนเช่น ภาษา เสื้อผ้า กิริยาท่าทาง มารยาท ฯลฯ แต่ในที่นี้อาจจะแยกออกเป็น

1. วัฒนธรรมรองทางเชื้อชาติ (Ethnic Subculture) เป็นวัฒนธรรมที่บ่งบอกถึงที่มาของชนชาติต่าง ๆ ที่มีบุคคลหลายเชื้อชาติอยู่ปะปนกันจึงมีการสัมพันธ์กันภายในกลุ่มตนและกลุ่มเชื้อชาติอื่น ทำให้ได้อิทธิพลซึ่งกันและกัน หรือจากวัฒนธรรมหลัก แต่ก็ยังมีบางสิ่งบางอย่างหลงเหลืออยู่ เช่น ดูได้จาก การแต่งกาย การเลี้ยงดูเด็ก อาหารการกินและภาษา เรียกว่า วัฒนธรรมของ เช่น ชาวพม่าก็ยังคงแต่งกายแบบพม่า อาหารก็ใช้น้ำมันมาก หรือชาวเขาก็คงแต่งกายแบบชาวเขา แม้จะได้รับความรู้ใหม่ ๆ จากเจ้าหน้าที่บ้านเมืองให้มีวิถีชีวิตที่ดีกว่าเก่าก็ตามเขาก็ยังคงใช้紗หรือไม่ว่าจะพูดไทย กินอาหารไทยได้เพียงไร เป็นต้น แต่ในบางกลุ่มอาจจะใช้วัฒนธรรมของตนน้อยไปเรื่อย ๆ เช่น ชาวจีนกินอาหารรสจัดขึ้น ส่งลูกเข้าโรงเรียนไทย (แทนโรงเรียนจีน) หรือใช้ชื่อนามสกุลแบบไทย ๆ เป็นต้น

2. วัฒนธรรมรองทางท้องถิ่น หรือตามภาค (Regional Subculture) ในแต่ละภาคของสังคมหนึ่ง ๆ จะมีร่องรอยของประวัติความเป็นมาและการเริ่มมาตั้งถิ่นฐาน ซึ่งเป็นผลจากวัฒนธรรมที่แตกต่างกันของผู้ที่มาตั้งรกรากอยู่ ณ ที่เดียวกัน ในประเทศไทยก็เช่นกัน ในแต่ละภาคจะมีขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมแตกต่างกันออกไป ไม่ว่าจะในด้านภาษาหรือเครื่องแต่งกาย ความเป็นอยู่ ภาคใต้พูดสั้น ๆ และเร็ว ภาคเหนือพูดช้า ๆ ภาคเหนือใสม่ออ่อม ภาคใต้ทุ่งผ้าไสร่ง หรือในด้านอาหารการกินก็เช่นกันทางอีสานนิยมก็ลาบเลือด ทางใต้ชอบกินแกงไตปลา เป็นต้น

3. วัฒนธรรมรองทางอาชีพ (Occupational Subculture) อาชีพแต่ละอาชีพ มักจะมีแบบการดำรงชีวิตต่างกัน อาชีพก่อให้เกิดประเภทของเพื่อนฝูงที่เราจะคบ กำหนดชั้นของสังคมและเป็นแบบอย่างของการดำรงชีวิต เช่น มีภาษาเป็นของตนเองที่ผู้ที่ยุ่ในวงการจะ 모르ู เช่น ภาษาเทคนิคของหมอ ของทนาย ของนักวิทยาศาสตร์ ฯลฯ ผู้ที่ไม่รู้หรือผู้ที่ไม่อยู่ในกลุ่มอาชีพนั้นจะฟังไม่เข้าใจ ของไทยเราก็คงเช่นกัน อาชีพเป็นเครื่องกำหนดชั้นของสังคม เช่น อาชีพรับราชการบางคนถือว่าสูงกว่าพ่อค้า เพราะถือว่ามึเกียรติมีอำนาจ นักเกษตรมีอาชีพอย่างง่าย ๆ ในขณะที่พ่อค้ามักจะเป็นนักขายโอกาสและค้ากำไร

2.5 ทฤษฎีนิเวศวิทยาวัฒนธรรม (Cultural Ecology Theory)

ทฤษฎีนิเวศวิทยาวัฒนธรรม (Cultural Ecology Theory) ศึกษาอิทธิพลของสภาพแวดล้อมที่มีต่อวัฒนธรรมมนุษย์ นักมานุษยวิทยากลุ่มนี้ที่สำคัญ ได้แก่ จูเลียน เอช สจิวต์ (Julian H. Steward) แดรี่ ฟอर्ड (Daryll Forde) คลิฟฟอร์ด กีทซ์ (Clifford Geertz) และ มาร์วิน แฮร์ริส (Marvin Harris)

Steward (1955 : 31) ให้ความหมายนิเวศน์วิทยาว่า “คือการปรับตัวให้เข้ากับสภาวะแวดล้อม นิเวศน์วิทยาทางวัฒนธรรม จึงหมายถึง วิธีการศึกษาหาข้อกำหนด หรือหลักเกณฑ์ทางวัฒนธรรม ซึ่งเป็นผลกระทบจากการปรับตัวเข้ากับสภาวะแวดล้อม (ของมนุษย์แต่ละสังคม) นิเวศวิทยาวัฒนธรรม (Cultural Ecology) จึงแตกต่างไปจากนิเวศน์วิทยาสังคม (Social Ecology)

เพราะนิเวศน์วิทยาวัฒนธรรมมุ่งแสวงหากฎเกณฑ์ เพื่ออธิบายที่มาของลักษณะ และแบบแผน วัฒนธรรมบางประการ ที่มีอยู่ในแต่ละสภาวะแวดล้อม มากกว่ามุ่งแสวงหาหลักการทั่วไป ที่ใช้ได้กับ ทุกวัฒนธรรมและสภาพแวดล้อม” สิ่งที่สำคัญที่สุดในแนวคิดนี้ คือ “แก่นวัฒนธรรม” (Cultural Core) ซึ่งหมายถึง “กลุ่มของลักษณะ หรือแบบแผนวัฒนธรรมที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดมากที่สุด กับ กิจกรรมเพื่อการดำรงชีพและการจัดการทางเศรษฐกิจ” ทั้งนี้ จะมุ่งสนใจการนำวัฒนธรรมทางวัตถุ (ระบบเทคนิควิทยาที่ใช้หรือเครื่องมือเทคโนโลยี) มาใช้แตกต่างกันอย่างไร และก่อให้เกิดการจัดการ ทางด้านสังคมที่แตกต่างกันอย่างไร ในสภาวะแวดล้อมที่แตกต่างกัน เพราะสภาวะแวดล้อมแต่ละแห่ง อาจเป็นตัวช่วย หรือข้อจำกัดใช้เทคนิควิทยาเหล่านี้ก็ได้ เขาได้ขยายความถึงสิ่งมีชีวิตที่ต่างไปจาก มนุษย์ว่ามีเส้นทางในการปฏิสัมพันธ์กันเป็นไยข่าย ในลักษณะสำคัญอยู่ 2 ลักษณะ ได้แก่

ลักษณะที่หนึ่ง มนุษย์มีการปรับตัวต่อสิ่งแวดล้อม โดยผ่านทางมิติทางวัฒนธรรม ที่ เป็นสิ่งเหนือธรรมชาติมากกว่าการปรับตัวทางผ่านมาทางพันธุกรรม

ลักษณะที่สอง ไยข่ายสิ่งมีชีวิตเป็นส่วนที่มนุษย์ มักจะเป็นผู้แผ่ขยายไยข่ายภายใน ระบบหรือหน่วยทางสังคม

ดังนั้น ความพยายามที่จะชี้ให้เห็นถึงสาเหตุของความเหมือนกัน และแตกต่างกัน ในวัฒนธรรม ที่เป็นผลมาจากระบบนิเวศน์วิทยาวัฒนธรรม จึงทำให้เห็นว่า ระบบของปัญหาที่มีที่ มาอย่างหลากหลายนั้น อันเป็นผลกระทบที่มีต่อระบบนิเวศน์วิทยาโดยตรง เป็นวงกว้างที่ไร้ขอบเขต และมากขึ้นตามไปด้วย ความแตกต่างของนิเวศน์วิทยาวัฒนธรรม ที่เป็นผลจากมนุษย์และระบบนิเวศ เิงสังคม จึงได้พยายามค้นหาเหตุผลข้อที่จะนำมาอธิบายว่า รูปแบบที่ก่อรูปเป็นวัฒนธรรม หรือ รูปแบบที่มีความแตกต่างกันทางวัฒนธรรมนั้น เป็นผลมาจากสถานการณ์ของวัฒนธรรม ในสิ่งแวดล้อมที่มีความต่างกัน ความแตกต่างนี้ มีความสัมพันธ์ต่อวิวัฒนาการใหม่ของแนวคิดที่เคย มีในประวัติศาสตร์ทางวัฒนธรรมนี้เกิดจากสิ่งแวดล้อมภายในท้องถิ่น ซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญที่เป็น เงื่อนไขว่า วัฒนธรรมนั้น เกิดจากวัฒนธรรมดั้งเดิมในท้องถิ่นที่เคยมีมา (Steward. 1955 : 31)

ในขณะที่แฮร์ริส (Marvin Harris) ศึกษาการทำสงครามของชนบรรพกาล (Primitive Warfare) โดยอธิบายว่า “สงครามเป็นกลไกอันหนึ่ง ในการปรับจำนวนประชากร ให้เหลือพอที่จะสามารถอาศัยอยู่ในระบบนิเวศน์หนึ่งได้อย่างเหมาะสม”

ส่วนกรีทซ์ (Clifford Geertz) ศึกษาพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ ของแบบแผนการ เกษตรในอินโดนีเซีย ได้เขียนหนังสือ “Agricultural Involution” (1963) ชี้ให้เห็นถึงอิทธิพลของ ระบบนิเวศน์ ที่มีต่อโครงสร้างสังคม หัวใจที่สำคัญของแนวคิดนี้ ก็คือ “การรวมเอาระบบสังคม วัฒนธรรม และสภาวะทางชีววิทยาเข้าด้วยกัน ในการศึกษาการพัฒนาของสังคม”

ทฤษฎีนิเวศน์วิทยาทางวัฒนธรรมเน้นว่า “ความเชื่อและการปฏิบัติต่าง ๆ ตาม ระบบวัฒนธรรมที่ดูเหมือนไร้สาระ ไม่มีเหตุผล แต่อาจมีผลในด้านการใช้ทรัพยากรอย่างมีเหตุผลก็ได้ โดยคำนึงถึงระดับของเทคโนโลยีที่ใช้เฉพาะสถานที่ด้วย” เช่น การกินเนื้อวัวเป็นของต้องห้ามของชาว ฮินดู ทั้งที่ความอดอยากยากจน มีไปทั่วอินเดียนั้น แฮร์ริสอธิบายสิ่งเหล่านี้ว่า “การห้ามกินเนื้อวัว มีความหมายว่า วัวมีไว้ใช้ลากคันไถ หากไม่มีวัวก็จะไม่อาจทำการเกษตรได้ ดังนั้น ข้อห้ามทาง ศาสนา จึงเป็นการเพิ่มความสามารถของสังคมเกษตรกรรมในระยะยาว” โดยสรุปแล้ว ทฤษฎี นิเวศน์วิทยาวัฒนธรรมนี้ จะช่วยให้เข้าใจถึงความสัมพันธ์ระหว่างประชากร สิ่งแวดล้อมทางสังคมและ ลักษณะทางกายภาพในสังคมได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น

ปัจจุบันนักมานุษยวิทยาได้ให้ความสนใจกับ ทฤษฎีนิเวศวิทยาวัฒนธรรม และกลายมาเป็น “มานุษยวิทยาเชิงนิเวศ” (Ecological Anthropology) และได้เจริญเติบโตก่อให้เกิดแนวทฤษฎีใหม่ ๆ อย่างต่อเนื่อง ภายในแขนงย่อยออกไปเป็น แนววิเคราะห์ระบบนิเวศฯ แนววิเคราะห์ชาติพันธุ์นิเวศ (Ethnoecology) แนววิเคราะห์วิถีชีวิต และแนววิเคราะห์การเมืองนิเวศ เป็นต้น (นิตยสาร วารสารศิริ. 2540 : 50-55)

สรุปได้ว่า ทฤษฎีนิเวศวิทยาวัฒนธรรม เป็นการศึกษาการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมในสังคม ศึกษาวิธีการ ที่วัฒนธรรมแต่ละชนิดปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมทางสังคม การอนุรักษ์แนวคิดทางนิเวศวิทยาวัฒนธรรม ก็เพื่ออธิบายระบบสังคมที่เป็นอยู่ การแพร่กระจายทางวัฒนธรรม มีปัจจัยทางภูมิศาสตร์ ต้องไม่มีอุปสรรคขวางกั้น การเดินทางของมนุษย์ที่จะนำวัฒนธรรมติดตัวไปเผยแพร่ ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ปัญหาความยากจน ไม่เพียงพอต่อการยังชีพ มนุษย์ต้องแสวงหาโอกาสทางเศรษฐกิจที่ดีกว่า ปัจจัยทางสังคม การแลกเปลี่ยนวิธีการ ความรู้ใหม่จากการไปศึกษา ยังต่างถิ่น ปัจจัยการคมนาคม การมีถนนหรือการขนส่งที่ดี ทำให้มีการติดต่อสื่อสาร ค้าขาย แลกเปลี่ยนช่วยให้การแพร่กระจายทางวัฒนธรรมเป็นไปได้รวดเร็ว

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ

ประสาน กำจรเมฆกุล (2537 : 16-19) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนในเขตเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ กล่าวถึง การอพยพของชาวจีนเข้ามาประเทศไทย มีสาระว่าการอพยพเข้ามาในประเทศไทยของชาวจีน สามารถแบ่งออกเป็นสองระยะ คือ ระยะก่อนสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ ได้ปรากฏหลักฐานชัดเจนและยืนยันได้ว่า เข้ามาตั้งแต่สมัยสุโขทัย เนื่องจากมีการค้าขาย และเปลี่ยนสินค้าซึ่งกันและกันทางทะเล โดยมาทางเรือสำเภา ในรัชสมัยของพ่อขุนรามคำแหงมหาราช ในปี พ.ศ. 1843 ได้นำเอาเครื่องปั้นดินเผาเข้ามา ระยะที่ 2 สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น ๆ ชาวจีนอพยพเข้ามาในประเทศไทยมากยิ่งขึ้น ส่วนใหญ่มาตั้งถิ่นฐานอยู่ตามหัวเมือง ชายทะเลแล้วชาวไทย ตั้งแต่อำเภอคลองใหญ่จังหวัดตราดไป

พัชรา กิจประถมนมงคล (2547 : 46-49) ได้ศึกษา พิธีกรรมของคนไทยเชื้อสายจีนในเขตเทศบาลนครนครปฐม อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาพิธีกรรมต่าง ๆ ของคนไทยเชื้อสายจีนในเขตเทศบาลนครนครปฐม เพื่อศึกษาการปรับปรนพิธีกรรมต่าง ๆ ของวัฒนธรรมจีนและวัฒนธรรมไทย โดยทำการศึกษาเฉพาะชุมชนที่อยู่ในเขตเทศบาลนครนครปฐม จำนวน 5 ชุมชน จำนวน 50 ครอบครัว ข้อมูลเกี่ยวกับพิธีกรรมในรอบปี และรอบชีวิต ได้จากการการศึกษาภาคสนาม การสังเกต การสัมภาษณ์กลุ่มคนจีน และคนไทยเชื้อสายจีน ผลการศึกษาพบว่า คนไทยเชื้อสายจีนในเขตเทศบาลนครนครปฐม ส่วนใหญ่จะปฏิบัติพิธีกรรมและความเชื่อทางศาสนาที่ผสมผสานกันระหว่างพุทธศาสนา การบูชาบรรพบุรุษ ลัทธิเต๋า ลัทธิขงจื้อและการนับถือเทพเจ้า ซึ่งเป็นการปฏิบัติตามประเพณีที่ได้สืบทอดกันมา โดยมีสถาบันครอบครัวเป็นผู้ถ่ายทอดพิธีกรรมในรอบปีและรอบชีวิต ให้แก่บุตรหลาน การปรับปรนจะเริ่มจากครอบครัวที่ไม่สามารถถ่ายทอดสาระของพิธีกรรม ให้แก่สมาชิกของครอบครัวได้ครบถ้วน ทำให้เกิดการปรับปรนทางรูปแบบของเทศกาลก่อน จากนั้นจึงค่อย ๆ ปรับปรนในเนื้อหาสาระของเทศกาล กอปรกับเยาวชนจีนรุ่นใหม่ที่ได้รับ

การศึกษาสูงขึ้น พิธีกรรมเดิมที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการของสังคมยุคใหม่ค่อย ๆ สูญหายไป รวมทั้งการรับอิทธิพลของวัฒนธรรมไทยได้ง่ายและรวดเร็ว จึงปฏิบัติตามพิธีกรรมในรอบปีและรอบชีวิต ที่ไม่เคร่งครัดเท่าใดนัก มีแนวโน้มที่จะลดขั้นตอนและข้อปลีกย่อยการปฏิบัติพิธีกรรมลง และด้วยปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ ด้านการศึกษา ด้านศาสนา การคมนาคมและความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ส่งผลให้มีการปรับปรนและรักษาวัฒนธรรมจีนไว้เฉพาะส่วนที่ยังปฏิบัติได้ และมีความหมายในสังคมวัฒนธรรมและภูมิภาคประเทศไทย การปรับปรนวัฒนธรรมจีน มีลักษณะค่อยเป็นค่อยไป และปรับให้เข้ากับสภาพของสังคมไทยมากขึ้น

ประภาศิริ ศรีภมร (2547 : 59-62) ได้ศึกษาการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมของชาวจีนกับคนเมืองในจังหวัดเชียงใหม่ : กรณีศึกษาชาวจีนตำบลช้างม้อย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ เพื่อศึกษาลักษณะการดำเนินชีวิตและบทบาทของชาวจีนใน อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า ชุมชนดั้งเดิมของชาวจีนในจังหวัดเชียงใหม่ ตั้งอยู่บริเวณวัดเกตการาม ต่อมา ได้ขยายตัวเข้ามาอยู่ริมฝั่งของริมฝั่งแม่น้ำปิงโดยมาตั้งชุมชนรอบ ๆ ตลาดวโรรส ถนนท่าแพ ซึ่งเดิมเป็นแหล่งอาศัยของชาวมอญ ไทยใหญ่และชาวตองสู ต่อมาชาวจีนได้ขยายชุมชนไปยังเขตถนนช้างม้อย ตั้งแต่วัดชมพูข้ามฝั่งคลองแม่ข่า เลียบตลาดวโรรสด้านเหนือแม่น้ำปิง ชาวจีนส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพขายปลีก โดยใช้ส่วนหน้าของบ้านเป็นร้านค้า ด้านหลังเป็นที่พักอาศัย ซึ่งเป็นครอบครัวขนาดใหญ่ และบ้านมักอยู่รวมกันในกลุ่มเครือญาติ ด้วยการปลูกบ้านติด ๆ กันโดยไม่มีรั้วกัน ปัจจุบันความเป็นอยู่ได้โดยเปลี่ยนแปลงไป เมื่อมีครอบครัวแล้วจะแยกกันไปตั้งถิ่นฐานใหม่ แต่ชาวจีนมีบทบาทสำคัญด้านการค้าและเศรษฐกิจเช่นเดิม การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมของชาวจีนกับคนเมืองในเขตช้างม้อย ได้รับอิทธิพลจากหลายปัจจัย ประกอบด้วย ปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรม ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ และปัจจัยด้านการเมืองและการปกครอง การอยู่ร่วมกันกับชาวเมืองมายาวนาน ทำให้ชาวจีนให้ความสำคัญกับประเพณีและวัฒนธรรมไทยเพิ่มมากขึ้นด้านภาษาปรากฏว่า ชาวจีนนิยมเปลี่ยนชื่อสกุลเป็นภาษาไทยเป็นจำนวนมาก รวมทั้งยังนิยมส่งบุตรหลานเข้าเรียนโรงเรียนที่มีชื่อเสียง ที่ใช้หลักสูตรภาษาไทย ซึ่งในอดีตชาวจีนจะพยายามจัดตั้งโรงเรียนสอนภาษาจีนให้บุตรหลาน ด้านศาสนา ชาวจีนนับถือศาสนาพุทธนิกายมหายาน การมาอยู่ร่วมกัน จึงยอมรับและซึมซับศรัทธาในนิกายหินยานได้ง่าย ทำให้ชาวจีนส่วนใหญ่หันมานับถือศาสนาพุทธนิกายหินยานหรือเถรวาท และด้านเศรษฐกิจ ชาวจีนมีอิทธิพลด้านเศรษฐกิจมาโดยตลอด จนกระทั่งสร้างผลกระทบให้ชาวเมืองในช่วงหนึ่ง เพราะเจ้าภาษีนายอากร ไม่สามารถจัดเก็บภาษีของชาวบ้านได้ แม้ว่าปัจจุบันเจ้าภาษีนายอากรจะหมดไป แต่ชาวจีนยังมีบทบาทด้านเศรษฐกิจไว้เช่นเดิม

อนุพนธ์ สนิท (2547 : 57-59) ได้ศึกษาการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมของชาวม้งกับวัฒนธรรมไทย : กรณีศึกษา ชาวม้งบ้านหนองหอยใหม่ ตำบลแม่แรม อำเภอแมริมจังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาลักษณะเฉพาะทางวัฒนธรรมและสังคมของชาวม้ง และลักษณะการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมของชาวม้งกับวัฒนธรรมไทย ปัญหาและอุปสรรค รวมทั้งศึกษาถึงผลของการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมที่มีต่อชาวม้งและสังคมไทย ผลการศึกษา พบว่า ลักษณะเฉพาะทางวัฒนธรรมและสังคม ชาวม้งยังคงมีประเพณีเลี้ยงผี ผิดผี นับถือผีบรรพบุรุษ และผีป่า ซึ่งยังยึดถืออย่างเหนียวแน่น แต่อย่างไรก็ตาม ประเพณีของชาวม้ง ที่ปฏิบัติกันมาแต่ดั้งเดิมนั้น ได้มีการสอนและอธิบายให้บุตรหลานเข้าใจปัจจัยที่มีผลต่อการผสมกลมกลืนต่อวัฒนธรรมชาวม้งด้านสังคม เนื่องจาก ชาวม้งมีการติดต่อสัมพันธ์กับชาวไทยอย่างต่อเนื่อง แต่ชาวม้งที่เป็นเด็กรุ่นใหม่มี

โอกาสได้รับการศึกษา และได้มีปฏิสัมพันธ์กับคนพื้นราบ จึงมักจะให้ความสนใจในการเรียนรู้วัฒนธรรมไทยพื้นราบ และการปฏิบัติตามประเพณี ส่วนการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมนั้น พบว่า ชาวม้งเป็นผู้ยอมรับวัฒนธรรมไทย และได้ นำ มาใช้ค่อนข้างมาก อาทิเช่น การแต่งกาย การดำเนินชีวิตประจำวัน แม้กระทั่งการปลูกสร้างบ้านเรือน เป็นผลให้เกิดการรับวัฒนธรรมไทยไปเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตของตน เช่น ประเพณีสงกรานต์ ประเพณีลอยกระทง ซึ่งเป็นประเพณีที่สนุกสนานสามารถเล่นร่วมกันได้ ด้านการเมืองการปกครอง แม้ว่าอำนาจรัฐได้เข้าไปมีอิทธิพลต่อชาวม้ง และเกิดการยอมรับแล้วก็ตาม แต่การยอมรับนับถือหัวหน้ากลุ่มของแซ่สกุล ก็ยังคงมีอยู่ ซึ่งจะเห็นได้จากการเลือกผู้ใหญ่ บ้าน ชาวม้งจะเลือกคนที่อยู่ในสกุลที่ใหญ่และเป็นที่ยอมรับของพวกเขา แต่ชาวม้งมักจะไม่ค่อยมีส่วนร่วมกิจกรรมทางการเมือง เนื่องจากในหมู่บ้านส่วนใหญ่ยังเป็นชาวม้งรุ่นเก่า ที่ไม่เข้าใจการเมืองการปกครองมากนัก และปัจจุบันประชากรในหมู่บ้านหนองหอยใหม่ ได้รับสัญชาติไทย และมีบัตรประจำตัวประชาชนหมดทุกคนในทุกครัวเรือน และได้ให้ความสำคัญ คัญของบัตรประจำตัวประชาชน เป็นอย่างมาก ซึ่งบัตรประจำตัวประชาชนนี้ จะเป็นผลให้พวกเขาจะได้มีสิทธิเท่าเทียมคนไทยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540 นอกจากนี้ ชาวม้งยังมีความพึงพอใจต่อการให้บริการของรัฐตามความจำเป็นพื้นฐาน ด้านเศรษฐกิจ ชาวม้งได้ยึดอาชีพด้านการเกษตรมาตั้งแต่บรรพบุรุษ ในปัจจุบันได้มีการรับเอาเทคโนโลยีจากภายนอกมาปฏิบัติด้วยแล้ว

กฤษฎา พิณศรี และ ชรินทร์น อิงพงษ์พันธ์ (2548 : 32-34) ได้ศึกษาการปรับตัวของคนไทยเชื้อสายจีน ภายใต้วัฒนธรรมเขมรสุรินทร์ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมา การตั้งถิ่นฐาน วิถีชีวิต ตลอดจนวัฒนธรรมประเพณีของคนไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดสุรินทร์ รวมทั้งการปรับตัวในการดำเนินชีวิตของชาวไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดสุรินทร์ ภายใต้วัฒนธรรมเขมรสุรินทร์ ผลการวิจัย พบว่า การอพยพเข้ามาก่อตัวเป็นชุมชนของชาวไทยเชื้อสายจีนใน จังหวัดสุรินทร์ ว่ามีสาเหตุหลักส่วนหนึ่งมาจากปัญหาภัยสงคราม ที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องยาวนานถึง 54 ปี ระหว่าง พ.ศ.2438-2492 โดยเฉพาะในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 เมื่อกองทัพญี่ปุ่นบุกเข้าประเทศจีน ทำให้ชาวจีนในมณฑลกวางตุ้งอพยพลี้ภัยเข้ามายังประเทศไทยเป็นจำนวนมาก และมีชาวจีนบางส่วนที่ได้ อพยพย้ายเข้ามาตั้งถิ่นฐานอยู่ในจังหวัดสุรินทร์ ในระยะแรกชาวจีนเหล่านี้ได้นำขนบธรรมเนียม วัฒนธรรมประเพณีดั้งเดิมของตน เข้ามาประพฤติปฏิบัติกันโดยทั่วไปในกลุ่ม ต่อมาจึงได้มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมดำรงชีวิตบางประการ เพื่อให้สามารถเข้ากับคนพื้นถิ่นได้ จนกระทั่งปัจจุบัน คนไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดสุรินทร์ มีแนวโน้มในการปฏิบัติตามธรรมเนียมจีนน้อยลง แต่จะนิยมปฏิบัติตามแบบคนไทยพื้นถิ่นเพิ่มมากขึ้นตามลำดับ โดยเฉพาะในกลุ่มลูกหลานจีนรุ่นใหม่ จนอาจไม่ ยอมรับว่าตนเองว่าเป็นชาวจีน หรือสืบเชื้อสายจีนอีกต่อไป อย่างไรก็ตาม สิ่งหนึ่งที่คนไทยเชื้อสายจีน เหล่านี้ยังคงเก็บรักษาและสืบทอดต่อไปยังคนรุ่นหลัง ก็คือ อัตลักษณ์ที่โดดเด่นในเรื่องของความ ขยันหมั่นเพียรในการประกอบอาชีพ การช่วยเหลือเกื้อกูลกันในกลุ่ม รวมทั้งการสั่งสอนเลี้ยงดูบุตร หลาน ให้มีความกตัญญู ขยันอดทน อันจะนำมาถึงซึ่งเป้าหมาย คือ ความประสบความสำเร็จทาง เศรษฐกิจ ตามแบบอย่างที่บรรพบุรุษได้กระทำมาในอดีต

ศุภรัตน์ เลิศพาณิชย์กุล (2548 : 49-52) ได้ศึกษาขุนนางไทยเชื้อสายจีนบางตระกูล ในสมัยรัชกาลที่ 5 และรัชกาลที่ 6 ผลการศึกษาพบว่า ขุนนางไทยเชื้อสายจีนบางตระกูลในสมัย รัชกาลที่ 5 และรัชกาลที่ 6 ทำให้ได้ข้อสังเกตว่า พวกขุนนางไทยเชื้อสายจีนในสมัยนี้ มีบทบาททั้ง ทางด้านการค้า และการทำราชการ แต่บทบาททั้งสองนี้ จะเด่นไม่เท่ากัน บางคนจะเด่นทางด้านงาน

ราชการ เช่น พระยาโชฎีกกราชเศรษฐี (เถียน) ในขณะที่บางคนจะเด่นในแง่ของการเป็นนายทุน รุ่งเรืองเบิกของสังคมไทย เช่น หลวงอุดรภักดิ์พานิช (เต็ง) และขุนพัฒน์ (หอย) และมีข้อน่าสังเกตว่า ขุนนางไทยเชื้อสายจีนเหล่านี้ มักจะมีความสัมพันธ์อันดีกับเจ้านายหรือขุนนางผู้ใหญ่ ที่มีอำนาจอยู่ในสังคมไทยในขณะนั้น สะท้อนให้เห็นถึงค่านิยม “การฝากเนื้อฝากตัว” ในระบบอุปถัมภ์ของสังคมไทย ส่วนข้อที่น่าสนใจมีอยู่ว่า ลูกหลานของขุนนางไทยเชื้อสายจีนเหล่านี้ มักไม่สามารถสืบทอดบทบาทสำคัญทางเศรษฐกิจต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบันได้ นายทุนไทยเชื้อสายจีนที่มีบทบาทในเศรษฐกิจไทยปัจจุบัน มักเป็นลูกหลานของชาวจีนอพยพที่หลังไหลกันเข้ามาอยู่ในเมืองไทยในช่วงก่อนและหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 จึงเป็นเรื่องที่น่าจะได้มีการศึกษาค้นคว้าวิจัยต่อไปว่า เพราะเหตุใดจึงเป็นเช่นนั้น

สุภางค์ จันทวานิช (2548 : 63-64) ได้ศึกษาถิ่นกำเนิดของชาวจีนแต่จิวในประเทศไทย ผลการศึกษาพบว่า ชาวจีนที่เดินทางมาไทยในสมัยอยุธยาส่วนใหญ่เป็นฮกเกี้ยน มักมีอาชีพรับราชการ แต่หลังสมัยอยุธยา จะมีชาวจีนแต่จิวอพยพเข้ามาเป็นจำนวนมาก จีนฮกเกี้ยนมีเป็นจำนวนมากแถบภาคใต้ของจังหวัดภูเก็ต ปัตตานี สงขลา และระนอง สำหรับจีนแต่จิวอาศัยอยู่ในกรุงเทพฯ ฉะเชิงเทรา และชลบุรีเป็นส่วนใหญ่ ชาวจีนแต่จิว อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานในประเทศไทยเป็นจำนวนมาก ในระยะหลังปี พ.ศ. 2310 (ค.ศ. 1767) เนื่องจากได้รับสิทธิพิเศษบางประการ เพราะพระเจ้าตากสิน ทรงมีพระบิดาเป็นชาวแต่จิว และชาวแต่จิวได้มีบทบาทในการสู้รบ เพื่อปกป้องเอกราช พวกแต่จิวส่วนใหญ่จะอพยพมาทางเรือ และตั้งถิ่นฐานอยู่ในบริเวณทิศตะวันออกเฉียงใต้ของประเทศไทย ได้แก่เมืองต่าง ๆ ในอ่าวไทยฝั่งตะวันออก ได้แก่ ตราด จันทบุรี บางปลาสร้อย (ชลบุรี) แดร์ริว และในกรุงเทพฯ ต่อมาภายหลังในคริสต์ศตวรรษที่ 19 พวกแต่จิวจึงขยายออกไปตั้งถิ่นฐานใหม่นอกเขตดังกล่าว ได้แก่ อุดรดิตถ์ ปากน้ำโพ (นครสวรรค์) ตลอดจนถึงจรูญพิชญ์โลก สวรรค์โลก เด่นชัย เมื่อมีการสร้างทางรถไฟไปถึงแก่งคอยและขึ้นไปทางเหนือ ในปี พ.ศ. 2451 (ค.ศ. 1908) เป็นการยากที่จะเสนอข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนของชาวจีนแต่จิวในประเทศไทยในคริสต์ศตวรรษที่ 18 และต้นคริสต์ศตวรรษที่ 19 เพราะยังไม่มีการทำสำมะโนประชากรข้อมูลจากอย่างไร แต่สรุปว่า มีชาวจีนแต่จิวมากที่สุด ชาวจีนแต่จิว จึงเป็นชาวจีนกลุ่มที่สำคัญที่สุด เมื่อมีการศึกษาเกี่ยวกับชาวจีนโพ้นทะเลในประเทศไทย

พระมณฑล ชูโตศรี (2549 : 71-72) ได้ศึกษาความเชื่อเกี่ยวกับเจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพที่มีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตของคนไทยเชื้อสายจีน อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ ผลการศึกษา พบว่า ความเชื่อเกี่ยวกับประเพณีแห่เจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพ ซึ่งแบ่งออกเป็นความเชื่อเกี่ยวกับเทพเจ้า ความเชื่อเกี่ยวกับการรักษาโรค ความเชื่อเกี่ยวกับการปกป้องรักษา ความเชื่อเกี่ยวกับเครื่องเซ่นไหว้ ความเชื่อเกี่ยวกับความเป็นสิริมงคล ความเชื่อเกี่ยวกับการค้าขาย ความเชื่อเกี่ยวกับพิธีกรรมในประเพณีแห่เจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพ แบ่งออกเป็นพิธีกรรมของศาลเจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำ และพิธีกรรมของชาวปากน้ำโพ อิทธิพลความเชื่อเกี่ยวกับประเพณีแห่เจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพ ที่มีต่อคนไทยเชื้อสายจีนในระดับสังคม มีดังนี้ อิทธิพลที่มีต่อบุคคลที่แสดงเป็นองค์สมมติเจ้าแม่กวนอิม อิทธิพลที่มีต่อการประกอบอาชีพของชาวไทยเชื้อสายจีน อิทธิพลที่มีต่อความสัมพันธ์ของคนในครอบครัวของชาวไทยเชื้อสายจีน อิทธิพลความเชื่อเกี่ยวกับประเพณีแห่เจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพ ที่มีต่อคนไทยเชื้อสายจีนในระดับสังคม มีดังนี้ คือ อิทธิพลที่มีต่อด้านเศรษฐกิจของเมืองปากน้ำโพ อิทธิพลที่มีต่อการเมืองของชาวปากน้ำโพที่มีต่อการจัดงานแห่เจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพ และอิทธิพลที่มีต่อ

ความสัมพันธ์ของกลุ่มภาษาของชาวไทยเชื้อสายจีน

พระครูประภากรพิศิษฐ์ (บุญรัตน์ ทาประภากร) (2550 : 43-45) ได้ศึกษาวัฒนธรรมและการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมของชาวลัวะ บ้านละอูบ ตำบลห้วยท่อม อำเภอแม่ลาน้อย จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยได้ศึกษาการคงไว้ซึ่งเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม และผลกระทบ อันเป็นปัจจัยจากการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมระหว่างกลุ่มชนลัวะ กับชาวไทยพื้นบ้านละอูบ การคงไว้ซึ่งเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชาวลัวะ เห็นได้จากเสื้อผ้าที่ทำจากมือ ภาษาของชาวลัวะ และประเพณีการนับถือผีของชาวลัวะ ความเจริญของวัฒนธรรมเมือง และการสื่อสารที่เข้ามาในชุมชนชาวลัวะ นับว่ามีอิทธิพล และส่งผลให้ชาวลัวะเกิดการเรียนรู้ และเกิดการปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมในสังคมของตนเอง การวิจัยนี้ ได้ทำการศึกษาโดยการรวบรวมข้อมูลจากข้อมูลที่นำเชื่อถือในด้านวิชาการ เช่น วิทยานิพนธ์ หนังสือ และบทความที่มีผู้ศึกษาและค้นคว้าในเรื่องเกี่ยวกับกลุ่มชนชาวลัวะ ข้อมูลที่สำคัญได้มาจากการสัมภาษณ์ชาวลัวะในหมู่บ้านละอูบ ผลจากการวิจัย พบว่า เอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมประเพณีของชาวลัวะ ได้มีการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงในบางด้าน ชาวลัวะยังคงรักษาวัฒนธรรมประเพณีความเชื่อไว้ได้อย่างเหนียวแน่น จนถึงปัจจุบัน การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมระหว่างกลุ่มชนชาวลัวะกับชาวไทยนั้น มีทั้งสาเหตุและผลกระทบต่าง ๆ ที่พบในงานวิจัยนี้

กอกแก้ว ศิริกุล (2551 : 51-53) ได้ศึกษาการตั้งถิ่นฐานและการปรับปรนทางวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีน เพื่อสร้างสังคมเข้มแข็งในจังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการวิจัย พบว่า คนไทยเชื้อสายจีนส่วนใหญ่ที่อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานในกาฬสินธุ์ เป็นจีนแต้จิ๋ว อพยพมาจากเมืองซัวเถา ประเทศจีน สาเหตุเนื่องจากปัญหาภัยสงครามในประเทศ ทำให้คนจีนอพยพเข้ามาในประเทศไทยเป็นจำนวนมาก และมีบางส่วนอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานในจังหวัดกาฬสินธุ์ อาศัยอยู่บริเวณถนนโสมพมิตร และถนนผ้าขาว ประกอบอาชีพการค้าขาย และใช้แรงงาน เมื่อมีฐานะทางเศรษฐกิจดีขึ้น ก็ขยายกิจการออกไปยังอำเภอสมเด็จ และอำเภอกุฉินารายณ์ เป็นการอพยพเพื่อขยายกิจการทางการค้าขายของตระกูล การค้าขายในอดีตอาชีพส่วนใหญ่ เป็นรับซื้อของป่า สามารถสร้างฐานะจนกลายมาเป็นผู้นำทางเศรษฐกิจของจังหวัดกาฬสินธุ์ ในระยะแรกที่คนจีนอพยพเข้ามา ได้นำขนบธรรมเนียมประเพณีดั้งเดิมของตนเข้ามาปฏิบัติภายในกลุ่มคนจีน ต่อมาจึงได้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมดำรงชีวิตบางอย่างให้เข้ากับคนในท้องถิ่นได้ จนกระทั่งเกิดการผสมกลมกลืนกับทางวัฒนธรรม ระหว่างคนไทยเชื้อสายจีนกับคนไทยในท้องถิ่น

พระครูปริยัติสารการ (2551 : 51-52) ได้ศึกษารูปแบบการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมความเชื่อพื้นฐานระหว่างพุทธพราหมณ์และผี ต่อความมั่นคงของสังคมอีสาน มีความมุ่งหมายเพื่อ ศึกษาความเป็นมาของความเชื่อพื้นฐานระหว่างพุทธ พราหมณ์ และผีของสังคมอีสาน ศึกษาวัฒนธรรมความเชื่อพื้นฐานระหว่างพุทธ พราหมณ์ และผีของสังคมอีสานในปัจจุบัน และศึกษารูปแบบการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมความเชื่อพื้นฐานระหว่าง พุทธ พราหมณ์ และผี ต่อความมั่นคงของสังคมอีสาน รูปแบบการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมความเชื่อพื้นฐานระหว่างพุทธ พราหมณ์และผีต่อความมั่นคงของสังคมอีสาน ซึ่งเกิดจากระบบย่อยของสังคม ได้แก่ ระบบครอบครัว และญาติพี่น้องพบว่าบุญประเพณี 12 เดือน และพิธีกรรมตามความเชื่อพุทธ พราหมณ์ และผี เป็นโอกาสที่คนในครอบครัว จะได้พบปะและมีกิจกรรมร่วมกัน อันจะก่อให้เกิดความสามัคคี ผลการศึกษา พบว่า พระสงฆ์ และพราหมณ์เป็นผู้ทำหน้าที่ให้การศึกษาแก่ชาวบ้าน ถ้ายทอดความเชื่อแนะแนวทางปฏิบัติและให้คำแนะนำ ปรัชญาเกี่ยวกับการแก้ปัญหาชีวิต เพื่อให้รู้สึกปลอดภัยและมี

ความสุข โดยผ่านพิธีกรรมต่าง ๆ เช่น การสะเดาะเคราะห์ การสู่ขวัญ ขึ้นบ้านใหม่ แต่งงาน
 บวชนาค

สิริกร กำพลังฤทธิ์ (2551 : 56-57) ได้ศึกษาการบริหารจัดการมูลนิธิการกุศลคนไทย
 เชื้อสายจีนเพื่อบริการสังคมอีสาน ผลการวิจัย พบว่า การบริหารจัดการมูลนิธิการกุศลคนไทยเชื้อสาย
 จีน มีประวัติความเป็นมาจากลัทธิความเชื่อของชาวจีนโบราณ เช่น ลัทธิขงจื้อ เม่งจื้อ ความเชื่อใน
 เรื่องแปดเซียนความเชื่อในเรื่องสัตว์ เช่น มังกร สิงโต และความเชื่อในเรื่อง พุทธศาสนาลัทธิ
 มหายาน ซึ่งแบ่งเป็นแนวความเชื่อ 2 เครือ คือ เครือเม่งเลี้ยง และเครือเต็กก่า ทั้งสองเครือได้ปรับ
 ความเชื่อให้กลมกลืนกันเป็นประเพณี ตามเทศกาล 9 ประเพณี ในแต่ละรอบปี มีประเพณีตรุษจีน
 กินเจ ไหว้เซ่งเม้งเป็นสำคัญ และมีประเพณีในช่วงวิกฤตของชีวิตได้แก่ ประเพณีฝังเด็ก ประเพณีเก็บ
 ศพไร้ญาติอีกด้วย โดยจะมีคนจีนอาวุโสและจีนแสด เป็นบุคลากรดำเนินการ เน้นการบริการแก่คนไทย
 เชื้อสายจีนเป็นสำคัญ เทศกาลและประเพณีในช่วงวิกฤตของชีวิต โดยมีคนจีนอาวุโสและจีนแสดเป็น
 พิธีกรประกอบพิธีกรรมตามเดิม ส่วนแนวทางที่ 2 ได้ดำเนินการบริหารจัดการในรูปของ
 คณะกรรมการ ซึ่งจัดตั้งในรูปมูลนิธิ จุดมุ่งหมายเพื่อให้บริการสังคมด้านต่าง ๆ ได้แก่ การช่วยเหลือ
 ผู้ยากไร้ การบรรเทาอุบัติภัยและสาธารณภัย ทำให้ต้องใช้งบประมาณมากขึ้น ใช้เครื่องมือสื่อสารและ
 บรรเทาสาธารณภัย ซึ่งเป็นเทคโนโลยีที่ทันสมัย แม้บุคลากรตามแผนงานต่าง ๆ ก็เพิ่มมากขึ้น
 บุคลากรเหล่านี้ต้องช่วย และบริการได้ทันทั่วถึงตลอดเวลา 24 ชั่วโมง และต้องประสานกับมูลนิธิอื่น
 และหน่วยราชการได้เป็นอย่างดี มูลนิธิต่าง ๆ จึงมีปัญหาขาดงบประมาณ เครื่องมือประเภท
 เทคโนโลยีที่ทันสมัย และบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ การแก้ปัญหาในปัจจุบัน ได้แก่ จัดหา
 งบประมาณให้เพียงพอ เพื่อจัดซื้อเครื่องมือต่าง ๆ ที่ทันสมัยและมีคุณภาพ รับบุคลากรที่มี
 ความสามารถและเชี่ยวชาญตามแผนงาน ส่งพนักงาน และอาสาสมัครที่มีอยู่เดิม เข้ารับการ
 ฝึกอบรม เพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถเป็นระยะ

ยุพิน เรื่องแจ้ง (2552 : 51-52) ได้ศึกษาบทบาทศาลเจ้าในการธำรงอัตลักษณ์ของ
 คนไทยเชื้อสายจีนในเขตเทศบาลพังโคน อำเภอพังโคน จังหวัดสกลนคร ผลการศึกษา พบว่า
 คนไทยเชื้อสายจีนในเขตเทศบาลพังโคน มีความเชื่อเกี่ยวกับศาลเจ้า จะเห็นได้จากการบูชา
 สิ่งศักดิ์สิทธิ์ การบูชาเทพเจ้า การเซ่นไหว้บรรพบุรุษ ความเชื่อเกี่ยวกับสัตว์มงคล ซึ่งเป็นสัตว์มงคล
 ดั้งเดิมของคนจีน ต้นไม้มงคล และยังมีมีความเชื่อเกี่ยวกับ ภูต ผีเครื่องราง ของขลัง ถึงแม้คนจีน
 จะอพยพมาอยู่ประเทศไทยและรับวัฒนธรรมไทยไปบ้างแล้วก็ตาม แต่ก็ยังคงยึดมั่นในวัฒนธรรม
 ประเพณีดั้งเดิมของจีนเอาไว้ บทบาทของศาลเจ้าในการธำรงอัตลักษณ์จีน สะท้อนให้เห็นถึง
 อัตลักษณ์จีน ผ่านบทบาททางด้าน สถาปัตยกรรม จิตรกรรม และศิลปกรรมที่ปรากฏในศาลเจ้า
 มีการผสมผสานระหว่างวัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมจีนอยู่บ้าง แต่ก็ยังคงสะท้อนให้เห็นความ
 เป็นตัวตน ความเป็นอัตลักษณ์ของจีนได้อย่างชัดเจน บทบาทแนวคิดความเชื่อการกระทำในศาลเจ้า
 ปรากฏในวิถีปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดปรัชญาเต๋าและขงจื้อ แนวคิดเกี่ยวกับฮวงจุ้ย ความงาม
 ความเป็นสิริมงคล การพึ่งพาเทพเจ้าและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ นอกจากนี้ยังพบว่า คณะกรรมการศาลเจ้า
 มีทั้งบทบาททางตรงในการธำรงอัตลักษณ์จีน คือ การจัดงานเทศกาลสมโภชปุ่ยาประจำปี เพื่อเป็น
 การรักษาประเพณีอันดีงาม และเพื่อเป็นการตอบแทนบุญคุณของเทพเจ้าด้วยการบริหารจัดการฮวงจุ้ย
 (สุสาน) การอนุรักษ์และสอนวัฒนธรรมจีน และบทบาททางอ้อม คือ การจัดหารายได้เพื่อสาธารณ
 กุศลและการช่วยเหลือสังคม คณะกรรมการของศาลเจ้าในเขตเทศบาลพังโคนทุกคน เป็นคนไทยเชื้อ

สายจีน ถึงแม้เปอร์เซ็นต์ความเป็นจีนจะเหลือน้อย แต่ความเข้มข้นในความเป็นชนชาติจีน ก็ยังเปี่ยมล้นที่จะรักษาและอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีของจีนให้คงอยู่ตลอดไปตราบนานเท่านาน

สรุปได้ว่า ปัญหาภัยสงครามในประเทศ ความยากจน ทำให้คนจีนอพยพเข้ามาในประเทศไทยเป็นจำนวนมาก การอพยพของคนจีน เข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทยเป็นเวลานาน เกิดการผสมกลมกลืน ทำให้การดำรงชีวิตของคนไทยเชื้อสายจีนในประเทศไทย มีความแตกต่างกัน ตามปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ ด้านการศึกษา ด้านศาสนา ความเชื่อ การคมนาคม และความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ส่งผลให้มีวัฒนธรรมแตกต่างกัน ตามพื้นที่ที่คนไทยเชื้อสายจีนอาศัยอยู่

2. งานวิจัยต่างประเทศ

Kuwahara (1999 : 3720-A) ได้ศึกษาปฏิสัมพันธ์แห่งอัตลักษณ์ : การเรียนการสอนการใช้ภาษาในกลุ่มเยาวชนผู้อพยพ การอพยพเข้าสู่สหรัฐอเมริกาในอดีตตั้งแต่หลัง ค.ศ. 1965 ได้ประมาณสิบกว่าปี มีผลกระทบต่อสังคมอเมริกันเป็นอย่างมาก ตั้งแต่ที่มีผู้อพยพเข้ามาในรอบร้อยปี ประชากรวัยเด็กของผู้อพยพและผู้ลี้ภัยรุ่นล่าสุด จากเอเชียและลาติอเมริกา มีผลต่อการเพิ่มขึ้นของประชากรวัยเด็ก ในช่วงเวลานั้นเป็นอย่างยิ่ง ส่งผลให้สภาพชีวิตความเป็นอยู่ของพวกเขาแย่ ไม่เพียงแต่สภาพชีวิตของพวกเขานั่นที่แย่ แต่ยังส่งผลกระทบต่อวงจรชีวิตของผู้ที่อพยพเข้ามาอยู่ใหม่ และที่สำคัญ ยังกระทบต่อคุณภาพชีวิตของชาวอเมริกันทั้งหมดอีกด้วย การวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณนาในครั้งนี้ ใช้เวลา 2 ปี ในการสำรวจสภาพชีวิตเยาวชนผู้อพยพลี้ภัยรุ่นที่สอง จำนวน 10 คน ซึ่งเป็นชาวกัมพูชา พม่า เวียดนาม ไทย จีน และเม็กซิกัน ผลการวิจัย พบว่า การผสมผสานทางวัฒนธรรมจนแปลกแยกไปจากสังคมเดิมที่เยาวชนสังกัดอยู่ มีเงื่อนไขมาจากการปรับตัวเข้ากับสังคมแวดล้อม การได้รับการยอมรับเกี่ยวกับบรรทัดฐานและค่านิยม ซึ่งเป็นหลักปฏิบัติทั่วไปของโครงสร้างสังคมระดับโลกและระดับท้องถิ่น ในการที่จะจัดระเบียบสังคม ซึ่งกรณีนี้สถาบันทางการศึกษาจะมีส่วนสำคัญในการหล่อหลอมอุดมการณ์เยาวชนที่ยึดมั่นในวัฒนธรรมค่านิยม และประวัติศาสตร์ของตนเอง และประสบความสำเร็จทางการเรียนด้วยการใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาหลัก ขณะเดียวกันก็มีเยาวชนส่วนหนึ่ง กลายเป็นกลุ่มที่แปลกแยกไปจากการจัดระเบียบทางสังคม ที่แต่ละโรงเรียนกำหนด พวกเขาปฏิเสธทั้งวัฒนธรรมกระแสหลัก (วัฒนธรรมอเมริกัน) และวัฒนธรรมดั้งเดิมของตนเอง รับเอาภาษา AAVE (ภาษาอังกฤษแบบแอฟริกัน-อเมริกัน-เวอร์แนคูลาร์) มาเป็นของตนเองและสร้างค่านิยมตลอดจนบรรทัดฐานที่เรียกว่า วัฒนธรรมแรพขึ้นมาแทน

Chasiri (2006 : unpagged) ได้ศึกษาจีนโพ้นทะเลในประเทศไทย : ศึกษากรณีชาวจีนอพยพที่เข้ามาในเมืองไทย ในศตวรรษที่ 20 การวิจัยครั้งนี้เพื่อสืบค้นความสัมพันธ์ระหว่างชนชาติไทยและจีน ตั้งแต่ครั้งราชวงศ์แรกของไทย (สุโขทัย) ถึงปัจจุบัน (รัตนโกสินทร์) อีกทั้งยังอธิบายถึงระบบการเมืองการปกครองไทยซึ่งมีผลกระทบต่อชาวจีนตั้งแต่ครั้งสงครามโลกครั้งที่ 2 และนโยบายผสมกลมกลืนชาวจีนเข้ากับวัฒนธรรมไทยของรัฐบาล ตอนท้ายของงานวิจัย มีการวิเคราะห์ข้อขัดแย้งของสกินเนอร์ ชาน และทัง ที่เกี่ยวกับแนวคิดหลักเรื่องบริบทของสิ่งแวดล้อมและสถานการณ์ของชาวจีนในปัจจุบัน การวิจัยครั้งนี้สนับสนุนแนวคิดของสกินเนอร์ (สกินเนอร์เรียน พาราไดม์) ซึ่งให้ความคิดเห็นว่า “ผู้อพยพซึ่งเป็นผู้สืบสกุลชาวจีนในแต่ละรุ่นส่วนใหญ่ผสมผสานกลมกลืนกับสังคมไทย จนแทบไม่เหลือลักษณะเฉพาะของตนเอง ตั้งแต่รุ่นแรก ๆ จนมาถึงรุ่นที่สี่” ข้อมูลที่มีเหตุมีผลตามแนวคิดและข้อสรุปของสกินเนอร์ ปฏิเสธสมมติฐานของชานและทัง ซึ่งอ้างว่าสกินเนอร์ “เน้น

อิทธิพลของการผสมกลมกลืนจนเกินพอดี”และอ้างต่อไปอีกว่าชาวจีนในเมืองไทยไม่ได้ผสมกลมกลืน แต่ยังคงรักษาอัตลักษณ์ของตัวเองเอาไว้ เพื่อสนับสนุนแนวคิดของสกินเนอร์ และปฏิเสธข้อขัดแย้งของชานและทัง งานวิจัยครั้งนี้จึงได้นำเสนอข้อมูลที่แท้จริง โดยใช้การสำรวจเก็บข้อมูลจากชาวจีนที่อาศัยในประเทศไทย จากปี พ.ศ. 2546-2547 ผลการวิจัยพบว่า อิทธิพลของการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมปรากฏอยู่ 2ระดับ ระดับแรก ชาวจีนในประเทศไทยได้ค้นพบลักษณะที่เป็นธรรมชาติ ซึ่งเอื้อต่อการบูรณาการทางสังคมและวัฒนธรรมและการผสมกลมกลืนในสังคมไทย ระดับที่สอง รัฐบาลส่งเสริมนโยบายผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม โดยมีแรงขับเคลื่อนสองด้าน ได้แก่ การส่งเสริม

Koojaroenpaisan (1996 : 1740-A) ได้ศึกษาการประเมินความน่าเชื่อถือในการคัดเลือกผู้ค้าส่งระหว่างประเทศ : ศึกษากรณีผู้ค้าส่งชาวจีนในประเทศไทย การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาไปที่บทบาทของเกณฑ์ในการพิจารณาความน่าเชื่อถือ และการพิจารณาคัดเลือกผู้ค้าส่งระหว่างประเทศ กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้ค้าส่งชาวไทยเชื้อสายจีน ซึ่งผลิตและหรือส่งผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรไปยังต่างประเทศ และมีผู้ร่วมค้าชาวจีนเป็นเวลายาวนาน ความน่าเชื่อถือเป็นเกณฑ์พิจารณาที่สำคัญมากที่สุดในการคัดเลือกผู้ค้าส่งระหว่างประเทศของชาวจีน อย่างไรก็ตามมีหลายบริษัทที่มีแนวโน้มจะพิจารณาเกณฑ์ในด้านอื่น ๆ ด้วย อาทิเช่น ความน่าเชื่อถือทางการเงิน การดำเนินการทางการตลาด และความเป็นผู้ขายส่งที่แท้จริง แนวคิดเกี่ยวกับความน่าเชื่อถือไม่พบว่าเป็นวัฒนธรรมข้ามชาติ พบเพียงในผู้ค้าส่งชาวไทยเชื้อสายจีนและชาวจีนเท่านั้นที่มีความเชื่อในเรื่องนี้อย่างชัดเจนโดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่อง ความสัมพันธ์ส่วนบุคคลที่ขึ้นอยู่กับ “โหงวเฮ้ง” หรือลักษณะที่มีดีของอวัยวะทั้ง 5 ซึ่งได้แก่ ตา หู จมูก ปาก และนิ้ว ตลอดจนเรื่องฮวงจุ้ย (ซึ่งเกี่ยวข้องกับชาตีกำเนิดและการตั้งถิ่นฐาน) ผลการวิจัยพบว่า ตัวชี้วัดแบบอเมริกันที่เรียกว่า $\$ \backslash \text{sp} 2 \$$ ไม่สามารถใช้ชี้วัดเกี่ยวกับความน่าเชื่อถือของบุคคลในวัฒนธรรมอื่นได้เลย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มตัวอย่างชาวจีน ข้อค้นพบจากการวิจัยครั้งนี้ อาจกล่าวได้ว่า ไม่เพียงแต่บริษัทในเอเชียเท่านั้น แต่รวมถึงบริษัททางตะวันตกด้วยเช่นกัน หากต้องการค้าขายกับบริษัทชาวจีน ต้องเข้าใจแนวคิดหรือความเชื่อเกี่ยวกับเรื่องของความน่าเชื่อถือ ซึ่งฝังรากลึกมายาวนาน เพื่อที่จะสามารถดำรงสัมพันธ์ทางการค้าได้อย่างราบรื่นยาวนานอีกด้วย

Sirijaraya (1989 : 1354-A) ได้ศึกษาการพิสูจน์พันธุ์กรรมด้วยยีนส์ผิวหนังของกลุ่มประชากร 5 เชื้อชาติในประเทศไทย มีความมุ่งหมาย เพื่อตรวจสอบลายนิ้วมือและลายฝ่ามือของกลุ่มประชากร 5 เชื้อชาติ ได้แก่ ไทย จีน มอญ ไทย-จีน และไทย-มอญ จำนวน 845 คน ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า มีความสอดคล้องกับสมมติฐานในเรื่องความเป็นสากลของการพิสูจน์พันธุ์กรรม ด้วยยีนส์ผิวหนัง ทั้งการวิเคราะห์ความแปรปรวนภายในกลุ่ม ความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม เพื่อหาความแตกต่างจากเทคนิคการวิเคราะห์ที่หลากหลายเหล่านี้ ทำให้ทราบว่าชาวไทยและชาวจีน มีลักษณะทางพันธุกรรมที่ใกล้เคียงและคล้ายคลึงกัน ขณะที่ชาวมอญมีลักษณะทางพันธุกรรมที่แตกต่างออกไปจากกลุ่ม ผลของการเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มยืนยันชัดเจนว่า เมื่อทำการพิสูจน์ลักษณะลายนิ้วมือและฝ่ามือของแต่ละชาติพันธุ์ โดยแยกเพศ พบว่า ลักษณะของลายนิ้วมือและฝ่ามือเพศชายระหว่างไทยและจีน ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีความผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม ตั้งแต่เมื่อครั้งประวัติศาสตร์ และถือเป็นเรื่องปกติ แต่ในขณะเดียวกัน ชาวมอญกลับมีความเบี่ยงเบนออกไปจากชาวจีน และกลุ่มลูกผสมระหว่างไทย-จีนนี้ย่อมแสดงให้เห็นว่า ชาวมอญค่อนข้างแยกตัวเองเป็นอิสระในสังคมไทย นั่นก็คือ พยายามดำรงอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมและชาติพันธุ์ของตัวเองไว้ ในส่วนของเพศหญิง ไทย จีน และอื่น ๆ ก็

มีส่วนคล้ายคลึงกับกรณีของเพศชาย ซึ่งอาจเป็นเพราะว่า กลุ่มตัวอย่างที่คัดเลือกมาเป็นชาวกรุงเทพฯ เป็นกลุ่มตัวอย่างที่เกิดจากการผสมผสานทางชาติพันธุ์ที่หลากหลาย จนได้ที่แล้ว กล่าวโดยสรุป ความสัมพันธ์แนบแน่นทางชาติพันธุ์ สะท้อนโดยประวัติศาสตร์ชาติพันธุ์ และพฤติกรรมทางวัฒนธรรม การเปรียบเทียบทั้งจากภายในกลุ่มชาติพันธุ์เดียวกัน และต่างกลุ่มชาติพันธุ์ ทำให้ได้ข้อสนับสนุน ผลการวิจัยครั้งนี้ กล่าวโดยทั่วไปได้ว่า ชาวจีนและชาวไทยมาจากเป้าหมายแห่งสายพันธุ์เดียวกัน ขณะที่ชายมอญดูเหมือนว่า จะมียีนส์ผิวหนังที่เป็นลักษณะเฉพาะของตัวเอง

โดยสรุป พบว่า การตั้งถิ่นฐานของคนจีน นิยมตั้งอยู่ในทำเลที่สามารถค้าขายได้ คนจีนคนแรกที่เข้ามาอยู่ในประเทศไทย ยังไม่มีที่ทำกินเป็นของตนเอง อาศัยความขยันขันแข็งและความซื่อสัตย์สุจริต จนในปัจจุบันได้กลายเป็นผู้นำที่สำคัญทางเศรษฐกิจของประเทศไทย และในด้านวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีน มีการผสมกลมกลืนเพื่อให้เข้ากับวัฒนธรรมของคนไทยท้องถิ่นที่เข้าไปอาศัยอยู่ โดยการปรับลดขั้นตอนพิธีกรรมต่าง ๆ ให้เข้ากับสภาพแวดล้อมที่เข้าไปอยู่ร่วมด้วย ทำให้สังคมเหล่านั้นอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีน ในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งผู้วิจัยมุ่งศึกษา การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีน มีขั้นตอนวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ขอบเขตของการวิจัย
 - 1.1 เนื้อหาการวิจัย
 - 1.2 ระยะเวลาในการวิจัย
 - 1.3 วิธีการวิจัย
 - 1.4 พื้นที่ทำการวิจัย
 - 1.5 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. วิธีดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย
 - 2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
 - 2.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล
 - 2.3 การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล
 - 2.4 การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ขอบเขตของการวิจัย

1. เนื้อหาการวิจัย
การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตด้านเนื้อหาในการศึกษา เรื่อง การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีน จังหวัดกาฬสินธุ์ มีประเด็นศึกษาดังต่อไปนี้
 - 1.1 ความเป็นมาของคนไทยเชื้อสายจีน ในเขตเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์
 - 1.2 สภาพปัจจุบันและปัญหาความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมของคนไทย ในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์
 - 1.3 การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีน ในเขตเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์
2. ระยะเวลาในการวิจัย
ในการดำเนินงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกที่จะศึกษา การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีนในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ดำเนินการวิจัยตั้งแต่เดือน พฤศจิกายน 2554 ถึงเดือน กุมภาพันธ์ 2557
3. วิธีการวิจัย
การศึกษาเรื่อง การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีนในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ในครั้งนี้ ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative-Research) เพื่อศึกษาองค์ความรู้เกี่ยวกับการตั้งถิ่นฐานของคนไทยเชื้อสายจีน และการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมของคน

ไทยเชื้อสายจีน ในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ให้มีคุณภาพ ผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมข้อมูล จากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และทำการเก็บข้อมูลภาคสนาม โดยการสัมภาษณ์ การสังเกต การสนทนากลุ่ม การบันทึกทั้งมีส่วนร่วม และไม่มีส่วนร่วม และการนำข้อมูลมาทำการวิเคราะห์ แล้วนำเสนอผลการวิจัย

4. พื้นที่ทำการวิจัย

พื้นที่ทำการวิจัย ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตเฉพาะที่มีคนไทยเชื้อสายจีน อาศัยในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีคนไทยเชื้อสายจีนอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก หลากหลายอาชีพ มีการดำเนินชีวิตในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ อย่างราบรื่น เป็นผู้ฐานะทางเศรษฐกิจดีมีตำแหน่งที่มีเกียรติทางสังคม เป็นที่ยอมรับของสังคม และมีวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีนเป็นที่ประจักษ์

5. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยนี้ใช้กลุ่มตัวอย่างจากหอการค้าที่จัดตั้งขึ้น โดยคนไทยเชื้อสายจีนในเขตเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์

5.1 ประชากร คือ คนจีนและคนไทยเชื้อสายจีนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ซึ่งเป็นคนจีนหรือคนไทยเชื้อสายจีนในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์

5.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ แยกออกได้ดังนี้

5.1.1 กลุ่มผู้รู้ (Key Informants) เก็บข้อมูลโดยการสังเกต และสัมภาษณ์ จำนวน 26 คน

5.1.2 กลุ่มตัวอย่างภาครัฐ ประกอบด้วย

5.1.2.1 นายกเทศมนตรี เทศบาลเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 1 คน

5.1.2.2 วัฒนธรรมจังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 1 คน

5.1.3 กลุ่มตัวอย่างภาคเอกชน ประกอบด้วย

5.1.3.1 ประธานหอการค้าจังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 1 คน

5.1.3.2 ประธานมูลนิธิชาวจีน จำนวน 3 คน

5.1.3.3 ชมรมนักธุรกิจพ่อค้า จำนวน 5 คน

5.1.4 ภาคประชาชน ประกอบด้วย

5.1.4.1 ประธานชุมชน จำนวน 5 คน ประกอบด้วย ดังนี้

- 1) ประธานชุมชนซอยน้ำทิพย์
- 2) ประธานชุมชนกุศดียงสามัคคี
- 3) ประธานชุมชนโพธิ์ไทร
- 4) ประธานชุมชนท่าสินค้ำ
- 5) ประธานชุมชนดอนสวรรค์

5.1.4.2 ประธานสภาวัฒนธรรมจังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 1 คน

5.1.4.3 ประธานสภาวัฒนธรรมอำเภอเมืองกาฬสินธุ์ จำนวน 1 คน

5.1.5 กลุ่มผู้ปฏิบัติ (Casual Informant) เก็บข้อมูลโดยการสังเกต และสนทนากลุ่ม ประกอบด้วยคนไทยเชื้อสายจีนในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 5 ชุมชน

จำนวน 50 คน ดังนี้

5.1.5.1 ชุมชนชอยน้ำทิพย์ จำนวน 10 คน

5.3.5.2 ชุมชนกุศยางสามัคคี จำนวน 10 คน

5.3.5.3 ชุมชนโพธิ์ไทร จำนวน 10 คน

5.3.5.4 ชุมชนท่าสินค้ำ จำนวน 10 คน

5.3.5.5 ชุมชนดอนสวรรค์ จำนวน 10 คน

5.1.6 บุคคลทั่วไป (General Informant) เก็บข้อมูลโดยการสังเกตและสนทนากลุ่ม โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างในอัตราส่วน 1 : 2 : 1 จำนวน 30 คน ประกอบด้วย

5.1.6.1 เพื่อน/ญาติพี่น้อง จำนวน 10 คน

5.1.6.2 ลูกจ้าง/พนักงาน จำนวน 20 คน

5.1.6.3 ประชาชนในเขตเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ จำนวน 10 คน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัย ได้จัดทำเครื่องมือวิจัยโดยการทบทวนเอกสารจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วให้อาจารย์ที่ปรึกษา ทำการตรวจสอบความถูกต้องและเหมาะสม ได้แก่

1.1 แบบสำรวจเบื้องต้น

1.2 แบบสัมภาษณ์

1.2.1 แบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง (Structure Interview) ใช้ในการสัมภาษณ์ กลุ่มคนไทยเชื้อสายจีน กลุ่มประชาชนทั่วไป และกลุ่มผู้รู้ (Key - Informants) โดยแยกประเภทของแบบสัมภาษณ์ออกเป็น 2 ด้าน เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับคนจีนในจังหวัดกาฬสินธุ์

1.2.2 แบบสัมภาษณ์ชนิดไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Interview) ผู้วิจัย ได้ใช้คำถามในการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง มีความยืดหยุ่นมากให้บรรยากาศของการสัมภาษณ์พูดคุยเป็นไปด้วยความเป็นกันเอง เพื่อให้ผู้ถูกสัมภาษณ์มีอิสระที่จะเล่าเรื่องต่าง ๆ ของตนเอง ของครอบครัว และของชุมชน ผู้วิจัย ใช้แนวคำถามนี้ กับกลุ่มเป้าหมายที่กับผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) โดยผู้วิจัยได้กำหนดเนื้อหาตามวัตถุประสงค์

1.3 แบบสังเกต

1.3.1 แบบสังเกตชนิดมีส่วนร่วม (Participant Observation) ใช้ในการสังเกตในกรณีที่ผู้วิจัยได้เข้าทดลอง โดยการเข้าร่วมการจัดกิจกรรมสำคัญทางศาสนา และประเพณีวัฒนธรรม เช่น การเข้าร่วมพิธีทำบุญซึ่งประเพณีที่ได้ทำต่อเนื่องทุกปี งานแต่งงาน งานศพ ผู้วิจัย ได้รวบรวมข้อมูลมาจัดหมวดหมู่ตามขอบเขตด้านเนื้อหา เพื่อให้ได้ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.3.2 แบบสังเกตชนิดที่ไม่มีส่วนร่วม (No-Participant Observation) ในระยะแรกของการเก็บข้อมูลภาคสนาม ผู้วิจัย ใช้การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมเป็นการสังเกตอยู่ภายนอก ในการสังเกตวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ความสัมพันธ์ของคนในชุมชน ซึ่งวิธีการดังกล่าว ผู้วิจัย ฝ้าสังเกตโดยไม่ให้คนในชุมชนรู้ตัว

1.4 แนวทางการสนทนากลุ่ม (Focus Group)

ผู้วิจัย ได้ใช้วิธีการนี้ในการศึกษาวิจัยด้วย ซึ่งใช้เก็บข้อมูลกลุ่ม โดยแต่ละกลุ่ม มีผู้เข้าร่วมสนทนา 5-7 คน ในการสนทนา ผู้วิจัยจะกล่าวนำและให้กลุ่มแสดงความคิดเห็นในประเด็นที่กำหนด ผู้วิจัยคอยสังเกตและช่วยเหลือให้กลุ่มอภิปราย โดยทุกคนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นอย่างเปิดเผย ข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยได้นำไปวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ร่วมกับข้อมูลที่ได้จากวิธีอื่น ๆ ต่อไป

การตรวจสอบเครื่องมือ โดยการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือตามลำดับ ดังนี้

1. ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร ตำรา บทความและวารสารต่างๆ รวมทั้งงานวิจัยในประเทศและต่างประเทศที่เกี่ยวข้อง

2. นำแบบสัมภาษณ์ ที่สร้างขึ้นจากข้อมูลที่ได้ศึกษารวบรวมมาให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบและแก้ไข

3. กำหนดผู้เชี่ยวชาญที่จะตรวจสอบเครื่องมือ จำนวน 3 ท่าน

4. นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เป็นผู้ตรวจสอบแบบสัมภาษณ์ในด้านความเหมาะสม ความชัดเจนของภาษา และความครอบคลุมของเนื้อหา ได้แก่

4.1 นายประพันธ์ ทักษิณ ผู้อำนวยการโรงเรียนรื่องคำ อำเภอรื่องคำ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคพื้นดิน เขต 24

4.2 นางสุภาพ โคตรเพ็ง ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนรื่องคำ อำเภอรื่องคำ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคพื้นดิน เขต 24

4.3 นายไชยยศ วันอุทา ตำแหน่งหัวหน้ากลุ่มแผนงาน โรงเรียนรื่องคำ อำเภอรื่องคำ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคพื้นดิน เขต 24

หลังจากผู้เชี่ยวชาญได้ตรวจสอบแล้ว จึงนำแบบสัมภาษณ์ไปดำเนินการแก้ไขปรับปรุงใหม่ให้สมบูรณ์ ทั้งในด้านการความถูกต้องของเนื้อหา การใช้ภาษา และรูปแบบของคำถามภายใต้คำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา และผู้เชี่ยวชาญ เพื่อนำไปใช้กับกลุ่มประชากรที่ต้องการศึกษาต่อไป

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการศึกษาเอกสารและศึกษาภาคสนาม โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการ ดังนี้

2.1 การศึกษาข้อมูลด้านเอกสาร (Documentary Study) เป็นการศึกษาข้อมูลขั้นพื้นฐานของชุมชนและเอกสารที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้ประกอบและเป็นแนวทางในการศึกษาจากแหล่งข้อมูล ดังต่อไปนี้

2.1.1 สำนักวิทยบริการมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

2.1.2 สถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน

2.1.3 ห้องสมุดประชาชนจังหวัดกาฬสินธุ์

โดยผู้วิจัยได้แบ่งเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เป็น 6 กลุ่ม คือ

1. ความรู้เกี่ยวกับเรื่องการศึกษาวิจัย

1.1 การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม

1.2 ความรู้เกี่ยวกับชาวจีนในประเทศไทย

- 1.3 บทบาทของชาวจีนในประเทศไทย
2. กฎหมายและนโยบายที่เกี่ยวข้อง
3. แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง
 - 3.1 แนวคิดที่ใช้ในการวิจัย
 - 3.2 ทฤษฎีหลัก
 - 3.3 ทฤษฎีเสริม
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 4.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 4.2 งานวิจัยต่างประเทศ

2.2 รวบรวมข้อมูลจากภาคสนาม (Field Research) ดำเนินการดังนี้

ใช้เทคนิคการเก็บข้อมูล โดยการสำรวจการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) การสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Non Structured Interview) การสังเกตแบบมีโครงสร้าง (Participant Observation) การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non Participant Observation) และการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ผู้วิจัย ได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

2.2.1 การสัมภาษณ์ (Interview) ใช้วิธี

1) ใช้เทคนิคการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) ใช้กับกลุ่มผู้รู้ (Key Informants) กลุ่มผู้ปฏิบัติ (Casual Informants) และกลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั่วไป (General-Informants) ด้วยวิธีการสุ่มแบบก้อนหิมะ (Snowball Sampling) เพื่อหาคำตอบตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยถามจากบุคคลที่เกี่ยวข้องในด้านวัฒนธรรม ของคนไทยเชื้อสายจีน และคนไทยในท้องถิ่นที่คนจีนเข้าไปอาศัยอยู่ การตั้งบ้านเรือนของคนไทยเชื้อสายจีน การอพยพย้ายถิ่นฐานของคนไทยเชื้อสายจีน ในจังหวัดกาฬสินธุ์

2) ใช้เทคนิคการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Non-structured Interview) ผู้วิจัย ทำการสัมภาษณ์ด้วยคำถามปลายเปิด เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลองค์ความรู้เกี่ยวกับการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีน

2.2.2 การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-Participant Observation) ใช้กับกลุ่มคนไทยเชื้อสายจีน เป็นการสังเกตสภาพทั่วไปปรากฏการณ์ในชุมชนด้านวิถีการดำเนินชีวิตประจำวัน กิจกรรมของชาวบ้านที่เกี่ยวข้องกับพิธีกรรมต่าง ๆ ได้แก่ บุญเข้าพรรษาของคนไทย ประเพณีวันตรุษจีน วันสารทจีนของคนจีน เป็นต้น ปฏิสัมพันธ์ระหว่างคนไทยเชื้อสายจีนกับคนไทยในท้องถิ่น การมีส่วนร่วมของคนในกลุ่ม นอกจากนี้ ผู้วิจัย ยังต้องเข้าร่วมในกิจกรรมกับกลุ่มคนในชุมชน เช่น ร่วมศึกษาขั้นตอนของทางวัฒนธรรมทั้งของคนไทยเชื้อสายจีนและคนไทยในท้องถิ่น การพูดคุยกับชาวบ้าน เพื่อสังเกตพฤติกรรมด้านการกระทำแบบแผนการกระทำ ความร่วมมือในกิจกรรมใน ชุมชน และสภาพสังคมและวัฒนธรรม

2.2.3 ใช้เทคนิค การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ผู้วิจัย ได้ใช้วิธีการนี้ ในการสนทนากลุ่มย่อยและทำการจดบันทึก ซึ่งผู้ร่วมในการสนทนากลุ่มละ จำนวน 5-7 คน ในประเด็นเกี่ยวกับวัฒนธรรม ของคนไทยเชื้อสายจีน โดยทุกคนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น

คิดเห็น ข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่ม ผู้วิจัย นำไปวิเคราะห์ร่วมกับข้อมูลที่ได้จากวิธีอื่นๆ

ผู้วิจัยกำหนดการรวบรวมข้อมูลภาคสนาม โดยการสัมภาษณ์ การสังเกต และการสนทนากลุ่ม แล้วบันทึกข้อมูล โดยผู้วิจัย จะดำเนินการจัดกระทำข้อมูลสำคัญในแต่ละกลุ่ม ดังนี้

1. ดำเนินการศึกษาและรวบรวมข้อมูลที่เป็นเอกสารที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นความรู้เบื้องต้นก่อนลงทำงานภาคสนามสร้างสัมพันธ์กับกลุ่มเป้าหมาย
2. นำเครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการวิจัย ได้แก่ แบบบันทึกการสังเกต แบบสัมภาษณ์ กล้องถ่ายภาพ เทปบันทึกเสียง ลงพื้นที่ภาคสนามตามที่กำหนดไว้
3. การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม ผู้วิจัยกำหนดแผนการดำเนินงานตามลำดับ คือ
 - 3.1 สร้างความคุ้นเคย ความสัมพันธ์กับชุมชนชาวจีนในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่แท้จริง
 - 3.2 กำหนดวัน เวลา ที่จะลงภาคสนาม
 - 3.3 ผู้วิจัยจะดำเนินการสัมภาษณ์ และสังเกตการณ์ดำเนินงานของกลุ่มในแต่ละกิจกรรม เพื่อให้ทราบถึงองค์ความรู้ ตลอดจนทราบถึงปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น

3. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัย นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร ข้อมูลจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและข้อมูลจากการบันทึกรวบรวมข้อมูลจากภาคสนาม โดยจำแนกข้อมูลแยกประเด็นออกตาม ความมุ่งหมายของการวิจัยที่ตั้งไว้ และตรวจสอบความสมบูรณ์ ความถูกต้องอีกครั้งหนึ่งว่าข้อมูล ที่ได้มีความครบถ้วนเพียงพอเหมาะพร้อมแก่การนำไปวิเคราะห์ สรุปผลแล้วหรือไม่ ในกรณีที่ข้อมูลที่ได้มา มีความไม่สอดคล้องกับ ผู้วิจัย จะใช้การตรวจสอบแบบสามเส้า (Triangulation) และหากมีข้อมูลส่วนใดที่ยังไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ ผู้วิจัยก็จะทำการเก็บข้อมูลเพิ่มเติมในส่วนที่ขาดหายไปมาประกอบการวิจัยต่อไป

4. การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาวิจัยการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมของไทยเชื้อสายจีนในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์ ผู้วิจัยได้นำเอาข้อมูลที่ได้มารวบรวมและจัดหมวดหมู่ โดยนำเอาข้อมูลที่เกิดขึ้นมาร่วมวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัย ได้นำเอาทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มาประกอบการวิเคราะห์ข้อมูลตามปรากฏการณ์ที่ได้พบเห็น เพื่อหาความหมายการเชื่อมโยง และความสัมพันธ์ของข้อมูล เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลเสร็จเรียบร้อยแล้ว จึงนำเสนอข้อมูลที่ได้ในเชิงพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัย การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม ของคนไทยเชื้อสายจีน ในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความเป็นมาของคนไทยเชื้อสายจีน ในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์ เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรม ของคนไทยเชื้อสายจีน ในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์ เพื่อศึกษาการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีน ในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์ ซึ่งผลจากการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัย ได้นำเสนอแยกเป็นประเด็นหลักดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ความเป็นมาของคนไทยเชื้อสายจีน ในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์

ตอนที่ 2 สภาพปัจจุบันและปัญหาความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมของคนไทย ในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์

ตอนที่ 3 การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีน ในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์

ตอนที่ 1 ความเป็นมาของคนไทยเชื้อสายจีน ในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์

ผลการศึกษาเกี่ยวกับความเป็นมาและการตั้งถิ่นฐานของคนไทยเชื้อสายจีน ในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์ มีประเด็นที่น่าสนใจ ดังนี้

ความเป็นมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

ประวัติความเป็นมาของคนไทย ในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์ อำเภอเมืองกาฬสินธุ์ แต่เดิมตามหลักฐานเอกสารที่ปรากฏมีชื่อเรียกว่า “อำเภอกุ้ยธานี” สมัยหนึ่ง และ “อำเภอกุหลาบ” สมัยหนึ่ง ตั้งเมื่อ พ.ศ. 2473 ต่อมา พ.ศ. 2490 จึงได้เรียกชื่อว่า อำเภอเมืองกาฬสินธุ์ จนถึงปัจจุบัน มีประวัติความเป็นมา ดังนี้ เดิมบริเวณหมู่บ้านที่ตั้งเมืองกาฬสินธุ์ปัจจุบันมีชื่อว่า แก่งสำโรง อยู่ติดชายดงสเปื่อยริมฝั่งลำน้ำป่าว ด้านทิศตะวันออก มีดินอุดมสมบูรณ์เป็นที่อยู่อาศัยของพวกกะว้า สำหรับบรรพบุรุษของชาวจังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นคนไทยเผ่าหนึ่งเรียกตัวเองว่า... หรือ อ้าย มีถิ่นอาศัยอยู่ที่นครเวียงจันทน์ เมื่อประมาณ พ.ศ. 2320 ก่อนตั้งกรุงรัตนโกสินทร์ 5 ปี เจ้าโสมพะมิตรเป็นหัวหน้า พาพรรคพวกกวาดต้อนผู้คนอพยพหนีเจ้าศิริบุญสารจากนครเวียงจันทน์ข้ามลำน้ำโขงและสันเขาภูพานมุ่งลงมาทางตะวันออกเฉียงใต้ โดยมีพระอุปราชาเมืองแสนขึ้นโปงเมืองแสนหน้าจ้อพวยพมาด้วย เมื่อข้ามลำน้ำโขงมาระยะแรกตั้งหลักอยู่เมืองหนองหาร พระธาตุเชิงชุม ปัจจุบันเป็นที่ตั้งอำเภอเมืองสกลนคร และย้ายไปอยู่ที่เมืองพรรณานิคม ปัจจุบันเป็นอำเภอสว่างแดน

ดิน จังหวัดสกลนคร อาศัยลำน้ำก่ำเป็นที่ทำมาหาเลี้ยงชีพ ต่อมาสภาพดินฟ้าอากาศเปลี่ยนแปลง เกิดฝนแล้งและโรคระบาดประชาชนล้มตายเป็นจำนวนมาก ประกอบกับพระเจ้าศิริบุญสาร ผู้ครองนครเวียงจันทน์ ส่งกองทัพมาติดตาม เจ้าโสมพะมิตรจึงอพยพผู้คนที่เหลือ 5,000 คน ร่นถอยข้ามเขาภูพานมาทางใต้ และตั้งหมู่บ้านใหม่ชื่อว่า “บ้านกลางหมื่น” เพื่อเป็นอนุสรณ์ตามจำนวนคนที่อพยพเหลือตายมา 5,000 คน คำว่ากลางหมื่น ก็คือ ครึ่งหมื่นหรือ 5,000 นั่นเอง บ้านกลางหมื่น ปัจจุบัน อยู่ที่ตำบลกลางหมื่น อำเภอเมืองกาฬสินธุ์ ตั้งอยู่ได้ไม่นาน เนื่องจากทำเลที่ตั้งไม่เหมาะสมแก่การทำมาหากิน และรักษาเมืองยาก จึงย้ายมาตั้ง ณ ที่ตั้งเดิมชื่อ “บ้านแก่งสำโรง” บริเวณลุ่มน้ำปาว ซึ่งมีความอุดมสมบูรณ์ ชัยภูมิเหมาะแก่การสร้างเมือง ณ ที่ตั้งศาลเจ้าพ่อหลักเมืองกาฬสินธุ์ ปัจจุบัน และตั้งตัวเป็นอิสระโดยไม่ขึ้นต่อใคร อยู่มาได้ประมาณ 10 ปีเศษ ต่อมา พ.ศ. 2334 พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ปฐมกษัตริย์แห่งราชวงศ์จักรี รับสั่งให้ท้าวแสนสะท้าน ยกกองทัพไปปราบพระเจ้าศิริบุญสาร ที่นครเวียงจันทน์ได้สำเร็จ เจ้าเมืองร้อยเอ็ดจึงได้นำท้าวโสมพะมิตรเข้าเฝ้านำเครื่องบรรณาการเข้าสวามิภักดิ์ ต่อพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช และได้กราบทูลตั้งบ้านแก่งสำโรงขึ้นเป็นเมือง จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ยกฐานะบ้านแก่งสำโรงขึ้นเป็นเมือง โดยที่ทรงเห็นว่าที่ตั้งของชุมชนเดิมเคยอยู่บริเวณลุ่มน้ำก่ำ ซึ่งเป็นภาษาพื้นเมืองมีความหมายว่า “แม่น้ำดำ” จึงทรงพระราชทานนามเมืองว่า “กาฬสินธุ์” และมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม แต่งตั้งให้เจ้าโสมพะมิตร เป็นพระยาชัยสุนทรครองเมืองกาฬสินธุ์เป็นคนแรก จนถึง พ.ศ. 2437 ได้มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการปกครอง ให้เจ้าเมืองปกครองเมืองต่าง ๆ ที่ขึ้นต่อกรุงเทพฯ มาเป็นรูปแบบการปกครองแบบเทศาภิบาล มีมณฑล จังหวัด อำเภอ ตำบล และมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ตั้งให้เมืองร้อยเอ็ดเป็นจังหวัด บรรดาเมืองต่าง ๆ ให้ยุบเมืองเป็นอำเภออุทัยกาฬสินธุ์ คือ อำเภอเมืองกาฬสินธุ์ จนกระทั่งถึงวันที่ 1 สิงหาคม พ.ศ. 2456 ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ยกฐานะจังหวัดร้อยเอ็ดเป็นมณฑล ยกฐานะอำเภออุทัยกาฬสินธุ์ เป็นจังหวัดกาฬสินธุ์ เมื่อวันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2474 ตรงกับรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 7 เศรษฐกิจของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก รวมทั้งประเทศไทยตกต่ำ ข้าราชการมหากแพงเกิดภาวะขาดแคลน ราษฎรเดือดร้อน ทางราชการ โดยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำโดยประหยัทรายจ่ายของประเทศลง และยุบมณฑลร้อยเอ็ด ลงเป็นจังหวัดร้อยเอ็ด จังหวัดกาฬสินธุ์ถูกยุบลงเป็นอำเภอ ชื่อว่า “อำเภอหุลบ” และให้อำเภอหุลบขึ้นต่อจังหวัดมหาสารคาม ต่อมาเมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2490 ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ยกฐานะอำเภอหุลบ ขึ้นเป็นจังหวัดกาฬสินธุ์ (ก่อแก้ว ศิริกุล. 2551 : 122)

ภาพประกอบ 3 รูปปั้นเจ้าโสมพะมิตร (พระยาชัยสุนทร) ผู้ครองเมืองกาฬสินธุ์เป็นคนแรก
การตั้งถิ่นฐานของคนไทยเชื้อสายจีน ในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์

ความเป็นมาและการตั้งถิ่นฐานของคนไทยเชื้อสายจีน ในเขตเทศบาลเมืองจังหวัด
กาฬสินธุ์ ผู้วิจัย ได้สัมภาษณ์ผู้ที่มีความรู้ด้านความเป็นมา และการตั้งถิ่นฐานของคนไทยเชื้อสายจีน
จากลูกหลานของคนจีนในยุคแรกที่เข้ามาอยู่ในจังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า ชาวจีนอพยพเข้ามาตั้งรกราก
อาศัยอยู่ในประเทศไทย ตั้งแต่สมัยโบราณ ทั้งนี้เพราะ เป็นดินแดนที่อุดมสมบูรณ์ ประกอบกับคน
ไทยมีนิสัยโอบอ้อมอารี ไม่รังเกียจคนต่างชาติต่างภาษา ไม่จำกัดสิทธิ์ผู้อื่นที่จะนับถือศาสนา จึงทำให้
คนจีนอพยพเข้าสู่ประเทศไทยจำนวนมาก สาเหตุที่สำคัญที่ทำให้ชาวจีนอพยพออกนอกประเทศ มี
สาเหตุ 2 ประการ คือ ปัจจัยผลักดันให้ชาวจีนอพยพออกนอกประเทศจีน และปัจจัยดึงดูดให้ชาว
จีนเดินทางเข้ามาในประเทศไทย

ปัจจัยผลักดันให้ชาวจีนอพยพออกนอกประเทศจีน คือ สาเหตุที่สำคัญประการหนึ่ง
ที่ผลักดันให้ชาวจีนอพยพออกนอกประเทศ เนื่องจากสภาพภูมิศาสตร์ของประเทศจีน เกิดภัย
ธรรมชาติบ่อยครั้ง ทั้งวาตภัยและอุทกภัย เป็นผลทำให้บ้านเรือน และทรัพย์สินของราษฎรเสียหาย
เป็นจำนวนมาก ทำให้ราษฎรไม่มีที่อยู่อาศัย ความอดอยาก ความขาดแคลนอาหาร และภัยจาก
ธรรมชาติทำให้ราษฎรทำการเพาะปลูกได้น้อยลง เก็บเกี่ยวผลผลิตได้น้อย ไม่พอเพียงสำหรับการ
บริโภค ภายในประเทศต้องสั่งซื้อข้าวจากต่างประเทศ ชาวจีนโพ้นทะเลได้อพยพเข้ามาอยู่ในประเทศ
ไทย และตั้งถิ่นฐานอยู่กระจัดกระจายทั่วทุกภาคของประเทศไทย ศูนย์กลางการอพยพของชาวจีนอยู่ที่
กรุงเทพมหานคร จากนั้น จึงกระจายไปอยู่ตามที่มีการสร้างทางเดินรถไฟไปถึง โดยสามารถจำแนก
ชาวจีนอพยพตามกลุ่มภาษาพูดได้ 5 กลุ่ม คือ จีนแต้จิ๋ว (Teachiu) ชาวจีนพวกนี้มีภูมิลำเนาเดิม
อยู่ตามเมืองต่าง ๆ ของซัวเถา และตามท้องถื่นทั่วไปบริเวณลุ่มแม่น้ำฮั่น ในมณฑลกวางตุ้งทางทิศ
ตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศจีน ชาวจีนแต้จิ๋วจะมาตั้งหลักแหล่งอยู่กันหนาแน่นที่สุดในแถบภาค
กลาง ซึ่งชาวจีนแต้จิ๋วในประเทศไทย มีประมาณร้อยละ 56 ของชาวจีนทั้งหมด จีนแคะ (Hakka)

จีนพวกนี้ไม่เหมือนจีนแต้จิ๋ว กล่าวคือ ไม่รวมตัวกันเป็นกลุ่ม จึงไม่มีเมืองอยู่เป็นกลุ่ม หากอยู่เป็นหมู่ ๆ ตามนอกเมืองแถวทางตะวันออก และตะวันตกจากมณฑลฮกเกี้ยน กวางสีและในระหว่างช่องเขาที่เป็นแนวทางไป จนถึงทางเหนือของมณฑลกวางตุ้ง และอาศัยอยู่รอบเกาะฮ่องกง และเกาะไหหลำ อีกด้วย (ก่อแก้ว ศิริกุล. 2551 : 129)

ชาวจีนบางพวกจึงถือว่า จีนแคะเป็นพวกเร่ร่อน ไม่มีหลักฐานกำเนิดอย่างพวกอื่น ชาวจีนแคะส่วนใหญ่มีอาชีพในด้านช่างฝีมือ เช่น ช่างเย็บผ้า ช่างทำหนัง ช่างทำเงินทำทอง พวกจีนแคะในประเทศไทย มีอยู่ประมาณร้อยละ 16 ของคนจีนในประเทศไทย จีนไหหลำ (Hainanese) นับได้ว่าเป็นประชากรส่วนใหญ่ของเกาะไหหลำ (แต่ไม่ใช่คนพื้นเมืองเดิม) เป็นส่วนหนึ่งของมณฑล กวางตุ้ง มาจากเกาะไหหลำทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ส่วนใหญ่มีอาชีพบริการ เช่น ขายน้ำแข็ง กาแฟ เครื่องดื่ม ภัตตาคาร โรงแรมและบริการด้านอื่น ๆ ชาวจีนไหหลำที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย มีประมาณร้อยละ 12 ของคนจีนทั้งหมด จีนกวางตุ้ง (Cantonese) เป็นประชากรส่วนใหญ่ของ มณฑล กวางตุ้ง และตามภาคต่าง ๆ ทางตะวันออกเฉียงใต้ของมณฑล กวางสี ส่วนใหญ่มีอาชีพในด้าน ช่างฝีมือเกี่ยวกับการพิมพ์ โรงงานเหล็ก โรงซ่อมรถยนต์ ตลอดจนดำเนินการค้าในกิจการนั้น ๆ ด้วย ชาวจีนกวางตุ้งมีอยู่ในประเทศไทยราวร้อยละ 7 ของคนจีนทั้งหมดในประเทศไทย จีนฮกเกี้ยน (Fukienese) อยู่ทางภาคใต้ของมณฑลฮกเกี้ยน โดยมีเมืองเอ๋อหมิงเป็นศูนย์กลาง เป็นกลุ่มชาวจีนที่ เก่าแก่ที่สุดในประเทศไทย ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ตามจังหวัดต่าง ๆ ในภาคใต้ของประเทศไทย มีอาชีพ ทำเหมืองแร่ดีบุก ยางพารา และพ่อค้าทั่วไป ในประเทศไทยมีจีนฮกเกี้ยนอยู่ประมาณร้อยละ 7 ของ คนจีนทั้งหมดในประเทศไทย ชาวจีนที่อพยพเข้ามาในประเทศไทยส่วนใหญ่ เป็นชาวจีนที่มาจาก มณฑลภาคใต้ โดยเฉพาะเขตมณฑลฮกเกี้ยนและกวางตุ้งมากที่สุด ซึ่งมีจำนวนร้อยละ 95 ของชาว จีนทั้งหมดในประเทศไทย ชาวจีนที่อพยพเข้าสู่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในปี พ.ศ. 2393 และช่วง ปี พ.ศ. 2461-2474 เนื่องจากการสร้างทางรถไฟจากหัวเมืองภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เชื่อมกับ กรุงเทพมหานคร เมื่อปี พ.ศ. 2463 ทำให้ความเจริญกระจายไปตามศูนย์การค้าย่อยต่าง ๆ ตามหัว เมือง โดยอาชีพที่ชาวจีนทำ คือ รับซื้อของป่าต่าง ๆ ในท้องถิ่น นำลงไปขายยังกรุงเทพมหานคร และนำเอาสินค้าสำเร็จรูปจากกรุงเทพฯ เข้ามาจำหน่ายยังหัวเมืองต่าง ๆ และทำหน้าที่เป็นคนกลาง ในการค้าขายแลกเปลี่ยนสินค้าระหว่างกรุงเทพฯ กับเมืองนครราชสีมา กับหัวเมืองรอบนอก (วัชรพงษ์ แสงฉายา. 2537 : 74 - 79) ดังนั้น เมื่อชาวจีนอาศัยอยู่ในประเทศไทยนานเข้า ก็มีโอกาสดังงานกับหญิงไทย ลูกที่เกิดมาย่อมถือสัญชาติตามกฎหมายไทยไปด้วยโดยปริยาย ครั้นต่อมาหลายชั่วอายุคนเข้า ลูกชาวจีนเหล่านั้นก็กลายเป็นคนไทย บางคนที่มีความเฉลียวฉลาด และมีความซื่อสัตย์ ก็มีโอกาสเข้ารับราชการสนองพระเดชพระคุณ จนได้รับตำแหน่งหน้าที่ใหญ่โต มีเกียรติ มีชื่อเสียงก็ มาก ชาวจีนที่อพยพเข้ามาทำมาหากินในประเทศไทยนั้น นับว่าเป็นผู้ที่โชคดี ที่เจ้าของประเทศมิได้มี ความรังเกียจแต่อย่างใด อีกทั้งประเทศไทยก็ยังมีความอุดมสมบูรณ์ด้วยทรัพยากรธรรมชาติอีกด้วย แต่ในระยะหลัง ๆ ชาวจีนได้พากันอพยพหลั่งไหลเข้ามาเป็นจำนวนมาก เนื่องจากประเทศไทยมีความ

ต้องการในเรื่องของแรงงานและช่างฝีมือ การค้าของพ่อค้าอีสานส่วนใหญ่จะเป็นการค้าของป่าโดยตลอด ก่อนจะมีทางรถไฟ การขนส่งสินค้าใช้วิธีหาบ โคตง หรือใช้เกวียนขนาดเล็กที่เรียกว่า “ระแทะ” เมื่อการขยายตัวทางการค้าเพิ่มขึ้น ทำให้เมืองใหญ่ ๆ ในภาคอีสาน ซึ่งเป็นศูนย์กลางการค้าที่สำคัญเกิดเพิ่มขึ้น เช่น เมืองอุบลราชธานี สุรินทร์ ร้อยเอ็ด หนองคาย เป็นต้น การเกิดเมืองใหญ่ทางการค้าทำให้เกิดกลุ่มพ่อค้าในภาคอีสานมากขึ้น ทั้งที่เป็นพ่อค้าท้องถิ่นและพ่อค้าต่างชาติ เช่น พ่อค้าชาวจีน ซึ่งเป็นชาวต่างชาติที่เข้ามาค้าขายในอีสานมากที่สุด ชาวจีนส่วนมากที่เดินทางเข้ามาในประเทศไทยจะเป็นพวกกุ๊ลิ ชาวจีนที่เข้ามารับจ้างเป็นกรรมกร จะทำสัญญาจ้างกับเจ้าแก้ว ประมาณ 1 ถึง 3 ปี ภายหลังจากหมดสัญญาแล้ว ชาวจีนเหล่านั้นก็จะเป็นอิสระในการรับจ้างทำงาน ก็จะพากันออกไปตั้งร้านค้าเป็นส่วนตัวโดยออกไปอยู่ตามหัวเมือง จับจองและซื้อที่ดินประกอบอาชีพ หรือแต่งงานกับคนในท้องถิ่น ตั้งหลักฐานจนเป็นปึกแผ่น ชาวจีนเหล่านี้จะเริ่มสร้างระบบเศรษฐกิจการค้าขายขึ้น โดยอาศัยปัจจัยหลายอย่าง เช่น ความอดทน ความขยันหมั่นเพียร ประหยัด และอาศัยความซื่อสัตย์ ตลอดจนความฉลาดวางแผนการทางการตลาด จึงสามารถทำให้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความเป็นอยู่แบบดั้งเดิมของชาวบ้าน มาสู่ระบบเศรษฐกิจการค้าขาย วิถีชีวิตแบบเลี้ยงตัวเองก็เริ่มลดบทบาทลงจนถึงปัจจุบัน ในอดีตชาวจีนที่อพยพเข้าในยุคต้นนั้น จะมากันเป็นกลุ่ม ส่วนใหญ่อพยพมาจากจังหวัดนครราชสีมา

ย่านการค้าในอำเภอเมืองกาฬสินธุ์ ตั้งขึ้นในช่วงกลางรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว การตั้งชุมชนการค้าขาย จะคำนึงถึงทำเลเป็นสำคัญ ต้องเป็นบริเวณที่ไม่ห่างหรืออยู่ใจกลางที่ทำการของทางราชการ มีเส้นทางสำคัญผ่านย่านการค้าด้วย นอกจากนั้น เส้นทางลำเลียงสินค้าทั้งทางบกและทางน้ำ ต้องอยู่ไม่ไกล เพื่อความสะดวกในการเก็บและขนถ่ายสินค้า ท่าเรือที่สำคัญจะอยู่บริเวณหน้าวัดใต้ ปัจจุบันคือ บริเวณที่สร้างสะพานข้ามลำน้ำป่าว ท่าเรือที่สำคัญอีกแห่ง จะอยู่บริเวณศาลปู่แห่ จะมีโรงเลื่อย และใช้ท่าเรือแห่งนี้ขนถ่ายไม้แปรรูป ไปขายยังท้องถิ่นอื่น เนื่องจากชุมชนขยายตัวเพิ่มขึ้น ทั้งการคมนาคมทางบกสะดวก ทำให้ท่าน้ำทั้งสองแห่งนี้หมดความสำคัญอย่างสิ้นเชิง และเริ่มต้นเงินจนไม่สามารถใช้เป็นเส้นทางเดินเรือได้อีกต่อไป (วัชรชัย แสงฉายา. 2537 : 74-79)

ชุมชนย่านการค้าเก่าในจีน ในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์ จะอยู่บริเวณโดยรอบวัดกลางกาฬสินธุ์ ชาวจีนรุ่นแรก ๆ ที่เข้ามาจะสร้างตึกดินเพื่อทำการค้าขาย ส่วนใหญ่จะผ่านมาจากนครราชสีมา ระยะเวลาจะเข้ามาสำรวจสภาพของการค้าก่อน เมื่อเห็นว่าพอที่จะตั้งหลักฐานได้ บางคนก็จะกลับไปนำลูกเมียจากเมืองจีนเข้ามาตั้งรกรากต่อไป เช่น แจ็กชองยี แซ่โค้ว ได้เข้ามาสำรวจทำเลการค้าในอำเภอเมืองกาฬสินธุ์ เมื่อเห็นว่าพอที่จะทำมาหากินต่อไปได้ จึงกลับไปรับลูกจากเมืองจีนเข้ามาตั้งรกรากอยู่บริเวณถนนธนพล ต่อมาแจ็กเปงเซง ลูกชายของแจ็กชองยี กลายเป็นผู้มีบทบาททางการค้า การค้าขายในระยะแรก ต้องหาสินค้าไปเสนอขายตามชนบทก่อน ซึ่งในการทำการค้าขายต้องอาศัยความอดทนเป็นอย่างมาก จนเมียชาวจีนต้องเสียชีวิตเพราะไข้ป่าที่

อำเภอบัวขาว (ภูผินารายณ์) ภายหลังเมื่อการค้าขายเริ่มมั่นคง แจ็กเปงเซงได้แต่งงานใหม่กับหญิงสาวชาวพื้นเมือง (พันทอง ปิ่นวิเศษ. 2555 : สัมภาษณ์)

ชาวจีนในยุคต้น ๆ ได้อพยพมาตั้งบ้านเรือนในจังหวัดกาฬสินธุ์ เมื่อประมาณ 150 - 160 ปีมาแล้ว การมาของชาวจีนในยุคต้น ๆ จะตั้งบ้านเรือนอยู่ตามรายทางติดกับถนนสำคัญ ๆ ในตัวเมือง ได้แก่ ถนนโสมพะมิตร ถนนผ้าขาว และถนนกาฬสินธุ์ แต่ก็มีบางส่วนที่ไม่ได้อาศัยอยู่ติดถนน คือ ชาวจีนที่อาศัยอยู่บริเวณแก่งส้มโฮง แต่ปัจจุบันก็มีถนนตัดผ่านแล้ว คือ ถนนแก่งส้มโฮง พวกที่อาศัยอยู่บริเวณแก่งส้มโฮง มีอาชีพรับซื้อของเก่า เพื่อนำไปจำหน่ายอีกทอดหนึ่ง ชุมชนชาวจีนชุดแรกเข้ามา ปัจจุบันนี้ยังมีเชื้อสายปรากฏ ซึ่งได้สืบทอดธุรกิจการค้าติดต่อกันมา จนกลายเป็นองค์ประกอบสำคัญที่กุมเศรษฐกิจของจังหวัดกาฬสินธุ์ ตระกูลที่สำคัญ ๆ ในปัจจุบันมีอยู่ประมาณ 18-25 ตระกูล เช่น ตระกูลกฤตานนท์ ร่มไทรทอง สุภักควนิช เป็นต้น ชุมชนชาวจีนยุคแรกในเขตเทศบาลเมืองเมืองกาฬสินธุ์ ได้กระจายธุรกิจสถานประกอบการต่าง ๆ ในย่านถนนชัยสุนทรและถนนกาฬสินธุ์ และได้สร้างเครื่องยึดเหนี่ยวทางความเชื่อ เพื่อเป็นสถานที่เคารพสักการะ คือ ศาลเจ้าตันตระกูลของชาวจีนที่เข้ามาอาศัยอยู่ในจังหวัดกาฬสินธุ์ยุคแรก ได้แก่ ตระกูลแซ่คู ตระกูลแซ่ฮึง และต่อมาก็มีตระกูลแซ่ฉั่ว แซ่ไค้ว แซ่ปึง แซ่เจ็ง และแซ่ลิ้ม อพยพเข้ามาภายหลัง ชาวจีนที่เข้ามาธุรกิจการค้าในยุคต้น ๆ ในเมืองกาฬสินธุ์ ได้กระจายกันประกอบธุรกิจการค้าต่าง ๆ โดยตั้งบ้านเรือนอยู่ตามถนนโสมพะมิตร ถนนนครนผล ถนนผ้าขาว และถนนกาฬสินธุ์ ต้นตระกูลของชาวจีนสามารถที่จะเรียงลำดับได้ดังนี้

1. ตระกูลแซ่คูมีเจ้าแก่งสูง สามีคุณยายน้ำเต้า และเป็นต้นตระกูล “บุญเพิ่ม” ในปัจจุบัน
2. ตระกูลแซ่ฮึง เป็นต้นตระกูล “สุภักควนิช” ในปัจจุบัน
3. ตระกูลแซ่ฉั่ว มีเจ้าแก่งซุนหลี เป็นต้นตระกูล “ไชยความงคล” ในปัจจุบัน
4. ตระกูลแซ่ไค้ว มีเจ้าแก่งผ่าย เป็นต้นตระกูล “เยี่ยมสมบัติ” ในปัจจุบัน
- เจ้าแก่ สบัก สามีคุณแม่่นาค เป็นต้นตระกูล “วิบูลย์ผล” และเจ้าแก่ถ้าย เป็นต้นตระกูล “บุญสวัสดิ์” ในปัจจุบัน
5. ตระกูลแซ่ปึง มีเจ้าแก่งฮวด สามีคุณแม่สายทอง เจ้าแก่งวนฮวด หรือเจ้าแก่บุญชัย เป็นต้นตระกูล “ร่มไทรทอง” ในปัจจุบัน เป็นคนแรกที่มาประกอบอาชีพค้าทองในเมืองกาฬสินธุ์ ปัจจุบันนี้ตู้ขายทองใบแรกของตระกูลนี้ ก็ยังเก็บรักษาไว้เป็นอย่างดีในตึกแถวนั่นเอง
6. ตระกูลแซ่เจ็ง มีเจ้าแก่งเจ็ง เป็นต้นตระกูล “เจนวิริยะกุล” ในปัจจุบันเป็นตระกูลแรกที่เข้ามาทำอาชีพเกี่ยวกับอุตสาหกรรมโรงเลื่อยในเมืองกาฬสินธุ์
7. ตระกูลแซ่ลิ้ม มีเจ้าแก่งลิ้ม เป็นต้นตระกูล “แสงโสภภาพรรณ” ในปัจจุบันเดิมทีเจ้าแก่งลิ้มเป็นช่างตีทอง แต่ก็ได้พัฒนาขึ้นเป็นพ่อค้าทอง และได้เป็นเจ้าของ “ห้างทองลิ้มเคียนฮวด” ในปัจจุบัน (ประสาน กำจรเมณกุล. 2555 : สัมภาษณ์)

ชาวจีนที่เข้ามาในยุคต้น ๆ ในปัจจุบันนี้ยังมีการสืบเชื้อสาย และมีการประกอบอาชีพต่อจากบรรพบุรุษเช่นเดิม และได้ขยายธุรกิจไปยังอำเภอที่เจริญ นับเป็นกลุ่มที่มีอิทธิพลทางด้านเศรษฐกิจของจังหวัดกาฬสินธุ์มาก และมีส่วนช่วยทำให้จังหวัดกาฬสินธุ์มีความเจริญรุ่งเรือง และพัฒนาไปในทุก ๆ ด้าน (ประสาน กำจรเมฆกุล. 2555 : สัมภาษณ์) ประวัติย่อของแกนนำคนสำคัญของตระกูลต่าง ๆ ในรุ่นต่อมา ของชาวจีนที่อยู่ในเมืองกาฬสินธุ์ ที่พอจะสืบค้นได้มีดังนี้ คือ

1. นายต่อชัย กฤตานนท์ อพยพมาจากเมืองโคราช เข้ามาอยู่ในจังหวัดกาฬสินธุ์ ตั้งแต่สมัยครั้งยังเป็นหนุ่ม อายุราว 20 ปี สามเหตุที่มาเพราะต้องการมาแสวงโชค ในระยะแรก ๆ การคมนาคมลำบากมาก ต้องอาศัยม้าเป็นพาหนะในการเดินทาง เพื่อนำสินค้าไปแลกเปลี่ยนซื้อขาย โดยได้เริ่มต้นทำธุรกิจแลกเปลี่ยนซื้อขายสินค้าต่าง ๆ และขายวัสดุก่อสร้าง ที่นที่ได้มาสำหรับการค้านั้น ได้มาจากการค้าขายเล็ก ๆ น้อย ๆ จากเมืองโคราช เมื่อมาค้าขายที่เมืองกาฬสินธุ์ ก็กิจการได้เจริญรุ่งเรืองขึ้นตามลำดับ ต่อมาได้มาทำธุรกิจโรงสี เป็นเจ้าของโรงสีไทยเจริญ หรือที่รู้จักกันโดยทั่วไปว่า “โรงสีถ้ำแก่ง” ซึ่งตั้งอยู่ในเมืองกาฬสินธุ์ และสามารถขยายกิจการโรงสีออกไปเรื่อย ๆ ปรัชญาการค้าที่นายต่อชัย กฤตานนท์ ยึดถือ คือ “ไม่มีใครสายเกินตั้งตัว” และต้องถือว่าเมื่ออยู่ด้วยกัน ต้องช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ซึ่งถือว่าท่านเป็นผู้หนึ่งที่มีบทบาทในการพัฒนาจังหวัดกาฬสินธุ์ให้เจริญก้าวหน้าอย่างไม่หยุดยั้ง

2. นายทรงศักดิ์ วัฒนศิริเวช อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานอยู่ในเมืองกาฬสินธุ์ เป็นรุ่นของสองคนแรก แต่ก็ยืนหยัดในการดำเนินการค้าจนเจริญก้าวหน้า และเป็นหนึ่งใน 18 คน ของพ่อค้าที่มีความสำคัญในจังหวัดกาฬสินธุ์ ปัจจุบันประกอบธุรกิจขายยารักษาโรค และธุรกิจบ้านจัดสรรสำหรับปรัชญาที่นายทรงศักดิ์ วัฒนศิริเวช ยึดถือในการดำเนินธุรกิจ คือ “มีปัญหาหาทรัพย์ได้” ในขณะที่อยู่ในจังหวัดกาฬสินธุ์ ได้พยายามศึกษาเล่าเรียนทั้งภาษาไทยและภาษาจีน นอกจากนี้ยังศึกษาภาษาอังกฤษด้วย ก่อนหน้านี้ คุณพ่อท่านเคยบอกว่า การศึกษาเล่าเรียนเป็นปัจจัยหนึ่ง ที่จะทำให้การค้าขายเจริญก้าวหน้า และตัวเองก็ทันต่อเหตุการณ์บ้านเมือง

3. นายฮั่วซิว แซ่ตั้ง อายุ 61 ปี ปัจจุบันดำรงตำแหน่งเป็นผู้จัดการบริษัทกาฬสินธุ์สหกิจจำกัด และเป็นกรรมการบริษัทเจริญสินโลหะการ ซึ่งเป็นบริษัทที่ทำธุรกิจเกี่ยวกับการเงินมีที่ตั้งอยู่ เลขที่ 127 ถนนชัยสุนทร อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ซึ่งอยู่ในเขตเทศบาลเมืองเมืองกาฬสินธุ์นั่นเอง ตระกูลของท่านเป็นตระกูลที่ 2 ที่อพยพมาอยู่ในเขตเมืองกาฬสินธุ์ ได้เริ่มประกอบอาชีพการค้าย่อยก่อน แล้วจึงค่อย ๆ ขยายกิจการให้ใหญ่ขึ้นเป็นลำดับ ปรัชญาในการค้าขายที่นายฮั่วซิว แซ่ตั้ง ยึดถือ คือ ความขยันหมั่นเพียร คือ หนทางสู่ความเป็นเจ้าแก่ง และในการดำเนินธุรกิจกับลูกค้านั้นถือหลักปฏิบัติในความซื่อสัตย์ต่อลูกค้า โดยการยึดถืออาชีพที่ว่า “ซื่อกินไม่หมด คดกินไม่นาน” (ประสาน กำจรเมฆกุล. 2555 : สัมภาษณ์) ชาวจีนจะเข้ามาในลักษณะเสื่อผืนหมอนใบ แต่ชาวจีนจะมีลักษณะพิเศษเฉพาะ ตัว คือ มีความขยันขันแข็ง ด้วยคุณลักษณะดังกล่าวนี้ จึงทำให้ชาวจีนสามารถสร้างฐานะได้อย่างรวดเร็ว ฉะนั้น บริเวณที่ชาวจีนเลือกอยู่อาศัย

จึงเป็นบริเวณที่มีเศรษฐกิจเฟื่องฟูมาก สำหรับที่อาศัยในระยะแรก ๆ จะเช่าที่จากคนไทยเพื่อปลูกสร้างที่อยู่อาศัยก่อน เมื่อมีฐานะดีขึ้นจึงขอซื้อจากเจ้าของที่นั้น หรือบางครั้งก็ไม่มีเงิน ก็จะเช่าบ้านที่คนไทยปลูกสร้างไว้ก่อน เมื่อค้าขายเจริญรุ่งเรืองแล้ว จึงได้ขอซื้อเป็นของตนเองในที่สุด ชาวจีนที่เข้ามาตั้งถิ่นฐานอยู่ที่จังหวัดกาฬสินธุ์ส่วนใหญ่ เป็นเงินแต่จิวและฮกเกี้ยน มีเส้นทางการอพยพมาดังนี้

เส้นทางการอพยพของชาวจีนเข้าสู่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่สำคัญมีดังนี้

เส้นทางแรก ไปทางอีสานใต้ ได้แก่ สุรินทร์ บุรีรัมย์ ศรีสะเกษ

เส้นทางที่สอง คือ ชัยภูมิ ภูเขียว ชุมแพ

เส้นทางที่สาม คือ ผ่านชนบท บ้านไผ่ ขอนแก่น อุดรธานี หนองคาย

เส้นทางที่สี่ คือ บ้านไผ่ ร้อยเอ็ด อุบลราชธานี

เส้นทางที่ห้า จากฝั่งซ้ายแม่น้ำโขงมาตั้งถิ่นฐานอยู่แถบนครพนม สกลนคร

(ก่อแก้ว ศิริกุล. 2551 : 132)

ชาวจีนที่อพยพเข้ามาตั้งชุมชนในยุคแรก ปัจจุบันนี้ยังมีเชื้อสายปรากฏ ซึ่งได้สืบทอดธุรกิจการค้าติดต่อกันมา จนกลายเป็นองค์ประกอบสำคัญ ที่กุมเศรษฐกิจของจังหวัดกาฬสินธุ์ในปัจจุบัน มีอยู่ประมาณ 18-25 ตระกูลที่สำคัญ ๆ ขณะนี้ เช่น ตระกูลกฤตมานนท์ ร่มไทรทอง และสุภัทควนิช เป็นต้น ชุมชนชาวจีนยุคแรกในเขตเทศบาลเมืองเมืองกาฬสินธุ์ได้กระจายธุรกิจสถานประกอบการต่าง ๆ ในย่านถนนชัยสุนทร และถนนกาฬสินธุ์ และได้สร้างเครื่องยึดเหนี่ยวทางความเชื่อ เพื่อเป็นสถานที่เคารพสักการะ คือ ศาลเจ้า ที่ตั้งอยู่บริเวณถนนชัยสุนทร เยื้องกับโรงสีเก่า ลักษณะการตั้งถิ่นฐานของชาวจีนรุ่นแรกในจังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นแบบห้องแถวยาว ตั้งอยู่ในทำเลที่สามารถทำการค้าขายได้ และสามารถอาศัยอยู่ได้ เป็นตึกไม้ภายในบ้านของครอบครัวชาวจีน ทุกบ้านจะมีศาลเจ้าเงินประจำบ้าน โดยตั้งหันหน้าออกทางหน้าบ้าน และตั้งตรงกับประตูบ้าน นอกจากนี้ยังมีหิ้งบูชาบรรพบุรุษตั้งอยู่ข้างฝาบ้าน (บรรจง จงสมชัย. 2555 : สัมภาษณ์)

ความเป็นมาของชาวจีนและคนไทยเชื้อสายจีน ซึ่งได้อพยพเคลื่อนย้ายมาจากเมืองอื่น เข้าไปตั้งหลักแหล่งเป็นชุมชนในเขตเทศบาลเมืองเมืองกาฬสินธุ์นั้น พิจารณาจากการตั้งถิ่นฐานที่อยู่อาศัยและสถานประกอบการทางธุรกิจการค้าแล้ว ชุมชนส่วนใหญ่จะอยู่ในส่วนกลางเมือง และส่วนที่ค่อนข้างไปทางตะวันตกของฝั่งเมืองเขตเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ คือ บริเวณตลอดแนวถนนชัยสุนทร และถนนกาฬสินธุ์ ในปัจจุบัน (ไพโรจน์ เพชรสังหาร. 2555 : สัมภาษณ์) นอกจากนี้จะมีชาวจีนอพยพมาจากประเทศจีนเข้ามาจังหวัดกาฬสินธุ์โดยตรงแล้ว ยังมีชาวจีนอีกกลุ่มหนึ่ง ที่อพยพเข้ามาในจังหวัดกาฬสินธุ์ ในระยะต่อจากถิ่นที่อยู่เดิมในจังหวัดอื่น ทั้งภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และจากทางตะวันตกก็มี กล่าวคือ จังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นจังหวัดรองที่ชาวจีนอพยพมาสร้างหลักฐานอยู่อย่างถาวร สาเหตุอีกอย่างหนึ่งที่น่าจะทำให้คนจีนไม่กระจุกตัวอยู่เฉพาะในกรุงเทพฯ เนื่องจากจอมพล ป.พิบูลย์สงคราม มีกฎหมายให้คนจีนที่อยู่อาศัยในกรุงเทพฯ อพยพออกจากตัวกรุงเทพฯ อย่างน้อย 300

กิโเลเมตร คนจีนจึงอพยพออกจากกรุงเทพฯ ไปตั้งถิ่นฐานตามหัวเมืองต่าง ๆ ทั่วประเทศไทย คนจีนที่อพยพมาส่วนใหญ่ คือ จีนแต้จิ๋ว จีนแคะ และจีนไหหลำ โดยจะประกอบอาชีพค้าขายเป็นหลัก (วันชัย แสงโสภภาพรรณ. 2555 : สัมภาษณ์) การตั้งร้านของชาวจีนในเขตอำเภอเมืองกาฬสินธุ์ ในระยะแรกนั้น จะตั้งอยู่บริเวณตลอดแนวถนนชัยสุนทร ครั้นต่อมา เมื่อมีความเจริญขึ้นจึงได้ย้ายไปอยู่บริเวณถนนกาฬสินธุ์ เนื่องจากบริเวณดังกล่าวเป็นที่ตั้งของตลาดเทศบาล ไปรษณีย์ โรงพยาบาล สถานีตำรวจ รวมทั้งสถานที่ราชการของจังหวัด บริเวณเหล่านี้ มีชาวจีนอาศัยอยู่มาก การประกอบอาชีพค้าขายของชาวจีน จึงมีการขยายตัว เนื่องจากค่านิยมภายหลังการแต่งงานของชาวจีน เปลี่ยนไปจากเดิม ที่เคยเป็นครอบครัวใหญ่ มาเป็นครอบครัวเดี่ยวมากขึ้น และทำให้แต่ละครอบครัว ประกอบการค้าแตกต่างกันออกไป จึงทำให้ร้านค้าต่าง ๆ กระจายอยู่สองข้างทางถนนกาฬสินธุ์ สินค้าที่นำมาจำหน่าย ส่วนมากจะเป็นสินค้าเบ็ดเตล็ดที่จำเป็นสำหรับชีวิตประจำวันทั้งสิ้น

จากการสัมภาษณ์ ดร.ประสาน กำจรเมฆกุล ผู้เชี่ยวชาญด้านคนจีนในจังหวัดกาฬสินธุ์ และเป็นเจ้าของโรงพิมพ์ประสานการพิมพ์ พบว่า ในปลายรัฐสมัยราชวงศ์ชิง คนจีนอพยพเข้าสู่ประเทศไทยอยู่แถวยานนาวา เพราะว่าการเข้ามาครั้งแรกนั้น จะโดยสารมาทางเรือ ขึ้นที่อ่าวไทยพอมมาถึงยานนาวา ก็ได้กระจายตัวออกไปทุกจังหวัดในประเทศไทย โดยมีทางรถไฟ กับทางเรือ ทางเรือส่วนมากจะไปตามลำน้ำเจ้าพระยา ถ้าไปทางเรือส่วนมากจะทำโรงสี ถ้าคนที่ตั้งตัวได้ และพวกพ่อค้าผู้ดี ถ้ามาตามรถไฟส่วนมากก็มาในรูปแบบของพวกกุลีสรางทางรถไฟ และก็มาแต่งงานกับหญิงคนไทย แล้วจึงเริ่มค้าขายเล็ก ๆ น้อย ค่อย ๆ กระจายจากการกระจุกตัว อย่างเช่นมาถึงอำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่นก็จะหยุดพัก ถ้าอำเภอเชียงยืนดีพวกนี้ก็จะมาอยู่อำเภอเชียงยืน พวกที่อำเภอขอนแก่นดี ก็จะมาอยู่ที่ขอนแก่น ส่วนชาวจีนที่อพยพมาจังหวัดกาฬสินธุ์ อย่างเช่นเจ้าแก้วเสียงชาย เหล็กเส้น พอมมาถึงกาฬสินธุ์ก็มาแต่งงานกับเจ้าลูกเจ้าของโรงสี ซึ่งเป็นคนจีนอยู่แล้ว ที่แรกมาอยู่ยังเป็นสังคมวัฒนธรรมคนจีน ต่อมาได้มีคนจีนบางส่วนแต่งงานกับคนไทย จึงได้มีการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมกัน สาเหตุที่ชาวจีนไม่อยู่ที่กรุงเทพฯ เพราะว่าตามพรรคพวกไป แต่ถ้าอยู่ในกรุงเทพฯ ก็ไม่มีงานทำนอกจากเป็นกุลี ก็เลยย้ายมาอยู่ภาคอีสาน เป็นอันว่าใกล้ชิดที่ไหน มีงานที่ไหนก็ไปที่นั่น เพราะเรารู้ว่า ส่วนมากคนจีนเป็นคนที่ไม่เลือกงาน มีความอดทนสูง เข้ามาในเมืองนี้ บางคนเห็นว่กมลลาไสยดี ก็อยู่ที่กมลลาไสย สมเด็จจดีก็อยู่ที่สมเด็จ เห็นว่ากุนินารายณ์ดี ก็อยู่ที่กุนินารายณ์ ตอนแรกก็มากระจุกตัวอยู่ในเมือง และค่อยกระจายออกไป เท่าที่ได้ฟังดูว่า พอลงจากรถไฟสายบ้านไผ่ ก็จะมากระจุกอยู่บ้านไผ่ พอเกรียนมาถึงก็จะรับไปทางอำเภอชนบท มาทางเชียงยืน ยางตลาด เข้าทำนองว่าทางเกรียนไปถึงไหน คนจีนก็ไปถึงนั่น แล้วการเดินทางครั้งหนึ่งจากขอนแก่นถึงเชียงยืน ใช้เวลาวันหนึ่ง ส่วนใหญ่ชาวจีนจะอพยพมาจากมณฑลซัวเถา ประเทศจีนลักษณะการตั้งถิ่นฐานของชาวจีนรุ่นแรกในจังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นแบบห้องแถวยาวตั้งอยู่ในทำเลที่สามารถทำการค้าขายได้ และสามารถอาศัยอยู่ได้ เป็นตึกไม้ ภายในบ้านของครอบครัวชาวจีนทุกบ้าน จะมีศาลเจ้าเงินประจำบ้าน โดยตั้งหันหน้าออกทางหน้าบ้าน และตั้งตรงกับประตูบ้าน นอกจากนี้ ยังมีหิ้งบูชาบรรพบุรุษตั้งอยู่ข้าง

ฝ้ายบ้าน ซึ่งห้องแถวเหล่านั้น จะตั้งอยู่ตรงใจกลางเมือง ปัจจุบันปรับปรุงเป็นร้านอาหารคนจีน ธนาคาร ร้านค้า วัด ร้านทอง ร้านขายเสื้อผ้าศาลเจ้าพ่อหลักเมือง และธุรกิจโรงแรมเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งถือว่าเป็นย่านธุรกิจอย่างแท้จริง (ประสาน กำจรเมฆกุล. 2555 : สัมภาษณ์)

สมัยที่ชาวจีนอพยพเข้ามาตั้งหลักแหล่งในระยะแรก ๆ นั้น ชาวจีนยังไม่ได้เข้ามา มีบทบาทสำคัญทางเศรษฐกิจ ทั้งในภูมิภาค และส่วนกลางแต่อย่างใด ส่วนใหญ่ชาวจีนจะทำมาหาเลี้ยงชีพด้วยการใช้แรงงาน ต่อมาเมื่อเห็นว่าช่องทางในด้านการค้าเปิดโอกาสให้ จึงต่างพากันหันมายึดการค้าขายเป็นอาชีพ เวลาต่อมาอาชีพการค้าขาย ก็ตกไปอยู่ในมือของคนจีนเกือบสิ้นเชิง ทั้งนี้เพราะคนไทยส่วนใหญ่ไม่นิยมอาชีพนี้ นอกจากลักษณะของสังคม และโครงสร้างทางเศรษฐกิจของไทย จะมีส่วนช่วยให้ชาวจีนสามารถเข้ามาครอบงำเศรษฐกิจได้ง่ายแล้ว สิ่งสำคัญที่สุดที่ช่วยให้ชาวจีนดำเนินธุรกิจการค้าอย่างได้ผล ก็คือ ลักษณะนิสัยของชาวจีนที่มีความขยันขันแข็ง มัธยัสถ์ อดทน รวมทั้งมีความเฉลียวฉลาดในการดำเนินธุรกิจต่าง ๆ ตลอดจนกระทั่งมีความสามัคคีในหมู่ของคนจีน ซึ่งคุณลักษณะดังกล่าวนี้ มักหาไม่ค่อยจะได้ในหมู่ของคนไทย ที่โดยส่วนใหญ่มักชอบรับราชการ และมีชีวิตที่สบาย ๆ ผิดกับคนจีนโดยทั่วไป ที่อพยพเข้ามา ต่างต้องดิ้นรนต่อสู้เพื่อความอยู่รอด หาที่ทางตั้งหลักแหล่ง และมุ่งประกอบอาชีพเพื่อสร้างฐานะของตนเอง ให้เป็นปึกแผ่นมั่นคง ในอดีตเศรษฐกิจของจังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นแบบพอเพียงหรือพอยังชีพเพื่อเลี้ยงชีพตนเองเท่านั้น กิจกรรมที่สำคัญทางเศรษฐกิจอยู่ที่การเกษตรและการค้าของป่า ส่วนลักษณะเดิมของการค้า จะเป็นกิจการขนาดเล็กกระหว่างหมู่บ้านต่อหมู่บ้าน ซึ่งมีทั้งในรูปของการแลกเปลี่ยนสิ่งของต่อสิ่งของ และการใช้เงินตรา อันเป็นการค้าที่ตอบสนองความต้องการบางประการของชาวบ้าน มิใช่ลักษณะการค้าเพื่อสร้างผลกำไรและสะสมทุน ชาวบ้านเองก็จะผลิตเพียงพอยังชีพ ส่วนที่เหลือเพียงเล็กน้อย จะต้องส่งให้รัฐตามพันธะในรูปของส่วย บางครั้งจึงแทบไม่เหลือผลผลิตได้เลย ชาวบ้านบางรายถึงกับต้องออกไปหาของป่า ในสมัยนั้นจะได้แก่ หนังสัตว์ เขาสัตว์ และครั้ง น้ำผึ้ง เป็นต้น นอกจากชาวบ้านจะทำได้เพียงการค้าเล็กน้อย และผลิตผลยังชีพเพื่อหาส่งส่วยแล้ว ชาวบ้านยังต้องถูกเกณฑ์แรงงานตามพันธะที่มีต่อรัฐอีกด้วย ทำให้ขาดอิสระต่อการที่จะทำการค้าขาย ด้วยเหตุนี้ ชาวจีนที่อพยพมาอยู่จังหวัดกาฬสินธุ์ จึงสามารถเข้าสู่ช่องว่างของระบบเศรษฐกิจ โดยเริ่มเข้าสู่การค้าด้วยการรับซื้อของป่า และค้าขายของชำเบ็ดเตล็ดให้กับชาวบ้าน ซึ่งถือเป็นการสะสมทุนเบื้องต้นของพ่อค้าชาวจีน บางรายอดออมสะสมทุนได้ จนสามารถเปิดร้านขายของเบ็ดเตล็ดเล็ก ๆ เมื่อมีเงินทุนมากขึ้น ก็จะหาทางทำการค้าตั้งหลักปักฐานด้วยการประกอบกิจการโรงสี ในระยะแรก เศรษฐกิจทางการค้าของชาวจีนในจังหวัดกาฬสินธุ์ จะขึ้นอยู่กับการค้าขายแบบเบ็ดเตล็ด เนื่องจากพ่อค้าชาวจีนเริ่มทำการสะสมทุน และหาหนทางตั้งหลักปักฐาน จึงทำการค้าขายเล็ก ๆ ไปพลางก่อน เช่น ขายก้วยเดี่ยว ข้าวต้ม เต้าหู้ ขนมะเปี้ยะ ขายกาแฟ และปาห้องโก๋ เป็นต้น บรรดาพ่อค้าชาวจีน จะมีทั้งพ่อค้าหาบเร่ และเปิดร้านหรือเช่าร้านเล็ก ๆ ขายของชำ ซึ่งเป็นร้านขายปลีกมากกว่าขายส่ง ด้วยเหตุนี้ การค้าขายเบ็ดเตล็ดของชาวจีน

ในระยะเริ่มต้น จึงถือได้ว่าพ่อค้าจีน เป็นผู้กรุยทาง และบุกเบิกรากฐานการประกอบ การค้า รวมทั้งเพิ่มปัจจัยการผลิตด้านการเกษตรของชาวพื้นเมือง ให้รู้จักใช้แรงงาน เพื่อสนองตอบ ความต้องการทางสินค้ามากยิ่งขึ้นโดยเฉพาะการหาของป่า และผลิตข้าวมาจำหน่ายให้กับชาวจีน พร้อมทั้งซื้อหาของเบ็ดเตล็ดที่จำเป็นต้องใช้ในครอบครัวกลับไป ทำให้การค้าขายในระยะนั้น เป็นการ แลกเปลี่ยนซื้อสินค้ากัน ระหว่างคนไทยในจังหวัดกาฬสินธุ์กับพ่อค้าคนจีน สินค้าของชาวบ้านที่นำมา ขายให้กับพ่อค้าคนจีนในสมัยนั้น คือ งาช้าง หนังสือ หนังสือสัตว์ป่าอื่น ๆ ผงทองคำ แร่เงิน ทองแดง ผลกระวาน ครั่ง ขี้ผึ้ง ฝ้ายไหม เขาสัตว์ เป็นต้น ส่วนสินค้าที่พ่อค้าคนจีนนำมาจำหน่ายให้กับ ชาวบ้าน ได้แก่ เสื้อผ้า เครื่องใช้ต่าง ๆ ด้าย เข็ม ไม้ขีดไฟ เกลือทะเล ผานไถนา จอบ น้ำมัน เป็นต้น ในปัจจุบัน การประกอบอาชีพของชาวจีน ได้รับการปฏิบัติจากคนไทยในท้องถิ่นใน ฐานะเสมือนเป็นคนไทยท้องถิ่น และได้ประกอบการค้าขายอยู่ในระดับต่าง ๆ ของจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยส่วนมากจะประกอบการค้าทั้งด้านพาณิชย์กรรมและอุตสาหกรรม ลักษณะการค้าขายของชาวจีน ในจังหวัดกาฬสินธุ์ จะมีลักษณะดังนี้ คือ รูปแบบการค้าขายในระบบครอบครัวหรือระบบเครือญาติ คือ ญาติพี่น้องจะลงมือกันลงทุน และร่วมมือกันทำงาน ปัจจัยที่ทำให้ชาวจีนมีบทบาทในทาง เศรษฐกิจมีหลายประการ คือ ประการแรก เนื่องจากคนไทยเชื้อสายจีน เป็นผู้ที่มีความสามารถทาง การค้าที่ เกิดมาในตระกูลที่ประกอบอาชีพค้าขาย และเป็นการประกอบธุรกิจภายในครอบครัว ประกอบกับได้รับการศึกษาในระบบการศึกษาของประเทศไทย และที่สำคัญที่สุด คือ ทุนในการ ประกอบการค้า จึงทำให้ความสามารถทางการค้าของคนไทยเชื้อสายจีน มีการพัฒนาว่าชาวจีนรุ่น บิดา มารดา คุณสมบัติพิเศษนี้ ทำให้ชาวจีนมีบทบาททางด้านเศรษฐกิจในจังหวัดกาฬสินธุ์ ประการ ที่สอง คือ การรวมกำลังทางเศรษฐกิจ โดยการได้รับความช่วยเหลือจากพี่น้องในตระกูล ซึ่งแต่ละคน จะประกอบอาชีพที่แตกต่างกัน จากการทำธุรกิจในลักษณะดังกล่าว สามารถทำให้เกิดการขยายตัว ทางการค้า และแม้ว่าชาวจีนในแต่ละตระกูล จะประกอบอาชีพค้าขายหลายชนิด แต่เป็นไปใน ลักษณะของกงสี คือ การลงทุนและกำไรที่ได้รับมาจากแหล่งเดียวกัน จึงทำให้การค้าพัฒนาไปอย่าง รวดเร็ว ถ้าเกิดมีร้านค้าร้านหนึ่งร้านใดประสบปัญหาด้านเงินทุน ก็สามารถแก้ปัญหาได้ เนื่องจากยังมี ธุรกิจอื่นที่เกื้อหนุนได้ ทำให้คนไทยเชื้อสายจีน สามารถพึ่งตนเองได้ ประการที่สาม ความสามารถ ทางการค้า และความทะเยอทะยาน บรรณาคความมั่นคงก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ รวมทั้งลักษณะที่ ชอบการเปลี่ยนแปลงใหม่ ๆ กล้าได้ กล้าเสีย มีการปล่อยเงินกู้ในอัตราที่สูงกว่ากฎหมายกำหนด

จากการศึกษา พบว่า ชาวจีนที่อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานอยู่ในเขตเทศบาลเมือง จังหวัด กาฬสินธุ์ อพยพมาจากประเทศจีนแถบมณฑลซัวเถา และมีบางส่วนที่อพยพมาจากจังหวัดใกล้เคียง เช่น โคราช ขอนแก่น ร้อยเอ็ด เป็นต้น ลักษณะการตั้งถิ่นฐานของคนไทยเชื้อสายจีน ในอำเภอ เมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ส่วนมากจะตั้งบ้านเรือนเรียงรายอยู่ตามบริเวณถนนสายสำคัญ ๆ ในตัวเมือง ได้แก่ ถนนโสมพะมิตร ถนนผ้าขาว และถนนกาฬสินธุ์ แต่ก็มีบางส่วนที่ไม่ได้อาศัยอยู่ติดถนน คือ ชาวจีนที่อาศัยอยู่บริเวณแก่งส้มโฮง แต่ปัจจุบันก็มีถนนตัดผ่านแล้ว คือ ถนนแก่งส้มโฮง เป็นบริเวณ

ที่ได้ขึ้นชื่อว่า มีความเหมาะสมสำหรับการประกอบกิจการค้าขายทุกประเภท เนื่องจากมีคนไทยเชื้อสายจีนอาศัยอยู่มาก การดำเนินกิจกรรมใด ๆ ก็จะได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี และการคมนาคมก็สะดวก

ตอนที่ 2 สภาพปัจจุบันและปัญหาความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีน ในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้

1. ด้านเศรษฐกิจ
2. ด้านการศึกษา
3. ด้านประเพณี พิธีกรรม
4. ด้านความเชื่อและศาสนา

ภาพประกอบ 4 สภาพปัจจุบันและปัญหาความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมด้านเศรษฐกิจ

สภาพปัจจุบันและปัญหาความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมด้านเศรษฐกิจ

สมัยที่ชาวจีนอพยพเข้ามาตั้งหลักแหล่งในระยะแรก ๆ นั้น ชาวจีนยังไม่ได้เข้ามา มีบทบาทสำคัญทางเศรษฐกิจทั้งในภูมิภาคและในส่วนกลางแต่อย่างใด ส่วนใหญ่ ชาวจีนจะทำมาหาเลี้ยงชีพด้วยการใช้แรงงาน ต่อมาเมื่อเห็นว่า ช่องทางในด้านการค้าขายเปิดโอกาสให้ คนจีนจึงต่างพากันหันมาค้าขาย เวลาค่อยมาอาชีพค้าขายก็ตกไปอยู่ในมือของคนจีนเกือบสิ้นเชิง ทั้งนี้เพราะคนไทยไม่นิยมประกอบอาชีพนี้ ในอดีตเศรษฐกิจของจังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นเศรษฐกิจแบบพอเพียงหรือพออยู่พอกินเพื่อเลี้ยงตนเองเท่านั้น กิจกรรมที่สำคัญทางเศรษฐกิจอยู่ที่การเกษตรและการค้าของป่า ส่วนลักษณะเดิมของการค้า จะเป็นกิจการขนาดเล็กระหว่างหมู่บ้านต่อหมู่บ้าน ซึ่งมีทั้งในรูปแบบของการแลกเปลี่ยนสิ่งของต่อสิ่งของ และการใช้เงินตรา อันเป็นการค้าที่ตอบสนองความต้องการบางประการของชาวบ้าน มีใช้ลักษณะการค้าเพื่อสร้างผลกำไรและสะสมทุน ชาวบ้านเองก็จะผลิตเพียงพออยู่พอกิน ส่วนที่เหลือเพียงเล็กน้อยจะต้องส่งให้รัฐตามพันธะในรูปแบบของส่วย บางครั้งจึงแทบไม่เหลือผลผลิตใด ๆ เลย ชาวบ้านบางรายถึงกับต้องออกไปหาของป่า เพื่อส่งส่วยให้กับรัฐ ซึ่งของป่าในสมัยนั้น ได้แก่ หนังสัตว์ เร่ว เขาสัตว์ และครั่ง เป็นต้น นอกจากนี้ลักษณะของสังคม และโครงสร้างทางเศรษฐกิจของไทย จะมีส่วนช่วยชาวจีนสามารถเข้ามาครอบงำเศรษฐกิจได้ง่ายแล้ว สิ่งสำคัญที่สุดที่ช่วยให้ชาวจีนดำเนินธุรกิจการค้าอย่างได้ผล ก็คือ ลักษณะนิสัยของคนจีนที่มีความขยันขันแข็ง มัธยัสถ์ อดทน รวมทั้งมีความเฉลียวฉลาดในการดำเนินธุรกิจต่าง ๆ ตลอดจนมีความสามัคคีในหมู่ของคนจีน ซึ่งมีคุณลักษณะดังกล่าวนี้ มักหาไม่ค่อยจะได้ในหมู่ของคนไทย โดยส่วนใหญ่มักชอบรับราชการและมีชีวิตสบาย ๆ ผิดกลับชาวจีนโดยทั่วไป ที่อพยพเข้ามา ต่างต้องดิ้นรนต่อสู้เพื่อความอยู่รอดหาที่ตั้งหลักแหล่ง และมุ่งประกอบอาชีพเพื่อสร้างฐานะของตนเองให้เป็นปึกแผ่นมั่นคง ชาวจีนนิยมประกอบอาชีพการค้า โดยอาศัยคุณสมบัติทางการค้า ประกอบด้วยความสามารถทางการค้า การรวมกำลังในทางเศรษฐกิจในระบบครอบครัว การมีไหวพริบทางการค้า ซึ่งชาวจีนจะเลือกประกอบอาชีพค้าขายที่ลงทุนน้อย และสินค้าที่แตกต่างจากที่มีอยู่ในท้องถิ่น ชาวจีนได้เคลื่อนย้ายหลักแหล่งจากเมืองต่าง ๆ มาอยู่ในพื้นที่จังหวัดกาฬสินธุ์ ได้เข้ามาประกอบอาชีพตามที่บรรพบุรุษของตนถนัด คือ อาชีพซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้า จากอดีตจนถึงปัจจุบัน (วันชัย แสงโสภณพรณ. 2555 : สัมภาษณ์)

ภาพประกอบ 5 สภาพปัจจุบันและปัญหาความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมด้านการศึกษา

สภาพปัจจุบันและปัญหาความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมด้านการศึกษา

คนไทยในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์ในอดีต ส่งบุตรหลานเข้าเรียนตามโรงเรียนในหมู่บ้านจนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เท่านั้น ก็จะทำให้บุตรหลานออกจากโรงเรียน เพื่อไปช่วยครอบครัวทำนาทำไร่ ถ้าเป็นผู้ชายจะให้บวชเรียนในพุทธศาสนา ส่วนผู้หญิงให้ช่วยทำงานในบ้าน ดังนั้น คนไทยในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์ จึงจบการศึกษาในระดับประถมศึกษาปีที่ 6 และเข้าสู่ภาคของแรงงาน แต่ในปัจจุบัน การศึกษาเริ่มที่จะเข้าไปถึงคนไทยในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์มากขึ้น เป็นผลเนื่องมาจากการศึกษาภาคบังคับของรัฐบาล จึงทำให้มีโรงเรียนในระดับมัธยมศึกษาและโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาเพิ่มมากขึ้น คนไทยในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์ จึงได้รับการศึกษาระดับต่ำ คือชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 คนไทยในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์ ถ้าเรียนเก่ง จะเรียนเพื่อรับราชการ ในอดีตคนจีนโพ้นทะเลในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์ จะให้บุตรหลานเรียนหนังสือพออ่านออกเขียนได้ เมื่อสำเร็จการศึกษา จะไม่นิยมส่งให้เรียนต่อ แต่จะให้มาช่วยในเรื่องของการค้าขายแทน

ภาพประกอบ 6 สภาพปัจจุบันและปัญหาความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมด้านการศึกษา

ปัจจุบันคนไทยเชื้อสายจีนนิยมส่งบุตรหลานให้ศึกษาในระดับสูงจนถึงระดับอุดมศึกษา และให้โอกาสในการประกอบอาชีพการเรียนร่วมกับคนไทย ทำให้คนไทยในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์ ได้ศึกษาวิถีชีวิตของคนไทยเชื้อสายจีนในหลาย ๆ แ่ง ได้รับรู้ว่าทำไมคนไทยเชื้อสายจีน จึงเรียนหนังสือเก่ง และมีฐานะดีกว่าคนไทยในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์คนไทยเชื้อสายจีนจะรู้จักประหยัดในการใช้เงิน ไม่สุรุ่ยสุร่าย ค่าจกค่าของเงิน และเรียนหนังสือเก่งมาก รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ มีความตั้งใจจริงในการทำงาน รู้จักแบ่งเวลาในการศึกษาเล่าเรียน คนไทยในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์ สามารถนำไปเป็นแบบอย่าง ในการประพฤติปฏิบัติได้ (ตุ๊กตา ศรีบานชื่น. 2555 : สัมภาษณ์) ในด้านการศึกษา พบว่า คนไทยในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์มีทัศนคติที่ดีต่อคนไทยเชื้อสายจีน เพราะคนไทยเชื้อสายจีนส่วนใหญ่ เรียนหนังสือเก่ง มีความจำเป็นเลิศ เวลาเรียนจะตั้งใจเรียนเป็นอย่างดี ถ้ามีเวลาว่าง จะศึกษาค้นคว้าในห้องสมุดต่อ ไม่ใช่รอรับการชี้แนะจากอาจารย์เพียงอย่างเดียว พอกลับจากโรงเรียนก็จะช่วยครอบครัวทำงาน (วิเชียร พงษ์ธนารักษ์. 2555 : สัมภาษณ์)

ภาพประกอบ 7 สภาพปัจจุบันและปัญหาความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมด้านประเพณีและวัฒนธรรม

สภาพปัจจุบันและปัญหาความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมด้านประเพณีและวัฒนธรรม

ชาวจีนได้ชื่อว่าเป็นชนชาติที่มีความเคารพและนับถือประเพณีของตนเองอย่างเคร่งครัด ถึงแม้ว่าตนเองจะไม่ได้อาศัยอยู่ในดินแดนถิ่นเกิด แต่ก็ยังคงยึดถือและปฏิบัติตามประเพณีที่ได้รับการปลูกฝังจากบรรพบุรุษเทศกาล และพิธีกรรมของชาวจีน เป็นพิธีกรรมที่มีบทบาทสำคัญในฐานะเป็นสื่อความเข้าใจของชุมชน ที่มีคติความเชื่อคล้ายคลึงกันหรืออย่างเดียวกัน และแสดงออกโดยสัญลักษณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง พิธีกรรมจะเป็นสื่อที่ช่วยโยงความสัมพันธ์ให้คนในกลุ่มหรือสังคมมีต่อกันในลักษณะต่าง ๆ และเป็นสายใยสัมพันธ์ที่แสดงออกถึงลักษณะร่วมกันของกลุ่มคน หรือสมาชิกสังคม ทั้งในด้านความเชื่อ และความรู้สึกนึกคิดของคนในสังคม ประเพณีที่ชาวจีนในประเทศไทยรวม ทั้งคนไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดกาฬสินธุ์ ยึดถือและปฏิบัติสืบทอดกันมาตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษจนกระทั่งปัจจุบัน

ภาพประกอบ 8 สภาพปัจจุบันและปัญหาความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมด้านประเพณีและวัฒนธรรม

ปัจจุบันประเพณี มีรายละเอียดต่อไปนี้ พิธีในรอบปี คือ พิธีกรรมที่คนไทยเชื้อสายจีน ในจังหวัดกาฬสินธุ์ถือปฏิบัติในรอบ 1 ปี จะมีเทศกาลที่สำคัญๆ 8 เทศกาล ได้แก่ เทศกาลตรุษจีน เทศกาลเซ็งเม้ง เทศกาลไหว้ขนมจ่างเทศกาลสารทจีน เทศกาลไหว้พระจันทร์ เทศกาลกินเจ เทศกาลขนมอี๋ เทศกาลไหว้เจ้าประจำปี พิธีกรรมในรอบชีวิต คือ พิธีกรรมที่คนไทยเชื้อสายจีนใน จังหวัดกาฬสินธุ์ ถือปฏิบัติตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตาย มี 5 พิธีกรรม ได้แก่ พิธีรับขวัญเด็ก พิธีผ่าน ช่วงอายุ พิธีแซยิด พิธีแต่งงาน พิธีเกี่ยวกับความตายหรือพิธีงเด็ก พิธีกรรมในรอบปีที่คนไทยเชื้อสายจีนในปัจจุบันยังยึดถือปฏิบัติ มีดังนี้ คือ

1. เทศกาลตรุษจีน วันตรุษจีนเป็นวันสำคัญของชาวจีน เพราะถือเป็นวันขึ้นปีใหม่ เป็น วันเริ่มต้นปีใหม่ของชาวจีน และเป็นวันฉลองการเริ่มศักราชใหม่ การเตรียมการฉลองต้อนรับปี

ใหม่ในเทศกาลตรุษจีน คนไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดกาฬสินธุ์ จะทำความสะอาดบ้านเรือนครั้งใหญ่ โดยการเก็บกวาด เช็ดถู ขำระล้างสิ่งสกปรกต่าง ๆ จนหมดสิ้น มีการจัดเตรียมอาหารจบบ่ายชื่อของ สำหรับใช้ในพิธี ในเทศกาลตรุษจีนมีการกำหนดวันที่สำคัญไว้ 3 วัน คือ วันจ่าย วันไหว้ และวันถือ วันจ่าย คือวันก่อนสิ้นปีหนึ่งวัน เป็นวันเริ่มงาน โดยคนไทยเชื้อสายจีนพากันจับจ่ายทั้งอาหารสด อาหารแห้ง ขนม ผลไม้ เครื่องกระป๋อง เป็นต้น ในช่วงเวลานี้ส่งผลกระทบต่อสินค้า ที่จำหน่ายในท้องตลาดมีราคาสูงกว่าปกติวันไหว้ เป็นวันที่สองของเทศกาลตรุษจีน คนไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดกาฬสินธุ์จะพากันไหว้เจ้า ตอนเช้า จะมีการไหว้เจ้าที่และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ต่าง ๆ ตอนสายไหว้บรรพบุรุษ และตอนบ่ายจะเป็นการไหว้ผีไม่มีญาติ ซึ่งบางบ้านอาจจะไหว้หรือไม่ไหว้ก็ได้ วันถือ เป็นวันที่สามของเทศกาลตรุษจีน เป็นวันสำคัญของคนไทยเชื้อสายจีน ในจังหวัดกาฬสินธุ์ถือกันว่า วันนี้ทุกคนในครอบครัวจะพูดและทำเฉพาะในสิ่งที่เป็นมงคล และกล่าวคำอวยพร เช่น “ซินเจียยู่อี้ ซินนี้ฮวดไช้” แปลว่า ขอให้โชคดีในวันปีใหม่ วันถือ จะห้ามปัดกวาด เช็ดถูบ้านเรือนเพราะเชื่อว่าจะปัดสิ่งที่ดี ๆ และโชคลาภออกไปด้วย บางคนเรียกวันนี้ว่า วันเทียว คนจีนจะหยุดทำงานต่าง ๆ โดยมีความเชื่อว่า หากทำงานหนักในวันนี้ ก็จะต้องทำงานหนักตลอดทั้งปี ชาวจีนจะปิดร้านค้าในวันชิวอิด ชิวหยี่ ชิวซา รวม 3 วัน และไปเที่ยวอย่างสนุกสนานในเทศกาลตรุษจีน คนไทยเชื้อสายจีนนิยมสวมเสื้อผ้าที่มีสีแดง ซึ่งเป็นสิริมงคล เป็นสัญลักษณ์ของชีวิตชีวา นอกจากนี้ ญาติผู้ใหญ่จะให้ซองอั่งเปาหรือแต๊ะเอียแก่เด็กและลูกหลานที่ยังไม่มีครอบครัว สรุปได้ว่า เทศกาลตรุษจีน เป็นเทศกาลที่สำคัญที่สุดของชาวจีนด้วย ถือว่าเป็นวันขึ้นปีใหม่ของคนไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดกาฬสินธุ์ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าคนไทยเชื้อสายจีนให้ความสำคัญ และมีการปฏิบัติในระดับครอบครัวมากที่สุด เพราะเป็นการทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้แก่ญาติพี่น้องผู้ล่วงลับ โดยการเซ่นไหว้ด้วยอาหารคาว หวาน ผลไม้และเครื่องดื่ม พร้อมทั้งเผาธูปธูปพลอม ทองคำแท่งพลอมข้าวของเครื่องใช้ต่าง ๆ ไปให้ เพื่อให้วิญญาณเหล่านั้นพ้นเวรและหมดกรรม หากมีโทษน้อยก็จะได้ไปเกิดใหม่ หากโทษหนัก เมื่อญาติพี่น้องทำบุญไปให้ โทษหนักก็จะผ่อนเป็นเบาได้ (นุกุล กำจรเมฆนุกุล. 2555 : สัมภาษณ์)

ภาพประกอบ 9 สภาพปัจจุบันและปัญหาความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมด้านศาสนาและความเชื่อ

สภาพปัจจุบันและปัญหาความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมด้านศาสนาและความเชื่อ

ในอดีต ชาวจีนอพยพที่เข้ามาตั้งหลักแหล่งในประเทศไทย เป็นชาวจีนที่อพยพมาจากทางใต้และตะวันออกเฉียงใต้ของประเทศจีน อาจกล่าวได้ว่า ชาวจีนเหล่านี้ส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรและมีการศึกษาน้อย ฉะนั้น วัฒนธรรมที่ติดตัวชาวจีนเหล่านี้เข้ามา จึงเป็นวัฒนธรรมของสังคมเกษตรกรรม ที่ให้ความสำคัญกับครอบครัว ความสัมพันธ์ในเครือญาติ ลัทธิความเชื่อต่าง ๆ และการรวมกลุ่มเพื่อปกป้องผลประโยชน์ ชาวจีนที่อพยพเข้ามา มีความคุ้นเคยกับการรวมกิจกรรมในลักษณะของการให้ความช่วยเหลือ และพึ่งพาอาศัยกันและกัน ภายในชุมชนของตนเองมาตั้งแต่ประเทศจีน เมื่อมาอยู่ในประเทศไทย ก็คงวัฒนธรรมนี้อยู่ พื้นฐานความเชื่อของชาวจีนเหล่านี้ มีความคล้ายคลึงกับคนไทย เนื่องจากเป็นสังคมเกษตรกรรมเหมือนกัน ลัทธิความเชื่อของชาวจีนมีส่วนเกี่ยวข้องกับพิธีกรรมอย่างแยกไม่ออก ชาวจีนบูชาบรรพบุรุษด้วยเครื่องเซ่นสังเวยเช่นเดียวกับ การบูชาเทพเจ้าต่าง ๆ ชาวจีนที่อพยพเข้ามาในประเทศไทย ได้นำความเชื่อทางศาสนาของจีนเข้ามา ด้วย ระเบียบการประกอบพิธีกรรมตามความเชื่อของไทยและจีน มีความแตกต่างกัน ซึ่งพื้นฐานความเชื่อของจีนมีการผสมผสานระหว่างลัทธิขงจื้อ ลัทธิเต๋า พุทธศาสนาเถรวาท และการนับถือเทพเจ้า แต่ด้วยเหตุที่มีพื้นฐานความเชื่อเหมือนกัน แม้ว่าจะต่างนิกายก็ไม่ก่อให้เกิดความขัดแย้ง ชาวจีนในไทยสามารถปฏิบัติตามระบบความเชื่อดั้งเดิมที่ติดตัวมาจากประเทศจีน และระบบความเชื่อที่รับมาจากสังคมไทย นำมาปฏิบัติผสมผสานกันได้อย่างดี ระบบความเชื่อของชาวจีน เป็นแบบสังเคราะห์ หมายถึง การยอมรับระบบความเชื่อหลาย ๆ อย่างไว้ด้วยกัน โดยนำมาผสมผสานกันเกิดเป็นรูปแบบเฉพาะของ ตนโดยการนำเอาค่านิยมของตนเองไปตีความหมาย ในการใช้ระบบความเชื่อเหล่านั้น ความเชื่อและมีจุดมุ่งหมายสำคัญ ในการนับถือศาสนา การยอมรับระบบความเชื่อต่าง ๆ ก็เพื่อให้เกิดความสำเร็จทางวัตถุ เช่น ความสำเร็จในทางการค้า ความร่ำรวย และเป็นการประกันความมั่นคงทางจิตใจพิธีกรรมต่าง ๆ ที่คนไทยเชื้อสายจีนยึดถือและปฏิบัติสืบต่อกันมานั้น ส่วนใหญ่จะเป็นพิธีกรรมที่เป็นสิ่งที่ช่วยยึดเหนี่ยวจิตใจ เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างปลอดภัย ประสบความสำเร็จในอาชีพการงาน สร้างความสามัคคีและความสัมพันธ์ที่ดี ระหว่างวงศ์ตระกูล และในหมู่คนไทยเชื้อสายจีนด้วยกัน ความเชื่อและพิธีกรรมของคนไทยเชื้อสายจีน จะมุ่งเน้นไปที่การเซ่นไหว้

บูชาเทพเจ้าและบรรพบุรุษ เพื่อเป็นการเตือนใจของคนไทยเชื้อสายจีน ได้ระลึกถึงบรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้วและให้ความกตัญญูอยู่เสมอ ในความเชื่อที่ว่า ถ้าปฏิบัติเช่นนี้แล้ว จะทำให้ประสบความสำเร็จในชีวิต เป็นสิริมงคล และมีความก้าวหน้าในอาชีพการงาน (ปิยะกาญจน์ เดชพงศ์พรหม. 2555 : สัมภาษณ์) ชาวจีนเป็นคนที่มีความขยันขันแข็ง อดทนทำงานหนัก โดยไม่มีวันหยุดตลอดทั้งปี เทศกาลนี้ จึงทำให้ชาวจีนมีโอกาสดำเนินชีวิตที่ดีขึ้น เพื่อเป็นการผ่อนคลายความตึงเครียด

ปัจจุบันการไหว้เจ้าในเทศกาลตรุษจีนของคนไทยเชื้อสายจีน ในจังหวัดกาฬสินธุ์ ลดการไหว้เจ้าจากชุดใหญ่แบบโหวงแซ มาเป็นชุดเล็กอย่างซาแซ เพราะปัจจัยทางเศรษฐกิจที่ปัจจุบันสินค้าต่าง ๆ มีราคาสูง การไหว้เจ้าที่หลาย ๆ ที่ ทำให้เสียเงินเป็นจำนวนมาก คนที่มีฐานะไม่ดีจากไม่ไหว้ก็ไม่สบายใจ ถ้าครบถ้วนตามขั้นตอน จะเสียค่าใช้จ่ายสูง แต่ถ้าปฏิบัติแบบครึ่ง ๆ กลาง ๆ ก็จะถูกนินทา การประกอบพิธีกรรม ต้องใช้เวลาในการเตรียมการ และสภาพเศรษฐกิจในยุคปัจจุบันที่มีการแข่งขันทางการค้าสูง เวลาจึงมีค่า และเห็นว่า ไม่ควรเสียเวลาไปกับพิธีกรรมที่ยืดเยื้อ และใช้เงินทองมาก จากการศึกษาพบว่า เทศกาลตรุษจีน คนไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดกาฬสินธุ์ ยังคงปฏิบัติสืบต่อกันมาอย่างต่อเนื่อง แต่จะมีการปรับลดขั้นตอนในพิธีต่าง ๆ ที่ไม่จำเป็นให้น้อยลง โดยจะไม่เคร่งครัดเหมือนกับคนจีนในรุ่นเก่า ที่เป็นรุ่นแรกที่อพยพมาจากประเทศจีน นอกจากนั้น เทศกาลตรุษจีน ยังเป็นที่รวมญาติพี่น้องมาพบปะสังสรรค์กัน และถือว่าเป็นวันหยุด หลังจากทำงานหนักมาตลอดทั้งปีอีกด้วย (นุกูล กำจรเมฆกุล. 2555 : สัมภาษณ์)

2. เทศกาลไหว้บรรพบุรุษ (เซ็งเม้ง) เทศกาลเซ็งเม้ง คือ การไปไหว้บรรพบุรุษที่สุสานตรงกับช่วงเดือนที่ 3 ของจีน ซึ่งกำหนดวันเซ็งเม้งของแต่ละปีไม่แน่นอน เทศกาลเซ็งเม้งที่คนไทยเชื้อสายจีนปฏิบัติอยู่นี้ ถือว่าเป็นกิจกรรมของประเพณีที่ให้ลูกหลานอนุชนรุ่นหลัง ได้แสดงออกถึงความกตัญญูที่มีต่อบรรพบุรุษ เป็นวันรวมญาติครั้งใหญ่ เพื่อร่วมกันทำกิจกรรมเช่น ไหว้บรรพบุรุษ ก่อนที่จะถึงวันเซ็งเม้งสองสามวัน ลูกหลานก็จะชักชวนกันไปทางหลุมศพทำความสะอาดบริเวณหลุมฝังศพของบรรพบุรุษ รวมทั้งบริเวณเจ้าที่และพูนดินบนหลุมศพให้สูงขึ้น เมื่อถึงวันไหว้ ลูกหลานก็จะเอากระดาษสีต่าง ๆ มาตกแต่งหลุมศพ ซึ่งเปรียบกระดาษสีคือ เสื้อผ้าใหม่สำหรับผู้ตาย และการนำดินมากลบบนหลุมให้เป็นเนินสูงขึ้น เชื่อว่าเป็นการทำให้ลูกหลาน ทำมาหากินเพิ่มพูน หากหลุมศพได้ไม่กลบดินหรือพูนดิน ลูกหลานจะทำมาหากินไม่ขึ้น ไม่มีทรัพย์สินเงินทองเพิ่มพูนการจัดเตรียมเครื่องเซ่นไหว้ จะต้องจัดเตรียมไว้ 2 ชุด คือ ชุดหนึ่งสำหรับไหว้เจ้าที่ ซึ่งในชุดนี้จะไม่มียอดหมัด และอีกชุดหนึ่งสำหรับไหว้บรรพบุรุษ เมื่อพร้อมแล้วผู้นำครอบครัวก็จะจุดธูปเทียนบอกกล่าวแก่เจ้าที่ อัญเชิญให้มารับเอาเครื่องเซ่นไหว้ พร้อมทั้งขออนุญาตให้วิญญาณบรรพบุรุษมารับเครื่องเซ่นไหว้ หลังจากนั้นจึงจะจุดธูปเทียนเพื่อเซ่นไหว้ดวงวิญญาณบรรพบุรุษและอธิษฐานขอพรจากบรรพบุรุษ เพราะเชื่อว่าดวงวิญญาณยังคงวนเวียนอยู่ในโลกนี้ และเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัว คนไทยเชื้อสายจีนเชื่อว่า “เมื่อเราเซ่นไหว้จะส่งผลให้มีความเจริญก้าวหน้าในชีวิต” การประกอบพิธีกรรมนี้ ชาวจีนมีความเชื่อในเรื่อง พระภูมิเจ้าที่ นรกสวรรค์ วิญญาณบรรพบุรุษ ภูตผี วิญญาณเร่ร่อน การทำมาหา

กิน เคล็ด ซาติภพ เช่นชาวจีนเชื่อว่า การนำสิ่งของไปเซ่นไหว้ที่หลุมศพ การพูนดินที่หลุม การโปรย กระดาษสีต่าง ๆ เพราะเป็นการแสดงออกถึงความกตัญญูรู้คุณต่อบรรพบุรุษ ผู้มีพระคุณ เป็นการบอกกล่าวแก่สังคมาว่า ตนยังคงระลึกถึงผู้มีพระคุณอยู่เสมอ และการทำางเด็กเนื่องจากว่าชาวจีนเชื่อว่า คนที่ตายไปแล้วไม่ได้ไปไหน ยังคงดำเนินชีวิตอยู่ในอีกโลกหนึ่ง และอาจจะต้องการความช่วยเหลือจากมนุษย์เหมือน กับที่มนุษย์ต้องการความช่วยเหลือเช่นกัน (เตียวกู่ย แซ่ฉั่ว. 2555 : สัมภาษณ์)

การเซ่นไหว้ในวันสารทจีน เป็นการแสดงออกถึงความเชื่อเกี่ยวกับเทพเจ้า เทวดา วิญญาณบรรพบุรุษ วิญญาณญาติ ปิตาจารย์ เคล็ด เช่น การนำสิ่งของที่มียู้งทั้งหมดออกมาเซ่นไหว้ เพราะชาวจีนเชื่อว่า การแสดงออกอย่างเปิดเผย จริงใจ ย่อมได้รับสิ่งเหล่านั้นกลับคืนมาเช่นกัน และการเซ่นไหว้วิญญาณเร่ร่อนภายนอกบ้าน เพราะเชื่อว่า วิญญาณเร่ร่อนย่อมไม่มีที่อาศัย ก็ต้องอยู่ภายนอกและในที่อยู่อาศัยก็มีเจ้าที่รักษา ทำให้วิญญาณเร่ร่อนไม่สามารถเข้าไปภายในบ้านได้และเชื่อในเรื่องการแบ่งปัน การให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ที่ด้อยกว่า และช่วยเหลือกันและกัน จากการสังเกตพบว่า คนไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดกาฬสินธุ์ ยังคงถือปฏิบัติเทศกาลนี้อย่างต่อเนื่อง เป็นเทศกาลที่ทำให้ลูกหลาน ญาติพี่น้อง ที่ทำงานในที่ห่างไกลได้มีโอกาสมาพบปะทำความรู้จักกัน

3. เทศกาลไหว้ขนมจ่าง ไหว้วันที่ 5 เดือน 5 ของจีน ตามตำราเรียกว่าโหงวเหว่ยโจย เป็นเทศกาลไหว้ด้วยขนมจ่าง ปีนี้ตรงกับวันที่ 13 มิถุนายน ขนมจ่างนี้ คนจีนเรียกว่า บะจ่าง เป็นเครื่องเซ่นไหว้เจ้าหรือประกอบพิธีทางศาสนา ในปัจจุบันนี้ พบว่า ยังมีการปฏิบัติสืบทอดกันอยู่บ้าง แต่โดยส่วนใหญ่คนไทยเชื้อสายจีนในรุ่นหลัง ๆ จะไม่ค่อยจะเข้าใจความหมายของเทศกาลนี้ ส่วนคนจีนรุ่นเก่า จะมีความเชื่อว่า การไหว้ขนมจ่าง หรือบะจ่าง จัดขึ้นเพื่อไหว้ผีบ้านผีเรือน เพื่อให้ช่วยจัดสิ่งไม่ดีออกไปจากชีวิต ครอบครัว บ้านเรือนและให้มีสิ่งที่ดีเข้ามาแทน การไหว้ขนมจ่างจะเริ่มจากการไหว้ฟ้าดินในช่วงเช้า โดยใช้ของไหว้ประกอบด้วยขนมจ่างเค็มหรือหวาน ไหว้เจ้าที่ในช่วงเช้า ไหว้บรรพบุรุษในช่วงสาย เทศกาลไหว้ขนมจ่าง เป็นเทศกาลที่แสดงออกถึงความซื่อสัตย์ของชาวจีน และคนไทยเชื้อสายจีนเทศกาลไหว้ขนมจ่าง เป็นเทศกาลที่แสดงถึง ความซื่อสัตย์ของคนจีนประการหนึ่ง และคนไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดกาฬสินธุ์ ยังนิยมไหว้ตามธรรมเนียมมากกว่าที่จะระลึกถึงความซื่อสัตย์ของขุนนางคุกง้วน ที่มีความจงรักภักดีต่อชาติบ้านเมือง เนื่องจากคนไทยเชื้อสายจีนในยุคปัจจุบัน ไม่มีความผูกพันกับประเทศจีนเท่าใดนัก เพราะเกิดและเติบโตในประเทศไทย จึงมีความผูกพันกับประเทศไทยมากกว่าประเทศจีน ดังนั้นการไหว้ขนมจ่าง จึงเน้นรูปแบบพิธีกรรมมากกว่าการเน้นเนื้อหาสาระของเทศกาลนี้ (นวลจันทร์ พุทธธา. 2555 : สัมภาษณ์) จากการศึกษ พบว่า ปัจจุบันคนไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดกาฬสินธุ์ ไม่ค่อยเข้าใจความสำคัญกับเทศกาลนี้มากนัก เพราะคนไทยเชื้อสายจีนในรุ่นหลัง ๆ ไม่เข้าใจความหมายของเทศกาลนี้

4. เทศกาลสารทจีน เป็นเทศกาลกึ่งปีของจีน ตรงกับวันขึ้น 15 ค่ำเดือน 7 ตามปฏิทินจีน (ตรงกับวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 9 ของไทย) วันสารทจีนชาวจีนเรียกว่า“ชิตบวยบั่ว” เป็นการไหว้ครั้งที่ 5 ของปี การไหว้สารทจีนจะมีพิเศษกว่าการไหว้ครั้งอื่น ๆ ว่า มีการไหว้ขนมเซ่ง

ขนมเทียน นอกจากจะเป็นการไหว้เจ้าที่กับไหว้บรรพบุรุษแล้ว เทศกาลสารทจีนเป็นวันที่ชาวจีนรำลึกถึงญาติ ตลอดจนชาวจีนที่เสียชีวิตแล้วไม่มีญาติกราบไหว้ ชาวจีนมีความเชื่อมั่นดั้งเดิมที่ว่า เป็นช่วงที่ปรโลกเปิดโอกาสให้ดวงวิญญาณ ออกมารับส่วนบุญส่วนกุศลของมนุษย์ หรือเพื่อให้วิญญาณบรรพบุรุษได้กลับบ้าน ในวันนั้นจะมีการเซ่นไหว้ โดยจัดเครื่องเซ่นไหว้ไว้ 3 ชุด หลังจากเซ่นไหว้ด้วยของหวานเสร็จเรียบร้อยแล้ว ก็จะมีการรับประทานอาหารเซ่นไหว้ระหว่างญาติพี่น้องเทศกาลสารทจีน เป็นเทศกาลหนึ่งที่คนไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดกาฬสินธุ์ ไหว้เพื่อทำบุญทำทาน และได้หยุดพักผ่อนในครึ่งปี เทศกาลนี้ ทำให้ชาวจีนได้หยุดพักผ่อนโดยไม่ต้องให้ถึงเทศกาลตรุษจีน หากถึงเทศกาลตรุษจีน ต้องใช้เวลานาน ประกอบกับชาวจีนเป็นคนขยันขันแข็งทำงาน โดยไม่มีวันหยุด หรือหยุดเดือนละ 2 ครั้ง การมีเทศกาลเพื่อพักผ่อนทุกครึ่งปี จึงเป็นการผ่อนคลายความตึงเครียดได้มาก เมื่อมีเวลาพักผ่อนชาวจีนส่วนใหญ่ จึงมีเวลาทำบุญทำทาน โดยการเซ่นไหว้และทิ้งกระจาด ปัจจุบันร้านค้าจะไม่หยุดค้าขายในเทศกาลนี้ เพราะภาวะทางเศรษฐกิจที่มีการแข่งขันกันสูงขึ้น (อภิชาติ เดชพงศ์พรหม. 2555 : สัมภาษณ์)

ภาพประกอบ 10 สภาพปัจจุบันและปัญหาความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมด้านศาสนาและความเชื่อ

จากการศึกษาพบว่า ปัจจุบันนี้ คนไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดกาฬสินธุ์ ยังมีการจัดเทศกาลนี้อย่างต่อเนื่อง แต่สิ่งที่มีการผสมกลมกลืน และเปลี่ยนแปลงไปในเทศกาลนี้ คือ

เครื่องเซ่นไหว้ มีจำนวนน้อยลงตามภาวะทางเศรษฐกิจ และมีการปรับเปลี่ยนของเซ่นไหว้ ให้เข้ากับยุคสมัยมากขึ้น

5. เทศกาลไหว้พระจันทร์ ประเพณีการไหว้พระจันทร์ของคนไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดกาฬสินธุ์ ที่ปฏิบัติสืบทอดกันมา ตรงกับวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 8 (ตามปฏิทินจีน) มีตำนานเล่าว่า ชาวจีนในอดีตประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก เกษตรกรมีความเชื่อถือว่าในดวงจันทร์ มีกระต่าย และถือว่ากระต่ายเป็นผู้ให้เกิดพืช เช่น ข้าว ส่วนพระจันทร์ถือว่ามีกำลังอำนาจสามารถบังคับความเป็นความตายของมนุษย์ได้ ดังนั้น กระต่ายกับพระจันทร์จึงมีความสำคัญกับความเป็นอยู่ของมนุษย์มาก จึงเกิดมีพิธีกรรมเพื่อสักการบูชาเทพธิดาบนดวงจันทร์เพื่อให้บันดาลพืชผลเจริญงอกงาม ต่อมาในราวพุทธศตวรรษที่ 20 กองทัพจักรพรรดิเจงกีสข่าน บุกรุกเข้าครอบครองเมืองจีน ได้ออกกฎหมายบังคับให้ชาวจีน 3 ครอบครัวมีหน้าที่ต้องเลี้ยงขามองโกล 1 คน นอกจากนี้ ยังบังคับให้ชาวจีนมีมิดปิงตอใหญ่ ๆ ไว้ใช้ได้เพียงครอบครัวละ 1 เล่ม เท่านั้น เพื่อป้องกันไม่ให้ชาวจีนแข็งข้อลุกขึ้นต่อสู้ การถูกบังคับกดขี่เช่นนี้ทำให้คนจีนเหลืออด หมดความอดทนจึงคิดจะกำจัดพวกมองโกล โดยพวกกู่ชาติได้นัดแนะรวบรวมผู้คนอย่างเงียบ ๆ และอาศัยประเพณีไหว้พระจันทร์เป็นสื่อด้วยการเขียนกำหนดนัดหมายวันลงมือยึดใส่ขนมไหว้พระจันทร์ ส่งไปตามที่ต่าง ๆ ทำเป็นว่าส่งขนมของขวัญตามประเพณี เมื่อถึงกำหนดชาวจีนก็ร่วมกันกู่ชาติ ซึ่งวันที่กำหนด คือ วันเพ็ญเดือน 8 นั้นเองการไหว้พระจันทร์ของจีน จึงมีทั้งทำเป็นประเพณีเดิม และเป็นที่ระลึกถึงวันที่คณะกู่ชาติวางแผนประหารพวกมองโกลด้วยอีกทางหนึ่ง รวมทั้งขนมไหว้พระจันทร์ จึงถือเป็นเครื่องเตือนความทรงจำให้ระลึกถึงการกู่ชาติในครั้งนั้น ชาวจีนจะนำขนมไหว้พระจันทร์มาไหว้ ทั้งที่บ้านและที่ศาลเจ้านอกจากนี้ ยังนิยมนำไปเป็นของขวัญเยี่ยมเยียนญาติผู้ใหญ่ในครอบครัวหรือผู้ใหญ่ที่ตนนับถือ ซึ่งในปัจจุบันมีการบรรจุเป็นกล่องของขวัญขาย หาซื้อได้สะดวกยิ่งขึ้น (ธีระ เดชพงศ์พรหม. 2555 : สัมภาษณ์)

ภาพประกอบ 11 สภาพปัจจุบันและปัญหาความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมด้านศาสนาและความเชื่อ ปัจจุบันการไหว้พระจันทร์ของคนไทยเชื้อสายจีน ในจังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า ในช่วงเช้ายังมีการไหว้ฟ้าดิน ไหว้เจ้าที่และสิ่งศักดิ์ที่นับถือ อาจจะมีบางบ้านที่ไหว้บรรพบุรุษในช่วงสาย สำหรับในตอนกลางคืน มีผู้จัดพิธีไหว้พระจันทร์น้อยลง เนื่องจากคนไทยเชื้อสายจีนได้รับการศึกษาที่สูงขึ้น ทำให้มีแนวความคิดเปลี่ยนไป เป็นคนที่มีเหตุผลตามหลักของวิทยาศาสตร์มากขึ้น ทำให้เห็นว่า การไหว้พระจันทร์ เป็นเรื่องทิ้งมลาย ไร้สาระ หาเหตุผลมาอธิบายไม่ได้

6. เทศกาลกินเจ เป็นเทศกาลที่มีวัตถุประสงค์เพื่อชำระร่างกายและจิตใจให้บริสุทธิ์ ล้างมลทินออกจากร่างกาย วาจา และจิตใจ และงดเว้นการกระทำกิจใด ๆ อันเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนและเบียดเบียนต่อสัตว์ร่วมโลก ด้วยการกินอาหารเจและทำบุญไหว้เจ้า ซึ่งเชื่อกันว่าเป็นการทำบุญเพื่อเสริมชีวิต เทศกาลกินเจเริ่มตั้งแต่วันขึ้น 1 ค่ำ เดือน 9 ถึงขึ้น 9 ค่ำ เดือน 9 (ตามปฏิทินจีน) เป็นเวลา 9 วัน มักจะอยู่ในช่วงเดือนตุลาคมตามปฏิทินไทย ในช่วงระยะเวลา 9 วันของการกินเจ ชาวจีนจะถือศีลและแต่งกายด้วยการนุ่งขาวห่มขาว หรือแต่งกายด้วยเสื้อผ้าขาวล้วน ละเว้นการกระทำที่ทำให้จิตใจเศร้าหมอง รักษากายวาจาในให้บริสุทธิ์ อาหารที่รับประทาน จะมีผักเป็นส่วนประกอบหลัก งดเว้นการบริโภคเนื้อสัตว์ อาหารคาว และผักที่มีกลิ่นแรง เช่น หอม กระเทียม คื่นช่าย ต้นหอม เป็นต้น ชาวจีนประกอบพิธีกรรมนี้ขึ้น เนื่องจากเป็นเทศกาลที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อในเรื่องสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เทพเจ้า เทวดา พระภูมิเจ้าที่ วิญญาณบรรพบุรุษ ภูตผี ปีศาจ วิญญาณเร่ร่อน โหราศาสตร์ ฤกษ์ยาม เครื่องรางของขลัง เช่น การงดเว้นการกินเนื้อสัตว์ในช่วงนี้ เนื่องจากชาวจีนเชื่อว่า ในช่วงเวลาดังกล่าวในอดีต ส่วนใหญ่สัตว์หลายชนิดกำลังตกถูก หรือเป็นช่วงที่สัตว์ มีโรคระบาดมาก เมื่อมีพิธีกรรมละเว้นการฆ่าสัตว์ตัดชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับความเชื่อในด้าน พุทธศาสนา และการได้เข้ามาร่วมกันประกอบพิธีกรรมที่ศาลเจ้า ด้วยการมอบหมายหน้าที่ และ หมุนเวียนกันไปปฏิบัติในศาลเจ้า เนื่องจากชาวจีนเชื่อว่า การให้ความช่วยเหลือส่วนรวมทำให้ทุกคนในสังคมอยู่ด้วยกันอย่างมีความสุขเกิดความสามัคคี สำหรับพิธีกรรมอื่น ๆ ก็เช่นกัน ชาวจีนมีความเชื่อว่า เมื่อปฏิบัติแล้ว จะทำให้มีความสุขสงบสุขภายในครอบครัว และภายในชุมชน ในปัจจุบันนี้ การกินเจ นอกจากจะกินที่บ้านแล้ว ชาวจีนยังนิยมไปชุมชนกันตามโรงเจ หรือสถานปฏิบัติธรรม เพื่อร่วมกิจกรรมที่ทางสถานปฏิบัติธรรม หรือโรงเจจัด ซึ่งส่วนใหญ่ก็จะจัดให้มีการทำบุญบริจาคทาน และ ร่วมกันสวดมนต์ เพื่อความเป็นสิริมงคลกับตนเอง และครอบครัว (อุไรวรรณ ศิริกุล. 2555 : สัมภาษณ์)

7. เทศกาลไหว้ขนมอี๋ เทศกาลการไหว้ขนมอี๋ หรือที่เรียกว่า “ขนมบัวลอย” มีการประกอบพิธีไหว้ ดังนี้ การไหว้ฟ้าดินในช่วงเช้า ของไหว้ประกอบด้วยขนมบัวลอย 3 ถ้วย น้ำชา 3 ถ้วย ส้ม 4 ผล เทียน 2 เล่ม รูป 3 ดอก กระดาษเงินกระดาษทอง 3 คู่ การไหว้เจ้าที่ไหว้ ในช่วงเช้า และไหว้บรรพบุรุษในช่วงสาย ในอดีตเทศกาลไหว้ขนมอี๋ เป็นความเชื่อของคนไทยเชื้อสาย

เงินที่ว่าเป็นการไหว้เพื่อต่ออายุแต่ละปี ซึ่งพิธีกรรมนี้ แม่บ้านเป็นผู้จัดเตรียมขนม เป็นขนมที่ทำจาก แป้งข้าวเหนียวปั้นเป็นก้อนกลม ๆ ขนาดหัวแม่มือ ต้มสุกแล้วนำมาใส่น้ำเชื่อม จัดแบ่งใส่ถ้วยนำไป บูชาบนหิ้งพระ ไหว้เทวดา บรรพบุรุษ เพื่อบอกกล่าวว่าคุณหลาน ได้มีชีวิตอยู่และทำการค้าขายมา ครบครึ่งปี หรือกำลังจะสิ้นหนึ่งปีแล้ว ขอให้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ได้โปรดคุ้มครองลูกหลานอย่างนี้ตลอดไป และในช่วงเวลาการทำขนมนี้ ลูกหลานที่อยู่ภายในครอบครัว ได้เข้ามาช่วยเหลือในการปั้นขนม ขณะที่ปั้นก็ได้มีการพูดคุย สอบถามจากแม่บ้านและผู้สูงอายุทำให้เด็ก ๆ ได้มีความรู้ ความเข้าใจ ซึ่งในระยะต่อมาเด็ก ๆ สามารถช่วยเหลือ และประกอบพิธีกรรมด้วยตนเองได้ ขนมนี้ได้ชื่อว่าเป็น “ขนมแห่งความสุข” ในปัจจุบันนี้ ยังคงจัดให้มีการไหว้เพื่อเป็นการขอบคุณเทพเจ้า ที่คุ้มครองมา ตลอดปี (หนูเล็ก ไผ่พูล. 2555 : สัมภาษณ์)

8. เทศกาลไหว้เจ้าประจำปี เทศกาลไหว้เจ้าประจำปี เป็นเทศกาลที่แสดงถึง ความขอบคุณเทพเจ้า ที่ให้การคุ้มครองช่วยเหลือ ให้อยู่ดีมีสุขตลอดเวลาหนึ่งปีที่ผ่านมา เป็นพิธีกรรมที่ทำ ทั้งการส่วนตัว และระดับชุมชน โดยจะมีการประกอบพิธีไหว้เจ้าที่บ้านก่อน คือ ตีจิ้งจอก จากนั้นจึง ทำพิธีเช่นไหว้ที่หอเจ้าบ้าน ศาลเจ้าพ่อหลักเมือง กิจกรรมที่นิยมจัดในเทศกาลนี้ คือ ขบวนแห่เซต สิ่งโต จัดโต๊ะไหว้เจ้าและประมุขของเซ่นไหว้ การแสดงอุปรากรจีน (งิ้ว) โดยจะจัดขึ้นเป็นประจำทุกปี (ฐิติมา ลักษณะขยปรณ์. 2555 : สัมภาษณ์) จากการศึกษา พบว่า ในปัจจุบันนี้ เทศกาลไหว้เจ้า ประจำปีของคนไทยเชื้อสายจีน ในจังหวัดกาฬสินธุ์ ยังคงมีการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งคนไทยที่ อยู่ในจังหวัดกาฬสินธุ์ ก็ร่วมด้วยเช่นเดียวกัน เพราะมีความเชื่อว่า เมื่อปฏิบัติเป็นประจำจะเกิดสิริมงคลต่อตนเองและครอบครัว

พิธีกรรมในรอบชีวิตที่คนไทยเชื้อสายจีนในปัจจุบันยังยึดถือปฏิบัติ มีดังนี้

1. พิธีรับขวัญเด็ก เริ่มจากพิธีที่ทำให้กับเด็กหลังจากครอบครัวมีสมาชิกเกิดใหม่ โดยจะนำวันเดือนปีเกิดของเด็กไปให้ซินแซ (หมอดู) ดูดวงให้ว่า ควรจะทำพิธีออกเดือนวันไหน การทำพิธีออกเดือนบางคนทำเมื่อเด็กอายุครบ 30 วัน บางคนทำเมื่อเด็กครบอายุ 40 วัน แล้วแต่ ดวงของเด็กส่วนใหญ่จะทำกันในวันที่เด็กอายุครบ 1 เดือน โดยผู้อาวุโสในครอบครัว (อาง อาม่า) จะบอกให้พ่อ แม่ให้วงพัว มาพัว ซึ่งเปรียบเหมือนแม่นม เพื่อขอบคุณที่คอยช่วยเหลือ ดูแลเด็ก ให้ปลอดภัย โดยจะนำเอาอาหารมาไหว้บนเตียงของพ่อแม่ ของที่ใช้ไหว้คือ ซาแซ (ของคาว 3 อย่าง ได้แก่ เป็ด ไก่ หมู) ถ้ามีเงินมากของไหว้ก็จะมาก ในอดีตพิธีการรับขวัญเด็กของคนไทยเชื้อสายจีน ในจังหวัดกาฬสินธุ์มีความเชื่อว่า จะทำให้เด็กมีความเจริญเติบโต แข็งแรงทั้งร่างกายและจิตใจ วันที่แม่และเด็กกลับมาถึงบ้านย่าจะเตรียมรับขวัญหลาน และจัดของไปไหว้เจ้าที่หรือศาลเจ้า ใกล้บ้าน ภายในเจ็ดวันที่เด็กเข้ามาอยู่บ้าน พ่อจะต้องจุดธูปบอกกล่าววิญญานบรรพบุรุษให้ช่วย คุ้มครองเด็กในตอนกลางคืน เมื่อครบเดือน ก็จะโกนผมและยกเด็กให้แม่ชื่อ ที่เรียกว่า “อาพัว” ที่หน้าเตียงนอนของเด็กอาพัวจะคุ้มครองเด็กตั้งแต่เกิดจนเด็กอายุ 15 ปี ปัจจุบันนี้ การรับขวัญเด็กของคนไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดกาฬสินธุ์ ไม่ได้ปฏิบัติตามพิธีกรรมดังกล่าว เนื่องจาก การแพทย์

สมัยใหม่มีความเจริญก้าวหน้า เครื่องมือเครื่องใช้ในการเลี้ยงเด็กก็สมัยใหม่ และถูกต้องตามหลักการแพทย์ ทำให้เด็กแรกเกิดรอดชีวิตมากกว่าในอดีต การรับขวัญเด็กจึงค่อย ๆ เสื่อมความนิยมลง ปัจจุบันจึงมีผู้ปฏิบัติพิธีนี้น้อยมาก (ทองพูล แซ่เตี๋ย. 2555 : สัมภาษณ์)

2. พิธีผ่านช่วงอายุ เมื่อเด็กมีอายุครบ 15 ปี ตามธรรมเนียมจีนเดิมนั้น จะมีพิธีกรรม ผ่านช่วงอายุ เป็นพิธีที่กระทำ ทั้งในระดับครอบครัวและระดับชุมชน ซึ่งหมายความว่า ผู้อาวุโสหรือผู้นำในตระกูลร่วมรับรู้การผ่านวัยของเด็ก อาหารที่นำมาใช้เช่น ไหว้พิธี ได้แก่ หมู เป็ด ปลา ไก่ ไข่ และ ผักอีก 7 ชนิด อาหารเหล่านี้ จะนำมาให้เด็กกินเป็นครั้งแรก หลังจากนั้น สมาชิกในครอบครัวจะมาร่วมรับประทานอาหารด้วย บิดารมารดาจะอบรมสั่งสอน และเล่าถึงที่มาและความสำคัญของพิธีกรรมหน้าที่ความรับผิดชอบ ในวันรุ่งขึ้นจะถือว่าเด็กคนนั้น ได้ก้าวเข้าสู่ความเป็นผู้ใหญ่แล้ว ปัจจุบันพิธีการผ่านช่วงอายุ คนไทยเชื้อสายจีนส่วนใหญ่มีความเห็นว่าคนที่อายุ 15 ปี หรือมีอายุต่ำกว่า 20 ปีบริบูรณ์ ไม่ถือว่าเป็นผู้ใหญ่ การผ่านช่วงอายุของคนไทยเชื้อสายจีน ในจังหวัดกาฬสินธุ์ ปัจจุบันไม่เป็นที่นิยมปฏิบัติ เพราะคนที่อายุ 15 ปียังเด็กเกินไปและอยู่ในวัยที่รับผิดชอบตนเองไม่ได้ พิธีกรรมนี้ จึงไม่เหมาะสมกับยุคสมัย และคนไทยเชื้อสายจีนรุ่นใหม่ ส่วนใหญ่ไม่รู้จักเทศกาลนี้ (รุ่งนภา แซ่ตั้ง. 2555 : สัมภาษณ์)

3. พิธีแฮยิด เมื่ออายุมากขึ้น พิธีกรรมที่เป็นมงคลของชาวจีนอีกพิธีหนึ่ง ซึ่งนิยมจัดให้ผู้อาวุโสของบ้านในวันคล้ายวันเกิด คือ พิธีแฮยิด แปลว่า วันเกิด บุคคลที่อายุครบ 60 ปี จะมีพิธีแฮยิด แสดงถึงบุคคลนั้นได้ผ่านประสบการณ์เกือบทุกด้าน ซึ่งชาวจีนให้ความสำคัญต่อระบบอาวุโส ทั้งในระดับครอบครัวและระดับชุมชนมาก ก่อนจะถึงวันครบรอบอายุ 60 ปี บุตรหลานจะเตรียมเสื้อผ้าชุดใหม่และข้าวของ ที่จะใช้สำหรับงานเลี้ยง เจ้าของงานนำเครื่องเช่นไปไหว้เจ้าที่ในบ้านและวิญญาณบรรพบุรุษ ญาติพี่น้องและเพื่อนมาร่วมพิธีในตอนค่ำ บุตรหลานที่เป็นตัวแทนจะกล่าวสรรเสริญถึงความดี พร้อมทั้งอวยพรให้มีความสุข และมีสุขภาพแข็งแรง เสร็จพิธีจึงรับประทานอาหารร่วมกัน ครอบครัวของคนไทยเชื้อสายจีนในปัจจุบัน มีขนาดเล็กลง บุคคลที่มีอายุ 60 ปี จึงมีไม่มากนัก ทำให้รูปแบบของพิธีแฮยิดเปลี่ยนแปลงไป อันเป็นผลเนื่องมาจากการลดขนาดของครอบครัวจากครอบครัวขนาดใหญ่เป็นครอบครัวขนาดเล็ก และการรับเอาอิทธิพลของวัฒนธรรมตะวันตกมาถือปฏิบัติ (ทิวา พงษ์ธนารักษ์. 2555 : สัมภาษณ์)

4. พิธีแต่งงาน ในอดีตการแต่งงานมีพิธีการที่ยุ่งยากซับซ้อน จะต้องผ่านตัวกลางเป็นแม่สื่อ แม่ชัก เริ่มตั้งแต่เป็นแมวมองคอยจัดหาคู่ให้โดยฝ่ายผู้ปกครองทั้งสองฝ่ายไม่เคยพูดจากันโดยตรง และชายหนุ่มหญิงสาวก็จะไม่เคยเห็นหน้ากัน จะเห็นหน้ากันครั้งแรก เมื่อพิธีการแต่งงานผ่านพ้นไปแล้วเท่านั้น ซึ่งอาจจะเรียกว่า การแต่งงานแบบคลุมถุงชน โดยเมื่อลูกชายมีอายุพอสมควรและเหมาะสมที่จะมีครอบครัวแล้ว พ่อแม่จะส่งแม่สื่อไปทาบทามสู่ขอหญิงสาวที่ผู้ใหญ่เห็นว่าเหมาะสมมาเป็นลูกสะใภ้ จากนั้น จะนำเอาวัน เดือน ปีเกิดของทั้งสองคนไปให้ซินแสดูฤกษ์ยาม ในปัจจุบันนี้ประเพณีแต่งงาน เริ่มมีการเปลี่ยนแปลง เพราะคนไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดกาฬสินธุ์ ให้เสรีภาพแก่

บุตรหลานในการเลือกคู่ครองมากขึ้น เนื่องจากบุตรหลานได้รับการศึกษาในระดับสูงขึ้นและศึกษาอยู่ในโรงเรียนไทย และอยู่ในสังคมไทย จึงมีอิสระในการเลือกคู่ครอง นิยมแต่งบุตรสะใภ้เข้าบ้าน แต่คนไทยนิยมแต่งบุตรเขยเข้าบ้าน และเมื่อบุตรหลานชาวจีนแต่งงานกับคนไทยจะมีแนวโน้มในการปฏิบัติตามธรรมเนียมไทย มากกว่าปฏิบัติตามธรรมเนียมจีน เมื่อชายหญิงได้พบเจอและคบหากันก่อนที่จะแต่งงาน และตกลงที่จะแต่งงานกัน พ่อแม่หรือผู้ใหญ่จะนำวันเดือนปีเกิดไปดูเพื่อหาฤกษ์แต่งงาน เมื่อกำหนดวันได้แล้ว มีพิธีหมั้นและแต่งในวันเดียวกัน เป็นการปรับพิธีการให้เข้ากับวัฒนธรรมของคนไทย ในท้องถิ่นมากขึ้น เมื่อจะแต่งแล้วก็จัดในวันเดียวกันเสียเลย โดยพิธีกรรมจะเริ่มตั้งแต่ตอนเช้า ฝ่ายชายแห่ขบวนขันหมาก ซึ่งมีสิ่งของพอเป็นพิธี แต่มีทุกอย่างครบถ้วนเหมือนในอดีต จากนั้น เจ้าบ่าวเจ้าสาวนำปิ่นโตไปวัด เพื่อทำบุญและบอกกล่าวแก่บรรพบุรุษ เสร็จแล้วกลับมาทำพิธีที่บ้านเจ้าสาว ไหว้เทวดา ไหว้บรรพบุรุษและยกน้ำชา ซึ่งบางครอบครัวยกน้ำชาที่บ้าน แต่บางครอบครัว มีการยกน้ำชาในงานเลี้ยง แล้วไปไหว้เทวดา ไหว้บรรพบุรุษ ยกน้ำชาที่บ้านเจ้าบ่าว จากการสังเกตและการสัมภาษณ์ พบว่า พิธีการแต่งงานของคนไทยเชื้อสายจีนในปัจจุบัน มีการปรับลดขั้นตอนของประเพณีลงมาก โดยจะยึดถือพิธีการที่สำคัญ ๆ เช่น พิธีการสู่ขอเจ้าสาว การไหว้เจ้าที่ที่บ้านเจ้าบ่าว การไหว้ญาติผู้ใหญ่ เป็นต้น (พัชรินทร์ อยุธยา. 2555 : สัมภาษณ์)

5. พิธีเกี่ยวกับความตายหรือพิธีงเด็ก คนเราเมื่อแก่ตัวมีอายุมากขึ้น จนกระทั่งถึงวาระสุดท้ายของชีวิต ชาวจีนมีพิธีที่ให้ลูกหลานได้แสดงออกถึงความกตัญญูต่อพ่อแม่ เมื่อพ่อแม่เสียชีวิตลง ในอดีตคนส่วนใหญ่จะเสียชีวิตภายในบ้านไม่ใช่ที่โรงพยาบาลอย่างในปัจจุบัน ดังนั้นเมื่อมีคนตายในบ้านต้องนำศพตั้งไว้ที่บ้าน การตั้งศพจะตั้งห่างจากประตูบ้านประมาณ 1 - 2 เมตร ให้ปลายเท้าหันออกหน้าประตู ถือเป็นท่านอนของคนตาย แล้วจึงคลุมศพด้วยผ้าขาว รองนกว่าจะจัดการซื้อโลงและจองวัดเรียบบรรพบุรุษ บริเวณปลายเท้าของศพลูกหลาน ต้องจุดตะเกียงเชือกกันน้ำเพื่อเป็นการนำทางให้กับคนตายไปสู่อีกโลกหนึ่ง นอกจากตะเกียง ยังมีกระถางธูปที่ต้องจุดธูปต่อตลอด ห้ามดับเพื่อให้คนตายตามกลิ่นธูปจะได้ไม่หลงทางไปไหน ทั้งตะเกียงและกระถางธูปจะเข้าร่วมในพิธีตลอด หลังจากเสร็จพิธีศพจะต้องนำของทั้งสองมาตั้งที่บ้าน พร้อมกับธูปคนตายไว้บูชาประจำปีต่อไป พิธีที่สำคัญในงานศพของคนจีน คือ พิธีงเด็ก ซึ่งจะจัดในวันสุดท้ายของงานพิธีศพ การทำงเด็ก ทำเพื่อเป็นการส่งเสริมของคนตาย ให้เดินทางไปปรโลกอย่างไม่โดดเดี่ยว เพราะจะมีลูกหลาน เดินข้ามสะพานไปส่ง เป็นการแสดงความกตัญญูต่อคนตายเป็นครั้งสุดท้าย ในอดีตการจัดพิธีศพของคนไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดกาฬสินธุ์ จะจัดงานศพประมาณ 7-9 วัน เนื่องจากไม่มีฤกษ์ในการออกศพ จึงทำให้เสียค่าใช้จ่ายในการจัดงานศพเพิ่ม ขึ้นเป็นการสร้างภาระให้กับบุตรหลาน และพิธีศพของคนไทยเชื้อสายจีนนิยมฝังศพบรรพบุรุษไว้ที่ฮวงจุ้ย ซึ่งในอดีตที่ดินในการสร้างฮวงจุ้ยมีราคาไม่แพงมากปัจจุบันการจัดพิธีศพของคนไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า มีการเผาศพบรรพบุรุษแทนการฝังศพ สาเหตุที่มีการทำฌาปนกิจศพบรรพบุรุษแทนการฝังศพ และทำฮวงจุ้ย เนื่องจากที่ดินมีราคาแพง คนที่มีฐานะไม่ดีไม่สามารถซื้อที่ดินสำหรับสร้างฮวงจุ้ยให้บรรพบุรุษได้ จึงนิยมเผาศพแทนการฝัง บาง

ครอบครัวจัดพิธีศพและพิธีฝังแบบจีน แต่เผาศพบรรจุศพแทนการฝังศพ ซึ่งเป็นการผสมกลมกลืนให้เข้ากับวัฒนธรรมของคนไทย เพราะการเผาศพเสียค่าใช้จ่ายไม่สูงมาก พิธีกรรมไม่สลับซับซ้อน (เกษราภรณ์ เอี่ยมธนะสินชัย. 2555 : สัมภาษณ์) พิธีกรรมในรอบปีและรอบชีวิตที่ชาวจีนปฏิบัตินั้น แนวโน้มในอนาคตบาง พิธีกรรมอาจจะมีการเลิกปฏิบัติ เนื่องจากเยาวชนจีนในรุ่นใหม่ที่ได้รับการศึกษาสูงขึ้น ไม่มีเวลาในการปฏิบัติพิธีกรรม อาจจะเป็นเพราะว่าอยู่ระหว่างศึกษาเล่าเรียนหรืออยู่ในช่วงที่ทำงาน ซึ่งสถาบันครอบครัวเป็นสถาบันที่สำคัญที่สุด ในการถ่ายทอดวัฒนธรรมจีนให้กับเยาวชนจีน ทำให้การถ่ายทอดไม่สมบูรณ์พอ เยาวชนจีนจึงไม่เห็นคุณค่าของพิธีกรรมว่า ทำไปทำไม ทำเพื่อประโยชน์อะไรจึงปฏิบัติแต่เปลี่ยนนอกของพิธีกรรมไม่ได้เข้าถึงแก่นแท้ที่เป็นเนื้อหาสาระของพิธีกรรมปัจจุบันกระแสของวัฒนธรรมตะวันตก มีอิทธิพลสูงมาก ทำให้เยาวชนจีนและเยาวชนไทยรับเอาวัฒนธรรมของชาวต่างชาติถือปฏิบัติจนกลายเป็นส่วนหนึ่งในวิถีชีวิตของตน เช่น การแต่งกายอาหารการกิน บ้านเรือนที่อยู่อาศัย เป็นต้น จึงเกิดการผสมกลมกลืนของวัฒนธรรมจีนและวัฒนธรรมไทยไปสู่วัฒนธรรมของชาวตะวันตกที่ไม่สามารถจะหลีกเลี่ยงได้ในสังคมปัจจุบัน

จากการสังเกตและสัมภาษณ์ พบว่า ประเพณีพิธีกรรมในรอบปีและรอบชีวิตต่าง ๆ ที่คนไทยเชื้อสายจีนถือปฏิบัติตามกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษ ได้ปรับเปลี่ยนพิธีกรรม เพื่อให้เข้ากับวิถีชีวิตในปัจจุบัน เช่น วันตรุษจีน วันเซ็งเม้ง วันสารทจีน จะเป็นการไหว้ภายในครอบครัว แม้รูปแบบของการไหว้บรรพบุรุษ การเตรียมอาหาร ผลไม้ จะเปลี่ยนแปลงไปความหมายที่เกิดจากความรู้ และไม่รู้ จึงเป็นเพียงการปฏิบัติตามบรรพบุรุษที่เคยกระทำมาในอดีตนอกจากนี้ ประเพณีพิธีกรรมที่มีหลักปฏิบัติซับซ้อนของคนไทยเชื้อสายจีนปรับลดขั้นตอนในการประกอบพิธีกรรมตามความสะดวก บางครั้งมีการรับเอารูปแบบที่ปรากฏในวัฒนธรรมท้องถิ่นเข้ามาผสม แสดงให้เห็นถึงการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม

ตอนที่ 3 การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีน ในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์ ประกอบด้วยกระบวนการ 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. การติดต่อทางวัฒนธรรม
2. การแบ่งปันทางวัฒนธรรม
3. การปรับตัวทางวัฒนธรรม
4. การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม

การติดต่อทางวัฒนธรรม

ภาพประกอบ 12 การติดต่อทางวัฒนธรรมด้านเศรษฐกิจ

1. การติดต่อทางวัฒนธรรมด้านเศรษฐกิจ

คนไทยในเขตเทศบาลจังหวัดกาฬสินธุ์กาฬสินธุ์ ได้มีการผสมกลมกลืนเปลี่ยนแปลงรูปแบบใน การทำมาหากินจากการเกษตรกรรมเพื่อยังชีพ การหาของป่า และล่าสัตว์ เป็นการประกอบอาชีพที่หลากหลายเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะการประกอบอาชีพการค้าขาย สินค้าทางการเกษตรซึ่งคนไทยในเขตเทศบาลจังหวัดกาฬสินธุ์กาฬสินธุ์ จะทำนาข้าว ไร่มันสำปะหลัง และไร่อ้อยเป็นอาชีพหลัก เมื่อถึงฤดูการเก็บเกี่ยวสินค้าทางการเกษตร ก็จะนำไปขายให้กับพ่อค้าคนกลางซึ่งเป็นคนจีน ส่วนการค้าขายที่ อยู่ ในตัวเมืองนิยมทำร้านอาหาร โดยเฉพาะร้านส้มตำ ร้านลาบ ก้อย ต้มหรือร้านก๋วยเตี๋ยวอีสาน สำหรับการติดต่อค้าขายกับคนจีนโดยส่วนมาก จึงเป็นค้าขายสินค้าทางการเกษตร เพราะคนจีนส่วนมากเป็นเจ้าของโรงงาน ที่รับซื้อสินค้าทางการเกษตร คนไทยในเขตเทศบาลจังหวัดกาฬสินธุ์กาฬสินธุ์นิยมทำการค้าขาย กับคนไทยเชื้อสายจีน เพราะบุคคลเหล่านี้ถูกสอนจากบรรพบุรุษ ให้เป็นคนที่มีความซื่อสัตย์ สุจริต ตรงมาตรงไปในการทำการค้า ไม่เอาเปรียบคู่ค้า ในขณะที่เดียวกันคนไทยเชื้อสายจีน ก็ต้องพึ่งพาสินค้าทางการเกษตรของคนไทย ในเขตเทศบาลจังหวัดกาฬสินธุ์ ถ้าไม่มีสินค้าพวกนี้ โรงงานก็จะไม่สามารถดำเนินกิจการต่อไปได้ บางครั้งก็

มีการลดราคาจากต้นทุน ซึ่งเป็นแรงจูงใจในการติดต่อค้าขายของคนไทย ในเขตเทศบาลจังหวัดกาฬสินธุ์กับคนไทยเชื้อสายจีนอย่างมาก (บุญจันทร์ คำวงษา. 2555 : สัมภาษณ์)

ภาพประกอบ 13 การติดต่อทางวัฒนธรรมด้านเศรษฐกิจ

ด้านเศรษฐกิจ พบว่า คนไทยในเขตเทศบาลจังหวัดกาฬสินธุ์มีทัศนคติที่ดีต่อคนไทยเชื้อสายจีนคนไทยเชื้อสายจีนเป็นคนที่มีความขยันขันแข็งทำมาหากินทุกประเภท มีความซื่อสัตย์สุจริตให้บริการกับลูกค้าเป็นอย่างดี ขยันตื่นเปิดร้านแต่เช้า แม้ลูกค้าไม่ต่อราคาสินค้าก็ลดราคาให้คนไทยเชื้อสายจีนเริ่มค้าขายจากการลงทุนน้อยก่อนแล้วค่อยขยายกิจการใหญ่ขึ้น

ภาพประกอบ 14 การติดต่อทางวัฒนธรรมด้านการศึกษา

2. การติดต่อทางวัฒนธรรมด้านการศึกษา

คนไทยในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์ ในอดีตส่งบุตรหลานเข้าเรียนตามโรงเรียนในหมู่บ้านจนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เท่านั้น ก็จะทำให้บุตรหลานออกจากโรงเรียนเพื่อไปช่วยครอบครัวทำนาทำไร่ ถ้าเป็นผู้ชายจะให้บวชเรียนในพุทธศาสนา ส่วนผู้หญิงให้ช่วยทำงานในบ้าน ดังนั้นคนไทยในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์จึงจบการศึกษาในระดับประถมศึกษาปีที่ 6 และเข้าสู่ภาคของแรงงานแต่ในปัจจุบันการศึกษาเริ่มที่จะเข้าไปทั่วถึงคนไทยในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์มากขึ้น เป็นผลเนื่องมาจากการศึกษาภาคบังคับของรัฐบาล จึงทำให้มีโรงเรียนในระดับมัธยมศึกษาและโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาเพิ่มมากขึ้น คนไทยในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์จึงได้รับการศึกษาระดับต่ำ คือชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 คนไทยในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์ ถ้าเรียนเก่งจะเรียนเพื่อรับราชการ ในอดีตคนจีนโพ้นทะเลในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์ จะให้บุตรหลานเรียนหนังสือพออ่านออกเขียนได้ เมื่อสำเร็จการศึกษาจะไม่นิยมส่งให้เรียนต่อ แต่จะให้มาช่วยในเรื่องของการค้าขายแทน ปัจจุบันคนไทยเชื้อสายจีนนิยมส่งบุตรหลานให้ศึกษาในระดับสูงขึ้นจนถึงระดับอุดมศึกษา และให้โอกาสในการประกอบอาชีพการเรียนร่วมกับคนไทยเชื้อสายจีน ทำให้คนไทยในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์ได้ศึกษาวิถีชีวิตของคนไทยเชื้อสายจีนในหลาย ๆ แ่ง ได้รับรู้ว่าทำไมคนไทยเชื้อสายจีนจึงเรียนหนังสือเก่งและมีฐานะดีกว่าคนไทยในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์ คนไทยเชื้อสายจีนจะรู้จักประหยัดในการใช้เงิน ไม่สุรุ่ยสุร่าย ค่าจกค่าของเงิน และเรียนหนังสือเก่ง

มาก รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ มีความตั้งใจจริงในการทำงาน รู้จักแบ่งเวลาในการศึกษาเล่าเรียน คนไทยในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์สามารถนำไปเป็นแบบอย่าง ในการประพฤติปฏิบัติได้ (ตุ๊กตา ศรีบานชื่น. 2555 : สัมภาษณ์) ในด้านการศึกษา พบว่า คนไทยในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์มีทัศนคติที่ดีต่อคนไทยเชื้อสายจีนเพราะคนไทยเชื้อสายจีนส่วนใหญ่เรียนหนังสือเก่ง มีความจำเป็นเลิศ เวลาเรียนจะตั้งใจเรียนเป็นอย่างดี ถ้ามีเวลาว่างจะศึกษาค้นคว้าในห้องสมุดต่อ ไม่ใช่รอรับการชี้แนะจากอาจารย์เพียงอย่างเดียว พอกลับจากโรงเรียนก็จะช่วยครอบครัวทำงาน

ภาพประกอบ 15 การติดต่อทางวัฒนธรรมด้านประเพณี

3. การติดต่อทางวัฒนธรรมด้านประเพณี

การผสมกลมกลืนด้านการแต่งงาน

คนจีนในสมัยก่อน นิยมให้ลูกหลานแต่งงานกับคนจีนด้วยตัวเอง โดยที่การแต่งงานส่วนใหญ่ต้องได้รับความเห็นชอบจากบิดา มารดา และนิยมการสู่ขอแบบใช้แม่สื่อแม่ชัก โดยพิจารณาจากความเหมาะสมของทั้งสองตระกูลในด้านต่าง ๆ อาทิ เช่น ฐานะ อาชีพ แห่ง กล่าวคือ ชายหญิงจะแต่งงานกันได้ต้องสืบเชื้อสายมาจากคนละแซ่ตระกูล ในปัจจุบันนี้ลูกหลานคนจีนมีโอกาสเลือกคู่ครองมากกว่าในอดีต และมีการแต่งงานกับคนไทยในท้องถิ่นมากขึ้น ซึ่งการแต่งงานข้ามกลุ่มชาติพันธุ์ เป็นผลทำให้เกิดการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม กล่าวคือ มีการปฏิบัติ

ตามประเพณีจีนลดน้อยลง ขึ้นตอนและพิธีการปฏิบัติลดน้อยลง คงเหลือแต่ขั้นตอนพิธีการที่สำคัญๆ เท่านั้น ทั้งนี้ก็ขึ้นอยู่กับว่า คู่สมรสมีเชื้อสายจีนหรือไม่ ถ้าคู่สมรสมีเชื้อสายจีนส่วนใหญ่ จะแต่งงานตามแบบประเพณีไทย ในอดีตเมื่อแต่งงานแล้ว ตามธรรมเนียมเงินเจ้าสาวจะต้องมาอยู่บ้านฝ่ายเจ้าบ่าว แต่ปัจจุบันนี้ พบว่า คู่สมรสมักจะนิยมแยกครอบครัวออกมาอยู่ต่างหาก พร้อมทั้งมีค่านิยมแบบสมัยใหม่ คือ การมีครอบครัวขนาดเล็ก ที่มีเฉพาะพ่อ แม่ ลูก รวมทั้งมีค่านิยมที่ให้ความสำคัญระหว่างลูกผู้ชายและลูกผู้หญิงเท่า ๆ กัน กล่าวโดยสรุป คนไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดกาฬสินธุ์ มีการปรับตัวและการผสมกลมกลืน ทั้งในด้านวิถีชีวิตและด้านสังคม ให้เข้ากับวัฒนธรรมของคนในท้องถิ่น เป็นผลทำให้คนทั้งสองกลุ่มชาติพันธุ์สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุขโดยไม่มีความขัดแย้งกันด้านประเพณีคนไทยในเขตเทศบาลจังหวัดกาฬสินธุ์ นิยมที่จะแต่งงานกับคนไทยเชื้อสายจีนมากกว่า เพราะคนไทยเชื้อสายจีนมีความรับผิดชอบในครอบครัวสูง สามารถสร้างฐานะได้ง่ายกว่าแต่งงานกับคนท้องถิ่นเดียวกัน มีความเป็นผู้นำครอบครัวที่ดี ไม่เจ้าชู้นิยมการมีครอบครัวแบบผัวเดียวเมียเดียว ไม่มุ่งอวดบอกร่ำรวย เน้นสร้างฐานะให้ครอบครัวมีความมั่นคง ด้านการเมืองการปกครอง คนไทยเชื้อสายจีน ในเขตเทศบาลจังหวัดกาฬสินธุ์ ผู้ที่มีความสำนึกรักในถิ่นเกิด ต้องการที่จะตอบแทนบุญคุณของแผ่นดิน จึงมีความพยายามที่จะบำรุงรักษาและพัฒนาบ้านเมืองให้มีความเจริญขึ้น สามารถปรับปรุงปรนให้เข้ากันได้ เพราะมีแนวคิดไปในทางเดียวกัน จึงทำให้สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข

ภาพประกอบ 16 การติดต่อทางวัฒนธรรมด้านความเชื่อและศาสนา

4. การติดต่อทางวัฒนธรรมด้านความเชื่อและศาสนา

คนจีนในรุ่นที่อพยพมาจากประเทศจีนเข้าสู่จังหวัดกาฬสินธุ์ ได้นำเอาความเชื่อทางศาสนาเต๋าและขงจื้อติดตัวมาด้วย คือ การไหว้เจ้าและการไหว้บรรพบุรุษ ขณะเดียวกันในบางครอบครัว ก็มีการสวดมนต์อ่อนนวย ขอความคุ้มครองจากเจ้าแม่กวนอิม ในศาสนาพุทธ นิกายมหายาน ส่วนคนไทยก็จะไหว้พระพุทธรูป และทำบุญตักบาตร รวมทั้งยังทำพิธีกรรมต่าง ๆ ด้วย ความเชื่อทางศาสนา ที่แตกต่างของคนทั้งสองเชื้อชาติ ได้ค่อย ๆ หลอมรวมเข้าด้วยกัน จนสามารถผสมกลมกลืนกันที่สุดในที่สุด ตามแนวความคิดที่ว่า ชนกลุ่มน้อยย่อมได้รับความเชื่อทางศาสนาของชนกลุ่มใหญ่ ความเชื่อทางศาสนาของคนไทยเชื้อสายจีน ในจังหวัดกาฬสินธุ์ ค่อย ๆ เพิ่มความเชื่อทางพุทธศาสนานิกายหินยานมากขึ้น ขณะเดียวกันการปฏิบัติในพิธีกรรมความเชื่อในทางพุทธศาสนานิกายมหายาน ตามลัทธิเต๋า และลัทธิขงจื้อ จะลดน้อยลง ซึ่งสามารถสังเกตได้จากการประกอบพิธีกรรมแบบคนไทย เช่น มีการไหว้เจ้าที่ทุกวันพระ มีการไหว้พระพุทธรูป นิยมทำบุญตามแบบคนไทย ได้แก่ การทำบุญตักบาตร ทอดกฐิน

ภาพประกอบ 17 การติดต่อทางวัฒนธรรมด้านความเชื่อและศาสนา

ด้านความเชื่อ และศาสนา คนไทยในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์สืบเชื้อมาจากสายตระกูล เดียวกันจึงมีแนวความคิด ความเชื่อ และศาสนา รวมทั้งขนบธรรมเนียม ประเพณี

เหมือนกันคนไทย ในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์ นับถือศาสนาพุทธมาตั้งแต่บรรพบุรุษ เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจของชาวบ้าน โดยมีวัดเป็นศูนย์รวมจิตใจ และประกอบพิธีกรรมทางศาสนา ประเพณีที่สืบทอดกันมาคือ ประเพณี “ฮีตสิบสองคองสิบสี่” และนับถือผีปู่ตา นับถือผีไร่ผืนนา เช่น ผีตาแฮก มีพิธีกรรมทำบุญหมู่บ้านโดยนิมนต์พระสงฆ์มาสวดมนต์เป็นประจำทุกปี เมื่อถึงเวลาทำบุญขึ้นปีใหม่ บุญสงกรานต์ ชาวบ้านจะทำตามประเพณีพิธีกรรม มีการไปทำบุญที่วัด สรงน้ำพระ สรงน้ำกระตุกญาติหรือบรรพบุรุษ รดน้ำดำหัวผู้ใหญ่เพื่อขอพร เป็นต้น ช่วงเข้าพรรษาชาวบ้าน จะไปจำศีลที่วัดและไม่ทำไร่ไถนาหรือใช้แรงงานวัวควาย ตลอดจนไม่ฆ่าสัตว์ในวันพระ ซึ่งประเพณีและพิธีกรรมเหล่านี้จะนับถืออย่างเคร่งครัด ในขณะที่คนไทยเชื้อสายจีน เมื่ออพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานในจังหวัดกาฬสินธุ์ ได้นำระบบความเชื่อทางพุทธศาสนานิกายมหายาน ลัทธิขงจื้อ ลัทธิเต๋า การบูชาบรรพบุรุษ และการนับถือเทพเจ้ามาปฏิบัติในวิถีชีวิตของตน คนไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดกาฬสินธุ์ ได้ถือปฏิบัติตามระบบความเชื่อดั้งเดิม และรับเอาความเชื่อทางพุทธศาสนาจากสังคมไทยไปพร้อม ๆ กัน กล่าวคือ คนจีนนิยมไหว้เจ้า และไหว้บรรพบุรุษ ตามประเพณีวัฒนธรรมจีน ในขณะเดียวกัน ก็มีการทำบุญตักบาตรตามประเพณีวัฒนธรรมไทย สาเหตุที่ทำบุญตามความเชื่อทางพุทธศาสนาแบบประเพณีไทย เนื่องจากการอยู่ร่วมกับคนไทยในท้องถิ่น จึงทำตามประเพณีวัฒนธรรมของคนไทยในท้องถิ่น จะได้ไม่เกิดความแตกต่างกัน จนสามารถปรับปรนวัฒนธรรมให้เข้ากับวัฒนธรรมของคนไทยได้ และอยู่ร่วมกันในสังคมได้สันติสุข โดยไม่มีความขัดแย้งกัน (สมชาย เปรมไพบรย์. 2555 : สัมภาษณ์) ในด้านความเชื่อและศาสนา พบว่า คนไทยในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์มีทัศนคติที่ดีต่อคนไทยเชื้อสายจีน ว่ามีระบบความเชื่อทางพุทธศาสนาเหมือนกัน มีการนับถือบูชาเทพเจ้าและผีเหมือนกับคนไทยในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยไม่มีข้อขัดแย้งทางความเชื่อและศาสนา จึงทำให้สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติ คนไทยเชื้อสายจีนจะยึดถือและปฏิบัติเพื่อความเป็นมงคลชีวิต และช่วยยึดเหนี่ยวจิตใจ เช่น การนับถือนางกวักตามแบบอย่างวัฒนธรรมไทย เพื่อให้เกิดความเป็นสิริมงคล

ด้านรักษาสุขภาพ

ในอดีตการรักษาโรคของคนไทยในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์ นิยมรักษาโรคตามความเชื่อและรักษาด้วยสมุนไพรที่ได้รับการถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษ รู้จักนำยาสมุนไพรที่ได้จากพืช สัตว์หรือแร่ธาตุต่างๆ มารักษาโรค การรักษาโรคจะใช้สมุนไพรตามอาการของโรค อาการของผู้ป่วยและอายุของผู้ป่วย เพราะถ้าให้ยาเกินขนาดอาจเป็นอันตรายได้ เช่น ยาแก้โรคท้องอืดท้องเฟ้อใช้ไพล ทาที่ท้องหรือกินสด ๆ หรือมะละกอ นำผลสุกมารับประทาน ทุกวันจะทำให้การขับถ่ายสะดวกสำหรับผู้ที่ท้องผูกเป็นประจำ นอกจากนี้คนไทยในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์ยังมีการรักษาตามความเชื่ออีกด้วยดังนี้ คือ

1. หมอเป่า เป็นหมอยาอีกประเภทหนึ่งที่ใช้การรักษาด้วยวิธีเสกคาถาเป่าหรือเสกคาถาใส่วัตถุสิ่งของ เช่น หมากพลู น้ำเปล่า หรือเป่าลมในปาก ให้ผู้ป่วยหายจากโรค การ

รักษาของหมอเป่ามี 2 กรณี การเสกเป่าคาถาใส่สมุนไพร การรักษาอาจจะทำ นวด เป่าพ่นใส่ บริเวณที่เกิดอาการพร้อมกับบริการคาถา และเป่าเวทย์มนต์ใส่ด้ายหรือฝ้าย

2. หมอน้ำมัน น้ำมันที่ได้มักจะได้จากสัตว์ป่าต่าง ๆ เช่น กวาง เลียงผา หมูป่า และได้จากพืช เช่น น้ำมันมะพร้าว น้ำมันงาน้ำมันสกัดเอาน้ำมันส่วนมากเป็น การรักษาเกี่ยวกับกระดูก หมอยาจะใช้น้ำมันทาบริเวณที่เป็นพร้อมเสกคาถากำกับด้วยปัจจุบันความเจริญทางด้าน การศึกษา การคมนาคม และเทคโนโลยีสมัยใหม่ตลอดจนนโยบายภาครัฐ และหน่วยงานพัฒนาเอกชน มีผลทำให้เกิดการผสมกลมกลืนเปลี่ยนแปลงทางด้าน การรักษาพยาบาลของคนไทยในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์ จากเดิมที่เป็นการรักษาผู้เจ็บไข้ได้ป่วยด้วยสมุนไพร พิธีกรรมทางไสยศาสตร์ตามระบบความเชื่อ เช่น การไล่ผี การเรียกขวัญมาสู่การรักษาด้วยวิธีการทางการแพทย์แผนปัจจุบัน ไปหาเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่สถานีอนามัยหรือไปพบแพทย์ที่โรงพยาบาลที่มีผู้เชี่ยวชาญเฉพาะโรค แพทย์ที่รักษาส่วนใหญ่จะเป็นคนไทยเชื้อสายจีน ชาวบ้านนิยมที่จะรักษากับแพทย์แผนปัจจุบัน เพราะมีเครื่องมือที่ทันสมัย สามารถรักษาผู้ป่วยให้หายจากโรคร้ายต่างๆ ได้เป็นจำนวนมาก ให้บริการในการรักษาคนป่วยเป็นอย่างดีทำตัวเป็นกันเองกับผู้ป่วย ให้คำปรึกษาดีพูดจาไพเราะกับคนป่วย อาการของโรคหายขาดอย่างรวดเร็วและค่ารักษา ก็ไม่แพง เพราะมีบัตรประกันสุขภาพ ทำให้คนไทยในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์ ดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างปกติสุขอยู่เสมอ (สมบัติ ประสงค์ดี. 2555 : สัมภาษณ์) ในด้านสุขภาพ พบว่า คนไทยในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์ มีทัศนคติที่ดีต่อคนไทยเชื้อสายจีน เพราะคนไทยเชื้อสายจีน จะมีวิธีการในการดูแลตนเอง โดยใช้ยาสมุนไพรในการปรับธาตุภายในร่างกาย ให้เกิดความสมดุลระหว่างธาตุหยิน กับหยาง เมื่อมีอาการเจ็บป่วยเกิดขึ้นเป็นการรักษาแบบธรรมชาติบำบัด ซึ่งการรักษาด้านแผนโบราณยาสมุนไพรจีน จึงมีสรรพคุณในการรักษาดีมาก เช่น การนำเอายาสมุนไพรจีนมาดองกับเหล้า เพื่อให้คนที่คลอดบุตรกิน ทำให้หมดลูกเข้าอุ้งเร็ว และมีน้ำมันให้ลูกดีมีมาก

การแบ่งปันทางวัฒนธรรม

ภาพประกอบ 18 การแบ่งปันทางวัฒนธรรมด้านเศรษฐกิจ

1. การแบ่งปันทางวัฒนธรรมด้านเศรษฐกิจ

ด้านเศรษฐกิจ พบว่า คนไทยในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์มีทัศนคติที่ดีต่อคนไทยเชื้อสายจีนคนไทยเชื้อสายจีนเป็นคนที่มีความขยันขันแข็งทำมาหากินทุกประเภท มีความซื่อสัตย์สุจริตให้บริการกับลูกค้าเป็นอย่างดี ขยันตื่นเปิดร้านแต่เช้า แม้ลูกค้าไม่ต่อราคาสินค้าก็ลดราคาให้คนไทยเชื้อสายจีนเริ่มค้าขายจากการลงทุนน้อยก่อนแล้วค่อยขยายกิจการใหญ่ขึ้น

ทัศนคติของชาวผู้ไทย ที่มีต่อคนไทยเชื้อสายจีน ตามโครงสร้างหน้าที่ทางสังคม 6 ด้าน พบว่า

ภาพประกอบ 19 การแบ่งปันทางวัฒนธรรมด้านการศึกษา

2. การแข่งขันทางวัฒนธรรมด้านการศึกษา

คนไทยในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์ ในอดีตส่งบุตรหลานเข้าเรียนตามโรงเรียนในหมู่บ้านจนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เท่านั้น ก็จะให้บุตรหลานออกจากโรงเรียน เพื่อไปช่วยครอบครัวทำนาทำไร่ ถ้าเป็นผู้ชายจะให้บวชเรียนในพุทธศาสนา ส่วนผู้หญิงให้ช่วยทำงานในบ้าน ดังนั้นคนไทยในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์จึงจบการศึกษาในระดับประถมศึกษาปีที่ 6 และเข้าสู่ภาคของแรงงานแต่ในปัจจุบันการศึกษาเริ่มที่จะเข้าไปทั่วถึงคนไทยในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์มากขึ้น เป็นผลเนื่องมาจากการศึกษาภาคบังคับของรัฐบาล จึงทำให้มีโรงเรียนในระดับมัธยมศึกษาและโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาเพิ่มมากขึ้น คนไทยในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ จึงได้รับการศึกษาระดับต่ำ คือชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 คนไทยในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์ถ้าเรียนเก่งจะเรียนเพื่อรับราชการ ในอดีตคนจีนโพ้นทะเลในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์ จะให้บุตรหลานเรียนหนังสือพออ่านออกเขียนได้ เมื่อสำเร็จการศึกษาจะไม่นิยมส่งให้เรียนต่อ แต่จะให้มาช่วยในเรื่องของการค้าขายแทน ปัจจุบันคนไทยเชื้อสายจีนนิยมส่งบุตรหลานให้ศึกษาในระดับสูงขึ้นจนถึงระดับอุดมศึกษา และให้โอกาสในการประกอบอาชีพ

ภาพประกอบ 20 การแข่งขันทางวัฒนธรรมด้านการศึกษา

การเรียนร่วมกับคนไทยเชื้อสายจีน ทำให้คนไทยในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ได้ศึกษาวิถีชีวิตของคนไทยเชื้อสายจีนในหลาย ๆ แ่งได้รับรู้ว่าทำไมคนไทยเชื้อสายจีนจึงเรียนหนังสือเก่งและมีฐานะดีกว่าคนไทยในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ คนไทยเชื้อสายจีนจะรู้จักประหยัด

ในการใช้เงิน ไม่สุรุ่ยสุร่าย ค่าจกค่าของเงิน และเรียนหนังสือเก่งมาก รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ มีความตั้งใจจริงในการทำงาน รู้จักแบ่งเวลาในการศึกษาเล่าเรียน คนไทยในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์สามารถนำไปเป็นแบบอย่าง ในการประพฤติปฏิบัติได้ (ตุ๊กตา ศรีบานชื่น. 2555 : สัมภาษณ์) ในด้านการศึกษา พบว่า คนไทยในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ มีทัศนคติที่ดีต่อคนไทยเชื้อสายจีน เพราะคนไทยเชื้อสายจีนส่วนใหญ่เรียนหนังสือเก่ง มีความจำเป็นเลิศ เวลาเรียนจะตั้งใจเรียนเป็นอย่างดี ถ้ามีเวลาว่างจะศึกษาค้นคว้าในห้องสมุดต่อ ไม่ใช่รอรับการชี้แนะจากอาจารย์เพียงอย่างเดียว พอกลับจากโรงเรียนก็จะช่วยครอบครัวทำงาน

ภาพประกอบ 21 การแบ่งปันทางวัฒนธรรมด้านประเพณี

3. การแบ่งปันทางวัฒนธรรมด้านประเพณี

คนจีนในสมัยก่อน นิยมให้ลูกหลานแต่งงานกับคนจีนด้วยกันเอง โดยที่การแต่งงานส่วนใหญ่ต้องได้รับความเห็นชอบจากบิดา มารดา และนิยมการสู่ขอแบบใช้แม่สื่อแม่ชักโดยพิจารณาจากความเหมาะสมของทั้งสองตระกูลในด้านต่าง ๆ อาทิ เช่น ฐานะ อาชีพ แ่่งกล่าวคือ ชายหญิงจะแต่งงานกันได้ต้องสืบเชื้อสายมาจากคนละแซ่ตระกูล ในปัจจุบันนี้ลูกหลานคนจีนมีโอกาเลือกคู่ครองมากกว่าในอดีต และมีการแต่งงานกับคนไทยในท้องถิ่นมากขึ้น ซึ่งการแต่งงานข้ามกลุ่มชาติพันธุ์ เป็นผลทำให้เกิดการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม กล่าวคือ มีการปฏิบัติตามประเพณีจีนลดน้อยลง ขั้นตอนและพิธีการปฏิบัติลดน้อยลง คงเหลือแต่ขั้นตอนพิธีการที่สำคัญ ๆ เท่านั้น ทั้งนี้ก็ขึ้นอยู่กับว่า

คู่สมรสมีเชื้อสายจีนหรือไม่ ถ้าคู่สมรสมีเชื้อสายจีนส่วนใหญ่จะแต่งงานตามแบบประเพณีไทย ในอดีตเมื่อแต่งงานแล้ว ตามธรรมเนียมเงินเจ้าสาวจะต้องมาอยู่บ้านฝ่ายเจ้าบ่าว แต่ปัจจุบันนี้ พบว่า คู่สมรส มักจะนิยมแยกครอบครัวออกมอยู่ต่างหาก พร้อมทั้งมีค่านิยมแบบสมัยใหม่ คือ การมีครอบครัวขนาดเล็ก ที่มีเฉพาะพ่อ แม่ ลูก รวมทั้งมีค่านิยมที่ให้ความสำคัญระหว่างลูกผู้ชายและลูกผู้หญิงเท่า ๆ กัน กล่าวโดยสรุป คนไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดกาฬสินธุ์ มีการปรับตัวและการผสมกลมกลืนทั้งในด้านวิถีชีวิตและด้านสังคม ให้เข้ากับวัฒนธรรมของคนในท้องถิ่น เป็นผลทำให้คนทั้งสองกลุ่มชาติพันธุ์สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุขโดยไม่มี ความขัดแย้งกัน

ภาพประกอบ 22 การแบ่งปันทางวัฒนธรรมด้านความเชื่อและศาสนา

4. การแบ่งปันทางวัฒนธรรมด้านความเชื่อและศาสนา

คนจีนในรุ่นที่อพยพมาจากประเทศจีนเข้าสู่จังหวัดกาฬสินธุ์ ได้นำเอาความเชื่อทางศาสนาเต๋าและขงจื้อติดตัวมาด้วย คือ การไหว้เจ้าและการไหว้บรรพบุรุษ ขณะเดียวกันในบางครอบครัว ก็มีการสวดมนต์อ้อนวอน ขอความคุ้มครองจากเจ้าแม่กวนอิม ในศาสนาพุทธนิกายมหายาน ส่วนคนไทยก็จะไหว้พระพุทธรูป และทำบุญตักบาตร รวมทั้งยังทำพิธีกรรมต่าง ๆ ด้วยความเชื่อทางศาสนา ที่แตกต่างของคนทั้งสองเชื้อชาติ ได้ค่อย ๆ หลอมรวมเข้าด้วยกัน จนสามารถผสมกลมกลืนกันที่สุดในที่สุด ตามแนวความคิดที่ว่า ชนกลุ่มน้อยย่อมรับความเชื่อทางศาสนาของชนกลุ่มใหญ่ ความเชื่อทางศาสนาของคนไทยเชื้อสายจีน ในจังหวัดกาฬสินธุ์ ค่อย ๆ เพิ่มความเชื่อทางพุทธ

ศาสนานิกายหินยานมากขึ้น ขณะเดียวกันการปฏิบัติในพิธีกรรมความเชื่อในทางพุทธศาสนานิกายมหายาน ตามลัทธิเต๋า และลัทธิขงจื้อ จะลดน้อยลง ซึ่งสามารถสังเกตได้จากการประกอบพิธีกรรมแบบคนไทย เช่น มีการไหว้เจ้าที่ทุกวันพระ มีการไหว้พระพุทธรูป นิยมทำบุญตามแบบคนไทย ได้แก่ การทำบุญตักบาตร ทอดกฐิน

ภาพประกอบ 23 การแบ่งปันทางวัฒนธรรมด้านความเชื่อและศาสนา

5. ด้านความเชื่อและศาสนา

ด้านความเชื่อ และศาสนา คนไทยในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ สืบเชื้อมาจากสายตระกูล เดียวกันจึงมีแนวความคิด ความเชื่อ และศาสนา รวมทั้งขนบธรรมเนียม ประเพณี เหมือนกันคนไทย ในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ นับถือศาสนาพุทธมาตั้งแต่บรรพบุรุษ เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจของชาวบ้าน โดยมีวัดเป็นศูนย์รวมจิตใจ และประกอบพิธีกรรมทางศาสนา ประเพณีที่สืบทอดกันมาคือ ประเพณี “ฮีตสิบสองคองสิบสี่” และนับถือผีปู่ตา นับถือผีไร่ ผีนา เช่น ผีตาแฮก มีพิธีกรรมทำบุญหมู่บ้านโดยนิมนต์พระสงฆ์มาสวดมนต์เป็นประจำทุกปี เมื่อถึงเวลาทำบุญขึ้นปีใหม่ บุญสงกรานต์ ชาวบ้านจะทำตามประเพณีพิธีกรรม มีการไปทำบุญที่วัด สรงน้ำพระ สรง

น้ำกระตูกญาติหรือบรรพบุรุษ รดน้ำดำหัวผู้ใหญ่เพื่อขอพร เป็นต้น ช่วงเช้าพระราชาวบ้าน จะไปจำศีลที่วัดและไม่ทำไร่นาหรือใช้แรงงานวัวควาย ตลอดจนไม่ฆ่าสัตว์ในวันพระ ซึ่งประเพณีและพิธีกรรมเหล่านี้จะนับถืออย่างเคร่งครัด ในขณะที่คนไทยเชื้อสายจีน เมื่ออพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานในจังหวัดกาฬสินธุ์ ได้นำระบบความเชื่อทางพุทธศาสนานิกายมหายาน ลัทธิขงจื้อ ลัทธิเต๋า การบูชาบรรพบุรุษ และการนับถือเทพเจ้ามาปฏิบัติในวิถีชีวิตของตน คนไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดกาฬสินธุ์ ได้ถือปฏิบัติตามระบบความเชื่อดั้งเดิม และรับเอาความเชื่อทางพุทธศาสนาจากสังคมไทยไปพร้อม ๆ กัน กล่าวคือ คนจีนนิยมไหว้เจ้า และไหว้บรรพบุรุษ ตามประเพณีวัฒนธรรมจีน ในขณะเดียวกัน ก็มีการทำบุญตักบาตรตามประเพณีวัฒนธรรมไทย สาเหตุที่ทำให้บุญตามความเชื่อทางพุทธศาสนาแบบประเพณีไทย เนื่องจากการอยู่ร่วมกับคนไทยในท้องถิ่น จึงทำตามประเพณีวัฒนธรรมของคนไทยในท้องถิ่น จะได้ไม่เกิดความแตกต่างกัน จนสามารถปรับปรนวัฒนธรรมให้เข้ากับวัฒนธรรมของคนไทยได้ และอยู่ร่วมกันในสังคมได้สันติสุข โดยไม่มีความขัดแย้งกัน (สมชาย เปรมโปรย. 2555 : สัมภาษณ์) ในด้านความเชื่อและศาสนา พบว่า คนไทยในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ มีทัศนคติที่ดีต่อคนไทยเชื้อสายจีน ว่ามีระบบความเชื่อทางพุทธศาสนาเหมือนกัน มีการนับถือบูชาเทพเจ้าและผีเหมือนกับคนไทยในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยไม่มีข้อขัดแย้งทางความเชื่อและศาสนา จึงทำให้สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติ คนไทยเชื้อสายจีนจะยึดถือและปฏิบัติเพื่อความเป็นมงคลชีวิต และช่วยยึดเหนี่ยวจิตใจ เช่น การนับถือนางกวักตามแบบอย่างวัฒนธรรมไทย เพื่อให้เกิดความเป็นสิริมงคล

ภาพประกอบ 24 การแบ่งปันทางวัฒนธรรมด้านความเชื่อและศาสนา

6. ด้านรักษาสุขภาพ

ในอดีตการรักษาโรคของคนไทยในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ นิยมรักษาโรคตามความเชื่อและรักษาด้วยสมุนไพรที่ได้รับการถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษ รู้จักนำยาสมุนไพรที่ได้จากพืช สัตว์หรือแร่ธาตุต่าง ๆ มารักษาโรค การรักษาโรคจะใช้สมุนไพรตามอาการของโรค อาการของผู้ป่วยและอายุของผู้ป่วย เพราะถ้าให้ยาเกินขนาดอาจเป็นอันตรายได้ เช่น ยาแก้โรคท้องอืดท้องเฟ้อใช้ไพล ทาที่ท้องหรือกินสด ๆ หรือมะละกอ นำผลสุกมารับประทาน ทุกวัน จะทำให้การขับถ่ายสะดวกสำหรับผู้ที่ท้องผูกเป็นประจำ นอกจากนี้คนไทยในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์ ยังมีการรักษาตามความเชื่ออีกด้วยดังนี้ คือ

1. หมอเป่า เป็นหมอยาอีกประเภทหนึ่งที่ใช้การรักษาด้วยวิธีเสกคาถาเป่าหรือเสกคาถาใส่วัตถุสิ่งของ เช่น หมากพลู น้ำเปล่า หรือเปล้าลมในปาก ให้ผู้ป่วยหายจากโรค การรักษาของหมอเป่ามี 2 กรณี การเสกเป่าคาถาใส่สมุนไพร การรักษาอาจจะทา นวด เป่าฟันใส่บริเวณที่เกิดอาการพร้อมกับบริกรรมคาถา และเป่าเวทย์มนต์ใส่ด้ายหรือฝ้าย
2. หมอน้ำมัน น้ำมันที่ได้มักจะได้จากสัตว์ป่าต่าง ๆ เช่น กวาง เลียงผา หมูป่า และได้จากพืช เช่น น้ำมันมะพร้าว น้ำมันงา นำมาสกัดเอาน้ำมันส่วนมากเป็น การรักษาเกี่ยวกับกระดูก หมอยาจะใช้น้ำมันทาบริเวณที่เป็นพร้อมเสกคาถากำกับด้วยปัจจุบันความเจริญทางการศึกษา การคมนาคม และเทคโนโลยีสมัยใหม่ตลอดจนนโยบายภาครัฐ และหน่วยงานพัฒนาเอกชน มีผลทำให้เกิดการผสมกลมกลืนเปลี่ยนแปลงทางด้าน การรักษาพยาบาลของคนไทยในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์ จากเดิมที่เป็นการรักษาผู้เจ็บไข้ได้ป่วยด้วยสมุนไพร พิธีกรรมทางไสยศาสตร์ตามระบบความเชื่อ เช่น การไล่ผี การเรียกขวัญมาสู่การรักษาด้วยวิธีการทางการแพทย์แผนปัจจุบัน ไปหาเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่สถานีอนามัยหรือไปพบแพทย์ที่โรงพยาบาล ที่มีผู้เชี่ยวชาญเฉพาะโรค แพทย์ที่รักษาส่วนใหญ่จะเป็นคนไทยเชื้อสายจีน ชาวบ้านนิยมที่จะรักษากับแพทย์แผนปัจจุบัน เพราะมีเครื่องมือที่ทันสมัย สามารถรักษาผู้ป่วยให้หายจากโรคภัยต่าง ๆ ได้เป็นจำนวนมาก ให้บริการในการรักษาคนป่วยเป็นอย่างดีทำตัวเป็นกันเองกับผู้ป่วย ให้คำปรึกษาตีพุดจาไพบเราะกับคนป่วย อาการของโรคหายขาดอย่างรวดเร็วและค่ารักษา ก็ไม่แพง เพราะมีบัตรประกันสุขภาพ ทำให้คนไทยในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างปกติสุขอยู่เสมอ (สมบัติ ประสงค์ดี. 2555 : สัมภาษณ์) ในด้านสุขภาพ พบว่า คนไทยในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์ มีทัศนคติที่ดีต่อคนไทยเชื้อสายจีน เพราะคนไทยเชื้อสายจีน จะมีวิธีการในการดูแลตนเอง โดยใช้ยาสมุนไพรในการปรับธาตุภายในร่างกาย ให้เกิดความสมดุลระหว่างธาตุหยิน กับหยาง เมื่อมีอาการเจ็บป่วยเกิดขึ้น เป็นการรักษาแบบธรรมชาติบำบัด ซึ่งการรักษาด้านแผนโบราณยา

สมุนไพรจีน จึงมีสรรพคุณในการรักษาดีมาก เช่น การนำเอายาสมุนไพรจีนมาดองกับเหล้า เพื่อให้คนที่คลอดบุตรกิน ทำให้มดลูกเข้าอู่เร็ว และมีน้ำนมให้ลูกดื่มมาก

ภาพประกอบ 25 การแบ่งปันทางวัฒนธรรมด้านความเชื่อและศาสนา

การปรับตัวทางวัฒนธรรม

ภาพประกอบ 26 การปรับตัวทางวัฒนธรรมด้านเศรษฐกิจ

1. การปรับตัวทางวัฒนธรรมด้านเศรษฐกิจ

ด้านเศรษฐกิจ พบว่า คนไทยในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ มีทัศนคติที่ดีต่อคนไทยเชื้อสายจีนคนไทยเชื้อสายจีน เป็นคนที่มีความขยันขันแข็งทำมาหากินทุกประเภท มีความซื่อสัตย์สุจริตให้บริการกับลูกค้าเป็นอย่างดี ขยันตื่นเปิดร้านแต่เช้า แม้ลูกค้าไม่ต่อราคาสินค้าก็ลดราคาให้คนไทยเชื้อสายจีนเริ่มค้าขายจากการลงทุนน้อยก่อนแล้วค่อยขยายกิจการใหญ่ขึ้น

ทัศนคติของชาวผู้ไทย ที่มีต่อคนไทยเชื้อสายจีน ตามโครงสร้างหน้าที่ทางสังคม 6 ด้าน

ภาพประกอบ 27 การปรับตัวทางด้านการศึกษา

2. การปรับตัวทางวัฒนธรรมด้านการศึกษา

คนไทยในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์ ในอดีตส่งบุตรหลานเข้าเรียนตามโรงเรียนในหมู่บ้านจนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เท่านั้น ก็จะให้บุตรหลานออกจากโรงเรียน เพื่อไปช่วยครอบครัวทำนาทำไร่ ถ้าเป็นผู้ชายจะให้บวชเรียนในพุทธศาสนา ส่วนผู้หญิงให้ช่วยทำงานในบ้าน ดังนั้นคนไทยในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์จึงจบการศึกษาในระดับประถมศึกษาปีที่ 6 และเข้าสู่ภาคของแรงงานแต่ในปัจจุบันการศึกษาเริ่มที่จะเข้าไปทั่วถึงคนไทยในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์มากขึ้น เป็นผลเนื่องมาจากการศึกษาภาคบังคับของรัฐบาล จึงทำให้มีโรงเรียนในระดับมัธยมศึกษาและโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาเพิ่มมากขึ้น คนไทยในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ จึงได้รับการศึกษาระดับต่ำ คือชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 คนไทยในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์ถ้าเรียนเก่งจะเรียนเพื่อรับราชการ ในอดีตคนจีนโพ้นทะเลในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์ จะให้บุตรหลานเรียนหนังสือพออ่านออกเขียนได้ เมื่อสำเร็จการศึกษาจะไม่นิยมส่งให้เรียนต่อ แต่จะให้มาช่วยในเรื่องของการค้าขายแทน ปัจจุบันคนไทยเชื้อสายจีนนิยมส่งบุตรหลานให้ศึกษาในระดับสูงขึ้นจนถึงระดับอุดมศึกษา และให้โอกาสในการประกอบอาชีพ

ภาพประกอบ 28 การปรับตัวทางด้านการศึกษา

การเรียนร่วมกับคนไทยเชื้อสายจีน ทำให้คนไทยในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ได้ศึกษาวิถีชีวิตของคนไทยเชื้อสายจีนในหลาย ๆ แง่ได้รับรู้ว่าทำไมคนไทยเชื้อสายจีนจึงเรียนหนังสือเก่งและมีฐานะดีกว่าคนไทยในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ คนไทยเชื้อสายจีนจะรู้จักประหยัดในการใช้เงิน ไม่สุรุ่ยสุร่าย ค่าจกค่าของเงิน และเรียนหนังสือเก่งมาก รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ มีความตั้งใจจริงในการทำงาน รู้จักแบ่งเวลาในการศึกษาเล่าเรียน คนไทยในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์สามารถนำไปเป็นแบบอย่าง ในการประพฤติปฏิบัติได้ (ตุ๊กตา ศรีบานชื่น. 2555 : สัมภาษณ์) ในด้านการศึกษา พบว่า คนไทยในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ มีทัศนคติที่ดีต่อคนไทยเชื้อสายจีน เพราะคนไทยเชื้อสายจีนส่วนใหญ่เรียนหนังสือเก่ง มีความจำเป็นเลิศ เวลาเรียนจะตั้งใจเรียนเป็นอย่างดี ถ้ามีเวลาว่างจะศึกษาค้นคว้าในห้องสมุดต่อ ไม่ใช่รอรับการชี้แนะจากอาจารย์เพียงอย่างเดียว พอกลับจากโรงเรียนก็จะช่วยครอบครัวทำงาน

ภาพประกอบ 29 การปรับตัวทางวัฒนธรรมด้านประเพณี

3. การปรับตัวทางวัฒนธรรมด้านประเพณี

คนจีนในสมัยก่อน นิยมให้ลูกหลานแต่งงานกับคนจีนด้วยกันเอง โดยที่การแต่งงานส่วนใหญ่ต้องได้รับความเห็นชอบจากบิดา มารดา และนิยมการสู่ขอแบบใช้แม่สื่อแม่ชักโดยพิจารณาจากความเหมาะสมของทั้งสองตระกูลในด้านต่าง ๆ อาทิ เช่น ฐานะ อาชีพ แยกกล่าวคือ ชายหญิงจะแต่งงานกันได้ต้องสืบเชื้อสายมาจากคนละแซ่ตระกูล ในปัจจุบันนี้ลูกหลานคนจีนมีโอกาสเลือกคู่ครองมากกว่าในอดีต และมีการแต่งงานกับคนไทยในท้องถิ่นมากขึ้น ซึ่งการแต่งงานข้ามกลุ่มชาติพันธุ์ เป็นผลทำให้เกิดการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม กล่าวคือ มีการปฏิบัติตามประเพณีจีนลด

น้อยลง ขั้นตอนและพิธีการปฏิบัติลดน้อยลง คงเหลือแต่ขั้นตอนพิธีการที่สำคัญ ๆ เท่านั้น ทั้งนี้ก็ขึ้นอยู่กับว่า คู่สมรสมีเชื้อสายจีนหรือไม่ ถ้าคู่สมรสมีเชื้อสายจีนส่วนใหญ่จะแต่งงานตามแบบประเพณีไทย ในอดีตเมื่อแต่งงานแล้ว ตามธรรมเนียมเงินเจ้าสาวจะต้องมาอยู่บ้านฝ่ายเจ้าบ่าว แต่ปัจจุบันนี้พบว่า คู่สมรสมักจะนิยมแยกครอบครัวออกมาอยู่ต่างหาก พร้อมทั้งมีค่านิยมแบบสมัยใหม่ คือ การมีครอบครัวขนาดเล็ก ที่มีเฉพาะพ่อ แม่ ลูก รวมทั้งมีค่านิยมที่ให้ความสำคัญระหว่างลูกผู้ชายและลูกผู้หญิงเท่า ๆ กันกล่าวโดยสรุป คนไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดกาฬสินธุ์ มีการปรับตัวและการผสมกลมกลืน ทั้งในด้านวิถีชีวิตและด้านสังคม ให้เข้ากับวัฒนธรรมของคนในท้องถิ่น เป็นผลทำให้คนทั้งสองกลุ่มชาติพันธุ์สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุขโดยไม่มีความขัดแย้งกัน

ภาพประกอบ 30 การปรับตัวทางวัฒนธรรมด้านความเชื่อและศาสนา

4. การปรับตัวทางวัฒนธรรมด้านความเชื่อและศาสนา

คนจีนในรุ่นที่อพยพมาจากประเทศจีนเข้าสู่จังหวัดกาฬสินธุ์ ได้นำเอาความเชื่อทางศาสนาเต๋าและขงจื้อติดตัวมาด้วย คือ การไหว้เจ้าและการไหว้บรรพบุรุษ ขณะเดียวกันในบางครอบครัว ก็มีการสวดมนต์อ่อนนวย ขอบความคุ้มครองจากเจ้าแม่กวนอิม ในศาสนาพุทธนิกาย

มหายาน ส่วนคนไทยก็จะไหว้พระพุทธรูป และทำบุญตักบาตร รวมทั้งยังทำพิธีกรรมต่าง ๆ ด้วย ความเชื่อทางศาสนา ที่แตกต่างของคนทั้งสองเชื้อชาติ ได้ค่อย ๆ หลอมรวมเข้าด้วยกัน จนสามารถ ผสมกลมกลืนกันที่สุดในที่สุด ตามแนวความคิดที่ว่า ชนกลุ่มน้อยย่อมรับความเชื่อทางศาสนาของชนกลุ่ม ใหญ่ ความเชื่อทางศาสนาของคนไทยเชื้อสายจีน ในจังหวัดกาฬสินธุ์ ค่อย ๆ เพิ่มความเชื่อทางพุทธ ศาสนานิกายหินยานมากขึ้น ขณะเดียวกันการปฏิบัติในพิธีกรรมความเชื่อในทางพุทธศาสนานิกาย มหายน ตามลัทธิเต๋า และลัทธิขงจื้อ จะลดน้อยลง ซึ่งสามารถสังเกตได้จากการประกอบพิธีกรรม แบบคนไทย เช่น มีการไหว้เจ้าที่ทุกวันพระ มีการไหว้พระพุทธรูป นิยมทำบุญตามแบบคนไทย ได้แก่ การทำบุญตักบาตร ทอดกฐิน

ภาพประกอบ 31 การปรับตัวทางวัฒนธรรมด้านความเชื่อและศาสนา

5. ด้านความเชื่อและศาสนา

ด้านความเชื่อ และศาสนา คนไทยในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ สืบเชื้อมาจากสายตระกูล เดียวกันจึงมีแนวความคิด ความเชื่อ และศาสนา รวมทั้งขนบธรรมเนียม ประเพณี เหมือนกันคนไทย ในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ นับถือศาสนาพุทธมาตั้งแต่บรรพบุรุษ เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจของชาวบ้าน โดยมีวัดเป็นศูนย์รวมจิตใจ และประกอบพิธีกรรมทางศาสนา ประเพณีที่สืบทอดกันมาคือ ประเพณี “ฮีตสิบสองคองสิบสี่” และนับถือผีปู่ตา นับถือผีไร่ ฝืนา เช่น ผีตาแฮก มีพิธีกรรมทำบุญหมู่บ้านโดยนิมนต์พระสงฆ์มาสวดมนต์เป็นประจำทุกปี เมื่อถึงเวลาทำบุญขึ้นปีใหม่ บุญสงกรานต์ ชาวบ้านจะทำตามประเพณีพิธีกรรม มีการไปทำบุญที่วัด สรงน้ำพระ สรงน้ำกระดูกญาติหรือบรรพบุรุษ รดน้ำดำหัวผู้ใหญ่เพื่อขอพร เป็นต้น ช่วงเข้าพรรษาชาวบ้าน จะไปจำศีลที่วัดและไม่ทำไร่ไถนาหรือใช้แรงงานวัวควาย ตลอดจนไม่ฆ่าสัตว์ในวันพระ ซึ่งประเพณีและพิธีกรรมเหล่านี้จะนับถืออย่างเคร่งครัด ในขณะที่คนไทยเชื้อสายจีน เมื่ออพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานในจังหวัดกาฬสินธุ์ ได้นำระบบความเชื่อทางพุทธศาสนานิกายมหายาน ลัทธิขงจื้อ ลัทธิเต๋า การบูชาบรรพบุรุษ และการนับถือเทพเจ้ามาปฏิบัติในวิถีชีวิตของตน คนไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดกาฬสินธุ์ ได้ถือปฏิบัติตามระบบความเชื่อดั้งเดิม และรับเอาความเชื่อทางพุทธศาสนาจากสังคมไทยไปพร้อม ๆ กัน กล่าวคือ คนจีนนิยมไหว้เจ้า และไหว้บรรพบุรุษ ตามประเพณีวัฒนธรรมจีน ในขณะที่เดียวกัน ก็มีการทำบุญตักบาตรตามประเพณีวัฒนธรรมไทย สาเหตุที่ทำให้บุญตามความเชื่อทางพุทธศาสนาแบบประเพณีไทย เนื่องจากการอยู่ร่วมกับคนไทยในท้องถิ่น จึงทำตามประเพณีวัฒนธรรมของคนไทยในท้องถิ่น จะได้ไม่เกิดความแตกต่างกัน จนสามารถปรับปรนวัฒนธรรมให้เข้ากับวัฒนธรรมของคนไทยได้ และอยู่ร่วมกันในสังคมได้สันติสุข โดยไม่มีความขัดแย้งกัน (สมชาย เปรมโปรย. 2555 : สัมภาษณ์) ในด้านความเชื่อและศาสนา พบว่า คนไทยในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ มีทัศนคติที่ดีต่อคนไทยเชื้อสายจีน ว่ามีระบบความเชื่อทางพุทธศาสนาเหมือนกัน มีการนับถือบูชาเทพเจ้าและผีเหมือนกับคนไทยในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยไม่มีข้อขัดแย้งทางความเชื่อและศาสนา จึงทำให้สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติ คนไทยเชื้อสายจีนจะยึดถือและปฏิบัติเพื่อความเป็นมงคลชีวิต และช่วยยึดเหนี่ยวจิตใจ เช่น การนับถือนางกวักตามแบบอย่างวัฒนธรรมไทย เพื่อให้เกิดความเป็นสิริมงคล

ภาพประกอบ 32 การปรับตัวทางวัฒนธรรมด้านความเชื่อและศาสนา

6. ด้านรักษาสุขภาพ

ในอดีตการรักษาโรคของคนไทยในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ นิยมรักษาโรคตามความเชื่อและรักษาด้วยสมุนไพรที่ได้รับการถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษ รู้จักนำยาสมุนไพรที่ได้จากพืช สัตว์หรือแร่ธาตุต่าง ๆ มารักษาโรค การรักษาโรคจะใช้สมุนไพรตามอาการของโรค อาการของผู้ป่วยและอายุของผู้ป่วย เพราะถ้าให้ยาเกินขนาดอาจเป็นอันตรายได้ เช่น ยาแก้โรคท้องอืดท้องเฟ้อใช้ไพล ทาที่ท้องหรือกินสด ๆ หรือมะละกอ นำผลสุกมารับประทาน ทุกวัน จะทำให้การขับถ่ายสะดวกสำหรับผู้ที่ท้องผูกเป็นประจำ นอกจากนี้คนไทยในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์ ยังมีการรักษาตามความเชื่ออีกด้วยดังนี้ คือ

1. หมอเป่า เป็นหมอยาอีกประเภทหนึ่งที่ใช้การรักษาด้วยวิธีเสกคาถาเป่าหรือเสกคาถาใส่วัตถุสิ่งของ เช่น หมากพลู น้ำเปล่า หรือเป่าลมในปาก ให้ผู้ป่วยหายจากโรค การรักษาของหมอเป่ามี 2 กรณี การเสกเป่าคาถาใส่สมุนไพร การรักษาอาจจะทา นวด เป่าฟันใส่บริเวณที่เกิดอาการพร้อมกับบริกรรมคาถา และเป่าเวทย์มนต์ใส่ด้ายหรือฝ้าย

2. หมอน้ำมัน น้ำมันที่ได้มักจะได้จากสัตว์ป่าต่าง ๆ เช่น กวาง เลียงผา หมูป่า และได้จากพืช เช่น น้ำมันมะพร้าว น้ำมันงา นำมาสกัดเอาน้ำมันส่วนมากเป็น การรักษาเกี่ยวกับกระดูก หมอยาจะใช้น้ำมันทาบริเวณที่เป็นพร้อมเสกคาถากำกับด้วยปัจจุบันความเจริญทางการศึกษา การคมนาคม และเทคโนโลยีสมัยใหม่ตลอดจนนโยบายภาครัฐ และหน่วยงาน

พัฒนาเอกชน มีผลทำให้เกิดการผสมกลมกลืนเปลี่ยนแปลงทางด้าน การรักษาพยาบาลของคนไทยใน เขตเทศบาลเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์ จากเดิมที่เป็นการรักษาผู้เจ็บไข้ได้ป่วยด้วยสมุนไพร พิธีกรรมทาง ไสยศาสตร์ตามระบบความเชื่อ เช่น การไล่ผี การเรียกขวัญมาสู่การรักษาด้วยวิธีการทางการแพทย์ แผนปัจจุบัน ไปหาเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่สถานีอนามัยหรือไปพบแพทย์ที่โรงพยาบาลที่มีผู้เชี่ยวชาญ เฉพาะโรค แพทย์ที่รักษาส่วนใหญ่จะเป็นคนไทยเชื้อสายจีน ชาวบ้านนิยมที่จะรักษากับแพทย์แผน ปัจจุบัน เพราะมีเครื่องมือที่ทันสมัย สามารถรักษาผู้ป่วยให้หายจากโรคร้ายต่าง ๆ ได้เป็นจำนวนมาก ให้บริการในการรักษาคนป่วยเป็นอย่างดีทำตัวเป็นกันเองกับผู้ป่วย ให้คำปรึกษาตีพุดจาไเพราะกับคน ป่วย อาการของโรคหายขาดอย่างรวดเร็วและค่ารักษา ก็ไม่แพง เพราะมีบัตรประกันสุขภาพ ทำให้ คนไทยในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างปกติสุขอยู่เสมอ (สมบัติ ประสงค์ดี. 2555 : สัมภาษณ์) ในด้านสุขภาพ พบว่า คนไทยในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์ มีทัศนคติที่ดีต่อคนไทยเชื้อสายจีน เพราะคนไทยเชื้อสายจีน จะมีวิธีการในการดูแลตนเอง โดยใช้ยา สมุนไพรในการปรับธาตุภายในร่างกาย ให้เกิดความสมดุลระหว่างธาตุหยิน กับหยาง เมื่อมีอาการ เจ็บป่วยเกิดขึ้น เป็นการรักษาแบบธรรมชาติบำบัด ซึ่งการรักษาด้านแผนโบราณยาสมุนไพรจีน จึงมี สรรพคุณในการรักษาดีมาก เช่น การนำเอายาสมุนไพรจีนมาดองกับเหล้า เพื่อให้คนที่คลอบุตรกิน ทำให้หมดลูกเข้าอู่เร็ว และมีน้ำนมให้ลูกดื่มมาก

ภาพประกอบ 33 การปรับตัวทางวัฒนธรรมด้านความเชื่อและศาสนา

การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม

ภาพประกอบ 34 การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมด้านเศรษฐกิจ

1. การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมด้านเศรษฐกิจ

ด้านเศรษฐกิจ พบว่า คนไทยในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ มีทัศนคติที่ดีต่อคนไทยเชื้อสายจีนคนไทยเชื้อสายจีน เป็นคนที่มีความขยันขันแข็งทำมาหากินทุกประเภท มีความซื่อสัตย์สุจริตให้บริการกับลูกค้าเป็นอย่างดี ขยันตื่นเปิดร้านแต่เช้า แม้ลูกค้าไม่ต่อราคาสินค้าก็ลดราคาให้คนไทยเชื้อสายจีนเริ่มค้าขายจากการลงทุนน้อยก่อนแล้วค่อยขยายกิจการใหญ่ขึ้น

ภาพประกอบ 35 การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมด้านเศรษฐกิจ
ทัศนคติของชาวผู้ไทย ที่มีต่อคนไทยเชื้อสายจีน ตามโครงสร้างหน้าที่ทางสังคม 6
ด้าน

ภาพประกอบ 36 การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมด้านการศึกษา

2. การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมด้านการศึกษา

คนไทยในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์ ในอดีตส่งบุตรหลานเข้าเรียนตามโรงเรียนในหมู่บ้านจนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เท่านั้น ก็จะให้บุตรหลานออกจากโรงเรียน เพื่อไปช่วยครอบครัวทำนาทำไร่ ถ้าเป็นผู้ชายจะให้บวชเรียนในพุทธศาสนา ส่วนผู้หญิงให้ช่วยทำงานในบ้าน

ดังนั้นคนไทยในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์จึงจบการศึกษาในระดับประถมศึกษาปีที่ 6 และเข้าสู่ภาคของแรงงานแต่ในปัจจุบันการศึกษาเริ่มที่จะเข้าไปทั่วถึงคนไทยในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์มากขึ้น เป็นผลเนื่องมาจากการศึกษาภาคบังคับของรัฐบาล จึงทำให้มีโรงเรียนในระดับมัธยมศึกษาและโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาเพิ่มมากขึ้น คนไทยในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ จึงได้รับการศึกษาระดับต่ำ คือชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 คนไทยในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์ถ้าเรียนเก่งจะเรียนเพื่อรับราชการ ในอดีตคนจีนโพ้นทะเลในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์ จะให้บุตรหลานเรียนหนังสือพออ่านออกเขียนได้ เมื่อสำเร็จการศึกษาจะไม่นิยมส่งให้เรียนต่อ แต่จะให้มาช่วยในเรื่องของการค้าขายแทน ปัจจุบันคนไทยเชื้อสายจีนนิยมส่งบุตรหลานให้ศึกษาในระดับสูงขึ้นจนถึงระดับอุดมศึกษา และให้โอกาสในการประกอบอาชีพ

ภาพประกอบ 37 การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมด้านการศึกษา

การเรียนร่วมกับคนไทยเชื้อสายจีน ทำให้คนไทยในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ได้ศึกษาวิถีชีวิตของคนไทยเชื้อสายจีนในหลาย ๆ แง่ได้รับรู้ว่าทำไมคนไทยเชื้อสายจีนจึงเรียนหนังสือเก่งและมีฐานะดีกว่าคนไทยในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ คนไทยเชื้อสายจีนจะ

รู้จักประหยัดในการใช้เงิน ไม่สุรุ่ยสุร่าย ค่าจ้กค่าของเงิน และเรียนหนังสือเก่งมาก รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ มีความตั้งใจจริงในการทำงาน รู้จักแบ่งเวลาในการศึกษาเล่าเรียน คนไทยในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์สามารถนำไปเป็นแบบอย่าง ในการประพฤติปฏิบัติได้ (ตุ๊กตา ศรีบานชื่น. 2555 : สัมภาษณ์) ในด้านการศึกษา พบว่า คนไทยในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ มีทัศนคติที่ดีต่อคนไทยเชื้อสายจีน เพราะคนไทยเชื้อสายจีนส่วนใหญ่เรียนหนังสือเก่ง มีความจำเป็นเลิศ เวลาเรียนจะตั้งใจเรียนเป็นอย่างดี ถ้ามีเวลาว่างจะศึกษาค้นคว้าในห้องสมุดต่อ ไม่ใช่รอรับการชี้แนะจากอาจารย์เพียงอย่างเดียว พอกลับจากโรงเรียนก็จะช่วยครอบครัวทำงาน

ภาพประกอบ 38 การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมด้านประเพณี

3. การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมด้านประเพณี

คนจีนในสมัยก่อน นิยมให้ลูกหลานแต่งงานกับคนจีนด้วยกันเอง โดยที่การแต่งงานส่วนใหญ่ต้องได้รับความเห็นชอบจากบิดา มารดา และนิยมการสู่ขอแบบใช้แม่สื่อแม่ชักโดยพิจารณาจากความเหมาะสมของทั้งสองตระกูลในด้านต่าง ๆ อาทิ เช่น ฐานะ อาชีพ แซ่กล่าวคือ ชายหญิงจะแต่งงานกันได้ต้องสืบเชื้อสายมาจากคนละแซ่ตระกูล ในปัจจุบันนี้ลูกหลานคนจีนมีโอกาสเลือกคู่ครองมากกว่าในอดีต และมีการแต่งงานกับคนไทยในท้องถิ่นมากขึ้น ซึ่งการแต่งงานข้ามกลุ่มชาติพันธุ์ เป็นผลทำให้เกิดการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม กล่าวคือ มีการปฏิบัติตามประเพณีจีนลดน้อยลง ขั้นตอนและพิธีการปฏิบัติลดน้อยลง คงเหลือแต่ขั้นตอนพิธีการที่สำคัญ ๆ เท่านั้น ทั้งนี้ก็ขึ้นอยู่กับว่า คู่สมรสมีเชื้อสายจีนหรือไม่ ถ้าคู่สมรสมีเชื้อสายจีนส่วนใหญ่จะแต่งงานตามแบบประเพณีไทย ในอดีตเมื่อแต่งงานแล้ว ตามธรรมเนียมเงินเจ้าสาวจะต้องมาอยู่บ้านฝ่ายเจ้าบ่าว แต่ปัจจุบันนี้พบว่า คู่สมรสมักจะนิยมแยกครอบครัวออกมาอยู่ต่างหาก พร้อมทั้งมีค่านิยมแบบสมัยใหม่ คือ การมีครอบครัวขนาดเล็ก ที่มีเฉพาะพ่อ แม่ ลูก รวมทั้งมีค่านิยมที่ให้ความสำคัญระหว่างลูกผู้ชายและลูกผู้หญิงเท่า ๆ กันกล่าวโดยสรุป คนไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดกาฬสินธุ์ มีการปรับตัวและการผสมกลมกลืน ทั้งในด้านวิถีชีวิตและด้านสังคม ให้เข้ากับวัฒนธรรมของคนในท้องถิ่น เป็นผลทำให้คนทั้งสองกลุ่มชาติพันธุ์สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุขโดยไม่มีความขัดแย้งกัน

ภาพประกอบ 39 การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมด้านความเชื่อและศาสนา

4. การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมด้านความเชื่อและศาสนา

คนจีนในรุ่นที่อพยพมาจากประเทศจีนเข้าสู่จังหวัดกาฬสินธุ์ ได้นำเอาความเชื่อทางศาสนาเต๋าและขงจื้อติดตัวมาด้วย คือ การไหว้เจ้าและการไหว้บรรพบุรุษ ขณะเดียวกันในบางครอบครัว ก็มีการสวดมนต์อ้อนวอน ขอความคุ้มครองจากเจ้าแม่กวนอิม ในศาสนาพุทธนิกายมหายาน ส่วนคนไทยก็จะไหว้พระพุทธรูป และทำบุญตักบาตร รวมทั้งยังทำพิธีกรรมต่าง ๆ ด้วยความเชื่อทางศาสนา ที่แตกต่างของคนทั้งสองเชื้อชาติ ได้ค่อย ๆ หลอมรวมเข้าด้วยกัน จนสามารถผสมกลมกลืนกันในที่สุด ตามแนวความคิดที่ว่า ชนกลุ่มน้อยย่อมรับความเชื่อทางศาสนาของชนกลุ่มใหญ่ ความเชื่อทางศาสนาของคนไทยเชื้อสายจีน ในจังหวัดกาฬสินธุ์ ค่อย ๆ เพิ่มความเชื่อทางพุทธศาสนานิกายหินยานมากขึ้น ขณะเดียวกันการปฏิบัติในพิธีกรรมความเชื่อในทางพุทธศาสนานิกายมหายาน ตามลัทธิเต๋า และลัทธิขงจื้อ จะลดน้อยลง ซึ่งสามารถสังเกตได้จากการประกอบพิธีกรรมแบบคนไทย เช่น มีการไหว้เจ้าที่ทุกวันพระ มีการไหว้พระพุทธรูป นิยมทำบุญตามแบบคนไทย ได้แก่ การทำบุญตักบาตร ทอดกฐิน

ภาพประกอบ 40 การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมด้านความเชื่อและศาสนา

5. ด้านความเชื่อและศาสนา

ด้านความเชื่อ และศาสนา คนไทยในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ สืบเชื้อมาจากสายตระกูล เดียวกันจึงมีแนวความคิด ความเชื่อ และศาสนา รวมทั้งขนบธรรมเนียม ประเพณี เหมือนกันคนไทย ในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ นับถือศาสนาพุทธมาตั้งแต่บรรพบุรุษ เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจของชาวบ้าน โดยมีวัดเป็นศูนย์รวมจิตใจ และประกอบพิธีกรรมทางศาสนา ประเพณีที่สืบทอดกันมาคือ ประเพณี “ฮีดลีสองคองลีสลีสี่” และนับถือผีปู่ตา นับถือผีไร่ ฝืนา เช่น ฝืนาแฮก มีพิธีกรรมทำบุญหมู่บ้านโดยนิมนต์พระสงฆ์มาสวดมนต์เป็นประจำทุกปี เมื่อถึงเวลาทำบุญขึ้นปีใหม่ บุญสงกรานต์ ชาวบ้านจะทำตามประเพณีพิธีกรรม มีการไปทำบุญที่วัด สรงน้ำพระ สรงน้ำกระตุกญาติหรือบรรพบุรุษ รดน้ำดำหัวผู้ใหญ่เพื่อขอพร เป็นต้น ช่วงเข้าพรรษาชาวบ้าน จะไปจำศีลที่วัดและไม่ทำอะไรนาหรือใช้แรงงานวัวควาย ตลอดจนไม่ฆ่าสัตว์ในวันพระซึ่งประเพณีและพิธีกรรมเหล่านี้จะนับถืออย่างเคร่งครัด ในขณะที่คนไทยเชื้อสายจีน เมื่ออพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานในจังหวัดกาฬสินธุ์ ได้นำระบบความเชื่อทางพุทธศาสนานิกายมหายาน ลัทธิขงจื้อ ลัทธิเต๋า การบูชาบรรพ

บุรุษ และการนับถือเทพเจ้ามาปฏิบัติในวิถีชีวิตของตน คนไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดกาฬสินธุ์ ได้ถือปฏิบัติตามระบบความเชื่อดั้งเดิม และรับเอาความเชื่อทางพุทธศาสนาจากสังคมไทยไปพร้อม ๆ กัน กล่าวคือ คนจีนนิยมไหว้เจ้า และไหว้บรรพบุรุษ ตามประเพณีวัฒนธรรมจีน ในขณะที่เดียวกัน ก็มี การทำบุญตักบาตรตามประเพณีวัฒนธรรมไทย สาเหตุที่ทำบุญตามความเชื่อทางพุทธศาสนาแบบ ประเพณีไทย เนื่องจากการอยู่ร่วมกับคนไทยในท้องถิ่น จึงทำตามประเพณีวัฒนธรรมของคนไทยใน ท้องถิ่น จะได้ไม่เกิดความแตกต่างกัน จนสามารถปรับปรนวัฒนธรรมให้เข้ากับวัฒนธรรมของคนไทย ได้ และอยู่ร่วมกันในสังคมได้สันติสุข โดยไม่มีความขัดแย้งกัน (สมชาย เปรมโปรย. 2555 : สัมภาษณ์) ในด้านความเชื่อและศาสนา พบว่า คนไทยในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ มี ทัศนคติที่ดีต่อคนไทยเชื้อสายจีน ว่ามีระบบความเชื่อทางพุทธศาสนาเหมือนกัน มีการนับถือบูชาเทพ เจ้าและผีเหมือนกับคนไทยในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยไม่มีข้อขัดแย้งทางความเชื่อและ ศาสนา จึงทำให้สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติ คนไทยเชื้อสายจีนจะยึดถือและปฏิบัติเพื่อความเป็น มงคลชีวิต และช่วยยึดเหนี่ยวจิตใจ เช่น การนับถือนางกวักตามแบบอย่างวัฒนธรรมไทย เพื่อให้เกิด ความเป็นสิริมงคล

ภาพประกอบ 41 การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมด้านความเชื่อและศาสนา

6. ด้านรักษาสุขภาพ

ในอดีตการรักษาโรคของคนไทยในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ นิยมรักษาโรคตามความเชื่อและรักษาด้วยสมุนไพรที่ได้รับการถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษ รู้จักนำยาสมุนไพรที่ได้จากพืช สัตว์หรือแร่ธาตุต่าง ๆ มารักษาโรค การรักษาโรคจะใช้สมุนไพรตามอาการของโรค อาการของผู้ป่วยและอายุของผู้ป่วย เพราะถ้าให้ยาเกินขนาดอาจเป็นอันตรายได้ เช่น ยาแก้โรคท้องอืดท้องเฟ้อใช้ไพล ทาที่ท้องหรือกินสด ๆ หรือมะละกอ นำผลสุกมารับประทาน ทุกวัน จะทำให้การขับถ่ายสะดวกสำหรับผู้ท้องผูกเป็นประจำ นอกจากนี้คนไทยในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์ยังมีการรักษาตามความเชื่ออีกด้วยดังนี้ คือ

1. หมอเป่า เป็นหมอยาอีกประเภทหนึ่งที่ใช้การรักษาด้วยวิธีเสกคาถาเป่าหรือเสกคาถาใส่วัตถุสิ่งของ เช่น หมากพลู น้ำเปล้า หรือเปล้าลมในปาก ให้ผู้ป่วยหายจากโรค การรักษาของหมอเป่ามี 2 กรณี การเสกเป่าคาถาใส่สมุนไพร การรักษาอาจจะทา นวด เป่าฟันใส่บริเวณที่เกิดอาการพร้อมกับบริกรรมคาถา และเป่าเวทย์มนต์ใส่ด้ายหรือฝ้าย
2. หมอน้ำมัน น้ำมันที่ได้มักจะได้จากสัตว์ป่าต่าง ๆ เช่น กวาง เลียงผา หมูป่า และได้จากพืช เช่น น้ำมันมะพร้าว น้ำมันงา นำมาสกัดเอาน้ำมันส่วนมากเป็น การรักษาเกี่ยวกับกระดูก หมอยาจะใช้น้ำมันทาบริเวณที่เป็นพร้อมเสกคาถากำกับด้วยปัจจุบันความเจริญทางการศึกษา การคมนาคม และเทคโนโลยีสมัยใหม่ตลอดจนนโยบายภาครัฐ และหน่วยงานพัฒนาเอกชน มีผลทำให้เกิดการผสมกลมกลืนเปลี่ยนแปลงทางด้าน การรักษาพยาบาลของคนไทยในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์ จากเดิมที่เป็นการรักษาผู้เจ็บไข้ได้ป่วยด้วยสมุนไพร พิธีกรรมทางไสยศาสตร์ตามระบบความเชื่อ เช่น การไล่ผี การเรียกขวัญมาสู่การรักษาด้วยวิธีการทางการแพทย์แผนปัจจุบัน ไปหาเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่สถานีอนามัยหรือไปพบแพทย์ที่โรงพยาบาลที่มีผู้เชี่ยวชาญเฉพาะโรค แพทย์ที่รักษาส่วนใหญ่จะเป็นคนไทยเชื้อสายจีน ชาวบ้านนิยมที่จะรักษากับแพทย์แผนปัจจุบัน เพราะมีเครื่องมือที่ทันสมัย สามารถรักษาผู้ป่วยให้หายจากโรคภัยต่าง ๆ ได้เป็นจำนวนมาก ให้บริการในการรักษาคนป่วยเป็นอย่างดีทำตัวเป็นกันเองกับผู้ป่วย ให้คำปรึกษาดีพูดจาไพเราะกับคนป่วย อาการของโรคหายขาดอย่างรวดเร็วและค่ารักษา ก็ไม่แพง เพราะมีบัตรประกันสุขภาพ ทำให้คนไทยในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างปกติสุขอยู่เสมอ (สมบัติ ประสงค์ดี. 2555 : สัมภาษณ์) ในด้านสุขภาพ พบว่า คนไทยในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์ มีทัศนคติที่ดีต่อคนไทยเชื้อสายจีน เพราะคนไทยเชื้อสายจีน จะมีวิธีการในการดูแลสุขภาพ โดยใช้ยาสมุนไพรในการปรับธาตุภายในร่างกาย ให้เกิดความสมดุลระหว่างธาตุหยิน กับหยาง เมื่อมีอาการเจ็บป่วยเกิดขึ้น เป็นการรักษาแบบธรรมชาติบำบัด ซึ่งการรักษาด้วยแผนโบราณยาสมุนไพรจีน จึงมีสรรพคุณในการรักษาดีมาก เช่น การนำเอายาสมุนไพรจีนมาดองกับเหล้า เพื่อให้คนที่คลอบุตรกิน ทำให้มดลูกเข้าอู่เร็ว และมีน้ำนมให้ลูกดื่มมาก

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่อง การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีน ในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาความเป็นมาของคนไทยเชื้อสายจีน ในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีน ในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ เพื่อศึกษาการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีน ในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ แบ่งกลุ่มตัวอย่างออกกลุ่มผู้รู้ จำนวน 60 คน กลุ่มคนไทยเชื้อสายจีน จำนวน 30 คน กลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั่วไป จำนวน 30 คน ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล ด้วยวิธีการสัมภาษณ์ การสังเกต และการสนทนากลุ่ม โดยใช้แบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้างและไม่มีโครงสร้าง แบบสังเกตชนิดมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม และแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล จัดกระทำและตรวจสอบข้อมูลด้วยวิธีการตรวจสอบแบบสามเส้าด้านข้อมูล ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการจำแนกข้อมูลออกเป็นหมวดหมู่ ตามความมุ่งหมายของการวิจัย และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาวิเคราะห์ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. สรุปผล
3. อภิปรายผล
4. ข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความเป็นมาของคนไทยเชื้อสายจีน ในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์
2. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีน ในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์
3. เพื่อศึกษาการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีน ในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์

สรุปผล

จากการวิจัยการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีน ในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ มีรายละเอียดแต่ละประเด็นสรุปได้ดังนี้

1. ความเป็นมาของคนไทยเชื้อสายจีน ในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์
ผลการศึกษาเกี่ยวกับความเป็นมาและการตั้งถิ่นฐานของคนไทยเชื้อสายจีน ในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ มีประเด็นที่นำเสนอ ดังนี้

ความเป็นมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

ประวัติความเป็นมาของคนไทย ในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ แต่เดิมตามหลักฐานเอกสารที่ปรากฏมีชื่อเรียกว่า “อำเภอกุทัยธานี” สมัยหนึ่ง และ “อำเภอกุหลาบ” สมัยหนึ่ง ตั้งเมื่อ พ.ศ. 2473 ต่อมา พ.ศ. 2490 จึงได้เรียกชื่อว่า อำเภอมืองกาฬสินธุ์ จนถึงปัจจุบันมีประวัติความเป็นมา ดังนี้ เดิมบริเวณหมู่บ้านที่ตั้งเมืองกาฬสินธุ์ปัจจุบันมีชื่อว่า แก่งสำโรง อยู่ติดชายดงสงเปลือยริมฝั่งลำน้ำปาว ด้านทิศตะวันออก มีดินอุดมสมบูรณ์เป็นที่อยู่อาศัยของพวกกะลาสำหรับบรรพบุรุษของชาวจังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นคนไทยเผ่าหนึ่งเรียกตัวเองว่า... หรือ อ้าย มีถิ่นอาศัยอยู่ที่นครเวียงจันทน์ เมื่อประมาณ พ.ศ. 2320 ก่อนตั้งกรุงรัตนโกสินทร์ 5 ปี เจ้าโสมพะมิตร เป็นหัวหน้า พาพรรคพวกกวาดต้อนผู้คนอพยพหนี ต่อมาสภาพดินฟ้าอากาศเปลี่ยนแปลง เกิดฝนแล้งและโรคระบาดประชาชนล้มตายเป็นจำนวนมาก ประกอบกับพระเจ้าศิริบุญสาร ผู้ครองนครเวียงจันทน์ ส่งกองทัพมาติดตาม เจ้าโสมพะมิตร จึงอพยพผู้คนที่เหลือ 5,000 คน ร่นถอยข้ามเขาภูพานมาทางใต้ และตั้งหมู่บ้านใหม่ชื่อว่า “บ้านกลางหมื่น” เพื่อเป็นอนุสรณ์ตามจำนวนคนที่อพยพเหลือตายมา 5,000 คน คำว่ากลางหมื่น ก็คือ ครึ่งหมื่นหรือ 5,000 นั่นเอง บ้านกลางหมื่นปัจจุบัน อยู่ที่ตำบลกลางหมื่น อำเภอมืองกาฬสินธุ์ ตั้งอยู่ได้ไม่นาน เนื่องจากทำเลที่ตั้งไม่เหมาะสมแก่การทำมาหากิน และรักษาเมืองยาก จึงย้ายมาตั้ง ณ ที่ตั้งเดิมชื่อ “บ้านแก่งสำโรง” บริเวณลุ่มน้ำปาว ซึ่งมีความอุดมสมบูรณ์ ชัยภูมิเหมาะแก่การสร้างเมือง ณ ที่ตั้งศาลเจ้าพ่อหลักเมืองกาฬสินธุ์ปัจจุบัน และตั้งตัวเป็นอิสระโดยไม่ขึ้นต่อใคร อยู่มาได้ประมาณ 10 ปีเศษ ต่อมา พ.ศ. 2334 พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ปฐมกษัตริย์แห่งราชวงศ์จักรี รับสั่งให้ท้าวแสนสะท้านยกกองทัพ ไปปราบพระเจ้าศิริบุญสาร ที่นครเวียงจันทน์ได้สำเร็จ เจ้าเมืองร้อยเอ็ดจึงได้นำท้าวโสมพะมิตร เข้าเฝ้านำเครื่องบรรณาการเข้าสวามิภักดิ์ ต่อพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช และได้กราบทูลตั้งบ้านแก่งสำโรงขึ้นเป็นเมือง จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ใหยกฐานะบ้านแก่งสำโรงขึ้นเป็นเมือง โดยที่ทรงเห็นว่าที่ตั้งของชุมชนเดิมเคยอยู่บริเวณลุ่มน้ำก่ำ ซึ่งเป็นภาษาพื้นเมืองมีความหมายว่า “แม่น้ำดำ” จึงทรงพระราชทานนามเมืองว่า “กาฬสินธุ์” และมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม แต่งตั้งให้เจ้าโสมพะมิตร เป็นพระยาชัยสุนทรครองเมืองกาฬสินธุ์เป็นคนแรก จนถึง พ.ศ. 2437 ได้มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการปกครอง ให้เจ้าเมืองปกครองเมืองต่าง ๆ ที่ขึ้นต่อกรุงเทพฯ มาเป็นรูปแบบการปกครองแบบเทศาภิบาล มีมณฑลจังหวัด อำเภอบ้านดง และมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ตั้งให้เมืองร้อยเอ็ดเป็นจังหวัด บรรดาเมืองต่าง ๆ ใหยกฐานะเป็นอำเภอกุทัยกาฬสินธุ์ คือ อำเภอมืองกาฬสินธุ์ จนกระทั่งถึงวันที่ 1 สิงหาคม พ.ศ. 2456 ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ยกฐานะจังหวัดร้อยเอ็ดเป็นมณฑล ยกฐานะอำเภอกุทัยกาฬสินธุ์ เป็นจังหวัดกาฬสินธุ์ เมื่อวันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2474 ตรงกับรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 7 เศรษฐกิจของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก รวมทั้งประเทศไทยตกต่ำ ข้าราชการมากแวงเกิดภาวะขาดแคลน ราษฎรเดือดร้อน ทางราชการ โดยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงแก้ไขปัญหาคเศรษฐกิจตกต่ำโดยประหยัดรายจ่ายของประเทศลง และยุบมณฑลร้อยเอ็ด ลงเป็นจังหวัดร้อยเอ็ด จังหวัดกาฬสินธุ์ถูกยุบลงเป็นอำเภอ ชื่อว่า “อำเภอกุหลาบ” และใหอำเภอกุหลาบขึ้นต่อจังหวัดมหาสารคาม ต่อมาเมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2490 ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ยกฐานะอำเภอกุหลาบ ขึ้นเป็นจังหวัดกาฬสินธุ์ แบ่งการปกครองออกเป็นหลายอำเภอ โดยอำเภอที่เป็นที่ตั้งของศาลากลางจังหวัดกาฬสินธุ์ ให้ชื่อว่า “อำเภอมืองกาฬสินธุ์”

แต่บัดนั้นเป็นต้นมา

การตั้งถิ่นฐานของคนไทยเชื้อสายจีน ในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์
ความเป็นมาและการตั้งถิ่นฐานของคนไทยเชื้อสายจีน ในเขตเทศบาลเมือง
จังหวัดกาฬสินธุ์ ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ผู้ที่มีความรู้ด้านความเป็นมา และการตั้งถิ่นฐานของคนไทยเชื้อสาย
จีน จากลูกหลานของคนจีนในยุคแรกที่เข้ามาอยู่ในจังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า ชาวจีนอพยพเข้ามาตั้ง
รกรากอาศัยอยู่ในประเทศไทย ตั้งแต่สมัยโบราณ ทั้งนี้เพราะ เป็นดินแดนที่อุดมสมบูรณ์ ประกอบ
กับคนไทยมีนิสัยโอบอ้อมอารี ไม่รังเกียจคนต่างชาติต่างภาษา ไม่จำกัดสิทธิ์ผู้อื่นที่จะนับถือศาสนา จึง
ทำให้คนจีนอพยพเข้าสู่ประเทศไทยจำนวนมาก สาเหตุที่สำคัญที่ทำให้ชาวจีนอพยพออกนอกประเทศ
มีสาเหตุ 2 ประการ คือ ปัจจัยผลักดันให้ชาวจีนอพยพออกนอกประเทศจีน และปัจจัยดึงดูดให้ชาว
จีนเดินทางเข้ามาในประเทศไทย

ปัจจัยผลักดันให้ชาวจีนอพยพออกนอกประเทศจีน คือ สาเหตุที่ผลักดันทำให้
ชาวจีนอพยพออกนอกประเทศ เนื่องจากสภาพภูมิศาสตร์ของประเทศจีน เกิดภัยธรรมชาติบ่อยครั้ง
ทั้งวาตภัยและอุทกภัย เป็นผลทำให้บ้านเรือน และทรัพย์สินของราษฎรเสียหาย ทำให้ราษฎรไม่มีที่
อยู่อาศัย ความอดอยาก ความขาดแคลนอาหาร และภัยจากธรรมชาติทำให้ราษฎรทำการเพาะปลูกได้
น้อยลง ไม่พอเพียงสำหรับการบริโภค ภายในประเทศต้องสั่งซื้อข้าวจากต่างประเทศ ชาวจีนโพ้น
ทะเลได้อพยพเข้ามาอยู่ในประเทศไทย และตั้งถิ่นฐานอยู่กระจัดกระจายทั่วทุกภาคของประเทศไทย
ศูนย์กลางการอพยพของชาวจีนอยู่ที่กรุงเทพมหานคร จากนั้น จึงกระจายไปอยู่ตามที่มีการสร้าง
ทางเดินรถไฟไปถึง โดยสามารถจำแนกชาวจีนอพยพตามกลุ่มภาษาพูดได้ 5 กลุ่ม คือ จีนแต้จิ๋ว
(Teachiu) ทั้งหมด จีนแคะ (Hakka) จีนไหหลำ (Hainanese) จีนกวางตุ้ง (Cantonese) จีน
ฮกเกี้ยน (Fukienese) อยู่ทางภาคใต้ของมณฑลฮกเกี้ยน โดยมีเมืองเอ๋อหมิง เป็นศูนย์กลาง เป็นกลุ่ม
ชาวจีนที่เก่าแก่ที่สุดในประเทศไทย ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ตามจังหวัดต่าง ๆ ในภาคใต้ของประเทศไทย
มีอาชีพทำเหมืองแร่ดีบุก ยางพารา และพ่อค้าทั่วไป ในประเทศไทยมีจีนฮกเกี้ยนอยู่ประมาณร้อยละ
7 ของคนจีนทั้งหมดในประเทศไทย ที่อพยพเข้ามาในประเทศไทย ส่วนใหญ่ เป็นชาวจีนที่มาจาก
มณฑลภาคใต้ โดยเฉพาะเขตมณฑลฮกเกี้ยนและกวางตุ้งมากที่สุด ซึ่งมีจำนวนร้อยละ 95 ของชาว
จีนทั้งหมดในประเทศไทย ส่วนใหญ่มีแต่พวกผู้ชายเท่านั้น เมื่อชาวจีนอาศัยอยู่ในประเทศไทย ก็มี
โอกาสแต่งงานกับหญิงไทย ลูกที่เกิดมามีเชื้อสายชาติตามกฎหมายไทยไปด้วยโดยปริยาย

ชุมชนย่านการค้าเก่าในจีน ในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์ จะอยู่บริเวณ
โดยรอบวัดกลางกาฬสินธุ์ ชาวจีนรุ่นแรก ๆ ที่เข้ามาจะสร้างตึกดินเพื่อทำการค้าขาย ส่วนใหญ่จะ
ผ่านมาจากนครราชสีมา ระยะเวลาจะเข้ามาสำรวจสภาพของการค้าก่อน เมื่อเห็นว่าพอที่จะตั้ง
หลักฐานได้ บางคนก็จะกลับไปนำลูกเมียจากเมืองจีนเข้ามาตั้งรกรากต่อไป

ชาวจีนในยุคต้น ๆ ได้อพยพมาตั้งบ้านเรือนในจังหวัดกาฬสินธุ์ เมื่อประมาณ
150 - 160 ปีมาแล้ว การมาของชาวจีน จะตั้งบ้านเรือนอยู่ตามรายทางติดกับถนนสำคัญ ๆ ในตัว
เมือง ได้แก่ ถนนโสมพะมิตร ถนนผ้าขาว และถนนกาฬสินธุ์ แต่ก็มีบางส่วนที่ไม่ได้อาศัยอยู่ติดถนน
คือ ชาวจีนที่อาศัยอยู่บริเวณแก่งส้มโฮง แต่ปัจจุบันก็มีถนนตัดผ่านแล้ว คือ ถนนแก่ง ส้มโฮง

ชาวจีนที่อพยพเข้ามาตั้งชุมชนในยุคแรก ซึ่งได้สืบทอดธุรกิจการค้าติดต่อกันมา
จนกลายเป็นองค์ประกอบสำคัญ ที่กุมเศรษฐกิจของจังหวัดกาฬสินธุ์ ในปัจจุบัน มีอยู่ประมาณ 18-
25 ตระกูลที่สำคัญ ๆ เช่น ตระกูลฤदानนท์ รัมไทรทอง และสุภัทวินิช เป็นต้น ชุมชนชาวจีนยุค

แรกในเขตเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ ได้กระจายธุรกิจสถานประกอบการต่าง ๆ ในย่านถนนชัยสุนทร และถนนกาฬสินธุ์ และได้สร้างเครื่องยึดเหนี่ยวทางความเชื่อ เพื่อเป็นสถานที่เคารพสักการะ คือ ศาลเจ้า ที่ตั้งอยู่บริเวณถนนชัยสุนทร เยื้องกับโรงสีเก่า ลักษณะการตั้งถิ่นฐานของชาวจีนรุ่นแรกในจังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นแบบห้องแถวยาว อยู่ในทำเล ที่สามารถทำการค้าขายได้ และสามารถอาศัยอยู่ได้ เป็นตึกไม้ภายในบ้านของครอบครัวชาวจีน ทุกบ้านจะมีศาลเจ้าเงินประจำบ้าน โดยตั้งหันหน้าออกทางหน้าบ้าน และตั้งตรงกับประตูบ้าน ยังมีหิ้งบูชาบรรพบุรุษตั้งอยู่ข้างฝาบ้าน

ชาวจีนที่อพยพมาจังหวัดกาฬสินธุ์ อย่างเช่น เจ้าแก้วเสี่ยงขายเหล็กเส้น พอมาถึงกาฬสินธุ์ ก็มาแต่งงานกับเจ้าแก้ว ลูกเจ้าของโรงสี ซึ่งเป็นคนจีนอยู่แล้ว ที่แรกมาอยู่ยังเป็นสังคมวัฒนธรรมคนจีน ต่อมาได้มีคนจีนบางส่วนแต่งงานกับคนไทย จึงได้มีการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมกัน สาเหตุที่ชาวจีนไม่อยู่ที่กรุงเทพฯ เพราะว่าตามพรรคพวกไป แต่ถ้าอยู่ในกรุงเทพฯ ก็ไม่มีงานทำ นอกจากเป็นกุลี ก็เลยย้ายมาอยู่ภาคอีสาน

ชาวจีนที่อพยพมาอยู่จังหวัดกาฬสินธุ์ จึงสามารถเข้าสู่ช่องว่างของระบบเศรษฐกิจ โดยเริ่มเข้าสู่การค้าด้วยการรับซื้อของป่า และค้าขายของชำเบ็ดเตล็ดให้กับชาวบ้าน ซึ่งถือเป็นการสะสมทุนเบื้องต้นของพ่อค้าชาวจีน บางรายอดออมสะสมทุนได้ จนสามารถเปิดร้านขายของเบ็ดเตล็ดเล็ก ๆ เมื่อมีเงินทุนมากขึ้น ก็จะหาทางทำการค้าตั้งหลักปักฐานด้วยการประกอบกิจการโรงสี ในระยะแรก เศรษฐกิจทางการค้าของชาวจีนในจังหวัดกาฬสินธุ์ จะขึ้นอยู่กับการค้าขาย แบบเบ็ดเตล็ด

ชาวจีนที่อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานอยู่ในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ อพยพมาจากประเทศจีนแถบมณฑลซัวเถา และมีบางส่วนที่อพยพมาจากจังหวัดใกล้เคียง เช่น โคราช ขอนแก่น ร้อยเอ็ด เป็นต้น ลักษณะการตั้งถิ่นฐานของคนไทยเชื้อสายจีน ในอำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ส่วนมากจะตั้งบ้านเรือนเรียงรายอยู่ตามบริเวณถนนสายสำคัญ ๆ ในตัวเมือง ได้แก่ ถนนโสมพะมิตร ถนนผ้าขาว และถนนกาฬสินธุ์ แต่ก็มีบางส่วนที่ไม่ได้อาศัยอยู่ติดถนน คือ ชาวจีนที่อาศัยอยู่บริเวณแก่งส้มโฮง แต่ปัจจุบันก็มีถนนตัดผ่านแล้ว คือ ถนนแก่งส้มโฮง เป็นบริเวณที่มีความเหมาะสมสำหรับการประกอบกิจการค้าขายทุกประเภท และการคมนาคมก็สะดวก

2. สภาพปัจจุบันและปัญหาความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีน ในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ประกอบด้วย ดังนี้

สภาพปัจจุบันและปัญหาความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมด้านเศรษฐกิจ

สมัยที่ชาวจีนอพยพเข้ามาตั้งหลักแหล่งในระยะแรก ๆ นั้น ชาวจีนยังไม่ได้เข้ามา มีบทบาทสำคัญทางเศรษฐกิจทั้งในภูมิภาคและในส่วนกลาง ส่วนใหญ่ ชาวจีนจะทำมาหาเลี้ยงชีพด้วยการใช้แรงงาน ต่อมาเมื่อเห็นว่า ช่องทางในด้านการค้าขายเปิดโอกาสให้ คนจีนจึงต่างพากันหันมายึดอาชีพค้าขาย ต่อมาอาชีพค้าขายก็ตกไปอยู่ในมือของคนจีน ทั้งนี้เพราะคนไทยไม่นิยมประกอบอาชีพนี้ ในอดีตเศรษฐกิจของจังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นเศรษฐกิจแบบพอเพียงหรือพอยังชีพเพื่อเลี้ยงตนเองเท่านั้น เศรษฐกิจอยู่ที่การเกษตรและการค้าของป่าส่วนลักษณะเดิมของการค้า จะเป็นกิจการขนาดเล็ก ระหว่างหมู่บ้านต่อหมู่บ้าน มีทั้งในรูปแบบของการแลกเปลี่ยนสิ่งของต่อสิ่งของ และการใช้เงินตรา อันเป็นการค้าที่ตอบสนองความต้องการบางประการของชาวบ้าน มิใช่ลักษณะการค้าเพื่อสร้างผลกำไร และสะสมทุน ชาวบ้านเองก็จะผลิตเพียงพอยังชีพ ส่วนที่เหลือเพียงเล็กน้อยจะต้องส่งให้รัฐตามพันธะ

ในรูปของส่วย บางครั้งจึงแทบไม่เหลือผลผลิตใด ๆ เลย ชาวบ้านบางรายถึงกับต้องออกไปหาของป่า เพื่อส่งส่วยให้กับรัฐ

สภาพปัจจุบันและปัญหาความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมด้านการศึกษา

คนไทยในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์ในอดีต ส่งบุตรหลานเข้าเรียนตามโรงเรียนในหมู่บ้าน จนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เท่านั้น ก็จะให้บุตรหลานออกจากโรงเรียน เพื่อไปช่วยครอบครัวทำนาทำไร่ ถ้าเป็นผู้ชายจะให้บวชเรียนในพุทธศาสนา ส่วนผู้หญิงให้ช่วยทำงานในบ้าน ดังนั้น คนไทยในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์ จึงจบการศึกษาในระดับประถมศึกษาปีที่ 6 และเข้าสู่ภาคของแรงงาน ในอดีตคนจีนโพ้นทะเลในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์ จะให้บุตรหลานเรียนหนังสือพออ่านออกเขียนได้ เมื่อสำเร็จการศึกษา จะไม่นิยมส่งให้เรียนต่อ แต่จะให้มาช่วยในเรื่องของการค้าขายแทน

สภาพปัจจุบันและปัญหาความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมด้านประเพณีและวัฒนธรรม

ชาวจีนได้ชื่อว่าเป็นชนชาติที่มีความเคารพและนับถือประเพณีของตนเองอย่างเคร่งครัด คงยึดถือและปฏิบัติตามประเพณีที่ได้รับการปลูกฝังจากบรรพบุรุษ และพิธีกรรมของชาวจีน เป็นพิธีกรรมที่สื่อความเข้าใจของชุมชน มีคติความเชื่อคล้ายคลึงกันหรืออย่างเดียวกัน และแสดงออกโดยสัญลักษณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง พิธีกรรมจะเป็นสื่อที่ช่วยโยงความสัมพันธ์ให้คนในกลุ่มหรือสังคมมีต่อกัน และเป็นสายใยสัมพันธ์ที่แสดงออกถึงลักษณะร่วมกันของกลุ่มคน หรือสมาชิกสังคม ทั้งในด้านความเชื่อ และความรู้สึกร่วมกันของคนในสังคม ประเพณีที่คนไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดกาฬสินธุ์ ยึดถือและปฏิบัติสืบทอดกันมาตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษจนกระทั่งปัจจุบัน เช่น เทศกาลตรุษจีน วันตรุษจีนถือเป็นวันขึ้นปีใหม่ ในระยะแรกจะหยุดกิจการการค้าทุกอย่างติดต่อกันหลายวัน ในช่วงเวลานี้ส่งผลกระทบต่อสินค้า ที่จำหน่ายในท้องตลาดมีราคาสูงกว่าปกติ

สภาพปัจจุบันและปัญหาความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมด้านศาสนาและความเชื่อ

ในอดีต ชาวจีนอพยพที่เข้ามาตั้งหลักแหล่งในประเทศไทย เป็นชาวจีนที่อพยพมาจากทางใต้และตะวันออกเฉียงใต้ของประเทศจีน กล่าวได้ว่า ชาวจีนเหล่านี้ส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรและมีการศึกษาน้อย วัฒนธรรมที่ติดตัวชาวจีนเหล่านี้ จึงเป็นวัฒนธรรมของสังคมเกษตรกรรม ที่ให้ความสำคัญกับครอบครัว ความสัมพันธ์ในเครือญาติ ลัทธิความเชื่อ และการรวมกลุ่มเพื่อปกป้องผลประโยชน์ ชาวจีนที่อพยพเข้ามา มีความคุ้นเคยกับการร่วมกิจกรรมในลักษณะของการให้ความช่วยเหลือ และพึ่งพาอาศัยกันและกัน ภายในชุมชนของตนเองมาตั้งแต่ประเทศจีน เมื่อมาอยู่ในประเทศไทย ก็คงวัฒนธรรมนี้อยู่ ความเชื่อของชาวจีนเหล่านี้ คล้ายคลึงกับคนไทย เนื่องจากเป็นสังคมเกษตรกรรมเหมือนกัน ลัทธิความเชื่อของชาวจีนมีส่วนเกี่ยวข้องกับพิธีกรรมอย่างแยกไม่ออก ชาวจีนบูชาบรรพบุรุษด้วยเครื่องเช่นสังเวีย เช่นเดียวกันกับการบูชาเทพเจ้าต่าง ๆ ได้นำความเชื่อทางศาสนาของจีนเข้ามาด้วย ระเบียบการประกอบพิธีกรรมตามความเชื่อของไทยและจีน มีความแตกต่างกัน ซึ่งพื้นฐานความเชื่อของจีนมีการผสมผสานระหว่างลัทธิขงจื้อ ลัทธิเต๋า พุทธศาสนา มหายาน และการนับถือเทพเจ้า อย่างเคร่งครัด เช่น การเซ่นไหว้ในวันสารท เทศกาลไหว้ขนมจ่าง เทศกาลสารทจีน เทศกาลไหว้พระจันทร์ เทศกาลกินเจ เทศกาลไหว้ขนมอี๋ เทศกาลไหว้เจ้าประจำปี

จากการสังเกตและสัมภาษณ์ ว่า ประเพณีพิธีกรรมในรอบปีและรอบชีวิตต่าง ๆ ที่คนไทยเชื้อสายจีนถือปฏิบัติตามกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษ ได้ปรับเปลี่ยนพิธีกรรม เพื่อให้เข้ากับวิถีชีวิตในปัจจุบัน เช่น วันตรุษจีน วันเซ็งเม้ง วันสารทจีน จะเป็นการไหว้ภายในครอบครัว แม้รูปแบบของ

การไหว้บรรพบุรุษ การเตรียมอาหาร ผลไม้ จะเปลี่ยนแปลงไปความหมายที่เกิดจากความรู้ และไม่รู้ จึงเป็นเพียงการปฏิบัติตามบรรพบุรุษที่เคยกระทำมาในอดีตนอกจากนี้ ประเพณีพิธีกรรมที่มีหลักปฏิบัติซับซ้อนของคนไทยเชื้อสายจีนปรับลดขั้นตอนในการประกอบพิธีกรรมตามความสะดวก บางครั้งมีการรับเอารูปแบบที่ปรากฏในวัฒนธรรมท้องถิ่นเข้ามาผสม แสดงให้เห็นถึงการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม

การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีน ในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ประกอบด้วยกระบวนการ ดังนี้

การติดต่อทางวัฒนธรรม

1. การติดต่อทางวัฒนธรรมด้านเศรษฐกิจ

คนไทยในเขตเทศบาลจังหวัดกาฬสินธุ์กาฬสินธุ์ ได้มีการผสมกลมกลืนเปลี่ยนแปลงรูปแบบใน การทำมาหากินจากการเกษตรกรรมเพื่อยังชีพ การหาของป่า และล่าสัตว์ เป็นการประกอบอาชีพที่หลากหลายเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะการประกอบอาชีพการค้าขาย สินค้าทางการเกษตรเกษตรซึ่งคนไทยในเขตเทศบาลจังหวัดกาฬสินธุ์ จะทำนาข้าว ไร่มันสำปะหลัง และไร่อ้อย เป็นอาชีพหลัก เมื่อถึงฤดูการเก็บเกี่ยวสินค้าทางการเกษตร ก็จะนำไปขายให้กับพ่อค้าคนกลางซึ่งเป็นคนจีน ส่วนการค้าขายที่อยู่ ในตัวเมืองนิยมทำร้านอาหาร สำหรับการติดต่อค้าขายกับคนจีนโดยส่วนมาก จึงเป็นค้าขายสินค้าทางการเกษตร เพราะคนจีนส่วนมากเป็นเจ้าของโรงงาน ที่รับซื้อสินค้าทางการเกษตร คนไทยในเขตเทศบาลจังหวัดกาฬสินธุ์ นิยมทำการค้าขาย กับคนไทยเชื้อสายจีน ด้านเศรษฐกิจ พบว่า คนไทยในเขตเทศบาลจังหวัดกาฬสินธุ์ มีทัศนคติที่ดีต่อคนไทยเชื้อสายจีนคนไทยเชื้อสายจีนเป็นคนที่มีความขยันขันแข็งทำมาหากินทุกประเภท มีความซื่อสัตย์สุจริตให้บริการกับลูกค้าเป็นอย่างดี ขยันตื่นเปิดร้านแต่เช้า แม้ลูกค้าไม่ต่อราคาสินค้าก็ลดราคาให้คนไทยเชื้อสายจีนเริ่มค้าขายจากการลงทุนน้อยก่อนแล้วค่อยขยายกิจการใหญ่ขึ้น

2. การติดต่อทางวัฒนธรรมด้านการศึกษา

ปัจจุบันคนไทยเชื้อสายจีน นิยมส่งบุตรหลานให้ศึกษาในระดับสูงจนถึงระดับอุดมศึกษา และให้โอกาสในการประกอบอาชีพการเรียนร่วมกับคนไทย ทำให้คนไทยในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์ ได้ศึกษาวิถีชีวิตของคนไทยเชื้อสายจีนในหลาย ๆ แ่ง ได้รับรู้ว่าทำไมคนไทยเชื้อสายจีนจึงเรียนหนังสือเก่งและมีฐานะดีกว่าคนไทยในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์คนไทยเชื้อสายจีนจะรู้จักประหยัดในการใช้เงิน ไม่สุรุ่ยสุร่าย ค่าใช้จ่ายของเงิน และเรียนหนังสือเก่งมาก รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ มีความตั้งใจจริงในการทำงาน รู้จักแบ่งเวลาในการศึกษาเล่าเรียนคนไทยในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์ สามารถนำไปเป็นแบบอย่าง ในการประพฤติปฏิบัติได้

3. การติดต่อทางวัฒนธรรมด้านประเพณี

การผสมกลมกลืนด้านการแต่งงาน

ปัจจุบันนี้ลูกหลานคนจีนมีโอกาสเลือกคู่ครองมากกว่าในอดีต และมีการแต่งงานกับคนไทยในท้องถิ่นมากขึ้น ซึ่งการแต่งงานข้ามกลุ่มชาติพันธุ์ เป็นผลทำให้เกิดการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม กล่าวคือ มีการปฏิบัติตามประเพณีจีนลดน้อยลง คงเหลือแต่ขั้นตอนพิธีกรรมที่สำคัญๆ ขึ้นอยู่กับว่า คู่สมรสมีเชื้อสายจีนหรือไม่ ถ้าคู่สมรสมีเชื้อสายจีนส่วนใหญ่จะแต่งงานตามแบบประเพณีไทย ในอดีตเมื่อแต่งงานแล้ว ตามธรรมเนียมเงินเจ้าสาวจะต้องมาอยู่บ้านฝ่ายเจ้าบ่าว

แต่ปัจจุบันนี้ พบว่า คู่สมรสมักจะนิยมแยกครอบครัวออกมาอยู่ต่างหาก พร้อมทั้งมีค่านิยมแบบสมัยใหม่ คือ การมีครอบครัวขนาดเล็ก ที่มีเฉพาะพ่อ แม่ ลูก รวมทั้งมีค่านิยมที่ให้ความสำคัญระหว่างลูกผู้ชายและลูกผู้หญิงเท่า ๆ กัน โดยสรุป คนไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดกาฬสินธุ์ มีการปรับตัวและการผสมกลมกลืน ให้เข้ากับวัฒนธรรมของคนในท้องถิ่น เป็นผลทำให้คนทั้งสองกลุ่มชาติพันธุ์สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุขโดยไม่มีความขัดแย้งกันด้านประเพณี คนไทยในเขตเทศบาลจังหวัดกาฬสินธุ์ นิยมที่จะแต่งงานกับคนไทยเชื้อสายจีนมากกว่า เพราะคนไทยเชื้อสายจีนมีความรับผิดชอบในครอบครัวสูง ไม่มุ่งอบายมุข เน้นสร้างฐานะให้ครอบครัว มีความมั่นคง

4. การติดต่อทางวัฒนธรรมด้านความเชื่อและศาสนา

ความเชื่อทางศาสนาของคนไทยเชื้อสายจีน ในจังหวัดกาฬสินธุ์ ค่อย ๆ เพิ่มความเชื่อทางพุทธศาสนานิกายหินยานมากขึ้น ขณะเดียวกันการปฏิบัติในพิธีกรรมความเชื่อในทางพุทธศาสนานิกายมหายาน ตามลัทธิเต๋า และลัทธิขงจื้อ จะลดน้อยลง ซึ่งสามารถสังเกตได้จากการประกอบพิธีกรรมแบบคนไทย เช่น มีการไหว้เจ้าที่ทุกวันพระ มีการไหว้พระพุทธรูป นิยมทำบุญตามแบบคนไทย ได้แก่ การทำบุญตักบาตร ทอดกฐิน

ด้านความเชื่อ และศาสนา คนไทยในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์ สืบเชื้อมาจากสายตระกูลเดียวกันจึงมีแนวความคิด ความเชื่อ และศาสนา รวมทั้งขนบธรรมเนียมประเพณีเหมือนกันคนไทย ในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์ นับถือศาสนาพุทธมาตั้งแต่บรรพบุรุษ เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจของชาวบ้าน โดยมีวัดเป็นศูนย์รวมจิตใจ และประกอบพิธีกรรมทางศาสนา ประเพณีที่สืบทอดกันมาคือ ประเพณี “ฮีตสิบสองคองสิบสี่” และนับถือผีปู่ตา นับถือผีไร่ผิณา เช่น ผีตาแฮก มีพิธีกรรมทำบุญหมู่บ้าน ในขณะที่คนไทยเชื้อสายจีน เมื่ออพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานในจังหวัดกาฬสินธุ์ ได้นำระบบความเชื่อทางพุทธศาสนานิกายมหายาน ลัทธิขงจื้อ ลัทธิเต๋า การบูชาบรรพบุรุษ และการนับถือเทพเจ้ามาปฏิบัติในวิถีชีวิตของตน คนไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดกาฬสินธุ์ ได้ถือปฏิบัติตามระบบความเชื่อดั้งเดิม และรับเอาความเชื่อทางพุทธศาสนาจากสังคมไทยไปพร้อม ๆ กัน กล่าวคือ คนจีนนิยมไหว้เจ้า และไหว้บรรพบุรุษ ตามประเพณีวัฒนธรรมจีน ในขณะที่เดียวกัน ก็มี การทำบุญตักบาตรตามประเพณีวัฒนธรรมไทย สาเหตุที่ทำบุญตามความเชื่อทางพุทธศาสนาแบบประเพณีไทย เนื่องจากการอยู่ร่วมกับคนไทยในท้องถิ่น จึงทำตามประเพณีวัฒนธรรมของคนไทยในท้องถิ่น จะได้ไม่เกิดความแตกต่างกัน จนสามารถผสมกลมกลืนวัฒนธรรมให้เข้ากับวัฒนธรรมของคนไทยได้ และอยู่ร่วมกันในสังคมได้สันติสุข โดยไม่มีความขัดแย้งกัน

ด้านรักษาสุขภาพ

ในอดีตการรักษาโรคของคนไทยในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์ นิยมรักษาโรคตามความเชื่อและรักษาด้วยสมุนไพรที่ได้รับการถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษ รู้จักนำยาสมุนไพรที่ได้จากพืช สัตว์หรือแร่ธาตุต่างๆ มารักษาโรค การรักษาโรคจะใช้สมุนไพรตามอาการของโรค อาการของผู้ป่วยและอายุของผู้ป่วย เพราะถ้าให้ยาเกินขนาดอาจเป็นอันตรายได้ เช่น ยาแก้โรคท้องอืด ท้องเฟ้อใช้ไพล ทาที่ท้องหรือกินสด ๆ หรือมะละกอ นำผลสุกมารับประทาน ทุกวันจะทำให้การขับถ่ายสะดวกสำหรับผู้ที่ท้องผูกเป็นประจำ นอกจากนี้คนไทยในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์ยังมีการรักษาตามความเชื่ออีกด้วยดังนี้ คือ หมอเป่า เป็นหมออายุอีกประเภทหนึ่งที่ใช้การรักษาด้วยวิธีเสกคาถาเป่าหรือเสกคาถาใส่วัตถุสิ่งของ เช่น หมากพูล น้ำเปล่า หรือเปล้าลมในปาก

ให้ผู้ป่วยหายจากโรค หมอน้ำมัน น้ำมันที่ได้มักจะได้จากสัตว์ป่าต่าง ๆ เช่น กวาง เลียงผา หมูป่า และได้จากพืช เช่น น้ำมันมะพร้าว น้ำมันงาน้ำมันจากดอกทานตะวัน น้ำมันส่วนมากเป็น การรักษาเกี่ยวกับกระดูก หมอยาจะใช้น้ำมันทาบริเวณที่เป็นพร้อมเสกคาถากำกับด้วยปัจจุบันความเจริญทางด้านการศึกษา การคมนาคม และเทคโนโลยีสมัยใหม่ตลอดจนนโยบายภาครัฐ และหน่วยงานพัฒนาเอกชน มีผลทำให้เกิดการผสมกลมกลืนเปลี่ยนแปลงทางด้าน การรักษาพยาบาลของคนไทยในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์ ชาวบ้านนิยมที่จะรักษากับแพทย์แผนปัจจุบัน เพราะมีเครื่องมือที่ทันสมัย สามารถรักษาผู้ป่วยให้หายจากโรคภัย

1. การแบ่งปันทางวัฒนธรรมด้านเศรษฐกิจ

ด้านเศรษฐกิจ พบว่า คนไทยในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์มีทัศนคติที่ดีต่อคนไทยเชื้อสายจีนคนไทยเชื้อสายจีนเป็นคนที่มีความขยันขันแข็งทำมาหากินทุกประเภท มีความซื่อสัตย์สุจริตให้บริการกับลูกค้าเป็นอย่างดี ขยันตื่นเปิดร้านแต่เช้า แม้ลูกค้าไม่ต่อราคาสินค้าก็ลดราคาให้คนไทยเชื้อสายจีนเริ่มค้าขายจากการลงทุนน้อยก่อนแล้วค่อยขยายกิจการใหญ่ขึ้น

2. การแบ่งปันทางวัฒนธรรมด้านการศึกษา

ปัจจุบันการศึกษาเริ่มที่จะเข้าไปทั่วถึงคนไทย ในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์มากขึ้น เป็นผลเนื่องมาจากการศึกษาภาคบังคับของรัฐบาล จึงทำให้มีโรงเรียนในระดับมัธยมศึกษาและโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาเพิ่มมากขึ้น คนไทยในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์ จึงได้รับการศึกษาระดับต่ำ คือชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 คนไทยในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์ ถ้าเรียนเก่งจะเรียนเพื่อรับราชการ ในอดีตคนจีนโพ้นทะเล ในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์ จะให้บุตรหลานเรียนหนังสือพออ่านออกเขียนได้ เมื่อสำเร็จการศึกษาจะไม่นิยมส่งให้เรียนต่อ แต่จะให้มาช่วยในเรื่องของการค้าขายแทน ปัจจุบันคนไทยเชื้อสายจีนนิยมส่งบุตรหลานให้ศึกษาในระดับสูงขึ้นจนถึงระดับ อุดมศึกษา และให้โอกาสในการประกอบอาชีพการเรียนร่วมกับคนไทยเชื้อสายจีน ในด้านการศึกษา พบว่า คนไทยในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์ มีทัศนคติที่ดีต่อคนไทยเชื้อสายจีน เพราะคนไทยเชื้อสายจีนส่วนใหญ่เรียนหนังสือเก่ง มีความจำเป็นเลิศ เวลาเรียนจะตั้งใจเรียนเป็นอย่างดี

3. การแบ่งปันทางวัฒนธรรมด้านประเพณี

การแบ่งปันด้านการแต่งงาน

ปัจจุบันนี้ลูกหลานคนจีนมีโอกาสเลือกคู่ครองมากกว่าในอดีต และมีการแต่งงานกับคนไทยในท้องถิ่นมากขึ้น ซึ่งการแต่งงานข้ามกลุ่มชาติพันธุ์ เป็นผลทำให้เกิดการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม แต่ปัจจุบันนี้ พบว่า คู่สมรสมักจะนิยมแยกครอบครัวออกมาอยู่ต่างหาก พร้อมทั้งมีค่านิยมแบบสมัยใหม่ คือ การมีครอบครัวขนาดเล็ก ที่มีเฉพาะพ่อ แม่ ลูก รวมทั้งมีค่านิยมที่ให้ความสำคัญระหว่างลูกผู้ชายและลูกผู้หญิงเท่า ๆ กัน

4. การแบ่งปันทางวัฒนธรรมด้านความเชื่อและศาสนา

คนไทยเชื้อสายจีน ในจังหวัดกาฬสินธุ์ ค่อย ๆ เพิ่มความเชื่อทางพุทธศาสนานิกายหินยานมากขึ้น ขณะเดียวกันการปฏิบัติในพิธีกรรมความเชื่อในทางพุทธศาสนานิกายมหายาน ตามลัทธิเต๋า และลัทธิขงจื้อ จะลดน้อยลง ซึ่งสามารถสังเกตได้จากการประกอบพิธีกรรมแบบคนไทย เช่น มีการไหว้เจ้าที่ทุกวันพระ มีการไหว้พระพุทธรูป นิยมทำบุญตามแบบคนไทย ได้แก่ การทำบุญตักบาตร ทอดกฐิน

ด้านความเชื่อ และศาสนา คนไทยในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์ ได้ถือปฏิบัติตามระบบความเชื่อดั้งเดิม และรับเอาความเชื่อทางพุทธศาสนาจากสังคมไทยไปพร้อม ๆ กัน กล่าวคือ คนจีนนิยมไหว้เจ้า และไหว้บรรพบุรุษ ตามประเพณีวัฒนธรรมจีน ในขณะที่เดียวกัน ก็มีการทำบุญตักบาตรตามประเพณีวัฒนธรรมไทย สาเหตุที่ทำให้บุญตามความเชื่อทางพุทธศาสนาแบบประเพณีไทย เนื่องจากการอยู่ร่วมกับคนไทยในท้องถิ่น

ด้านรักษาสุขภาพ

ในอดีตการรักษาโรคของคนไทยในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์ นิยมรักษาโรคตามความเชื่อและรักษาด้วยสมุนไพร ที่ได้รับการถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษ นอกจากนี้ คนไทยในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์ยังมีการรักษาตามความเชื่ออีกด้วยดังนี้ คือ หมอเป่า เป็นหมออายุอีกประเภทหนึ่งที่ใช้การรักษาด้วยวิธีเสกคาถาเป่าหรือเสกคาถาใส่วัตถุสิ่งของ หมอน้ำมัน น้ำมันที่ได้มักจะได้จากสัตว์ป่าต่าง ๆ เช่น กวาง เลียงผา หมูป่า และได้จากพืช เช่น น้ำมันมะพร้าว น้ำมันงาน้ำมันสกัดเอาน้ำมัน

ปัจจุบันความเจริญทางด้านการศึกษา การคมนาคม และเทคโนโลยีสมัยใหม่ตลอดจนนโยบายภาครัฐ และหน่วยงานพัฒนาเอกชน มีผลทำให้เกิดการผสมกลมกลืนเปลี่ยนแปลงทางด้าน การรักษาพยาบาลของคนไทยในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์ จากเดิมที่เป็นการรักษาผู้เจ็บไข้ได้ป่วยด้วยสมุนไพร พิธีกรรมทางไสยศาสตร์ตามระบบความเชื่อ ปัจจุบันไปหาเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่สถานีอนามัยหรือไปพบแพทย์ที่โรงพยาบาลที่มีผู้เชี่ยวชาญเฉพาะโรค แพทย์ที่รักษาส่วนใหญ่จะเป็นคนไทยเชื้อสายจีน ให้บริการในการรักษาคนป่วยเป็นอย่างดีทำตัวเป็นกันเองกับผู้ป่วย ให้คำปรึกษาตีพุดจาไฟเราะกับคนป่วย อาการของโรคหายขาดอย่างรวดเร็วและค่ารักษา ก็ไม่แพง เพราะมีบัตรประกันสุขภาพ

การแบ่งปันทางวัฒนธรรม

การปรับตัวทางวัฒนธรรม

1. การปรับตัวทางวัฒนธรรมด้านเศรษฐกิจ

ด้านเศรษฐกิจ พบว่า คนไทยในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์มีทัศนคติที่ดีต่อคนไทยเชื้อสายจีนคนไทยเชื้อสายจีนเป็นคนที่มีความขยันขันแข็งทำมาหากินทุกประเภท มีความซื่อสัตย์สุจริตให้บริการกับลูกค้าเป็นอย่างดี ขยันตื่นเปิดร้านแต่เช้า แม้ลูกค้าไม่ต้องราคาสินค้าก็ลดราคาให้คนไทยเชื้อสายจีนเริ่มค้าขายจากการลงทุนน้อยก่อนแล้วค่อยขยายกิจการใหญ่ขึ้น

2. การปรับตัวทางวัฒนธรรมด้านการศึกษา

อดีตคนจีนโพ้นทะเลในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์ จะให้บุตรหลานเรียนหนังสือพออ่านออกเขียนได้ เมื่อสำเร็จการศึกษาจะไม่นิยมส่งให้เรียนต่อ แต่จะให้มาช่วยในเรื่องของการค้าขายแทน ปัจจุบันคนไทยเชื้อสายจีนนิยมส่งบุตรหลานให้ศึกษาในระดับสูงจนถึงระดับอุดมศึกษา และให้โอกาสในการประกอบอาชีพการเรียนร่วมกับคนไทยเชื้อสายจีน ทำให้คนไทยในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์ ได้ศึกษาวิถีชีวิตของคนไทยเชื้อสายจีน

3. การปรับตัวทางวัฒนธรรมด้านประเพณี

การปรับตัวด้านการแต่งงาน

แต่ปัจจุบันนี้ พบว่า คู่สมรสมักจะนิยมแยกครอบครัวออกมาอยู่ต่างหาก พร้อมทั้งมีค่านิยมแบบสมัยใหม่ คือ การมีครอบครัวขนาดเล็ก ที่มีเฉพาะพ่อ แม่ ลูก

รวมทั้งมีค่านิยมที่ให้ความสำคัญระหว่างลูกผู้ชายและลูกผู้หญิงเท่า ๆ กันกล่าวโดยสรุป คนไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดกาฬสินธุ์ มีการปรับตัวและการผสมกลมกลืน ทั้งในด้านวิถีชีวิตและด้านสังคม ให้เข้ากับวัฒนธรรมของคนในท้องถิ่น เป็นผลทำให้คนทั้งสองกลุ่มชาติพันธุ์สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข โดยไม่มีความขัดแย้งกัน

4. การปรับตัวทางวัฒนธรรมด้านความเชื่อและศาสนา

ความเชื่อทางศาสนาของคนไทยเชื้อสายจีน ในจังหวัดกาฬสินธุ์ ค่อย ๆ เพิ่มความเชื่อทางพุทธศาสนานิกายหินยานมากขึ้น ขณะเดียวกันการปฏิบัติในพิธีกรรมความเชื่อในทางพุทธศาสนานิกายมหายาน ตามลัทธิเต๋า และลัทธิขงจื้อ จะลดน้อยลง ซึ่งสามารถสังเกตได้จากการประกอบพิธีกรรมแบบคนไทย เช่น มีการไหว้เจ้าที่ทุกวันพระ มีการไหว้พระพุทธรูป นิยมทำบุญตามแบบคนไทย ได้แก่ การทำบุญตักบาตร ทอดกฐิน

ด้านความเชื่อและศาสนา

คนไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดกาฬสินธุ์ นิยมไหว้เจ้า และไหว้บรรพบุรุษ ตามประเพณีวัฒนธรรมจีน ในขณะเดียวกัน ก็มีการทำบุญตักบาตรตามประเพณีวัฒนธรรมไทย สาเหตุที่ทำให้ทำบุญตามความเชื่อทางพุทธศาสนาแบบประเพณีไทย เนื่องจากการอยู่ร่วมกับคนไทยในท้องถิ่น จึงทำตามประเพณีวัฒนธรรมของคนไทยในท้องถิ่น จะได้ไม่เกิดความแตกต่างกัน จนสามารถผสมกลมกลืนวัฒนธรรมให้เข้ากับวัฒนธรรมของคนไทยได้ และอยู่ร่วมกันในสังคมได้สันติสุข โดยไม่มีความขัดแย้งกัน ในด้านความเชื่อและศาสนา พบว่า คนไทยในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ มีทัศนคติที่ดีต่อคนไทยเชื้อสายจีน ว่ามีระบบความเชื่อทางพุทธศาสนาเหมือนกัน มีการนับถือบูชาเทพเจ้าและผีเหมือนกับคนไทยในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยไม่มีข้อขัดแย้งทางความเชื่อและศาสนา จึงทำให้สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติ คนไทยเชื้อสายจีนจะยึดถือและปฏิบัติเพื่อความ เป็นมงคลชีวิต และช่วยยึดเหนี่ยวจิตใจ เช่น การนับถือนางกวักตามแบบอย่างวัฒนธรรมไทย เพื่อให้เกิดความเป็นสิริมงคล

ด้านรักษาสุขภาพ

ในด้านสุขภาพ พบว่า คนไทยในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์ มีทัศนคติที่ดีต่อคนไทยเชื้อสายจีน เพราะคนไทยเชื้อสายจีน จะมีวิธีการในการดูแลตนเอง โดยใช้ยาสมุนไพรในการปรับธาตุภายในร่างกาย ให้เกิดความสมดุลระหว่างธาตุหยิน กับหยาง เมื่อมีอาการเจ็บป่วยเกิดขึ้นเป็นการรักษาแบบธรรมชาติบำบัด ซึ่งการรักษาด้วยแผนโบราณยาสมุนไพรจีน จึงมีสรรพคุณในการรักษาดีมาก เช่น การนำเอายาสมุนไพรจีนมาดองกับเหล้า เพื่อให้คนที่คลอดบุตรกิน ทำให้มดลูกเข้าอู่เร็ว และมีน้ำนมให้ลูกดื่มมาก

การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม

1. การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมด้านเศรษฐกิจ

ด้านเศรษฐกิจ พบว่า คนไทยในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์มีทัศนคติที่ดีต่อคนไทยเชื้อสายจีนคนไทยเชื้อสายจีนเป็นคนที่มีความขยันขันแข็งทำมาหากินทุกประเภท มีความซื่อสัตย์สุจริตให้บริการกับลูกค้าเป็นอย่างดี ขยันตื่นเปิดร้านแต่เช้า แม้ลูกค้าไม่ต่อราคาสินค้าก็ลดราคาให้คนไทยเชื้อสายจีนเริ่มค้าขายจากการลงทุนน้อยก่อนแล้วค่อยขยายกิจการใหญ่ขึ้น

2. การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมด้านการศึกษา

ปัจจุบันคนไทยนิยมส่งบุตรหลานให้เรียนร่วมกับคนไทยเชื้อสายจีน สามารถนำวิธีการเรียนรู้ไปเป็นแบบอย่าง ในการประพฤติปฏิบัติได้อย่างดี พอกลับจากโรงเรียนก็จะช่วยครอบครัวทำงาน

3. การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมด้านประเพณี

การผสมกลมกลืนด้านการแต่งงาน

ในปัจจุบันนี้ พบว่า คู่สมรสมักจะนิยมแยกครอบครัวออกมาอยู่ต่างหาก พร้อมทั้งมีค่านิยมแบบสมัยใหม่ คือ การมีครอบครัวขนาดเล็ก ที่มีเฉพาะพ่อ แม่ ลูก คนไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดกาฬสินธุ์ มีการปรับตัวและการผสมกลมกลืน ทั้งในด้านวิถีชีวิตและด้านสังคม ให้เข้ากับวัฒนธรรมของคนในท้องถิ่น เป็นผลทำให้คนทั้งสองกลุ่มชาติพันธุ์สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข โดยไม่มีความขัดแย้งกัน

4. การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมด้านความเชื่อและศาสนา

คนจีนในรุ่นที่อพยพมาจากประเทศจีนเข้าสู่จังหวัดกาฬสินธุ์ ได้นำเอาความเชื่อทางศาสนาเต๋าและขงจื้อติดตัวมาด้วย คือ การไหว้เจ้าและการไหว้บรรพบุรุษ ขณะเดียวกันได้ค่อย ๆ หลอมรวมเข้าด้วยกัน จนสามารถผสมกลมกลืนกันมากที่สุด ตามแนวความคิดที่ว่าชนกลุ่มน้อยย่อมรับความเชื่อทางศาสนาของชนกลุ่มใหญ่ ความเชื่อทางศาสนาของคนไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดกาฬสินธุ์ ค่อย ๆ เพิ่มความเชื่อทางพุทธศาสนานิกายหินยานมากขึ้น ขณะเดียวกันการปฏิบัติในพิธีกรรมความเชื่อในทางพุทธศาสนานิกายมหายาน ตามลัทธิเต๋า และลัทธิขงจื้อ จะลดน้อยลง ซึ่งสามารถสังเกตได้จากการประกอบพิธีกรรมแบบคนไทย เช่น มีการไหว้เจ้าที่ทุกวันพระ มีการไหว้พระพุทธรูป นิยมทำบุญตามแบบคนไทย ได้แก่ การทำบุญตักบาตร ทอดกฐิน

ด้านความเชื่อและศาสนา

ขณะที่คนไทยเชื้อสายจีน เมื่ออพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานในจังหวัดกาฬสินธุ์ ได้นำระบบความเชื่อทางพุทธศาสนานิกายมหายาน ลัทธิขงจื้อ ลัทธิเต๋า การบูชาบรรพบุรุษ และการนับถือเทพเจ้ามาปฏิบัติในวิถีชีวิตของตน ในด้านความเชื่อและศาสนา พบว่า คนไทยในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์มีทัศนคติที่ดีต่อคนไทยเชื้อสายจีน ว่ามีระบบความเชื่อทางพุทธศาสนาเหมือนกัน มีการนับถือบูชาเทพเจ้าและผีเหมือนกับคนไทยในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยไม่มีข้อขัดแย้งทางความเชื่อและศาสนา จึงทำให้สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติ คนไทยเชื้อสายจีนจะยึดถือและปฏิบัติเพื่อความเป็นมงคลชีวิต และช่วยยึดเหนี่ยวจิตใจ

ด้านรักษาสุขภาพ

ในอดีตการรักษาโรคของคนไทยในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์ นิยมรักษาโรคตามความเชื่อและรักษาด้วยสมุนไพรที่ได้รับการถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษ รู้จักนำยาสมุนไพรที่ได้จากพืช สัตว์หรือแร่ธาตุต่างๆ มารักษาโรค ในด้านสุขภาพ พบว่า คนไทยในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์ มีทัศนคติที่ดีต่อคนไทยเชื้อสายจีน เพราะคนไทยเชื้อสายจีน จะมีวิธีการในการดูแลตนเอง โดยใช้ยาสมุนไพรในการปรับธาตุภายในร่างกาย ให้เกิดความสมดุลระหว่างธาตุหยิน กับหยาง เมื่อมีอาการเจ็บป่วยเกิดขึ้น เป็นการรักษาแบบธรรมชาติบำบัด ซึ่งการรักษาแผนโบราณยาสมุนไพรจีน จึงมีสรรพคุณในการรักษาดีมาก เช่น การนำเอายาสมุนไพรจีนมาดองกับเหล้า เพื่อให้คนที่คลอดบุตรกิน ทำให้มดลูกเข้าอู่เร็ว และมีน้ำนมให้ลูกดื่มมาก

อภิปรายผล

จากการวิจัย เรื่อง การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีน ในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ความเป็นมาของคนไทยเชื้อสายจีน ในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการวิจัยพบว่า ความเป็นมาและการตั้งถิ่นฐานของคนไทยเชื้อสายจีน ในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ มีประเด็นที่น่าสนใจ ดังนี้

ความเป็นมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

ประวัติความเป็นมาของคนไทย ในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์ อำเภอเมืองกาฬสินธุ์ แต่เดิมตามหลักฐานเอกสารที่ปรากฏมีชื่อเรียกว่า “อำเภอกุทัยธานี” สมัยหนึ่ง และ “อำเภอกุหลาบ” สมัยหนึ่ง ตั้งเมื่อ พ.ศ. 2473 ต่อมา พ.ศ. 2490 จึงได้เรียกชื่อว่า อำเภอเมืองกาฬสินธุ์จนถึงปัจจุบัน มีประวัติความเป็นมา ดังนี้ เดิมบริเวณหมู่บ้านที่ตั้งเมืองกาฬสินธุ์ปัจจุบัน มีชื่อว่า แก่งสำโรง อยู่ติดชายดงสงเปลือยริมฝั่งลำน้ำปาวด้านทิศตะวันออก มีดินอุดมสมบูรณ์เป็นที่อยู่อาศัยของพวกลาว สำหรับบรรพบุรุษของชาวจังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นคนไทยเผ่าหนึ่งเรียกตัวเองว่า หรือ อ้าย มีถิ่นอาศัยอยู่ที่นครเวียงจันทน์ เมื่อประมาณ พ.ศ. 2320 ก่อนตั้งกรุงรัตนโกสินทร์ 5 ปี เจ้าโสมพะมิตรเป็นหัวหน้า พาพรรคพวกกวาดต้อนผู้คนอพยพหนีเจ้าศิริบุญสารจากนครเวียงจันทน์ ข้ามลำน้ำโขงและสันเขาภูพานมุ่งลงมาทางตะวันออกเฉียงใต้ โดยมีพระอุปราชเมืองแสนฮ่องโปงเมืองแสนหน้าอำเภอพยพมาด้วย เมื่อข้ามลำน้ำโขงมาระยะแรกตั้งหลักอยู่เมืองหนองหาร พระธาตุเชิงชุม ปัจจุบันเป็นที่ตั้งอำเภอเมืองสกลนคร และย้ายไปอยู่ที่เมืองพรรณานิคม ปัจจุบันเป็นอำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร อาศัยลำน้ำก่ำเป็นที่ทำมาหาเลี้ยงชีพ ต่อมาสภาพดินฟ้าอากาศเปลี่ยนแปลง เกิดฝนแล้งและโรคระบาดประชาชนล้มตายเป็นจำนวนมาก ประกอบกับพระเจ้าศิริบุญสาร ผู้ครองนครเวียงจันทน์ ส่งกองทัพมาติดตาม เจ้าโสมพะมิตรจึงอพยพผู้คนที่เหลือ 5,000 คน ร่นถอยข้ามเขาภูพานมาทางใต้ และตั้งหมู่บ้านใหม่ชื่อว่า “บ้านกลางหมื่น” เพื่อเป็นอนุสรณ์ตามจำนวนคนที่อพยพเหลือตายมา 5,000 คน คำว่ากลางหมื่น ก็คือ ครึ่งหมื่นหรือ 5,000 นั่นเอง บ้านกลางหมื่น ปัจจุบัน อยู่ที่ตำบลกลางหมื่น อำเภอเมืองกาฬสินธุ์ ตั้งอยู่ได้ไม่นาน เนื่องจากทำเลที่ตั้งไม่เหมาะสมแก่การทำมาหากิน และรักษาเมืองยาก จึงย้ายมาตั้ง ณ ที่ตั้งเดิมชื่อ “บ้านแก่งสำโรง” บริเวณลุ่มน้ำปาว ซึ่งมีความอุดมสมบูรณ์ ชัยภูมิเหมาะแก่การสร้างเมือง ณ ที่ตั้งศาลเจ้าพ่อหลักเมืองกาฬสินธุ์ ปัจจุบัน และตั้งตัวเป็นอิสระโดยไม่ขึ้นต่อใคร อยู่มาได้ประมาณ 10 ปีเศษ ต่อมา พ.ศ. 2334 พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ปฐมกษัตริย์แห่งราชวงศ์จักรี รับสั่งให้ท้าวแสนสะท้านยกกองทัพไปปราบพระเจ้าศิริบุญสาร ที่นครเวียงจันทน์ได้สำเร็จ เจ้าเมืองร้อยเอ็ดจึงได้นำท้าวโสมพะมิตรเข้าเฝ้านำเครื่องบรรณาการเข้าสวามิภักดิ์ ต่อพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช และได้กราบทูลตั้งบ้านแก่งสำโรงขึ้นเป็นเมือง จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ยกฐานะบ้านแก่งสำโรงขึ้นเป็นเมือง โดยที่ทรงเห็นว่าที่ตั้งของชุมชนเดิมเคยอยู่บริเวณลุ่มน้ำก่ำ ซึ่งเป็นภาษาพื้นเมืองมีความหมายว่า “แม่น้ำดำ” จึงทรงพระราชทานนามเมืองว่า “กาฬสินธุ์”

ปัจจัยผลักดันให้ชาวจีนอพยพออกนอกประเทศจีน คือ สาเหตุที่สำคัญประการหนึ่ง ที่ผลักดันให้ชาวจีนอพยพออกนอกประเทศ เนื่องจากสภาพภูมิศาสตร์ของประเทศจีน เกิดภัยธรรมชาติบ่อยครั้ง ทั้งวาตภัยและอุทกภัย เป็นผลทำให้บ้านเรือน และทรัพย์สินของราษฎร

เสียหายเป็นจำนวนมาก ทำให้ราษฎรไม่มีที่อยู่อาศัย ความอดอยาก ความขาดแคลนอาหาร และภัยจากธรรมชาติทำให้ราษฎรทำการเพาะปลูกได้น้อยลง เก็บเกี่ยวผลผลิตได้น้อย ไม่พอเพียงสำหรับการบริโภค ภายในประเทศต้องสั่งซื้อข้าวจากต่างประเทศ ชาวจีนโพ้นทะเลได้อพยพเข้ามาอยู่ในประเทศไทย และตั้งถิ่นฐานอยู่กระจัดกระจายทั่วทุกภาคของประเทศไทย ศูนย์กลางการอพยพของชาวจีนอยู่ที่กรุงเทพมหานคร จากนั้น จึงกระจายไปอยู่ตามที่มีการสร้างทางเดินรถไฟไปถึง โดยสามารถจำแนกชาวจีนอพยพตามกลุ่มภาษาพูดได้ 5 กลุ่ม คือ จีนแต้จิ๋ว (Teachiu) ทั้งหมด จีนแคะ (Hakka) จีนไหหลำ (Hainanese) จีนกวางตุ้ง (Cantonese) จีนฮกเกี้ยน (Fukienese) อยู่ทางภาคใต้ของมณฑลฮกเกี้ยน โดยมีเมืองเอ๋อหมิงเป็นศูนย์กลาง เป็นกลุ่มชาวจีนที่เก่าแก่ที่สุดในประเทศไทย ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ตามจังหวัดต่าง ๆ ในภาคใต้ของประเทศไทย มีอาชีพทำเหมืองแร่ดีบุก ยางพารา และพ่อค้าทั่วไป ในประเทศไทยมีจีนฮกเกี้ยนอยู่ประมาณร้อยละ 7 ของคนจีนทั้งหมดในประเทศไทย ชาวจีนที่อพยพเข้ามาในประเทศไทยส่วนใหญ่ เป็นชาวจีนที่มาจากมณฑลภาคใต้ โดยเฉพาะเขตมณฑลฮกเกี้ยนและกวางตุ้งมากที่สุด ซึ่งมีจำนวนร้อยละ 95 ของชาวจีนทั้งหมดในประเทศไทย ชาวจีนที่อพยพเข้ามาในประเทศไทยส่วนใหญ่มีแต่พวกผู้ชายเท่านั้น ดังนั้น เมื่อชาวจีนอาศัยอยู่ในประเทศไทยนานเข้า ก็มีโอกาสแต่งงานกับหญิงไทย ลูกที่เกิดมามีเชื้อชาติตามกฎหมายไทยไปด้วยโดยปริยาย

ชุมชนย่านการค้าเก่าในจีน ในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์ จะอยู่บริเวณโดยรอบวัดกลางกาฬสินธุ์ ชาวจีนรุ่นแรก ๆ ที่เข้ามาจะสร้างตึกดินเพื่อทำการค้าขาย ส่วนใหญ่จะผ่านมาทางนครราชสีมา ระยะเวลาจะเข้ามาสำรวจสภาพของการค้าก่อน เมื่อเห็นว่าพอที่จะตั้งหลักฐานได้ บางคนก็จะกลับไปนำลูกเมียจากเมืองจีนเข้ามาตั้งรกรากต่อไป

ชาวจีนที่อพยพเข้ามาตั้งชุมชนในยุคแรก ปัจจุบันนี้ยังมีเชื้อสายปรากฏ ซึ่งได้สืบทอดธุรกิจการค้าติดต่อกันมา จนกลายเป็นองค์ประกอบสำคัญ ที่กุมเศรษฐกิจของจังหวัดกาฬสินธุ์ ในปัจจุบัน มีอยู่ประมาณ 18-25 ตระกูลที่สำคัญ ๆ ขณะนี้ เช่น ตระกูลฤทธานนท์ ร่มไทรทอง และสุภักควนิช เป็นต้น ชุมชนชาวจีนยุคแรกในเขตเทศบาลเมืองเมืองกาฬสินธุ์ได้กระจายธุรกิจสถานประกอบการต่าง ๆ ในย่านถนนชัยสุนทร และถนนกาฬสินธุ์ และได้สร้างเครื่องยึดเหนี่ยวทางความเชื่อ เพื่อเป็นสถานที่เคารพสักการะ คือ ศาลเจ้า ที่ตั้งอยู่บริเวณถนนชัยสุนทร เยื้องกับโรงสีเก่า ลักษณะการตั้งถิ่นฐานของชาวจีนรุ่นแรกในจังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นแบบห้องแถวยาว ตั้งอยู่ในทำเลที่สามารถทำการค้าขายได้ และสามารถอาศัยอยู่ได้ เป็นตึกไม้ภายในบ้านของครอบครัวชาวจีน ทุกบ้านจะมีศาลเจ้าเงินประจำบ้าน โดยตั้งหันหน้าออกทางหน้าบ้าน และตั้งตรงกับประตูบ้าน นอกจากนี้ ยังมีหิ้งบูชาบรรพบุรุษตั้งอยู่ข้างฝาบ้าน

ความเป็นมาของชาวจีนและคนไทยเชื้อสายจีน ซึ่งได้อพยพเคลื่อนย้ายมาจากเมืองอื่น เข้าไปตั้งหลักแหล่งเป็นชุมชนในเขตเทศบาลเมืองเมืองกาฬสินธุ์นั้น พิจารณาจากการตั้งถิ่นฐานที่อยู่อาศัยและสถานประกอบการทางธุรกิจการค้าแล้ว ชุมชนส่วนใหญ่จะอยู่ในส่วนกลางเมือง และส่วนที่ค่อนข้างไปทางตะวันตกของฝั่งเมืองเขตเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ คือ บริเวณตลอดแนวถนนชัยสุนทร และถนนกาฬสินธุ์ ในปัจจุบัน นอกจากจะมีชาวจีนอพยพมาจากประเทศจีนเข้ามาจังหวัดกาฬสินธุ์โดยตรงแล้ว ยังมีชาวจีนอีกกลุ่มหนึ่ง ที่อพยพเข้ามาในจังหวัดกาฬสินธุ์ ในระยะต่อจากถิ่นที่อยู่เดิมในจังหวัดอื่น ทั้งภาคกลาง ภาคตะวันออก และจากทางตะวันตกก็มี กล่าวคือ จังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นจังหวัดรองที่ชาวจีนอพยพมาสร้างหลักฐานอยู่อย่างถาวร สาเหตุอีกอย่างหนึ่งที่น่าจะทำ

ให้คนจีนไม่กระจุกตัวอยู่เฉพาะในกรุงเทพฯ เนื่องจากจอมพล ป.พิบูลย์สงคราม มีกฎหมายให้คนจีนที่อยู่อาศัยในกรุงเทพฯ อพยพออกจากตัวกรุงเทพฯ อย่างน้อย 300 กิโลเมตร คนจีนจึงอพยพออกจากกรุงเทพฯ ไปตั้งถิ่นฐานตามหัวเมืองต่าง ๆ ทั่วประเทศไทย คนจีนที่อพยพมาส่วนใหญ่ คือ จีนแต้จิ๋ว จีนแคะ และจีนไหหลำ โดยจะประกอบอาชีพค้าขายเป็นหลัก การตั้งร้านของชาวจีนในเขตอำเภอเมืองกาฬสินธุ์ ในระยะแรกนั้น จะตั้งอยู่บริเวณตลอดแนวถนนชัยสุนทร ครั้นต่อมา เมื่อมีความเจริญขึ้นจึงได้ย้ายไปอยู่บริเวณถนนกาฬสินธุ์ เนื่องจากบริเวณดังกล่าวเป็นที่ตั้งของตลาดเทศบาลไปรษณีย์ โรงพยาบาล สถานีตำรวจ รวมทั้งสถานที่ราชการของจังหวัด

ชาวจีนที่อพยพมาจังหวัดกาฬสินธุ์ อย่างเช่นเจ้าแก้วเส็งขายเหล็กเส้น พอมารถึงกาฬสินธุ์ก็มาแต่งงานกับเจ้าแก้วลูกเจ้าของโรงสี ซึ่งเป็นคนจีนอยู่แล้ว ทีแรกมาอยู่ยังเป็นสังคมวัฒนธรรมคนจีน ต่อมาได้มีคนจีนบางส่วนแต่งงานกับคนไทย จึงได้มีการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมกัน สาเหตุที่ชาวจีนไม่อยู่ที่กรุงเทพฯ เพราะว่าตามพรรคพวกไป แต่ถ้าอยู่ในกรุงเทพฯ ก็ไม่มีงานทำ นอกจากเป็นกุลี ก็เลยย้ายมาอยู่ภาคอีสาน

ชาวจีนที่อพยพมาอยู่จังหวัดกาฬสินธุ์ จึงสามารถเข้าสู่ช่องว่างของระบบเศรษฐกิจ โดยเริ่มเข้าสู่การค้าด้วยการรับซื้อของป่า และค้าขายของชำเบ็ดเตล็ดให้กับชาวบ้าน ซึ่งถือเป็นการสะสมทุนเบื้องต้นของพ่อค้าชาวจีน บางรายอดออมสะสมทุนได้ จนสามารถเปิดร้านขายของเบ็ดเตล็ดเล็ก ๆ เมื่อมีเงินทุนมากขึ้น ก็จะหาทางทำการค้าตั้งหลักปักฐานด้วยการประกอบกิจการโรงสี ในระยะแรก เศรษฐกิจทางการค้าของชาวจีนในจังหวัดกาฬสินธุ์ จะขึ้นอยู่กับการค้าขายแบบเบ็ดเตล็ด เนื่องจากพ่อค้าชาวจีนเริ่มทำการสะสมทุน และหาหนทางตั้งหลักปักฐาน จึงทำการค้าขายเล็ก ๆ ไปพลางก่อน เช่น ขายกวยเตี๋ยว ข้าวต้ม เต้าหู้ ขนมเปี๊ยะ ขายกาแฟ และปาห้องโก๋ เป็นต้น บรรดาพ่อค้าชาวจีน จะมีทั้งพ่อค้าหาบเร่ และเปิดร้านหรือเช่าร้านเล็ก ๆ ขายของชำ ซึ่งเป็นร้านขายปลีกมากกว่าขายส่ง ด้วยเหตุนี้ การค้าขายเบ็ดเตล็ดของชาวจีน

ผู้วิจัยเห็นว่า ชาวจีนที่อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานอยู่ในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ อพยพมาจากประเทศจีนแถบมณฑลชวเถา และมีบางส่วนที่อพยพมาจากจังหวัดใกล้เคียง เช่น โคราช ขอนแก่น ร้อยเอ็ด เป็นต้น ลักษณะการตั้งถิ่นฐานของคนไทยเชื้อสายจีน ในอำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ส่วนมากจะตั้งบ้านเรือนเรียงรายอยู่ตามบริเวณถนนสายสำคัญ ๆ ในตัวเมือง ได้แก่ ถนนโสมพะมิตร ถนนผ้าขาว และถนนกาฬสินธุ์ แต่ก็มีบางส่วนที่ไม่ได้อาศัยอยู่ติดถนน คือ ชาวจีนที่อาศัยอยู่บริเวณแก่งส้มโฮง แต่ปัจจุบันก็มีถนนตัดผ่านแล้ว คือ ถนนแก่งส้มโฮง เป็นบริเวณที่ได้ขึ้นชื่อว่า มีความเหมาะสมสำหรับการประกอบกิจการค้าขายทุกประเภท เนื่องจากมีคนไทยเชื้อสายจีนอาศัยอยู่มาก การดำเนินกิจกรรมใด ๆ ก็จะได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี และการคมนาคมก็สะดวกสอดคล้องกับกอแก้ว ศิริกุล (2551 : 51-53) ได้ศึกษาการตั้งถิ่นฐานและการปรับปรุงถนนวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีน เพื่อสร้างสังคมเข้มแข็งในจังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการวิจัย พบว่า คนไทยเชื้อสายจีนส่วนใหญ่ที่อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานในกาฬสินธุ์ เป็นจีนแต้จิ๋ว อพยพมาจากเมืองชวเถา ประเทศจีน สาเหตุเนื่องจากปัญหาภัยสงครามในประเทศ ทำให้คนจีนอพยพเข้ามาในประเทศไทยเป็นจำนวนมาก และมีบางส่วนอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานในจังหวัดกาฬสินธุ์ อาศัยอยู่บริเวณถนนโสมพะมิตร และถนนผ้าขาว ประกอบอาชีพการค้าขาย และใช้แรงงาน เมื่อมีฐานะทางเศรษฐกิจดีขึ้น ก็ขยายกิจการออกไปยังอำเภอสมเด็จ และอำเภอกุฉินารายณ์ เป็นการอพยพเพื่อขยายกิจการทางการค้าขายของตระกูล การค้าขายในอดีตอาชีพส่วนใหญ่ เป็นรับซื้อของป่า สามารถสร้างฐานะจนกลายมาเป็น

ผู้นำทางเศรษฐกิจของจังหวัดกาฬสินธุ์ ในระยะแรกที่คนจีนอพยพเข้ามา ได้นำ ขนบธรรมเนียม ประเพณีดั้งเดิมของตนเข้ามาปฏิบัติภายในกลุ่มคนจีน ต่อมาจึงได้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการค้าชีวิต บางอย่างให้เข้ากับคนในท้องถิ่นได้ จนกระทั่งเกิดการผสมกลมกลืนกับทางวัฒนธรรม ระหว่างคนไทย เชื้อสายจีนกับคนไทยในท้องถิ่นสอดคล้องกับสุภางค์ จันทวานิช (2548 : 63-64) ได้ศึกษาถิ่นกำเนิด ของชาวจีนแต่จิวในประเทศไทย ผลการศึกษา พบว่า ชาวจีนที่เดินทางมาไทยในสมัยอยุธยาส่วนใหญ่ เป็นฮกเกี้ยน มักมีอาชีพรับราชการ แต่หลังสมัยอยุธยา จะมีชาวจีนแต่จิวอพยพเข้ามาเป็นจำนวนมาก จีนฮกเกี้ยนมีเป็นจำนวนมากแถบภาคใต้ของจังหวัดภูเก็ต ปัตตานี สงขลา และระนอง สำหรับจีน แต่จิวอาศัยอยู่ในกรุงเทพฯ ฉะเชิงเทรา และชลบุรีเป็นส่วนใหญ่ ชาวจีนแต่จิวอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐาน ในประเทศไทยเป็นจำนวนมาก ในระยะหลังปี พ.ศ. 2310 (ค.ศ. 1767) เนื่องจากได้รับสิทธิพิเศษ บางประการ เพราะพระเจ้าตากสินทรงมีพระบิดาเป็นชาวแต่จิว และชาวแต่จิวได้มีบทบาทในการสู้รบ เพื่อกอบกู้เอกราช พวกแต่จิวส่วนใหญ่จะอพยพมาทางเรือ และตั้งถิ่นฐานอยู่ในบริเวณทิศตะวันออก เฉียงใต้ของประเทศไทย ได้แก่เมืองต่าง ๆ ในอ่าวไทยฝั่งตะวันออก ได้แก่ ตราด จันทบุรี บางปลา สร้อย (ชลบุรี) แปรริ้ว และในกรุงเทพฯ ต่อมาภายหลังในคริสต์ศตวรรษที่ 19 พวกแต่จิวจึงขยับ ขยายออกไปตั้งถิ่นฐานใหม่นอกเขตดังกล่าว ได้แก่ อุตรดิตถ์ ปากน้ำโพ (นครสวรรค์) ตลอดจน พิจิตร พิษณุโลก สุพรรณบุรีโลก เด่นชัย เมื่อมีการสร้างทางรถไฟไปถึงแก่งคอยและขึ้นไปทางเหนือ ในปี พ.ศ. 2451 (ค.ศ. 1908) เป็นการยากที่จะเสนอข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนของชาวจีนแต่จิวในประเทศไทยใน คริสต์ศตวรรษที่ 18 และต้นคริสต์ศตวรรษที่ 19 เพราะยังไม่มีการทำสำมะโนประชากรข้อมูลจาก ใดๆ แต่สรุปว่ามีชาวจีนแต่จิวมากที่สุด ชาวจีนแต่จิว จึงเป็นชาวจีนกลุ่มที่สำคัญที่สุด เมื่อมี การศึกษาเกี่ยวกับชาวจีนโพ้นทะเลในประเทศไทย

2. สภาพปัจจุบันและปัญหาความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีน ในเขต เทศบาลเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ประกอบด้วย ดังนี้

ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันและปัญหาความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมด้านเศรษฐกิจ สมัยที่ชาวจีนอพยพเข้ามาตั้งหลักแหล่งในระยะแรก ๆ นั้น ชาวจีนยังไม่ได้เข้ามา มีบทบาทสำคัญทางเศรษฐกิจทั้งในภูมิภาคและในส่วนกลางแต่อย่างใด ส่วนใหญ่ ชาวจีนจะทำมาหา เลี้ยงชีพด้วยการใช้แรงงาน ต่อมาเมื่อเห็นว่า ช่องทางในด้านการค้าขายเปิดโอกาสให้ คนจีนจึงต่างพากันหันมายึดอาชีพค้าขาย ต่อมาอาชีพค้าขายก็ตกไปอยู่ในมือของคนจีนเกือบสิ้นเชิง ทั้งนี้เพราะคนไทย ไม่นิยมประกอบอาชีพนี้ ในอดีตเศรษฐกิจของจังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นเศรษฐกิจแบบพอเพียงหรือพอยังชีพเพื่อเลี้ยงตนเองเท่านั้น กิจกรรมที่สำคัญทางเศรษฐกิจอยู่ที่การเกษตรและการค้าของป่าส่วน ลักษณะเดิมของการค้า จะเป็นกิจการขนาดเล็กระหว่างหมู่บ้านต่อหมู่บ้าน ซึ่งมีทั้งในรูปแบบของการ แลกเปลี่ยนสิ่งของต่อสิ่งของ และการใช้เงินตรา อันเป็นการค้าที่ตอบสนองความต้องการบางประการ ของชาวบ้าน มิใช่ลักษณะการค้าเพื่อสร้างผลกำไรและสะสมทุน ชาวบ้านเองก็จะผลิตเพียงพอยังชีพ ส่วนที่เหลือเพียงเล็กน้อยจะต้องส่งให้รัฐตามพันธะในรูปแบบของส่วย บางครั้งจึงแทบไม่เหลือผลผลิตใด ๆ เลย ชาวบ้านบางรายถึงกับต้องออกไปหาของป่า เพื่อส่งส่วยให้กับรัฐ ซึ่งของป่าในสมัยนั้น ได้แก่ หนังสัตว์ เขาสัตว์ และครั้ง เป็นต้น

สภาพปัจจุบันและปัญหาความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมด้านการศึกษา

คนไทยในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์ในอดีต ส่งบุตรหลานเข้าเรียนตาม โรงเรียนในหมู่บ้านจนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เท่านั้น ก็จะทำให้บุตรหลานออกจากโรงเรียน เพื่อไป

ช่วยครอบครัวทำนาทำไร่ ถ้าเป็นผู้ชายจะให้บวชเรียนในพุทธศาสนา ส่วนผู้หญิงให้ช่วยทำงานในบ้าน ดังนั้น คนไทยในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์ จึงจบการศึกษาในระดับประถมศึกษาปีที่ 6 และเข้าสู่ภาคของแรงงาน ในอดีตคนจีนโพ้นทะเลในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์ จะให้บุตรหลานเรียนหนังสือพออ่านออกเขียนได้ เมื่อสำเร็จการศึกษา จะไม่นิยมส่งให้เรียนต่อ แต่จะให้มาช่วยในเรื่องของการค้าขายแทน

สภาพปัจจุบันและปัญหาความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมด้านประเพณีและวัฒนธรรม

ชาวจีนได้ชื่อว่าเป็นชนชาติที่มีความเคารพและนับถือประเพณีของตนเองอย่างเคร่งครัด ถึงแม้ว่าตนเองจะไม่ได้อาศัยอยู่ในดินแดนถิ่นเกิด แต่ก็ยังคงยึดถือและปฏิบัติตามประเพณีที่ได้รับการปลูกฝังจากบรรพบุรุษยุคก่อน และพิธีกรรมของชาวจีน เป็นพิธีกรรมที่มีบทบาทสำคัญในฐานะเป็นสื่อความเข้าใจของชุมชน ที่มีคติความเชื่อคล้ายคลึงกันหรืออย่างเดียวกัน และแสดงออกโดยสัญลักษณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง พิธีกรรมจะเป็นสื่อที่ช่วยโยงความสัมพันธ์ให้คนในกลุ่มหรือสังคมมีต่อกันในลักษณะต่าง ๆ และเป็นสายใยสัมพันธ์ที่แสดงออกถึงลักษณะร่วมกันของกลุ่มคน หรือสมาชิกสังคมทั้งในด้านความเชื่อ และความรู้สึกนึกคิดของคนในสังคม ประเพณีที่ชาวจีนในประเทศไทยรวมทั้งคนไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดกาฬสินธุ์ ยึดถือและปฏิบัติสืบทอดกันมาตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษจนกระทั่งปัจจุบัน เช่น เทศกาลตรุษจีน วันตรุษจีนเป็นวันสำคัญของชาวจีน เพราะถือเป็นวันขึ้นปีใหม่ เป็นวันเริ่มต้นปีใหม่ของชาวจีน และเป็นวันฉลองการเริ่มศักราชใหม่ การเตรียมการฉลองต้อนรับปีใหม่ในเทศกาลตรุษจีน คนไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดกาฬสินธุ์ จะทำความสะอาดบ้านเรือนครั้งใหญ่ โดยการเก็บกวาด เช็ดถู ขำระล้างสิ่งสกปรกต่าง ๆ จนหมดสิ้น มีการจัดเตรียมอาหารจ้บจ่ายซื้อของสำหรับใช้ในพิธี ในเทศกาลตรุษจีนมีการกำหนดวันที่สำคัญไว้ 3 วัน คือ วันจ่าย วันไหว้ และวันถือ วันจ่าย คือวันก่อนสิ้นปีหนึ่งวัน เป็นวันเริ่มงาน โดยคนไทยเชื้อสายจีนพากันจับจ่ายทั้งอาหารสด อาหารแห้ง ขนม ผลไม้ เครื่องกระป๋อง เป็นต้น ในช่วงเวลานี้ส่งผลกระทบต่อสินค้า ที่จำหน่ายในท้องตลาดมีราคาสูงกว่าปกติ

สภาพปัจจุบันและปัญหาความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมด้านศาสนาและความเชื่อ

ในอดีต ชาวจีนอพยพที่เข้ามาตั้งหลักแหล่งในประเทศไทย เป็นชาวจีนที่อพยพมาจากทางใต้และตะวันออกเฉียงใต้ของประเทศจีน อาจกล่าวได้ว่า ชาวจีนเหล่านี้ส่วนใหญ่เป็นเกษตรกร และมีการศึกษาน้อย ฉะนั้น วัฒนธรรมที่ติดตัวชาวจีนเหล่านี้เข้ามา จึงเป็นวัฒนธรรมของสังคมเกษตรกรรม ที่ให้ความสำคัญกับครอบครัว ความสัมพันธ์ในเครือญาติ ลัทธิความเชื่อต่าง ๆ และการรวมกลุ่มเพื่อปกป้องผลประโยชน์ ชาวจีนที่อพยพเข้ามา มีความคุ้นเคยกับการร่วมกิจกรรมในลักษณะของการให้ความช่วยเหลือ และพึ่งพาอาศัยกันและกัน ภายในชุมชนของตนเองมาตั้งแต่ประเทศจีน เมื่อมาอยู่ในประเทศไทย ก็คงวัฒนธรรมนี้อยู่ พื้นฐานความเชื่อของชาวจีนเหล่านี้ มีความคล้ายคลึงกับคนไทย เนื่องจากเป็นสังคมเกษตรกรรมเหมือนกัน ลัทธิความเชื่อของชาวจีนมีส่วนเกี่ยวข้องกับพิธีกรรมอย่างแยกไม่ออก ชาวจีนบูชาบรรพบุรุษด้วยเครื่องเซ่นสังเวยเช่นเดียวกันกับการบูชาเทพเจ้าต่าง ๆ ชาวจีนที่อพยพเข้ามาในประเทศไทย ได้นำความเชื่อทางศาสนาของจีนเข้ามาด้วย ระเบียบการประกอบพิธีกรรมตามความเชื่อของไทยและจีน มีความแตกต่างกัน ซึ่งพื้นฐานความเชื่อของจีนมีการผสมผสานระหว่างลัทธิขงจื้อ ลัทธิเต๋า พุทธศาสนาเถรวาท และการนับถือเทพเจ้า

ปัจจุบันการไหว้พระจันทร์ของคนไทยเชื้อสายจีน ในจังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่าในช่วงเช้ายังมีการไหว้ฟ้าดิน ไหว้เจ้าที่และสิ่งศักดิ์ที่นับถือ อาจจะมีบางบ้านที่ไหว้บรรพบุรุษในช่วง

สาย สำหรับในตอนกลางคืน มีผู้จัดพิธีไหว้พระจันทร์น้อยลง เนื่องจากคนไทยเชื้อสายจีนได้รับการศึกษาที่สูงขึ้น ทำให้มีแนวความคิดเปลี่ยนไป เป็นคนที่มีเหตุผลตามหลักของวิทยาศาสตร์มากขึ้น ทำให้เห็นว่า การไหว้พระจันทร์ เป็นเรื่องทิ้งมงาย ไร้สาระ หาเหตุผลมาอธิบายไม่ได้

ผู้วิจัยเห็นว่า ประเพณีพิธีกรรมในรอบปีและรอบชีวิตต่าง ๆ ที่คนไทยเชื้อสายจีนถือปฏิบัติตามกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษ ได้ปรับเปลี่ยนพิธีกรรม เพื่อให้เข้ากับวิถีชีวิตในปัจจุบัน เช่น วันตรุษจีน วันเซ็งเม้ง วันสารทจีน จะเป็นการไหว้ภายในครอบครัว แม้รูปแบบของการไหว้บรรพบุรุษ การเตรียมอาหาร ผลไม้ จะเปลี่ยนแปลงไปความหมายที่เกิดจากความไม่รู้ และไม่รู้ จึงเป็นเพียงการปฏิบัติตามบรรพบุรุษที่เคยกระทำมาในอดีตนอกจากนี้ ประเพณีพิธีกรรมที่มีหลักปฏิบัติซับซ้อนของคนไทยเชื้อสายจีนปรับลดขั้นตอนในการประกอบพิธีกรรมตามความสะดวก บางครั้งมีการรับเอารูปแบบที่ปรากฏในวัฒนธรรมท้องถิ่นเข้ามาผสม แสดงให้เห็นถึงการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม สอดคล้องกับสิริกร กำพลังฤทธิ์ (2551 : 56-57) ได้ศึกษาการบริหารจัดการมูลนิธิการกุศลคนไทยเชื้อสายจีนเพื่อบริการสังคมอีสาน ผลการวิจัย พบว่า การบริหารจัดการมูลนิธิการกุศลคนไทยเชื้อสายจีน มีประวัติความเป็นมาจากลัทธิความเชื่อของชาวจีนโบราณ เช่น ลัทธิขงจื้อ เม่งจื่อ ความเชื่อในเรื่องแปดเซียนความเชื่อในเรื่องสัตว์ เช่น มังกร สิงโต และความเชื่อในเรื่องพุทธศาสนาลัทธิมหายาน ซึ่งแบ่งเป็นแนวความเชื่อ 2 เครือ คือเครือเม่งเลี้ยง และเครือเต็กก่า ทั้งสองเครือได้ปรับความเชื่อให้กลมกลืนกันเป็นประเพณี ตามเทศกาล 9 ประเพณี ในแต่ละรอบปี มีประเพณีตรุษจีนกินเจ ไหว้เซ็งเม้งเป็นสำคัญ และมีประเพณีในช่วงวิกฤตของชีวิตได้แก่ ประเพณีกึ่งเด็ก ประเพณีเก็บศพไร้ญาติอีกด้วย โดยจะมีคนจีนอาวุโสและซินแส เป็นบุคลากรดำเนินการ เน้นการบริการแก่คนไทยเชื้อสายจีนเป็นสำคัญ เทศกาลและประเพณีในช่วงวิกฤตของชีวิต โดยมีคนจีนอาวุโสและซินแสเป็นพิธีกรประกอบพิธีกรรมตามเดิม ส่วนแนวทางที่ 2 ได้ดำเนินการบริหารจัดการในรูปของคณะกรรมการ ซึ่งจัดตั้งในรูปมูลนิธิ จุดมุ่งหมายเพื่อให้บริการสังคมด้านต่าง ๆ ได้แก่ การช่วยเหลือผู้ยากไร้ การบรรเทาอุปถัมภ์และสาธารณภัย ทำให้ต้องใช้งบประมาณมากขึ้น ใช้เครื่องมือสื่อสารและบรรเทาสาธารณภัย ซึ่งเป็นเทคโนโลยีที่ทันสมัย แม้บุคลากรตามแผนงานต่าง ๆ ก็เพิ่มมากขึ้น บุคลากรเหล่านี้ต้องช่วย และบริการได้ทันทั่วทั้งที่ตลอดเวลา 24 ชั่วโมง และต้องประสานกับมูลนิธิอื่นและหน่วยราชการได้เป็นอย่างดี มูลนิธิต่าง ๆ จึงมีปัญหาขาดงบประมาณ เครื่องมือประเภทเทคโนโลยีที่ทันสมัย และบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ การแก้ปัญหาในปัจจุบัน ได้แก่ จัดหางบประมาณให้เพียงพอ เพื่อจัดซื้อเครื่องมือต่าง ๆ ที่ทันสมัยและมีคุณภาพ รับบุคลากรที่มีความสามารถและเชี่ยวชาญตามแผนงาน ส่งพนักงาน และอาสาสมัครที่มีอยู่เดิม เข้ารับการฝึกอบรม เพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถเป็นระยะ สอดคล้องกับ ยุพิน เรื่องแจ้ง (2552 : 51-52) ได้ศึกษาบทบาทศาลเจ้าในการธำรงอัตลักษณ์ของคนไทยเชื้อสายจีนในเขตเทศบาลพังโคน อำเภอพังโคน จังหวัดสกลนคร ผลการศึกษา พบว่า คนไทยเชื้อสายจีนในเขตเทศบาลพังโคน มีความเชื่อเกี่ยวกับศาลเจ้า จะเห็นได้จากการบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ การบูชาเทพเจ้า การเซ่นไหว้บรรพบุรุษ ความเชื่อเกี่ยวกับสัตว์มงคล ซึ่งเป็นสัตว์มงคลดั้งเดิมของคนจีน ต้นไม้มงคล และยังมีความเชื่อเกี่ยวกับ ภูต ผีเครื่องรางของขลัง ถึงแม้คนจีนจะอพยพมาอยู่ประเทศไทยและรับวัฒนธรรมไทยไปบ้างแล้วก็ตาม แต่ก็ยังคงยึดมั่นในวัฒนธรรมประเพณีดั้งเดิมของจีนเอาไว้ บทบาทของศาลเจ้าในการธำรงอัตลักษณ์จีน สะท้อนให้เห็นถึงอัตลักษณ์จีน ผ่านบทบาททางด้าน สถาปัตยกรรม จิตรกรรม และศิลปกรรมที่ปรากฏในศาลเจ้า มีการผสมผสานระหว่างวัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมจีนอยู่บ้าง แต่ก็ยังคงสะท้อนให้เห็นความ

เป็นตัวตน ความเป็นอัตลักษณ์ของจีนได้อย่างชัดเจน บทบาทแนวคิดความเชื่อการกระทำในศาลเจ้า
ปรากฏในวิถีปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดปรัชญาเต๋าและขงจื้อ แนวคิดเกี่ยวกับดวงจู้ ความงาม
ความเป็นสิริมงคล การพึ่งพาเทพเจ้าและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ นอกจากนี้ยังพบว่า คณะกรรมการศาลเจ้า มี
ทั้งบทบาททางตรงในการธำรงอัตลักษณ์จีน คือ การจัดงานเทศกาลสมโภชบูชาประจำปี เพื่อเป็นการ
รักษาประเพณีอันดีงาม และเพื่อเป็นการตอบแทนบุญคุณของเทพเจ้าด้วยการบริหารจัดการฮวงซุ้ย
(สุสาน) การอนุรักษ์และสอนวัฒนธรรมจีน และบทบาททางอ้อม คือ การจัดหารายได้เพื่อสาธารณ
กุศลและการช่วยเหลือสังคม คณะกรรมการของศาลเจ้าในเขตเทศบาลพังโคนทุกคน เป็นคนไทยเชื้อ
สายจีน ถึงแม้เปอร์เซ็นต์ความเป็นจีนจะเหลือน้อย แต่ความเข้มข้นในความเป็นชนชาติจีน ก็ยังเปี่ยม
ล้นที่จะรักษาและอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีของจีนให้คงอยู่ตลอดไปตราบนานเท่านาน

การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีน ในเขตเทศบาลเมือง
จังหวัดกาฬสินธุ์ ประกอบด้วยกระบวนการ 4 ขั้นตอน ดังนี้

ผลการวิจัยพบว่า การติดต่อทางวัฒนธรรม

1. การติดต่อทางวัฒนธรรมด้านเศรษฐกิจ

คนไทยในเขตเทศบาลจังหวัดกาฬสินธุ์กาฬสินธุ์ ได้มีการผสมกลมกลืน
เปลี่ยนแปลงรูปแบบใน การทำมาหากินจากการเกษตรกรรมเพื่อยังชีพ การหาของป่า และล่าสัตว์
เป็นการประกอบอาชีพที่หลากหลายเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะการประกอบอาชีพการค้าขาย สินค้าทาง
การเกษตรเกษตรซึ่งคนไทยในเขตเทศบาลจังหวัดกาฬสินธุ์กาฬสินธุ์ จะทำนาข้าว ไร่มันสำปะหลัง
และไร่้อยู่เป็นอาชีพหลัก เมื่อถึงฤดูการเก็บเกี่ยวสินค้าทางการเกษตร ก็จะไปขายให้กับพ่อค้าคน
กลางซึ่งเป็นคนจีน ส่วนการค้าขายที่อยู่ ในตัวเมืองนิยมทำร้านอาหาร โดยเฉพาะร้านส้มตำ
ร้านลาบ ก้อย ต้มหรือร้านก๋วยเตี๋ยวอีสาน สำหรับการติดต่อค้าขายกับคนจีนโดยส่วนมาก จึงเป็น
ค้าขายสินค้าทางการเกษตร เพราะคนจีนส่วนมากเป็นเจ้าของโรงงาน ที่รับซื้อสินค้าทางการเกษตร
คนไทยในเขตเทศบาลจังหวัดกาฬสินธุ์กาฬสินธุ์นิยมทำการค้าขาย กับคนไทยเชื้อสาย จีน
ด้านเศรษฐกิจ พบว่า คนไทยในเขตเทศบาลจังหวัดกาฬสินธุ์มีทัศนคติที่ดีต่อคนไทยเชื้อสายจีนคนไทย
เชื้อสายจีนเป็นคนที่มีความขยันขันแข็งทำมาหากินทุกประเภท มีความซื่อสัตย์สุจริตให้บริการกับลูกค้า
เป็นอย่างดี ขยันตื่นเปิดร้านแต่เช้า แม้ลูกค้าไม่ต้องราคาสินค้าก็ลดราคาให้คนไทยเชื้อสายจีนเริ่มค้าขาย
จากการลงทุนน้อยก่อนแล้วค่อยขยายกิจการใหญ่ขึ้น

2. การติดต่อทางวัฒนธรรมด้านการศึกษา

ปัจจุบันคนไทยเชื้อสายจีนนิยมส่งบุตรหลานให้ศึกษาในระดับสูงขึ้นจนถึง
ระดับอุดมศึกษา และให้โอกาสในการประกอบอาชีพการเรียนร่วมกับคนไทยเชื้อสายจีน ทำให้คนไทย
ในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์ได้ศึกษาวิถีชีวิตของคนไทยเชื้อสายจีนในหลาย ๆ แง่ ได้รับรู้ว่า
ทำไมคนไทยเชื้อสายจีนจึงเรียนหนังสือเก่งและมีฐานะดีกว่าคนไทยในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์
คนไทยเชื้อสายจีนจะรู้จักประหยัดในการใช้เงิน ไม่สุรุ่ยสุร่าย ค่าใช้จ่ายของเงิน และเรียนหนังสือเก่ง
มาก รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ มีความตั้งใจจริงในการทำงาน รู้จักแบ่งเวลาในการศึกษา
เล่าเรียน คนไทยในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์สามารถนำไปเป็นแบบอย่าง ในการประพฤติ
ปฏิบัติได้ ในด้านการศึกษา พบว่า คนไทยในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์มีทัศนคติที่ดีต่อคนไทย
เชื้อสายจีนเพราะคนไทยเชื้อสายจีนส่วนใหญ่เรียนหนังสือเก่ง มีความจำเป็นเลิศ เวลาเรียนจะตั้งใจ

เรียนเป็นอย่างดี ถ้ามีเวลาว่างจะศึกษาค้นคว้าในห้องสมุดต่อ ไม่ใช่รอรับการชี้แนะจากอาจารย์เพียงอย่างเดียว พอกลับจากโรงเรียนก็จะช่วยครอบครัวทำงาน

3. การติดต่อทางวัฒนธรรมด้านประเพณี

การติดต่อด้านการแต่งงาน

ปัจจุบันนี้ลูกหลานคนจีนมีโอกาสเลือกคู่ครองมากกว่าในอดีต และมีการแต่งงานกับคนไทยในท้องถิ่นมากขึ้น ซึ่งการแต่งงานข้ามกลุ่มชาติพันธุ์ เป็นผลทำให้เกิดการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม กล่าวคือ มีการปฏิบัติตามประเพณีจีนลดน้อยลง ขั้นตอนและพิธีการปฏิบัติลดน้อยลง คงเหลือแต่ขั้นตอนพิธีการที่สำคัญๆ เท่านั้น ทั้งนี้ก็ขึ้นอยู่กับว่า คู่สมรสมีเชื้อสายจีนหรือไม่ ถ้าคู่สมรสมีเชื้อสายจีนส่วนใหญ่จะแต่งงานตามแบบประเพณีไทย ในอดีตเมื่อแต่งงานแล้วตามธรรมเนียมจีนเจ้าสาวจะต้องมาอยู่บ้านฝ่ายเจ้าบ่าว แต่ปัจจุบันนี้ พบว่า คู่สมรสมักจะนิยมแยกครอบครัวออกมามีอยู่ต่างหาก พร้อมทั้งมีค่านิยมแบบสมัยใหม่ คือ การมีครอบครัวขนาดเล็ก ที่มีเฉพาะพ่อ แม่ ลูก รวมทั้งมีค่านิยมที่ให้ความสำคัญระหว่างลูกผู้ชายและลูกผู้หญิงเท่า ๆ กัน กล่าวโดยสรุป คนไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดกาฬสินธุ์ มีการปรับตัวและการผสมกลมกลืน ทั้งในด้านวิถีชีวิตและด้านสังคม ให้เข้ากับวัฒนธรรมของคนในท้องถิ่น เป็นผลทำให้คนทั้งสองกลุ่มชาติพันธุ์สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุขโดยไม่มีความขัดแย้งกันด้านประเพณีคนไทยในเขตเทศบาลจังหวัดกาฬสินธุ์ นิยมที่จะแต่งงานกับคนไทยเชื้อสายจีนมากกว่า เพราะคนไทยเชื้อสายจีนมีความรับผิดชอบในครอบครัวสูง สามารถสร้างฐานะได้ง่ายกว่าแต่งงานกับคนท้องถิ่นเดียวกัน มีความเป็นผู้นำครอบครัวที่ดี ไม่เจ้าชู้ นิยมการมีครอบครัวแบบผัวเดียวเมียเดียว ไม่มุ่งอบายมุข เน้นสร้างฐานะให้ครอบครัวมีความมั่นคง

4. การติดต่อทางวัฒนธรรมด้านความเชื่อและศาสนา

ความเชื่อทางศาสนาของคนไทยเชื้อสายจีน ในจังหวัดกาฬสินธุ์ ค่อย ๆ เพิ่มความเชื่อทางพุทธศาสนานิกายหินยานมากขึ้น ขณะเดียวกันการปฏิบัติในพิธีกรรมความเชื่อในทางพุทธศาสนานิกายมหายาน ตามลัทธิเต๋า และลัทธิขงจื้อ จะลดน้อยลง ซึ่งสามารถสังเกตได้จากการประกอบพิธีกรรมแบบคนไทย เช่น มีการไหว้เจ้าที่ทุกวันพระ มีการไหว้พระพุทธรูป นิยมทำบุญตามแบบคนไทย ได้แก่ การทำบุญตักบาตร ทอดกฐิน

ด้านความเชื่อ และศาสนา คนไทยในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์สืบเชื้อมาจากสายตระกูล เดียวกันจึงมีแนวความคิด ความเชื่อ และศาสนา รวมทั้งขนบธรรมเนียมประเพณีเหมือนกันคนไทย ในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์ นับถือศาสนาพุทธมาตั้งแต่บรรพบุรุษ เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจของชาวบ้าน โดยมีวัดเป็นศูนย์รวมจิตใจ และประกอบพิธีกรรมทางศาสนา ประเพณีที่สืบทอดกันมาคือ ประเพณี “ฮีตสิบสองคองสิบสี่” และนับถือผีปู่ตา นับถือผีไร่ผืนนา เช่น ผีตาแฮก มีพิธีกรรมทำบุญหมู่บ้าน ในขณะที่คนไทยเชื้อสายจีน เมื่ออพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานในจังหวัดกาฬสินธุ์ ได้นำระบบความเชื่อทางพุทธศาสนานิกายมหายาน ลัทธิขงจื้อ ลัทธิเต๋า การบูชาบรรพบุรุษ และการนับถือเทพเจ้ามาปฏิบัติในวิถีชีวิตของตน คนไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดกาฬสินธุ์ ได้ถือปฏิบัติตามระบบความเชื่อดั้งเดิม และรับเอาความเชื่อทางพุทธศาสนาจากสังคมไทยไปพร้อม ๆ กัน กล่าวคือ คนจีนนิยมไหว้เจ้า และไหว้บรรพบุรุษ ตามประเพณีวัฒนธรรมจีน ในขณะเดียวกัน ก็มี การทำบุญตักบาตรตามประเพณีวัฒนธรรมไทย สาเหตุที่ทำให้ปฏิบัติตามความเชื่อทางพุทธศาสนาแบบประเพณีไทย เนื่องจากการอยู่ร่วมกับคนไทยในท้องถิ่น จึงทำตามประเพณีวัฒนธรรมของคนไทยใน

ท้องถิ่น จะได้ไม่เกิดความแตกต่างกัน จนสามารถผสมกลมกลืนวัฒนธรรมให้เข้ากับวัฒนธรรมของคนไทยได้ และอยู่ร่วมกันในสังคมได้สันติสุข โดยไม่มีความขัดแย้งกัน

ด้านรักษาสุขภาพ

ในอดีตการรักษาโรคของคนไทยในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์ นิยมรักษาโรคตามความเชื่อและรักษาด้วยสมุนไพรที่ได้รับการถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษ รู้จักนำยาสมุนไพรที่ได้จากพืช สัตว์หรือแร่ธาตุต่างๆ มารักษาโรค การรักษาโรคจะใช้สมุนไพรตามอาการของโรค อาการของผู้ป่วยและอายุของผู้ป่วย เพราะถ้าให้ยาเกินขนาดอาจเป็นอันตรายได้ เช่น ยาแก้โรคท้องอืด ท้องเฟ้อใช้ไพล ทาที่ท้องหรือกินสด ๆ หรือมะละกอ นำผลสุกมารับประทาน ทุกวันจะทำให้การขับถ่ายสะดวกสำหรับผู้ท้องผูกเป็นประจำ

ผู้วิจัยเห็นว่า ด้านเศรษฐกิจ พบว่า คนไทยในเขตเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ มีทัศนคติที่ดีต่อคนไทยเชื้อสายจีนคนไทยเชื้อสายจีนเป็นคนที่มีความขยันขันแข็งทำมาหากินทุกประเภท มีความซื่อสัตย์สุจริตให้บริการกับลูกค้าเป็นอย่างดี คนไทยเชื้อสายจีนเริ่มค้าขายจากการลงทุนน้อยก่อนแล้วค่อยขยายกิจการใหญ่ขึ้น ด้านการศึกษา พบว่า คนไทยในเขตเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ มีทัศนคติที่ดีต่อคนไทยเชื้อสายจีน เพราะคนไทยเชื้อสายจีนส่วนใหญ่เรียนหนังสือเก่ง มีความจำเป็นเลิศ เวลาเรียนจะตั้งใจเรียนเป็นอย่างดี ถ้ามีเวลาวางจะศึกษาค้นคว้าในห้องสมุดต่อ พอกลับจากโรงเรียนก็จะช่วยครอบครัวทำงาน ด้านวัฒนธรรม พบว่า คู่สมรสมักจะนิยมแยกครอบครัวออกมาอยู่ต่างหาก พร้อมทั้งมีค่านิยมแบบสมัยใหม่ คือ การมีครอบครัวขนาดเล็ก ที่มีเฉพาะพ่อ แม่ ลูก รวมทั้งมีค่านิยมที่ให้ความสำคัญระหว่างลูกผู้ชายและลูกผู้หญิงเท่า ๆ กัน กล่าวโดยสรุป คนไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดกาฬสินธุ์ มีการปรับตัวและการผสมกลมกลืน ทั้งในด้านวิถีชีวิตและด้านสังคม ให้เข้ากับวัฒนธรรมของคนในท้องถิ่น เป็นผลทำให้คนทั้งสองกลุ่มชาติพันธุ์สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุขคนไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดกาฬสินธุ์ ได้ถือปฏิบัติตามระบบความเชื่อดั้งเดิม และรับเอาความเชื่อทางพุทธศาสนาจากสังคมไทยไปพร้อม ๆ กัน สอดคล้องกับ พัทธา กิจประถมนมงคล (2547 : 46-49) ได้ศึกษาการวิจัยเรื่อง พิธีกรรมของคนไทยเชื้อสายจีนในเขตเทศบาลนครนครปฐม อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม ผลการศึกษา พบว่า คนไทยเชื้อสายจีนในเขตเทศบาลนครนครปฐม ส่วนใหญ่ จะปฏิบัติพิธีกรรมและความเชื่อทางศาสนาที่ผสมผสานกันระหว่างพุทธศาสนา การบูชาบรรพบุรุษ ลัทธิเต๋า ลัทธิขงจื้อและการนับถือเทพเจ้า ซึ่งเป็นการปฏิบัติตามประเพณีที่ได้สืบทอดกันมา โดยมีสถาบันครอบครัวเป็นผู้ถ่ายทอดพิธีกรรมในรอบปีและรอบชีวิต ให้แก่บุตรหลาน การปรับปรนจะเริ่มจากครอบครัวที่ไม่สามารถถ่ายทอดสาระของพิธีกรรม ให้แก่สมาชิกของครอบครัวได้ครบถ้วน ทำให้เกิดการปรับปรนทางรูปแบบของเทศกาลก่อน จากนั้นจึงค่อย ๆ ปรับปรนในเนื้อหาของสาระของเทศกาล กอปรกับเยาวชนจีนรุ่นใหม่ที่ได้รับการศึกษาสูงขึ้น พิธีกรรมเดิมที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการของสังคมยุคใหม่ค่อย ๆ สูญหายไป รวมทั้งการรับอิทธิพลของวัฒนธรรมไทยได้ง่ายและรวดเร็ว จึงปฏิบัติตามพิธีกรรมในรอบปีและรอบชีวิต ที่ไม่เคร่งครัดเท่าใดนัก มีแนวโน้มที่จะลดขั้นตอนและข้อปลีกย่อยการปฏิบัติพิธีกรรมลง และด้วยปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ ด้านการศึกษา ด้านศาสนา การคมนาคมและความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ส่งผลให้มีการปรับปรนและรักษาวัฒนธรรมจีนไว้เฉพาะส่วนที่ยังปฏิบัติได้ และมีความหมายในสังคมวัฒนธรรมและภูมิภาคประเทศไทย การปรับปรนวัฒนธรรมจีน มีลักษณะค่อยเป็นค่อยไป และปรับให้เข้ากับสภาพของสังคมไทยมากขึ้นสอดคล้องกับประภาศิริ ศรีภมร (2547 : 59-62) ได้ศึกษาการผสมกลมกลืนทาง

วัฒนธรรมของชาวจีนกับคนเมืองในจังหวัดเชียงใหม่ : กรณีศึกษาชาวจีนตำบลช้างม้อย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า ชุมชนดั้งเดิมของชาวจีนในจังหวัดเชียงใหม่ ตั้งอยู่บริเวณวัดเกตการาม ต่อมา ได้ขยายตัวข้ามมาอยู่อีกฝั่งของริมฝั่งแม่น้ำปิงโดยมาตั้งชุมชนรอบ ๆ ตลาดวโรรส ถนนท่าแพ ซึ่งเดิมเป็นแหล่งอาศัยของชาวมอญ ไทยใหญ่และชาวตองสู ต่อมาชาวจีนได้ขยายชุมชนไปยังเขตถนนช้างม้อย ตั้งแต่วัดชมพูข้ามฝั่งคลองแม่ข่า เลียบตลาดวโรรสด้านเหนือแม่น้ำปิง ชาวจีนส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพขายปลีก โดยใช้ส่วนหน้าของบ้านเป็นร้านค้า ด้านหลังเป็นที่พักอาศัย ซึ่งเป็นครอบครัวขนาดใหญ่ และบ้านมักอยู่รวมกันในกลุ่มเครือญาติ ด้วยการปลูกบ้านติด ๆ กันโดยไม่มีรั้วกัน ปัจจุบันความเป็นอยู่ได้โดยเปลี่ยนแปลงไป เมื่อมีครอบครัวแล้วจะแยกกันไปตั้งถิ่นฐานใหม่ แต่ชาวจีนมีบทบาทสำคัญด้านการค้าและเศรษฐกิจเช่นเดิม การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมของชาวจีนกับคนเมืองในเขตช้างม้อย ได้รับอิทธิพลจากหลายปัจจัย ประกอบด้วย ปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรม ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ และปัจจัยด้านการเมืองและการปกครอง การอยู่ร่วมกันกับชาวเมืองมายาวนาน ทำให้ชาวจีนให้ความสำคัญกับประเพณีและวัฒนธรรมไทยเพิ่มมากขึ้นด้านภาษาปรากฏว่าชาวจีนนิยมเปลี่ยนชื่อสกุลเป็นภาษาไทยเป็นจำนวนมาก รวมทั้งยังนิยมส่งบุตรหลานเข้าเรียนโรงเรียนที่มีชื่อเสียง ที่ใช้หลักสูตรภาษาไทย ซึ่งในอดีตชาวจีนจะพยายามจัดตั้งโรงเรียนสอนภาษาจีนให้บุตรหลาน ด้านศาสนา ชาวจีนนับถือศาสนาพุทธนิกายมหายาน การมาอยู่รวมกัน จึงยอมรับและซึมซับศรัทธาในนิกายหินยานได้ง่าย ทำให้ชาวจีนส่วนใหญ่หันมานับถือศาสนาพุทธนิกายหินยานหรือเถรวาทและด้านเศรษฐกิจ ชาวจีนมีอิทธิพลด้านเศรษฐกิจมาโดยตลอด จนกระทั่งสร้างผลกระทบให้ชาวเมืองในช่วงหนึ่ง เพราะเจ้าภาษีนายอากร ไม่สามารถจัดเก็บภาษีของชาวบ้านได้ แม้ว่าปัจจุบันเจ้าภาษีนายอากรจะหมดไป แต่ชาวจีนก็ยังมีบทบาทด้านเศรษฐกิจไว้เช่นเดิม

คนไทย ในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์ ยังมีการรักษาตามความเชื่อ อีกด้วยดังนี้ คือ ผลการวิจัยพบว่า

1. การแบ่งปันทางวัฒนธรรมด้านเศรษฐกิจ

ด้านเศรษฐกิจ พบว่า คนไทยในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์มีทัศนคติที่ดีต่อคนไทยเชื้อสายจีนคนไทยเชื้อสายจีนเป็นคนที่มีความขยันขันแข็งทำมาหากินทุกประเภท มีความซื่อสัตย์สุจริตให้บริการกับลูกค้าเป็นอย่างดี ขยันตื่นเปิดร้านแต่เช้า แม้ลูกค้าไม่ต่อราคาสินค้าก็ลดราคาให้คนไทยเชื้อสายจีนเริ่มค้าขายจากการลงทุนน้อยก่อนแล้วค่อยขยายกิจการใหญ่ขึ้น

2. การแบ่งปันทางวัฒนธรรมด้านการศึกษา

ปัจจุบันการศึกษาเริ่มที่จะเข้าไปทั่วถึงคนไทยในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์มากขึ้น เป็นผลเนื่องมาจากการศึกษาภาคบังคับของรัฐบาล จึงทำให้มีโรงเรียนในระดับมัธยมศึกษาและโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาเพิ่มมากขึ้น คนไทยในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์จึงได้รับการศึกษาระดับต่ำ คือชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 คนไทยในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์ถ้าเรียนเก่งจะเรียนเพื่อรับราชการ ในอดีตคนจีนโพ้นทะเลในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์ จะให้บุตรหลานเรียนหนังสือพออ่านออกเขียนได้ เมื่อสำเร็จการศึกษาจะไม่นิยมส่งให้เรียนต่อ แต่จะให้มาช่วยในเรื่องของการค้าขายแทน ปัจจุบันคนไทยเชื้อสายจีนนิยมส่งบุตรหลานให้ศึกษาในระดับสูงขึ้นจนถึงระดับอุดมศึกษา และให้โอกาสในการประกอบอาชีพการเรียนร่วมกับคนไทยเชื้อสายจีน ทำให้คนไทยในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์ได้ศึกษาวิถีชีวิตของคนไทยเชื้อสายจีนในหลาย ๆ แง่ ได้รับรู้ว่าทำไมคนไทยเชื้อสายจีนจึงเรียนหนังสือเก่งและมีฐานะดีกว่าคนไทยในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์คนไทยเชื้อสายจีนจะ

รู้จักประหยัดในการใช้เงิน ไม่สุรุ่ยสุร่าย ค่าจกค่าของเงิน และเรียนหนังสือเก่งมาก รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ มีความตั้งใจจริงในการทำงาน รู้จักแบ่งเวลาในการศึกษาเล่าเรียน คนไทยในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์สามารถนำไปเป็นแบบอย่าง ในการประพฤติปฏิบัติได้ ในด้านการศึกษาพบว่า คนไทยในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์มีทัศนคติที่ดีต่อคนไทยเชื้อสายจีนเพราะคนไทยเชื้อสายจีนส่วนใหญ่เรียนหนังสือเก่ง มีความจำเป็นเลิศ เวลาเรียนจะตั้งใจเรียนเป็นอย่างดี

3. การแบ่งปันทางวัฒนธรรมด้านประเพณี

การการแบ่งปันด้านการแต่งงาน

ปัจจุบันนี้ลูกหลานคนจีนมีโอกาสเลือกคู่ครองมากกว่าในอดีต และมีการแต่งงานกับคนไทยในท้องถิ่นมากขึ้น ซึ่งการแต่งงานข้ามกลุ่มชาติพันธุ์ เป็นผลทำให้เกิดการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม กล่าวคือ มีการปฏิบัติตามประเพณีจีนลดน้อยลง ขั้นตอนและพิธีการปฏิบัติลดน้อยลง คงเหลือแต่ขั้นตอนพิธีการที่สำคัญๆ เท่านั้น ทั้งนี้ก็ขึ้นอยู่กับว่า คู่สมรสมีเชื้อสายจีนหรือไม่ ถ้าคู่สมรสมีเชื้อสายจีนส่วนใหญ่จะแต่งงานตามแบบประเพณีไทย ในอดีตเมื่อแต่งงานแล้วตามธรรมเนียมจีนเจ้าสาวจะต้องมาอยู่บ้านฝ่ายเจ้าบ่าว แต่ปัจจุบันนี้ พบว่า คู่สมรสมักจะนิยมแยกครอบครัวออกมอยู่ต่างหาก พร้อมทั้งมีค่านิยมแบบสมัยใหม่ คือ การมีครอบครัวขนาดเล็ก ที่มีเฉพาะพ่อ แม่ ลูก รวมทั้งมีค่านิยมที่ให้ความสำคัญระหว่างลูกผู้ชายและลูกผู้หญิงเท่า ๆ กัน

4. การแบ่งปันทางวัฒนธรรมด้านความเชื่อและศาสนา

คนไทยเชื้อสายจีน ในจังหวัดกาฬสินธุ์ ค่อย ๆ เพิ่มความเชื่อทางพุทธศาสนา นิิกายหินยานมากขึ้น ขณะเดียวกันการปฏิบัติในพิธีกรรมความเชื่อในทางพุทธศาสนานิกายมหายานตามลัทธิเต๋า และลัทธิขงจื้อ จะลดน้อยลง ซึ่งสามารถสังเกตได้จากการประกอบพิธีกรรมแบบคนไทย เช่น มีการไหว้เจ้าที่ทุกวันพระ มีการไหว้พระพุทธรูป นิยมทำบุญตามแบบคนไทย ได้แก่ การทำบุญตักบาตร ทอดกฐิน

ด้านความเชื่อ และศาสนา คนไทยในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์สืบเชื้อมาจากสายตระกูล เดียวกันจึงมีแนวความคิด ความเชื่อ และศาสนา รวมทั้งขนบธรรมเนียม ประเพณีเหมือนกันคนไทย ในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์ นับถือศาสนาพุทธมาตั้งแต่บรรพบุรุษ เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจของชาวบ้าน โดยมีวัดเป็นศูนย์รวมจิตใจ และประกอบพิธีกรรมทางศาสนา ประเพณีที่สืบทอดกันมาคือ ประเพณี “ฮีตสิบสองคองสิบสี่” และนับถือผีปู่ตา นับถือผีไร่ผืนนา เช่น ผีตาแฉก มีพิธีกรรมทำบุญหมู่บ้านโดยนิมนต์พระสงฆ์มาสวดมนต์เป็นประจำทุกปี ในขณะที่คนไทยเชื้อสายจีน เมื่ออพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานในจังหวัดกาฬสินธุ์ ได้นำระบบความเชื่อทางพุทธศาสนานิกายมหายาน ลัทธิขงจื้อ ลัทธิเต๋า การบูชาบรรพบุรุษ และการนับถือเทพเจ้ามาปฏิบัติในวิถีชีวิตของตน คนไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดกาฬสินธุ์ ได้ถือปฏิบัติตามระบบความเชื่อดั้งเดิม และรับเอาความเชื่อทางพุทธศาสนาจากสังคมไทยไปพร้อม ๆ กัน กล่าวคือ คนจีนนิยมไหว้เจ้า และไหว้บรรพบุรุษ ตามประเพณีวัฒนธรรมจีน ในขณะเดียวกัน ก็มีการทำบุญตักบาตรตามประเพณีวัฒนธรรมไทย สาเหตุที่ทำให้ทำบุญตามความเชื่อทางพุทธศาสนาแบบประเพณีไทย เนื่องจากการอยู่ร่วมกับคนไทยในท้องถิ่น

ด้านรักษาสุขภาพ

ความเจริญทางด้านการศึกษา การคมนาคม และเทคโนโลยีสมัยใหม่ตลอดจนนโยบายภาครัฐ และหน่วยงานพัฒนาเอกชน มีผลทำให้เกิดการผสมกลมกลืนเปลี่ยนแปลงทางด้านการรักษาพยาบาลของคนไทยในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์ จากเดิมที่เป็นการรักษาผู้เจ็บไข้ได้

ป่วยด้วยสมุนไพร พิธีกรรมทางไสยศาสตร์ตามระบบความเชื่อ เช่น การไล่ผี การเรียกขวัญมาสู่การรักษาด้วยวิธีการทางการแพทย์แผนปัจจุบัน ไปหาเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่สถานีนอนามัยหรือไปพบแพทย์ที่โรงพยาบาลที่มีผู้เชี่ยวชาญเฉพาะโรค แพทย์ที่รักษาส่วนใหญ่จะเป็นคนไทยเชื้อสายจีน ชาวบ้านนิยมที่จะรักษาด้วยแพทย์แผนปัจจุบัน เพราะมีเครื่องมือที่ทันสมัย สามารถรักษาผู้ป่วยให้หายจากโรคภัยต่าง ๆ ได้เป็นจำนวนมาก ให้บริการในการรักษาผู้ป่วยเป็นอย่างดีทำตัวเป็นกันเองกับผู้ป่วย ให้คำปรึกษาที่พูดจาไพเราะกับคนป่วย อาการของโรคหายขาดอย่างรวดเร็วและค่ารักษา ก็ไม่แพง เพราะมีบัตรประกันสุขภาพ

ผู้วิจัยเห็นว่า การแบ่งปันทางวัฒนธรรมด้านเศรษฐกิจ พบว่า คนไทยในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์ มีทัศนคติที่ดีต่อคนไทยเชื้อสายจีนคนไทยเชื้อสายจีนเป็นคนที่มีความขยันขันแข็ง ทำมาหากินทุกประเภท มีความซื่อสัตย์สุจริตให้บริการกับลูกค้าเป็นอย่างดี การแบ่งปันทางวัฒนธรรมด้านการศึกษา ปัจจุบันการศึกษาเริ่มที่จะเข้าไปทั่วถึงคนไทยในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์มากขึ้น เป็นผลเนื่องมาจากการศึกษาภาคบังคับของรัฐบาล จึงทำให้มีโรงเรียนในระดับมัธยมศึกษาและโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาเพิ่มมากขึ้น คนไทยในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์จึงได้รับการศึกษาระดับต่ำ คือชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 คนไทยในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์ถ้าเรียนเก่งจะเรียนเพื่อรับราชการ การแบ่งปันทางวัฒนธรรมด้านประเพณี การการแบ่งปันด้านการแต่งงานปัจจุบันนี้ลูกหลานคนจีนมีโอกาสเลือกคู่ครองมากกว่าในอดีต ขึ้นอยู่กับว่า คู่สมรสมีเชื้อสายจีนหรือไม่ ถ้าคู่สมรสมีเชื้อสายจีนส่วนใหญ่จะแต่งงานตามแบบประเพณีไทย ในอดีตเมื่อแต่งงานแล้ว ตามธรรมเนียมเงินเจ้าสาวจะต้องมาอยู่บ้านฝ่ายเจ้าบ่าว แต่ปัจจุบันนี้ พบว่า คู่สมรสมักจะนิยมแยกครอบครัวออกมาอยู่ต่างหาก พร้อมทั้งมีค่านิยมแบบสมัยใหม่ คือ การมีครอบครัวขนาดเล็ก ที่มีเฉพาะพ่อ แม่ ลูก รวมทั้งมีค่านิยมที่ให้ความสำคัญระหว่างลูกผู้ชายและลูกผู้หญิงเท่า ๆ กัน การแบ่งปันทางวัฒนธรรมด้านความเชื่อและศาสนาด้านความเชื่อ และศาสนา คนไทยในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์สืบเชื้อมาจากสายตระกูล เดียวกันจึงมีแนวความคิด ความเชื่อ และศาสนา รวมทั้งขนบธรรมเนียมประเพณีเหมือนกันคนไทย ในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์ นับถือศาสนาพุทธมาตั้งแต่บรรพบุรุษ เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจของชาวบ้าน โดยมีวัดเป็นศูนย์รวมจิตใจ และประกอบพิธีกรรมทางศาสนา ประเพณีที่สืบทอดกันมาคือ ประเพณี “ฮีดลีสองคองลีสี่” และนับถือผีปู่ตา นับถือผีไร่ผืนา สอดคล้องกับอนุพนธ์ สนิท (2547 : 57-59) ได้ศึกษาการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมของชาวม้งกับวัฒนธรรมไทย : กรณีศึกษา ชาวม้งบ้านหนองหอยใหม่ ตำบลแม่แรม อำเภอแมริมจังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษา พบว่า ลักษณะเฉพาะทางวัฒนธรรมและสังคม ชาวม้งยังคงมีประเพณีเลี้ยงผี ผิดผี นับถือผีบรรพบุรุษ และผีป่า ซึ่งยังยึดถืออย่างเหนียวแน่น แต่อย่างไรก็ตาม ประเพณีของชาวม้งที่ปฏิบัติกันมาแต่ดั้งเดิมนั้น ได้มีการสอนและอธิบายให้บุตรหลานเข้าใจปัจจัยที่มีผลต่อการผสมกลมกลืนต่อวัฒนธรรมชาวม้ง ด้านสังคม เนื่องจากชาวม้งมีการติดต่อสัมพันธ์กับชาวไทยอย่างต่อเนื่อง แต่ชาวม้งที่เป็นเด็กรุ่นใหม่มีโอกาสได้รับการศึกษา และได้มีปฏิสัมพันธ์กับคนพื้นราบ จึงมักจะให้ความสนใจในการเรียนรู้วัฒนธรรมไทยพื้นราบ และการปฏิบัติตามประเพณี ส่วนการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมนั้น พบว่า ชาวม้งเป็นผู้ยอมรับวัฒนธรรมไทย และได้นำมาใช้ค่อนข้างมาก อาทิเช่น การแต่งกาย การดำ เนินชีวิตประจำ วันแม้กระทั่งการปลูกสร้างบ้านเรือน เป็นผลให้เกิดการรับวัฒนธรรมไทยไปเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตของตน เช่น ประเพณีสงกรานต์ ประเพณีลอยกระทง ซึ่งเป็นประเพณีที่สนุกสนาน สามารถเล่นร่วมกันได้ ด้านการเมืองการปกครอง แม้ว่าอำนาจรัฐได้เข้าไปมีอิทธิพลต่อ

ชาวม้ง และเกิดการยอมรับแล้วก็ตาม แต่การยอมรับนับถือหัวหน้ากลุ่มของแซ่สกุล ก็ยังคงมีอยู่ ซึ่ง จะเห็นได้จากการเลือกผู้ใหญ่ บ้าน ชาวม้งจะเลือกคนที่อยู่ในสกุลที่ใหญ่และเป็นที่ยอมรับของพวกเขา แต่ชาวม้งมักจะไม่ค่อยมีส่วนร่วมกิจกรรมทางการเมือง เนื่องจากในหมู่บ้านส่วนใหญ่ยังเป็นชาวม้งรุ่น เก่า ที่ไม่เข้าใจการเมืองการปกครองมากนัก และปัจจุบันประชากรในหมู่บ้านหนองหอยใหม่ ได้รับ สัญชาติไทย และมีบัตรประจำตัวประชาชนหมดทุกคนในทุกครัวเรือน และได้ให้ความสำคัญ คัญของบัตร ประจำ ตัวประชาชน เป็นอย่างมาก ซึ่งบัตรประจำตัวประชาชนนี้ จะเป็นผลให้พวกเขาจะได้มีสิทธิ เท่าเทียมคนไทยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540 นอกจากนี้ ชาวม้งยังมีความพึงพอใจต่อการให้บริการของรัฐตามความจำเป็นพื้นฐาน ด้านเศรษฐกิจ ชาวม้งได้ยึดอาชีพด้านการเกษตรมาตั้งแต่บรรพบุรุษ ในปัจจุบันได้มีการรับเอาเทคโนโลยีจากภายนอกมาปฏิบัติด้วยแล้ว สอดคล้องกับศุภรัตน์ เลิศพาณิชย์กุล (2548 : 49-52) ได้ศึกษาขุนนางไทยเชื้อสายจีน ผล การศึกษา พบว่า ขุนนางไทยเชื้อสายจีนบางตระกูลในสมัยรัชกาลที่ 5 และรัชกาลที่ 6 ทำให้ได้ ข้อสังเกตว่า พวกขุนนางไทยเชื้อสายจีนในสมัยนี้ มีบทบาททั้งทางด้านการค้า และการทำราชการ แต่บทบาททั้งสองนี้ จะเด่นไม่เท่ากัน บางคนจะเด่นทางด้านงานราชการ เช่น พระยาโชฎีกีราช เศรษฐี (เถียน) ในขณะที่บางคนจะเด่นในแง่ของการเป็นนายทุนรุ่นบุกเบิกของสังคมนิยมไทย เช่น หลวง อุดรภักดิ์พานิช (เต็ง) และขุนพัฒน์ (หอย) และมีข้อสังเกตว่า ขุนนางไทยเชื้อสายจีนเหล่านี้ มักจะมีความสัมพันธ์อันดีกับเจ้านายหรือขุนนางผู้ใหญ่ ที่มีอำนาจอยู่ในสังคมไทยในขณะนั้น สะท้อน ให้เห็นถึงค่านิยม “การฝากเนื้อฝากตัว” ในระบบอุปถัมภ์ของสังคมไทย ส่วนข้อที่น่าสนใจมีอยู่ว่า ลูกหลานของขุนนางไทยเชื้อสายจีนเหล่านี้ มักไม่สามารถสืบทอดบทบาทสำคัญทางเศรษฐกิจต่อเนื่อง มาจนถึงปัจจุบันได้ นายทุนไทยเชื้อสายจีนที่มีบทบาทในเศรษฐกิจไทยปัจจุบัน มักเป็นลูกหลานของ ชาวจีนอพยพที่หลั่งไหลกันเข้ามาอยู่ในเมืองไทยในช่วงก่อน และหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 จึงเป็นเรื่อง ที่น่าจะได้มีการศึกษาค้นคว้าวิจัยต่อไปว่า เพราะเหตุใดจึงเป็นเช่นนั้น

การปรับตัวทางวัฒนธรรม

ผลการวิจัยพบว่า

1. การปรับตัวทางวัฒนธรรมด้านเศรษฐกิจ

ด้านเศรษฐกิจ พบว่า คนไทยในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์มีทัศนคติที่ดี ต่อคนไทยเชื้อสายจีนคนไทยเชื้อสายจีนเป็นคนที่มีความขยันขันแข็งทำมาหากินทุกประเภท มีความ ซื่อสัตย์สุจริตให้บริการกับลูกค้าเป็นอย่างดี ขยันตื่นเปิดร้านแต่เช้า แม้ลูกค้าไม่ต่อราคาสินค้าก็ลดราคา ให้คนไทยเชื้อสายจีนเริ่มค้าขายจากการลงทุนน้อยก่อนแล้วค่อยขยายกิจการใหญ่ขึ้น

2. การปรับตัวทางวัฒนธรรมด้านการศึกษา

อดีตคนจีนโพ้นทะเลในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์ จะให้บุตรหลานเรียนหนังสือพอ อ่านออกเขียนได้ เมื่อสำเร็จการศึกษาจะไม่นิยมส่งให้เรียนต่อ แต่จะให้มาช่วยในเรื่องของการค้าขาย แทน ปัจจุบันคนไทยเชื้อสายจีนนิยมส่งบุตรหลานให้ศึกษาในระดับสูงจนถึงระดับอุดมศึกษา และ ให้โอกาสในการประกอบอาชีพการเรียนร่วมกับคนไทยเชื้อสายจีน ทำให้คนไทยในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ได้ศึกษาวิถีชีวิตของคนไทยเชื้อสายจีนในหลาย ๆ แ่ง ได้รับรู้ว่าทำไมคนไทยเชื้อสาย จีนจึงเรียนหนังสือเก่งและมีฐานะดีกว่าคนไทยในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์คนไทยเชื้อสายจีนจะ รู้จักประหยัดในการใช้เงิน ไม่สุรุ่ยสุร่าย ค่าจกค่าของเงิน และเรียนหนังสือเก่งมาก รู้จักใช้เวลาว่างให้ เป็นประโยชน์ มีความตั้งใจจริงในการทำงาน รู้จักแบ่งเวลาในการศึกษาเล่าเรียน ถ้ามีเวลาว่างจะ

ศึกษาค้นคว้าในห้องสมุดต่อ ไม่ใช่รอรับการชี้แนะจากอาจารย์เพียงอย่างเดียว พอกลับจากโรงเรียนก็จะช่วยครอบครัวทำงาน

3. การปรับตัวทางวัฒนธรรมด้านประเพณี

ด้านการแต่งงาน

แต่ปัจจุบันนี้ พบว่า คู่สมรสมักจะนิยมแยกครอบครัวออกมาอยู่ต่างหาก พร้อมทั้งมีค่านิยมแบบสมัยใหม่ คือ การมีครอบครัวขนาดเล็ก ที่มีเฉพาะพ่อ แม่ ลูก รวมทั้งมีค่านิยมที่ให้ความสำคัญระหว่างลูกผู้ชายและลูกผู้หญิงเท่า ๆ กัน กล่าวโดยสรุป คนไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดกาฬสินธุ์ มีการปรับตัวและการผสมกลมกลืน ทั้งในด้านวิถีชีวิตและด้านสังคม ให้เข้ากับวัฒนธรรมของคนในท้องถิ่น เป็นผลทำให้คนทั้งสองกลุ่มชาติพันธุ์สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุขโดยไม่มี ความขัดแย้งกัน

4. การปรับตัวทางวัฒนธรรมด้านความเชื่อและศาสนา

ความเชื่อทางศาสนาของคนไทยเชื้อสายจีน ในจังหวัดกาฬสินธุ์ ค่อย ๆ เพิ่มความเชื่อทางพุทธศาสนานิกายหินยานมากขึ้น ขณะเดียวกันการปฏิบัติในพิธีกรรมความเชื่อในทางพุทธศาสนานิกายมหายาน ตามลัทธิเต๋า และลัทธิขงจื้อ จะลดน้อยลง ซึ่งสามารถสังเกตได้จากการประกอบพิธีกรรมแบบคนไทย เช่น มีการไหว้เจ้าที่ทุกวันพระ มีการไหว้พระพุทธรูป นิยมทำบุญตามแบบคนไทย ได้แก่ การทำบุญตักบาตร ทอดกฐิน

คนไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดกาฬสินธุ์ ได้ถือปฏิบัติตามระบบความเชื่อดั้งเดิม และรับเอาความเชื่อทางพุทธศาสนาจากสังคมไทยไปพร้อม ๆ กัน กล่าวคือ คนจีนนิยมไหว้เจ้า และไหว้บรรพบุรุษ ตามประเพณีวัฒนธรรมจีน ในขณะเดียวกัน ก็มีการทำบุญตักบาตรตามประเพณีวัฒนธรรมไทย สาเหตุที่ทำให้ปฏิบัติตามความเชื่อทางพุทธศาสนาแบบประเพณีไทย เนื่องจากการอยู่ร่วมกับคนไทยในท้องถิ่น จึงทำตามประเพณีวัฒนธรรมของคนไทยในท้องถิ่น จะได้ไม่เกิดความแตกต่างกัน จนสามารถผสมกลมกลืนวัฒนธรรมให้เข้ากับวัฒนธรรมของคนไทยได้ และอยู่ร่วมกันในสังคมได้สันติสุข โดยไม่มี ความขัดแย้งกัน ในด้านความเชื่อและศาสนา พบว่า คนไทยในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์มีทัศนคติที่ดีต่อคนไทยเชื้อสายจีน ว่ามีระบบความเชื่อทางพุทธศาสนาเหมือนกัน มีการนับถือบูชาเทพเจ้าและผีเหมือนกับคนไทยในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยไม่มีข้อขัดแย้งทางความเชื่อและศาสนา จึงทำให้สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติ คนไทยเชื้อสายจีนจะยึดถือและปฏิบัติเพื่อความ เป็นมงคลชีวิต และช่วยยึดเหนี่ยวจิตใจ เช่น การนับถือนางกวักตามแบบอย่างวัฒนธรรมไทย เพื่อให้เกิดความเป็นสิริมงคล

ด้านรักษาสุขภาพ

ในด้านสุขภาพ พบว่า คนไทยในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์ มีทัศนคติที่ดีต่อคนไทยเชื้อสายจีน เพราะคนไทยเชื้อสายจีน จะมีวิธีการในการดูแลสุขภาพ โดยใช้อยาสมุนไพรในการปรับธาตุภายในร่างกาย ให้เกิดความสมดุลระหว่างธาตุหยิน กับหยาง เมื่อมีอาการเจ็บป่วยเกิดขึ้น เป็นการรักษาแบบธรรมชาติบำบัด ซึ่งการรักษาด้วยแผนโบราณยาสมุนไพรจีน จึงมีสรรพคุณในการรักษาดีมาก เช่น การนำเอายาสมุนไพรจีนมาดองกับเหล้า เพื่อให้คนที่คลอบุตรกิน ทำให้หมดลูกเข้าอู่เร็ว และมีน้ำนมให้ลูกดื่มมาก

ผู้วิจัยเห็นว่า 1. การปรับตัวทางวัฒนธรรมด้านเศรษฐกิจ

ด้านเศรษฐกิจ พบว่า คนไทยในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์มีทัศนคติที่ดีต่อคนไทยเชื้อสายจีนคนไทยเชื้อสายจีนเป็นคนที่มีความขยันขันแข็งทำมาหากินทุกประเภท มีความซื่อสัตย์สุจริตให้บริการกับลูกค้าเป็นอย่างดี ขยันตื่นเปิดร้านแต่เช้า แม้ลูกค้าไม่ต้องราคาสินค้าก็ลดราคาให้คนไทยเชื้อสายจีนเริ่มค้าขายจากการลงทุนน้อยก่อนแล้วค่อยขยายกิจการใหญ่ขึ้น การปรับตัวทางวัฒนธรรมด้านการศึกษา คนจีนโพ้นทะเลในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์ จะให้บุตรหลานเรียนหนังสือพ้ออ่านออกเขียนได้ เมื่อสำเร็จการศึกษาจะไม่นิยมส่งให้เรียนต่อ แต่จะให้มาช่วยในเรื่องของการค้าขายแทน ปัจจุบันคนไทยเชื้อสายจีนนิยมส่งบุตรหลานให้ศึกษาในระดับสูงขึ้นไปจนถึงระดับอุดมศึกษา และให้โอกาสในการประกอบอาชีพการเรียนร่วมกับคนไทยเชื้อสายจีน ทำให้คนไทยในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์ ได้ศึกษาวิถีชีวิตของคนไทยเชื้อสายจีน

การปรับตัวทางวัฒนธรรมด้านประเพณี ด้านการแต่งงาน

แต่ปัจจุบันนี้ พบว่า ค่านิยมที่ให้ความสำคัญระหว่างลูกผู้ชายและลูกผู้หญิงเท่ากันกล่าวโดยสรุป คนไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดกาฬสินธุ์ มีการปรับตัว ทั้งในด้านวิถีชีวิตและด้านสังคมให้เข้ากับวัฒนธรรมของคนในท้องถิ่น เป็นผลทำให้คนทั้งสองกลุ่มชาติพันธุ์สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุขโดยไม่มีความขัดแย้งกันการปรับตัวทางวัฒนธรรมด้านความเชื่อและศาสนา

ความเชื่อทางศาสนาของคนไทยเชื้อสายจีน ในจังหวัดกาฬสินธุ์ ค่อย ๆ เพิ่มความเชื่อทางพุทธศาสนานิกายหินยานมากขึ้น ขณะเดียวกันการปฏิบัติในพิธีกรรมความเชื่อในทางพุทธศาสนานิกายมหายาน ตามลัทธิเต๋า และลัทธิขงจื้อ จะลดน้อยลง คนไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดกาฬสินธุ์ ได้ถือปฏิบัติตามระบบความเชื่อดั้งเดิม และรับเอาความเชื่อทางพุทธศาสนาจากสังคมไทยไปพร้อม ๆ กัน กล่าวคือ คนจีนนิยมไหว้เจ้า และไหว้บรรพบุรุษ ตามประเพณีวัฒนธรรมจีน ในขณะที่เดียวกัน ก็มีการทำบุญตักบาตรตามประเพณีวัฒนธรรมไทย สาเหตุที่ทำให้บุญตามสอดคล้องกับภาษา พิณศรี และชินรัตน์ อิงพงษ์พันธ์ (2548 : 32-34) ได้ศึกษาการปรับตัวของคนไทยเชื้อสายจีน ภายใต้วัฒนธรรมเขมรสุรินทร์ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมา การตั้งถิ่นฐานวิถีชีวิต ตลอดจนวัฒนธรรมประเพณีของคนไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดสุรินทร์ รวมทั้งการปรับตัวในการดำเนินชีวิตของชาวไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดสุรินทร์ ภายใต้วัฒนธรรมเขมรสุรินทร์ ผลการวิจัย พบว่าการอพยพเข้ามาก่อตัวเป็นชุมชนของชาวไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดสุรินทร์ ว่ามีสาเหตุหลักส่วนหนึ่งมาจากปัญหาภัยสงครามที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องยาวนานถึง 54 ปี ระหว่าง พ.ศ. 2438 -2492 โดยเฉพาะในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 เมื่อกองทัพญี่ปุ่นบุกเข้าประเทศจีน ทำให้ชาวจีนในมณฑลกว่างตุงอพยพลี้ภัยเข้ามายังประเทศไทยเป็นจำนวนมาก และมีชาวจีนบางส่วนที่ได้อพยพย้ายเข้ามาตั้งถิ่นฐานอยู่ในจังหวัดสุรินทร์ ในระยะแรกชาวจีนเหล่านี้ได้นำขนบธรรมเนียมวัฒนธรรมประเพณีดั้งเดิมของตน เข้ามาประเพณีปฏิบัติกันโดยทั่วไปในกลุ่ม ต่อมาจึงได้มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมกรรมกรดำรงชีวิตบางประการ เพื่อให้สามารถเข้ากับคนพื้นถิ่นได้ จนกระทั่งปัจจุบัน คนไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดสุรินทร์ มีแนวโน้มในการปฏิบัติตามธรรมเนียมจีนน้อยลง แต่จะนิยมปฏิบัติตามแบบคนไทยพื้นถิ่นเพิ่มมากขึ้นตามลำดับ โดยเฉพาะในกลุ่มลูกหลานจีนรุ่นใหม่ จนอาจไม่ยอมรับตัวเองว่าเป็นชาวจีน หรือสืบเชื้อสายจีนอีกต่อไป อย่างไรก็ตาม สิ่งหนึ่งที่คนไทยเชื้อสายจีนเหล่านี้ยังคงเก็บรักษาและสืบทอดต่อไปยังคนรุ่นหลัง ก็คือ อัตลักษณ์ที่โดดเด่นในเรื่องของความขยันหมั่นเพียรในการประกอบอาชีพ การช่วยเหลือเกื้อกูลกันในกลุ่ม รวมทั้งการส่งสอนเลี้ยงดูบุตรหลาน ให้มีความกตัญญู ขยัน

อดทน อันจะนำมาถึงซึ่งเป้าหมาย คือ ความประสบความสำเร็จทางเศรษฐกิจ ตามแบบอย่างที่บรรพบุรุษได้กระทำมาในอดีต สอดคล้องกับ ศุภรัตน์ เลิศพาณิชย์กุล (2548 : 49-52) ได้ศึกษาขุนนางไทยเชื้อสายจีน ผลการศึกษา พบว่า ขุนนางไทยเชื้อสายจีนบางตระกูลในสมัยรัชกาลที่ 5 และรัชกาลที่ 6 ทำให้ได้ข้อสังเกตว่า พวกขุนนางไทยเชื้อสายจีนในสมัยนี้ มีบทบาททั้งทางการค้าและการทำราชการ แต่บทบาททั้งสองนี้ จะเด่นไม่เท่ากัน บางคนจะเด่นทางด้านงานราชการ เช่น พระยาโชฎีการาชเศรษฐี (เถียน) ในขณะที่บางคนจะเด่นในแง่ของการเป็นนายทุนรุ่นบุกเบิกของสังคมไทย เช่น หลวงอุดรภินท์พานิช (เต็ง) และขุนพัฒน์ (หอย) และมีข้อสังเกตว่า ขุนนางไทยเชื้อสายจีนเหล่านี้ มักจะมีความสัมพันธ์อันดีกับเจ้านายหรือขุนนางผู้ใหญ่ ที่มีอำนาจอยู่ในสังคมไทยในขณะนั้น สะท้อนให้เห็นถึงค่านิยม “การฝากเนื้อฝากตัว” ในระบอบอุปถัมภ์ของสังคมไทย ส่วนข้อที่น่าสนใจมีอยู่ว่า ลูกหลานของขุนนางไทยเชื้อสายจีนเหล่านี้ มักไม่สามารถสืบทอดบทบาทสำคัญทางเศรษฐกิจต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบันได้ นายทุนไทยเชื้อสายจีนที่มีบทบาทในเศรษฐกิจไทยปัจจุบัน มักเป็นลูกหลานของชาวจีนอพยพที่หลังไหลกันเข้ามาอยู่ในเมืองไทยในช่วงก่อน และหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 จึงเป็นเรื่องที่น่าจะได้มีการศึกษาค้นคว้าวิจัยต่อไปว่า เพราะเหตุใดจึงเป็นเช่นนั้น

การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม

1. การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมด้านเศรษฐกิจ

ด้านเศรษฐกิจ พบว่า คนไทยในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์มีทัศนคติที่ดีต่อคนไทยเชื้อสายจีนคนไทยเชื้อสายจีนเป็นคนที่มีความขยันขันแข็งทำมาหากินทุกประเภท มีความซื่อสัตย์สุจริตให้บริการกับลูกค้าเป็นอย่างดี ขยันตื่นเปิดร้านแต่เช้า แม้ลูกค้าไม่ต่อราคาสินค้าก็ลดราคาให้คนไทยเชื้อสายจีนเริ่มค้าขายจากการลงทุนน้อยก่อนแล้วค่อยขยายกิจการใหญ่ขึ้น

2. การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมด้านการศึกษา

ปัจจุบันคนไทยนิยมส่งบุตรหลานให้เรียนร่วมกับคนไทยเชื้อสายจีน ทำให้คนไทยในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์ได้ศึกษาวิถีชีวิตของคนไทยเชื้อสายจีนในหลาย ๆ แง่ ได้รับรู้ว่าทำไมคนไทยเชื้อสายจีนจึงเรียนหนังสือเก่งและมีฐานะดีกว่าคนไทยในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์ คนไทยเชื้อสายจีนจะรู้จักประหยัดในการใช้เงิน ไม่สุรุ่ยสุร่าย ค่าใช้จ่ายของเงิน และเรียนหนังสือเก่งมาก รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ มีความตั้งใจจริงในการทำงาน รู้จักแบ่งเวลาในการศึกษาเล่าเรียน คนไทยในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์สามารถนำไปเป็นแบบอย่าง ในการประพฤติปฏิบัติได้ อย่างดี ถ้ามีเวลาว่างจะศึกษาค้นคว้าในห้องสมุดต่อ ไม่ใช่รอรับการชี้แนะจากอาจารย์เพียงอย่างเดียว พอกลับจากโรงเรียนก็จะช่วยครอบครัวทำงาน

3. การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมด้านประเพณี

การผสมกลมกลืนด้านการแต่งงาน

ในปัจจุบันนี้ลูกหลานคนจีนมีโอกาสเลือกคู่ครองมากกว่าในอดีต และมีการแต่งงานกับคนไทยในท้องถิ่นมากขึ้น ซึ่งการแต่งงานข้ามกลุ่มชาติพันธุ์ เป็นผลทำให้เกิดการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม กล่าวคือ มีการปฏิบัติตามประเพณีจีนลดน้อยลง ขั้นตอนและพิธีการปฏิบัติลดน้อยลง คงเหลือแต่ขั้นตอนพิธีการที่สำคัญๆ เท่านั้น ทั้งนี้ก็ขึ้นอยู่กับว่า คู่สมรสมีเชื้อสายจีนหรือไม่ ถ้าคู่สมรสมีเชื้อสายจีนส่วนใหญ่จะแต่งงานตามแบบประเพณีไทย ในอดีตเมื่อแต่งงานแล้วตามธรรมเนียมเงินเจ้าสาวจะต้องมาอยู่บ้านฝ่ายเจ้าบ่าว แต่ปัจจุบันนี้ พบว่า คู่สมรสมักจะนิยมแยก

ครอบครัวออกมาอยู่ต่างหาก พร้อมทั้งมีค่านิยมแบบสมัยใหม่ คือ การมีครอบครัวขนาดเล็ก ที่มีเฉพาะพ่อ แม่ ลูก คนไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดกาฬสินธุ์ มีการปรับตัวและการผสมกลมกลืนทั้งในด้านวิถีชีวิตและด้านสังคม ให้เข้ากับวัฒนธรรมของคนในท้องถิ่น เป็นผลทำให้คนทั้งสองกลุ่มชาติพันธุ์สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุขโดยไม่มี ความขัดแย้งกัน

4. การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมด้านความเชื่อและศาสนา

คนจีนในรุ่นที่อพยพมาจากประเทศจีนเข้าสู่จังหวัดกาฬสินธุ์ ได้นำเอาความเชื่อทางศาสนาเต๋าและขงจื้อติดตัวมาด้วย คือ การไหว้เจ้าและการไหว้บรรพบุรุษ ขณะเดียวกันได้ค่อย ๆ หลอมรวมเข้าด้วยกัน จนสามารถผสมกลมกลืนกันมากที่สุด ตามแนวความคิดที่ว่า ชนกลุ่มน้อยย่อมรับความเชื่อทางศาสนาของชนกลุ่มใหญ่ ความเชื่อทางศาสนาของคนไทยเชื้อสายจีน ในจังหวัดกาฬสินธุ์ ค่อย ๆ เพิ่มความเชื่อทางพุทธศาสนานิกายหินยานมากขึ้น ขณะเดียวกันการปฏิบัติในพิธีกรรมความเชื่อในทางพุทธศาสนานิกายมหายาน ตามลัทธิเต๋า และลัทธิขงจื้อ จะลดน้อยลง ซึ่งสามารถสังเกตได้จากการประกอบพิธีกรรมแบบคนไทย เช่น มีการไหว้เจ้าที่ทุกวันพระ มีการไหว้พระพุทธรูป นิยมทำบุญตามแบบคนไทย ได้แก่ การทำบุญตักบาตร ทอดกฐิน

ด้านความเชื่อและศาสนา

ขณะที่คนไทยเชื้อสายจีน เมื่ออพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานในจังหวัดกาฬสินธุ์ ได้นำระบบความเชื่อทางพุทธศาสนานิกายมหายาน ลัทธิขงจื้อ ลัทธิเต๋า การบูชาบรรพบุรุษ และการนับถือเทพเจ้ามาปฏิบัติในวิถีชีวิตของตน คนไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดกาฬสินธุ์ ได้ถือปฏิบัติตามระบบความเชื่อดั้งเดิม และรับเอาความเชื่อทางพุทธศาสนาจากสังคมไทยไปพร้อม ๆ กัน กล่าวคือ คนจีนนิยมไหว้เจ้า และไหว้บรรพบุรุษ ตามประเพณีวัฒนธรรมจีน ในขณะเดียวกัน ก็มีการทำบุญตักบาตรตามประเพณีวัฒนธรรมไทย สาเหตุที่ทำบุญตามความเชื่อทางพุทธศาสนาแบบประเพณีไทย เนื่องจากการอยู่ร่วมกับคนไทยในท้องถิ่น จึงทำตามประเพณีวัฒนธรรมของคนไทยในท้องถิ่น จะได้ไม่เกิดความแตกต่างกัน จนสามารถผสมกลมกลืนวัฒนธรรมให้เข้ากับวัฒนธรรมของคนไทยได้ และอยู่ร่วมกันในสังคมได้สันติสุข โดยไม่มี ความขัดแย้งกันในด้านความเชื่อและศาสนา พบว่า คนไทยในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์มีทัศนคติที่ดีต่อคนไทยเชื้อสายจีน ว่ามีระบบความเชื่อทางพุทธศาสนาเหมือนกัน มีการนับถือบูชาเทพเจ้าและผีเหมือนกับคนไทยในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยไม่มีข้อขัดแย้งทางความเชื่อและศาสนา จึงทำให้สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติ คนไทยเชื้อสายจีนจะยึดถือและปฏิบัติเพื่อความเป็นมงคลชีวิต และช่วยยึดเหนี่ยวจิตใจ

ด้านรักษาสุขภาพ

ในอดีตการรักษาโรคของคนไทยในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์ นิยมรักษาโรคตามความเชื่อและรักษาด้วยสมุนไพรที่ได้รับการถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษ รู้จักนำยาสมุนไพรที่ได้จากพืช สัตว์หรือแร่ธาตุต่างๆ มารักษาโรค การรักษาโรคจะใช้สมุนไพรตามอาการของโรค อาการของผู้ป่วยและอายุของผู้ป่วย เพราะถ้าให้ยาเกินขนาดอาจเป็นอันตรายได้ เช่น ยาแก้โรคท้องอืด ท้องเฟ้อใช้ไพล ทาที่ท้องหรือกินสด ๆ หรือมะละกอ นำผลสุกมารับประทาน ทุกวันจะทำให้การขับถ่ายสะดวกสำหรับผู้ที่ท้องผูกเป็นประจำ นอกจากนี้คนไทยในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์ยังมีการรักษาตามความเชื่ออีกด้วย ในด้านสุขภาพ พบว่า คนไทยในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์ มีทัศนคติที่ดีต่อคนไทยเชื้อสายจีน เพราะคนไทยเชื้อสายจีน จะมีวิธีการในการดูแลตนเอง โดยให้ยาสมุนไพรในการปรับธาตุภายในร่างกาย ให้เกิดความสมดุลระหว่างธาตุหยิน กับหยาง เมื่อมี

อาการเจ็บป่วยเกิดขึ้น เป็นการรักษาแบบธรรมชาติบำบัด ซึ่งการรักษาด้านแผนโบราณยาสมุนไพรจีน จึงมีสรรพคุณในการรักษาดีมาก เช่น การนำเอายาสมุนไพรจีนมาดองกับเหล้า เพื่อให้คนที่คลอดบุตรกิน ทำให้หมดลูกเข้าอุ้งเร็ว และมีน้ำนมให้ลูกดื่มมาก

ผู้วิจัยเห็นว่า การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม

1. การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมด้านเศรษฐกิจ

ด้านเศรษฐกิจ พบว่า คนไทยในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์มีทัศนคติที่ดีต่อคนไทยเชื้อสายจีนคนไทยเชื้อสายจีนคนไทยเชื้อสายจีนเป็นคนที่มีความขยันขันแข็งทำมาหากินทุกประเภท มีความซื่อสัตย์ สุจริตให้บริการกับลูกค้าเป็นอย่างดี ขยันตื่นเปิดร้านแต่การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมด้านการศึกษา ปัจจุบันคนไทยนิยมส่งบุตรหลานให้เรียนร่วมกับคนไทยเชื้อสายจีน ทำให้คนไทยในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์ได้ศึกษาวิถีชีวิตของคนไทยเชื้อสายจีน มีความตั้งใจจริงในการทำงาน รู้จักแบ่งเวลาในการศึกษาเล่าเรียน คนไทยในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์สามารถนำไปเป็นแบบอย่าง ในการประพฤติปฏิบัติได้ อย่างดี ถ้ามีเวลาว่างจะศึกษาค้นคว้าในห้องสมุดต่อ ไม่เฮอร์รับการชี้แนะจาก อาจารย์เพียงอย่างเดียว พอกลับจากโรงเรียนก็จะช่วยครอบครัวทำงานการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมด้านประเพณีการผสมกลมกลืนด้านการแต่งงาน ในปัจจุบันนี้ลูกหลานคนจีนมีโอกาเลือก คู่ครองมากกว่าในอดีต และมีการแต่งงานกับคนไทยในท้องถิ่นมากขึ้น ซึ่งการแต่งงานข้ามกลุ่มชาติพันธุ์ เป็นผลทำให้เกิดการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม กล่าวคือ มีการปฏิบัติตามประเพณีจีนลดน้อยลง ขึ้นตอนและพิธีการปฏิบัติลดน้อยลง คงเหลือแต่ขั้นตอนพิธีการที่สำคัญๆ เท่านั้น การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมด้านความเชื่อและศาสนาคนจีนในรุ่นที่อพยพมาจากประเทศจีนเข้าสู่จังหวัดกาฬสินธุ์ ได้นำเอาความเชื่อทางศาสนาเต๋าและขงจื้อติดตัวมาด้วย คือ การไหว้เจ้าและการไหว้บรรพบุรุษ ขณะเดียวกันได้ค่อย ๆ หลอมรวมเข้าด้วยกัน จนสามารถผสมกลมกลืนกันมากที่สุด ตามแนวความคิดที่ว่า ชนกลุ่มน้อยย่อมรับความเชื่อทางศาสนาของชนกลุ่มใหญ่ ความเชื่อทางศาสนาของคนไทยเชื้อสายจีน ในจังหวัดกาฬสินธุ์ ค่อย ๆ เพิ่มความเชื่อทางพุทธศาสนานิกายหินยานมากขึ้น ด้านสุขภาพ พบว่า คนไทยในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์ มีทัศนคติที่ดีต่อคนไทยเชื้อสายจีน เพราะคนไทยเชื้อสายจีน จะมีวิธีการในการดูแลตนเอง โดยใช้ยาสมุนไพรในการปรับธาตุภายในร่างกาย ให้เกิดความสมดุลระหว่างธาตุหยิน กับหยาง เมื่อมีอาการเจ็บป่วยเกิดขึ้น เป็นการรักษาแบบธรรมชาติบำบัด ซึ่งการรักษาด้านแผนโบราณยาสมุนไพรจีน จึงมีสรรพคุณในการรักษาดีมาก เช่น การนำเอายาสมุนไพรจีนมาดองกับเหล้า เพื่อให้คนที่คลอดบุตรกิน ทำให้หมดลูกเข้าอุ้งเร็ว และมีน้ำนมให้ลูกดื่มมากสอดคล้องกับพระครูปริยัติสารการ (2551 : 51-52) ได้ศึกษารูปแบบการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมความเชื่อพื้นฐานะ ระหว่างพุทธพราหมณ์และผี ต่อความมั่นคงของสังคมอีสาน ผลการศึกษา พบว่า พระสงฆ์ และพราหมณ์เป็นผู้ทำหน้าที่ให้การศึกษาแก่ชาวบ้าน ถ่ายทอดความเชื่อและแนวทางปฏิบัติและให้คำแนะนำ ปรีชาเกี่ยวกับการแก้ปัญหาชีวิต เพื่อให้รู้สึกปลอดภัยและมีความสุข โดยผ่านพิธีกรรมต่าง ๆ เช่น การสะเดาะเคราะห์ การสู่ขวัญ ขึ้นบ้านใหม่ แต่งงานบวชนาค สอดคล้องกับพระครูประภากรพิศิษฐ์ (บุญรัตน์ ทาประภากร) (2550 : 43-45) ได้ศึกษาวัฒนธรรมและการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมของชาวลัวะ บ้านละอูบ ตำบลห้วยหอม อำเภอแม่ลาน้อย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ผลจากการวิจัย พบว่า เอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมประเพณีของชาวลัวะ ได้มีการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงในบางด้าน ชาวลัวะยังคงรักษาวัฒนธรรมประเพณีความเชื่อไว้ได้อย่าง

เหนียวแน่น จนถึงปัจจุบัน การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม ระหว่างกลุ่มชนชาวลัวะกับชาวไทยนั้น มีทั้งสาเหตุและผลกระทบต่าง ๆ ที่พบในงานวิจัยนี้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ผลการวิจัยพบว่า คนไทยเชื้อสายจีน ควรจะได้หาโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนในส่วนที่เป็นกิจกรรมของประชาชนในเขตอำเภอเมืองกาฬสินธุ์ อำเภอสมเด็จ อำเภอ กุฉินารายณ์ ให้มากยิ่งขึ้น ไม่ว่าจะเป็นในรูปแบบของการไปร่วมงานประเพณีตามฮีต 12 คอง 14 หรือ การให้ความร่วมมือในรูปแบบของทรัพย์สินเงินทอง การบริจาคให้กับชุมชนที่ตนเองอาศัยอยู่

1.2 ผลการวิจัยพบว่า คนไทยเชื้อสายจีนควรแสดงให้เห็นว่า การเข้าไปมีส่วนร่วมในทาง การเมืองนั้น มีความมุ่งหมายที่จะช่วยพัฒนาสังคมและชุมชนให้มีความเจริญก้าวหน้า สร้างชุมชนของ ตนให้มีความเข้มแข็ง สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข ไม่ได้เข้าไปเพื่อมุ่งผลประโยชน์ในทางการค้า หรือผลประโยชน์ของพรรคพวกตนแต่อย่างเดียว

1.3 ผลการวิจัยพบว่า คนไทยเชื้อสายจีนควรเปิดโอกาสให้ประชาชนทั่วไป ในท้องถิ่นที่ตนเองอยู่อาศัย ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ตนจัดขึ้นเท่าที่โอกาสจะอำนวย เพื่อ ความสัมพันธ์ที่ดีและแน่นแฟ้นยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

2.1 ควรทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมของคนไทย เชื้อสายจีน ในเขตเทศบาลเมือง ในเขตจังหวัด อื่น ๆ เพิ่มเติม

2.2 ควรทำการศึกษาวิจัย เรื่อง การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมของคนไทย เชื้อสายจีน ในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเชื้อชาติจีนในต่างประเทศเพื่อ เปรียบเทียบต่อไป

2.3 ควรทำการศึกษาวิจัยในประเด็นอื่นและแง่มุมอื่นของคนจีนในเมืองไทย เช่น ด้านบวก และด้านลบของคนจีนเพื่อเปรียบเทียบกับ

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กอแก้ว ศิริกุล. การตั้งถิ่นฐานและการปรับปรุงถนนทางวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีนเพื่อสร้างสังคมเข้มแข็งในจังหวัดกาฬสินธุ์. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2551.
- กองสวัสดิการและงานทะเบียนราษฎร สำนักงานปลัดเทศบาล. ข้อมูลรายชื่อชุมชน. ม.ป.ท. : ม.ป.พ., 2554.
- กฤษฎา พิณศรี และชรินทร์ อิงพงษ์พันธ์. การปรับตัวของคนไทยเชื้อสายจีนภายใต้วัฒนธรรมเขมรสุรินทร์. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2548.
- กระทรวงมหาดไทย. ยุทธศาสตร์ในการพัฒนาเศรษฐกิจ. 2551. <<http://www.moi.go.th>> 6 มกราคม 2551.
- ขจิตภัย บุรุษพัฒน์. ชาวจีนในประเทศไทย. กรุงเทพฯ : แพร์พิทยา, 2517.
- _____. ปัญหาชนกลุ่มน้อยในประเทศไทย. กรุงเทพฯ : แพร์พิทยา, 2515.
- ขบวน พลตรี. การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมของโซ่กับวัฒนธรรมของภาคตะวันออกเฉียงเหนือศึกษากรณีเฉพาะ ตำบลกุสุมาลย์ และตำบลโพธิ์ไพศาล อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2517.
- งามพิศ สัตย์สงวน. การวิจัยทางมานุษยวิทยา. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543.
- จังหวัดกาฬสินธุ์. กาฬสินธุ์. กรุงเทพฯ : ลีโอ แลนเซ็ท, 2542.
- จรัญ พรหมอยู่. ความเข้าใจเกี่ยวกับสังคมไทย พิมพ์ลักษณะ. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2526
- จุไรรัตน์ จันท์อำรง, (บรรณาธิการ). การเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีกับผลกระทบต่อภาวะการณจ้างงานของแรงงานหญิงในอุตสาหกรรมสิ่งทอของไทย. แปลโดย จุไรรัตน์ จันท์อำรง และวาสนา ชินวารากร. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2537.
- จำนง อติวัฒนสิทธิ์. สังคมวิทยา. พิมพ์ครั้งที่ 8. ม.ป.ท. : ม.ป.ท., 2540.
- ฉวีวรรณ ประจวบเหมาะ. เอกสารการสอน มสธ.สังคมและวัฒนธรรมไทย. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2532.
- ชาญชัย จีรวรรณกิจ. การปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมไทยของชาวลัวะในภาคเหนือของประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2529.
- เต็ม วิชาภัยพจนกิจ. ประวัติศาสตร์อีสาน. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2546.
- นงลักษณ์ ลิ้มศิริ. ความสำคัญของกบฏหัวเมืองอีสาน พ.ศ. 2325-2445. วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2524.
- นิยมพรรณ วรณศิริ. มานุษยวิทยาสังคมและวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ : ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2540.
- บุญยงค์ เกศเทศ. วัฒนธรรมเผ่าพันธุ์มนุษย์. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2536.

- ประจักษ์ เข้มมุกด์. การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมของชาวพวนกับวัฒนธรรมไทยศึกษากรณีชาวพวนในตำบลหาดเสี้ยว อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2521.
- ประภาศิริ ศรีภมร. การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมของชาวจีนกับคนเมืองในจังหวัดเชียงใหม่ : กรณีศึกษาชาวจีน ตำบลช้างม้อย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2548.
- ประสาน กำจรเมฆกุล. ความสัมพันธ์ระหว่างประชาชน ในเขตเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2537.
- ปราณี วงษ์เทศ. “แนวการศึกษาการละเล่นทางมนุษยวิทยา : ความสัมพันธ์ของพิธีกรรมกับการละเล่น.” ใน ศิลปวัฒนธรรม. 16-25. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2526.
- ผ่องพันธ์ มณีรัตน์. การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2521.
- พวงผกา ประเสริฐศิลป์. ประเพณีไทยกับการเปลี่ยนแปลงตามกระแสวัฒนธรรมโลก. กรุงเทพฯ : สถาบันราชภัฏสวนดุสิต, 2542.
- พัชรา กิจประถมมงคล. การศึกษาพิธีกรรมของคนไทยเชื้อสายจีนในเขตเทศบาลนครนครปฐม อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2547.
- พจนานุกรมศัพท์ทางสังคม. อังกฤษ-ไทย. กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้งกรุ๊ป, 2532.
- พระครูประกายพรทิศาภิรักษ์ (บุญรัตน์ ทาประกาย). วัฒนธรรมและการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมของชาวลัวะ บ้านละออบ ตำบลห้วยหอม อำเภอแม่ลาน้อย จังหวัดแม่ฮ่องสอน. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2550.
- พระครูปริยัติสารการ. รูปแบบการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมความเชื่อพื้นฐานระหว่างพุทธพราหมณ์และผีต่อความมั่นคงของสังคมอีสาน. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2551.
- พระมณฑล ชูโตศรี. ความเชื่อเกี่ยวกับเจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพ ที่มีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตของคนไทยเชื้อสายจีน อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2549.
- พลกุล อังกินันท์. บทบาทชาวจีนในประเทศไทยในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร, 2514.
- พิศวง ธรรมพันทา. ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2523.
- พิทยา สายหู. ความเข้าใจเกี่ยวกับกลไกของสังคม. กรุงเทพฯ : พิมพ์, 2526.
- _____. ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2514.
- ไพฑูรย์ เครือแก้ว. ลักษณะสังคมไทย และหลักพัฒนาชุมชน. กรุงเทพฯ : เกื้อกูล, 2525.
- ไพฑูรย์ มีกุล. การศึกษากลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย ไทยกวย. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม, 2531.

- ยศ สันตสมบัติ. มนุษย์กับวัฒนธรรม. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2540.
- ยุพิน เรื่องแจ้ง. บทบาทศาลเจ้าในการดำรงอัตลักษณ์ของคนไทยเชื้อสายจีน ในเขตเทศบาลพังโคน อำเภอพังโคน จังหวัดสกลนคร. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2552.
- ศุภรัตน์ เลิศพาณิชย์กุล. ขุนนางไทยเชื้อสายจีน ขุนนางไทยเชื้อสายจีนบางตระกูลในสมัยรัชกาลที่ 5 และรัชกาลที่ 6. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2548.
- ศุภศิลป์พัฒนาธรรมรัตน์โมรีศรีโคตรบูร (พิพิธภัณฑ์พระธาตุพนม). ฮีตสิบสอง. กรุงเทพฯ : อัมรินทร์, 2551.
- ศิริรัตน์ แอดสกุล. การดำรงเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชาวมอญ : กรณีศึกษาชุมชนมอญ บ้านม่วง ตำบลบ้านม่วง อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี. กรุงเทพฯ : ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.
- สุนทร สุรวาทกุล. การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมของชาวไทยที่พูดภาษาลาวกวยและเขมร : ศึกษาเฉพาะกรณีบ้านเกาะแก้ว อำเภอสำโรงทาบ จังหวัดสุรินทร์. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม, 2531.
- สุทัศน์ กันทะมา. การคงอยู่ของวัฒนธรรมพื้นบ้านของชาวไทยใหญ่. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2542.
- สุรัชย์ หวันแก้ว. การแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม ญี่ปุ่น อาเซียน พัฒนาการและสถานการณ์ปัจจุบัน. กรุงเทพฯ : สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545
- สุวรรณดา สัจจวีรวรรณ และคณะ. อารยธรรมตะวันออกและตะวันตก. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2522.
- สุภิตา ไชยสภาสวัสดิ์. การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมของชาวมุสลิมกับชาวไทยลาวศึกษากรณีบ้านคำกั้ง ตำบลเหล่าใหญ่ อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2542.
- สำนักงานจังหวัดกาฬสินธุ์. จังหวัดกาฬสินธุ์. กาฬสินธุ์ : สำนักงานจังหวัดกาฬสินธุ์, 2548.
- สมศักดิ์ ศรีสันติสุข. การศึกษาสังคมและวัฒนธรรม : แนวความคิดวิธีวิทยาและทฤษฎี. ขอนแก่น : ภาควิชาสังคมวิทยา และมานุษยวิทยา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2544.
- สิริกร กำปลั่งฤทธิ์. การบริหารจัดการมูลนิธิการกุศลคนไทยเชื้อสายจีนเพื่อบริการสังคมอีสาน. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2551.
- สุพัตรา สุภาพ. สังคมและวัฒนธรรมไทย. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2526.
- สุภาวงศ์ จันทวานิช. ถิ่นกำเนิดของชาวจีนแต่ดั้งเดิมในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2548.
- เสาวนีย์ จิตต์หมวด. กลุ่มชาติพันธุ์ชาวไทยมุสลิม. กรุงเทพฯ : กองทุนส่งเสริมจริยะอัมพร, 2542.

- สุมน อยู่สิน. พฤติกรรมการค้าและการผสมกลมกลืนเข้ากับวัฒนธรรมไทย : ศึกษาเฉพาะ
ชาวจีนในเขตเทศบาลเมืองนครเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ นศ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2527.
- หวาง เสี่ยวเยียน. “สาเหตุชาวจีนอพยพไปอยู่เมืองไทยและกิจกรรมทางเศรษฐกิจ.” แปลโดย
ประสาน ภัทรวัฒน์. ใน ศิลปวัฒนธรรมไทย. หน้า 117. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา,
2530.
- อนุพนธ์ สนิท. การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมของชาวม้งกับวัฒนธรรมไทย : กรณีศึกษา
ชาวม้งบ้านหนองหอยใหม่ ตำบลแม่แรม อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์
กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2547.
- อมรา พงศาพิชญ์. “มนุษย์กับวัฒนธรรม,” ใน สังคมและวัฒนธรรม. หน้า 33 : กรุงเทพฯ:
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541.
- . วัฒนธรรม ศาสนา และชาติพันธุ์ : วิเคราะห์สังคมไทยแนวมานุษยวิทยา. กรุงเทพฯ
: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541.
- อุทัย หิรัญโต. สารานุกรมศัพท์สังคมวิทยา มานุษยวิทยา. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2526.
- Chansiri, Disaphol. “Overseas Chinese in Thailand : A Case Study of Chinese
Emigres In Thailand in the Twentieth Century,” Dissertation Abstract
International. 66(12) : unpagged ; June, 2006.
- Redfield, Robert. The Little Community and Peasant Society and Culture.
Chicago U.S.A. : University of Chicago Press, 1960.
- Sirijaraya, Sueb -Sak. “Dermatoglyphic Genetics of Live Populations in
Thailand,” Dissertation Abstract International. 50(05) : 1354-A ;
November, 1989.
- Koojaroenousan, Pranee. “Evaluation of Trust in the Selection of International
Wholesalers : The Case of Ethnic Chinese Suppliers in Thailand,”
Dissertation Abstract International. 57(04) : 1740 -A ; October, 1996.
- Kuwahara, Yuri Lea. “Interactions of Identity : Inner- city Immigrant and
Refugee Youths, Language use, and Schooling,” Dissertation Abstract
International. 59(10) : 3720 -A ; April, 1999.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
แบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์ ชุดที่ 1

สำหรับกลุ่มผู้รู้ (Key Informants)

การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีนในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อ.....สกุล.....อายุ.....เพศ.....
 ที่อยู่ปัจจุบันเลขที่.....หมู่ที่.....บ้าน.....ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....
 การศึกษาสูงสุด.....
 อาชีพหรือตำแหน่ง.....
 วัน เดือน ปี ที่ให้ข้อมูล.....

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการตั้งถิ่นฐานของคนไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดกาฬสินธุ์

1. บิดามารดาของท่านเกิดที่ใด
 - () ประเทศจีน () ประเทศไทย
2. ขณะนี้ท่านเป็นคนไทยเชื้อสายจีนหรือไม่
 - () เป็น () ไม่เป็น
3. สาเหตุที่ครอบครัวท่านอพยพมาอยู่ที่เขตเทศบาลเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์
 - () ภัยสงคราม () เพื่อประกอบอาชีพ
 - () แสวงหาโชค () ความอดอยาก
4. ท่านอพยพเข้ามาจังหวัดกาฬสินธุ์ด้วยวิธีใด
 - () เกวียน () ม้า
 - () เดินด้วยเท้า () รถยนต์
 - () ทางเรือ

5. ท่านเข้าตั้งถิ่นฐานในจังหวัดกาฬสินธุ์ในบริเวณใด
- () ในเขตเทศบาล บริเวณใด.....
- () นอกเขตเทศบาล บริเวณใด.....
6. ตอนที่ท่านอพยพเข้ามาครั้งแรกท่านอาศัยอยู่กับใคร
- () บิดา - มารดา () เพื่อน
- ()ญาติพี่น้อง
7. ท่านอพยพเข้ามาอยู่ในจังหวัดกาฬสินธุ์พร้อมกับใครบ้าง
- () เพื่อน () ครอบครัว
- () ญาติ () ตามลำพัง
8. ท่านอพยพเข้ามาอยู่ในจังหวัดกาฬสินธุ์เมื่อ ปี พ.ศ. ไດ.....
-

9. เมื่อมาถึงจังหวัดกาฬสินธุ์แล้วท่านประกอบอาชีพอะไร เป็นอันดับแรก
- () ค้าขาย () กรรมกร
- () รับจ้างทั่วไป () เกษตรกร
- () รับราชการ

เพราะเหตุใด.....

.....

10. ขณะนี้ท่านยังประกอบอาชีพตามข้อ 9 อยู่หรือไม่ เพราะเหตุใด

() ประกอบอาชีพตามเดิม เพราะ.....

.....

() ประกอบอาชีพใหม่ เพราะ.....

.....

11. ท่านมีความขัดแย้งกับคนท้องถิ่นในการประกอบอาชีพหรือไม่

() มี อย่างไร.....

.....

() ไม่มี เพราะอะไร.....

.....

12. บริเวณแรกที่ท่านอพยพเข้ามาอยู่ในจังหวัดกาฬสินธุ์มีคนจีนอาศัยอยู่ก่อนหรือไม่

.....
 13. บริเวณที่ชาวจีนอาศัยอยู่หนาแน่นในอดีต คือ.....

.....
 14. สภาพเมืองกาฬสินธุ์ในอดีต.....

.....
 15. คนจีนในกลุ่มต่อไปนี้ (แต้จิ๋ว แคะ ไทหลำ กวางตุ้ง ฮกเกี้ยน) กลุ่มใดเข้ามามากที่สุด.....

.....
 16. วิธีการที่ทำให้คนไทยในท้องถิ่นยอมรับ คืออะไร.....

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและปัญหาความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีน ในเขตเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์

1. ท่านคิดว่าวัฒนธรรมไทยกับวัฒนธรรมจีนมีความคล้ายคลึงกันหรือไม่ อย่างไร

() คล้ายคลึงกัน อย่างไร.....

() ไม่คล้ายคลึงกัน เพราะอะไร.....

2. ท่านคิดว่าวัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมจีนสามารถผสมกลมกลืนกันได้หรือไม่ อย่างไร

() ได้ อย่างไร.....

() ไม่ได้ เพราะอะไร.....

3. ท่านคิดว่าคนไทยในท้องถิ่นสามารถยอมรับประเพณีวัฒนธรรมของคนจีนได้หรือไม่ อย่างไร

() ได้ อย่างไร.....

() ไม่ได้ เพราะอะไร.....

4. ในปัจจุบันวัฒนธรรมของคนไทยมีการเปลี่ยนแปลงจากเดิมหรือไม่ อย่างไร

() เปลี่ยนแปลง อย่างไร.....

() ไม่เปลี่ยนแปลง เพราะอะไร.....

5. ในปัจจุบันวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีนมีการเปลี่ยนแปลงจากเดิมหรือไม่ อย่างไร

() เปลี่ยนแปลง อย่างไร.....

() ไม่เปลี่ยนแปลง เพราะอะไร.....

6. สาเหตุของการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมเป็นเพราะการปรับตัวเข้าหากันของสองวัฒนธรรม ใช่หรือไม่ อย่างไร

() ใช่ อย่างไร.....

() ไม่ใช่ เพราะอะไร.....

7. การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมเกิดขึ้นเนื่องจากเกิดการเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย ใช่หรือไม่ อย่างไร

() ใช่ อย่างไร.....

() ไม่ใช่ เพราะอะไร.....

8. ท่านคิดว่าการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีนมีผลกระทบต่อชุมชนหรือไม่อย่างไร

() ใช่ อย่างไร.....

() ไม่ใช่ เพราะอะไร.....

9. ปัจจุบันนี้ความสัมพันธ์ของคนไทยในท้องถิ่นกับคนไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดกาฬสินธุ์เป็นไปในทางที่ดีหรือไม่ อย่างไร

() เป็นไปในทางที่ดี อย่างไร.....

.....

() เป็นไปในทางที่ไม่ดี เพราะอะไร.....

.....

1. ปัจจุบันนี้คนไทยเชื้อสายจีน สามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมของชุมชนใน
จังหวัดกาฬสินธุ์ได้หรือไม่ อย่างไร

() ได้ อย่างไร.....

.....

() ไม่ได้ เพราะอะไร.....

.....

ตอนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีน ในเขตเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์

1. ท่านคิดว่าการแพร่กระจายทางวัฒนธรรมเป็นสาเหตุให้เกิดการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมหรือไม่ อย่างไร

() เป็น อย่างไร.....

.....

() ไม่เป็น เพราะอะไร.....

.....

2. ลักษณะการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีนในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านเศรษฐกิจ เป็นอย่างไร

.....

3. กระบวนการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีนในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านเศรษฐกิจ เป็นอย่างไร

.....

4. ผลกระทบที่ตามมาของกระบวนการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีนในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านเศรษฐกิจ คือ

.....

5. ลักษณะการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีน ในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านการศึกษา เป็นอย่างไร

.....

6. กระบวนการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีน ในเขตเทศบาลเมือง
จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านการศึกษา เป็นอย่างไร

.....

7. ผลกระทบที่ตามมาของกระบวนการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสาย
จีนในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านการศึกษา คือ

.....

8. ลักษณะการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีน ในเขตเทศบาลเมือง
จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านประเพณี พิธีกรรมเป็นอย่างไร

.....

9. กระบวนการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีน ในเขตเทศบาลเมือง
จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านประเพณี พิธีกรรมเป็นอย่างไร

.....

10. ผลกระทบที่ตามมาของกระบวนการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสาย
จีนในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านประเพณี พิธีกรรมคือ

.....

11. ลักษณะการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีน ในเขตเทศบาลเมือง
จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านความเชื่อและศาสนาเป็นอย่างไร

.....

12. กระบวนการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีน ในเขตเทศบาลเมือง
จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านความเชื่อและศาสนาเป็นอย่างไร

.....

13. ผลกระทบที่ตามมาของกระบวนการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสาย
จีนในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านความเชื่อและศาสนา คือ

.....

แบบสัมภาษณ์ ชุดที่ 2

สำหรับคนไทยเชื้อสายจีน (Casual Informants)

การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีน จังหวัดกาฬสินธุ์

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อ.....สกุล.....อายุ.....เพศ.....
 ที่อยู่ปัจจุบันเลขที่.....หมู่ที่.....บ้าน.....ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....
 การศึกษาสูงสุด.....
 อาชีพหรือตำแหน่ง.....
 วัน เดือน ปี ที่ให้ข้อมูล.....

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับประวัติชุมชน

1. ก่อนที่จะมาอยู่ในที่ปัจจุบันท่านย้ายมาจากที่ใด.....

.....

สาเหตุที่ย้ายมา.....

.....

มากับใครบ้าง.....

.....

2. ทำไมจึงเลือกที่นี่.....

.....

3. สภาพพื้นที่ในปีที่มาอยู่.....

.....

4. ชุมชนชาวจีนกลุ่มแรกอยู่บริเวณใด.....

.....

5. ชาวจีนกลุ่มแรกที่เข้ามาอยู่ในจังหวัดกาฬสินธุ์คือกลุ่มใด.....

.....

6. อาชีพที่ชาวจีนเลือกประกอบ.....

.....

7. หลักฐานเกี่ยวกับชาวจีนได้แก่

.....

8. ความสัมพันธ์ระหว่างชาวจีนกับคนท้องถิ่นเดิมเป็นอย่างไร.....

.....

.....
 9. การครอบครองที่ดินของชาวจีนเป็นอย่างไร.....

การได้มาซึ่งที่ดิน.....

ราคา.....

ขนาดของที่ดินที่ครอบครอง.....

10. วิธีการเดินทางมาจังหวัดกาฬสินธุ์ของชาวจีน.....

11. สภาพเมืองกาฬสินธุ์ในอดีต.....

12. วิธีการ ที่ทำให้คนไทยต้องยินยอมรับ.....

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและปัญหาความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีน ในเขตเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์

1. ท่านคิดว่าวัฒนธรรมไทยกับวัฒนธรรมจีนมีความคล้ายคลึงกันหรือไม่ อย่างไร

() คล้ายคลึงกัน อย่างไร.....

() ไม่คล้ายคลึงกัน เพราะอะไร.....

2. ท่านคิดว่าวัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมจีนสามารถผสมกลมกลืนกันได้หรือไม่ อย่างไร

() ได้ อย่างไร.....

() ไม่ได้ เพราะอะไร.....

3. ท่านคิดว่าคนไทยในท้องถิ่นสามารถยอมรับประเพณีวัฒนธรรมของคนจีนได้หรือไม่ อย่างไร

() ได้ อย่างไร.....

() ไม่ได้ เพราะอะไร.....

-
4. ในปัจจุบันวัฒนธรรมของคนไทยมีการเปลี่ยนแปลงจากเดิมหรือไม่ อย่างไร
- () เปลี่ยนแปลง อย่างไร.....
-
- () ไม่เปลี่ยนแปลง เพราะอะไร.....
-
5. ในปัจจุบันวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีนมีการเปลี่ยนแปลงจากเดิมหรือไม่ อย่างไร
- () เปลี่ยนแปลง อย่างไร.....
-
- () ไม่เปลี่ยนแปลง เพราะอะไร.....
-
6. สาเหตุของการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมเป็นเพราะการปรับตัวเข้าหากันของสอง วัฒนธรรม ใช่หรือไม่ อย่างไร
- () ใช่ อย่างไร.....
-
- () ไม่ใช่ เพราะอะไร.....
-
7. การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมเกิดขึ้นเนื่องจากเกิดการเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย ใช่หรือไม่ อย่างไร
- () ใช่ อย่างไร.....
-
- () ไม่ใช่ เพราะอะไร.....
-
8. ท่านคิดว่าการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีนมีผลกระทบต่อชุมชน หรือไม่อย่างไร
- () ใช่ อย่างไร.....
-
- () ไม่ใช่ เพราะอะไร.....
-
9. ปัจจุบันนี้ความสัมพันธ์ของคนไทยในท้องถิ่นกับคนไทยเชื้อสายจีนในจังหวัด กาฬสินธุ์เป็นไปในทางที่ดีหรือไม่ อย่างไร

() เป็นไปในทางที่ดี อย่างไร.....

.....

() เป็นไปในทางที่ไม่ดี เพราะอะไร.....

.....

10. ปัจจุบันนี้คนไทยเชื้อสายจีน สามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมของชุมชนใน
จังหวัดกาฬสินธุ์ได้หรือไม่ อย่างไร

() ได้ อย่างไร.....

.....

() ไม่ได้ เพราะอะไร.....

.....

ตอนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม

1. สาเหตุของการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมไทยและจีนเข้าด้วยกัน คือ.....

.....

2. สาเหตุที่ทำให้เกิดการผสมกลมกลืนวัฒนธรรม คืออะไรบ้าง

.....

3. ประเพณีวัฒนธรรมไทยที่เปลี่ยนแปลงไปมีอะไรบ้าง.....

.....

4. ประเพณีวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีนที่เปลี่ยนแปลงไปมีอะไรบ้าง.....

.....

5. ประเพณีที่จำได้ มีประเพณีและพิธีกรรมอะไรบ้าง.....

.....

6. วัฒนธรรมไทยกับวัฒนธรรมจีนมีความคล้ายคลึงกันหรือไม่.....

.....

7. วัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมจีนสามารถผสมผสานกลมกลืนกันได้หรือไม่.....

.....

8. คนไทยในท้องถิ่นสามารถยอมรับประเพณีวัฒนธรรมของจีนได้หรือไม่.....

.....

9. สาเหตุของการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมคือ.....

.....

10. การผสมกลมกลืนวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีนมีผลกระทบต่อชุมชนหรือไม่

.....
 11. แนวทางการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมมีอย่างไร

.....
 12. ลักษณะการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมมีมากน้อยอย่างไร.....

.....
 13. ผลกระทบที่เกิดจากการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมคือ

.....
 14. วิธีการปลูกฝังทางวัฒนธรรมให้กับบุตรหลาน คือ.....

.....
 15. ท่านมีส่วนในการอนุรักษ์และรักษามรดกทางวัฒนธรรมดังนี้.....

แบบสัมภาษณ์ ชุดที่ 3

สำหรับกลุ่มผู้ข้อมูลทั่วไป (General Informants)

การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีน จังหวัดกาฬสินธุ์

ตอนที่ ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อ.....สกุล.....อายุ.....เพศ.....

ที่อยู่ปัจจุบันเลขที่.....หมู่ที่.....บ้าน.....ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....

การศึกษาสูงสุด.....

อาชีพหรือตำแหน่ง.....

วัน เดือน ปี ที่ให้ข้อมูล.....

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการตั้งถิ่นฐานของคนไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดกาฬสินธุ์

1. ท่านเกิดที่จังหวัดกาฬสินธุ์หรือไม่
 ใช่ ไม่ใช่
2. ขณะนี้ท่านเป็นคนไทยเชื้อสายจีนหรือไม่
 เป็น ไม่เป็น
3. ท่านเข้าตั้งถิ่นฐานในจังหวัดกาฬสินธุ์ในบริเวณใด
 ในเมือง บริเวณใด.....
 นอกเมือง บริเวณใด.....
4. ตอนที่ท่านอพยพเข้ามาครั้งแรกท่านอาศัยอยู่กับใคร
 บิดา - มารดา เพื่อน ญาติพี่น้อง
5. ท่านอพยพเข้ามาอยู่ในจังหวัดกาฬสินธุ์พร้อมกับใครบ้าง
 เพื่อน ครอบครัว
 ญาติ ตามลำพัง
6. ท่านอพยพเข้ามาอยู่ในจังหวัดกาฬสินธุ์เมื่อ ปี พ.ศ. ไต
7. เมื่อมาถึงจังหวัดกาฬสินธุ์แล้วท่านประกอบอาชีพอะไร เป็นอันดับแรก
 ค้าขาย เกษตรกร
 รับจ้างทั่วไป รับราชการ
 กรรมกร อื่นๆ

เพราะเหตุใด.....

8. ขณะนี้ท่านยังประกอบอาชีพตามข้อ 9 อยู่หรือไม่ เพราะเหตุใด
 ประกอบอาชีพตามเดิม เพราะ.....
.....
 ประกอบอาชีพใหม่ เพราะ.....
.....
9. ท่านมีความขัดแย้งกับคนท้องถิ่นในการประกอบอาชีพหรือไม่ อย่างไร
 มี อย่างไร.....
.....
 ไม่มี เพราะอะไร.....
.....

10. บริเวณแรกที่ท่านอพยพเข้ามาอยู่ในจังหวัดกาฬสินธุ์มีคนไทยอาศัยอยู่ก่อนหรือไม่

.....

11. บริเวณที่ชาวจีนอาศัยอยู่หนาแน่นในอดีต คือ.....

.....

12. คนไทยเชื้อสายจีนมีส่วนในการพัฒนาชุมชนที่ท่านอาศัยอยู่ ดังนี้.....

.....

13. วิธีการที่ทำให้คนไทยในท้องถิ่นยอมรับ คืออะไร.....

.....

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและปัญหาความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีน ในเขตเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์

1. ท่านคิดว่าวัฒนธรรมไทยกับวัฒนธรรมจีนมีความคล้ายคลึงกันหรือไม่ อย่างไร

() คล้ายคลึงกัน อย่างไร.....

.....

() ไม่คล้ายคลึงกัน เพราะอะไร.....

.....

2. ท่านคิดว่าวัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมจีนสามารถผสมกลมกลืนกันได้หรือไม่ อย่างไร

() ได้ อย่างไร.....

.....

() ไม่ได้ เพราะอะไร.....

.....

3. ท่านคิดว่าคนไทยในท้องถิ่นสามารถยอมรับประเพณีวัฒนธรรมของคนจีนได้หรือไม่ อย่างไร

() ได้ อย่างไร.....

.....

() ไม่ได้ เพราะอะไร.....

.....

4. ในปัจจุบันวัฒนธรรมของคนไทยมีการเปลี่ยนแปลงจากเดิมหรือไม่ อย่างไร

() เปลี่ยนแปลง อย่างไร.....

.....

() ไม่เปลี่ยนแปลง เพราะอะไร.....

.....

5. ในปัจจุบันวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีนมีการเปลี่ยนแปลงจากเดิมหรือไม่ อย่างไร

() เปลี่ยนแปลง อย่างไร.....

.....

() ไม่เปลี่ยนแปลง เพราะอะไร.....

.....

6. สาเหตุของการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมเป็นเพราะการปรับตัวเข้าหากันของสองวัฒนธรรม ใช่หรือไม่ อย่างไร

() ใช่ อย่างไร.....

.....

() ไม่ใช่ เพราะอะไร.....

.....

7. การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมเกิดขึ้นเนื่องจากเกิดการเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย ใช่หรือไม่ อย่างไร

() ใช่ อย่างไร.....

.....

() ไม่ใช่ เพราะอะไร.....

.....

8. ท่านคิดว่าการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีนมีผลกระทบต่อชุมชนหรือไม่อย่างไร

() ใช่ อย่างไร.....

.....

() ไม่ใช่ เพราะอะไร.....

.....

9. ปัจจุบันนี้ความสัมพันธ์ของคนไทยในท้องถิ่นกับคนไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดกาฬสินธุ์เป็นไปในทางที่ดีหรือไม่ อย่างไร

() เป็นไปในทางที่ดี อย่างไร.....

.....

.....
 เป็นไปในทางที่ไม่ดี เพราะอะไร.....

10. ปัจจุบันนี้คนไทยเชื้อสายจีน สามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมของชุมชนใน
 จังหวัดกาฬสินธุ์ได้หรือไม่ อย่างไร

ได้ อย่างไร.....

ไม่ได้ เพราะอะไร.....

ตอนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม

1. ท่านคิดว่าวัฒนธรรมไทยกับวัฒนธรรมจีนมีความคล้ายคลึงกันหรือไม่ อย่างไร

คล้ายคลึงกัน อย่างไร.....

ไม่คล้ายคลึงกัน เพราะอะไร.....

2. ท่านคิดว่าวัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมจีนสามารถผสมกลมกลืนกันได้หรือไม่
 อย่างไร

ได้ อย่างไร.....

ไม่ได้ เพราะอะไร.....

3. ท่านคิดว่าคนไทยในท้องถิ่นสามารถยอมรับประเพณีวัฒนธรรมของคนจีนได้หรือไม่
 อย่างไร

ได้ อย่างไร.....

ไม่ได้ เพราะอะไร.....

4. ในปัจจุบันวัฒนธรรมของคนไทยมีการเปลี่ยนแปลงจากเดิมหรือไม่ อย่างไร

เปลี่ยนแปลง อย่างไร.....

() ไม่เปลี่ยนแปลง เพราะอะไร.....

5. ในปัจจุบันวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีนมีการเปลี่ยนแปลงจากเดิมหรือไม่
อย่างไร

() เปลี่ยนแปลง อย่างไร.....

() ไม่เปลี่ยนแปลง เพราะอะไร.....

6. สาเหตุของการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมเป็นเพราะการปรับตัวเข้าหากันของสอง
วัฒนธรรม ใช่หรือไม่ อย่างไร

() ใช่ อย่างไร.....

() ไม่ใช่ เพราะอะไร.....

7. การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมเกิดขึ้นเนื่องจากเกิดการเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย ใช่
หรือไม่ อย่างไร

() ใช่ อย่างไร.....

() ไม่ใช่ เพราะอะไร.....

8. ท่านคิดว่าการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีนมีผลกระทบต่อ
ชุมชนหรือไม่อย่างไร

() มี อย่างไร.....

() ไม่มี เพราะอะไร.....

9. ปัจจุบันนี้ความสัมพันธ์ของคนไทยในท้องถิ่นกับคนไทยเชื้อสายจีนในจังหวัด
กาฬสินธุ์เป็นไปในทางที่ดีหรือไม่ อย่างไร

() เป็นไปในทางที่ดี อย่างไร.....

() เป็นไปในทางที่ไม่ดี เพราะอะไร.....

10. ปัจจุบันนี้คนไทยเชื้อสายจีนสามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมของชุมชนใน
จังหวัดกาฬสินธุ์ได้หรือไม่ อย่างไร

() ได้ อย่างไร.....

() ไม่ได้ เพราะอะไร.....

11. ปัจจุบันนี้คนไทยเชื้อสายจีนให้ความสำคัญกับในไทยท้องถิ่นจังหวัดกาฬสินธุ์มาก
เพียงใด

() มาก อย่างไร.....

() ไม่มาก เพราะอะไร.....

14. ท่านคิดว่าการแพร่กระจายทางวัฒนธรรมเป็นสาเหตุทำให้เกิดการผสมกลมกลืนทาง
วัฒนธรรมหรือไม่ อย่างไร

() เป็น อย่างไร.....

() ไม่เป็น เพราะอะไร.....

15. ลักษณะการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีนเป็นอย่างไร

16. กระบวนการในการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมมีอย่างไร

17. ผลกระทบที่ตามมาของการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมคือ

แบบสำรวจข้อมูลเบื้องต้น
สำหรับ กลุ่มผู้ข้อมูลทั่วไป (General Informants)
การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีน จังหวัดกาฬสินธุ์

ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ให้สัมภาษณ์

1. ชื่อ.....สกุล.....
สกุลเดิม.....(ถ้ามี) อายุ.....ปี
2. บ้านเลขที่.....ถนน.....ตำบล.....
อำเภอ.....จังหวัด.....
3. ภูมิลำเนาเดิมบ้านเลขที่.....ถนน.....
ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....
4. สถานที่เกิด

- () ประเทศไทย () ประเทศจีน
5. ระดับการศึกษา.....จบการศึกษาจาก.....
เป็นบุตร.....บิดา.....มารดา.....มีพี่น้อง.....คน
6. สถานภาพการสมรส
- () อยู่ด้วยกัน () แยกกันอยู่
() ม่าย () หย่า
() โสด
7. ประกอบอาชีพ.....
8. เชื้อชาติและสัญชาติของบิดามารดา
- บิดา เชื้อชาติ () ไทย () จีน
 สัญชาติ () ไทย () จีน
มารดา เชื้อชาติ () ไทย () จีน
 สัญชาติ () ไทย () จีน

ลงชื่อ.....ผู้สัมภาษณ์

(นางสาวอังซี)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง

สำหรับ กลุ่มผู้รู้ ผู้ปฏิบัติและผู้เกี่ยวข้อง

การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีน จังหวัดกาฬสินธุ์

วัน.....เดือน.....พ.ศ.....

ผู้ให้สัมภาษณ์.....เพศ.....อายุ.....

สถานที่ให้สัมภาษณ์.....

เกี่ยวข้องกับคนจีน คือ.....

ประเด็นการสัมภาษณ์

1.....

2.....

3.....

รายละเอียดการสัมภาษณ์.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม

การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีน จังหวัดกาฬสินธุ์

ข้อมูลเบื้องต้น

1. ชื่อผู้ร่วมสนทนา.....เพศ.....อายุ.....
2. สถานที่สนทนา.....
3. วัน เดือน ปี สนทนา.....

รายการสนทนา

1. คนจีนอพยพมาจากไหน
.....
2. คนจีนมีวิธีการเลือกทำเลในการสร้างบ้านเรือน และที่ทำการค้าขายอย่างไร
.....
3. ประเพณี พิธีกรรมของคนไทยเชื้อสายจีน มีอะไรบ้าง
.....
4. ประเพณี พิธีกรรมของคนไทย มีอะไรบ้าง
.....
5. การถ่ายทอดประเพณีพิธีกรรมสู่คนรุ่นหลัง
.....
6. แนวทางการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมของคนไทยในท้องถิ่นและคนไทยเชื้อสายจีน
.....

แบบสังเกต

การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีน จังหวัดกาฬสินธุ์

1. การร่วมงานประเพณีของคนไทยเชื้อสายจีน

.....

.....

.....

.....

2. ขั้นตอนพิธีกรรม

.....

.....

.....

.....

4. การมีส่วนร่วมของคนในท้องถิ่นเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

.....

5. อื่น ๆ

.....

.....

.....

ภาคผนวก ข
ภาพประกอบ

ภาพประกอบ 42 สำนักงานเทศบาลจังหวัดกาฬสินธุ์ บริการหอประชุมจัดงานพิธีสำคัญสำหรับคนไทยเชื้อสายจีน

ภาพประกอบ 43 พระเจ้าโสมพะมิตร

ภาพประกอบ 44 ศาลเจ้าพ่อหลักเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์

ภาพประกอบ 45 โปงกลางสัญลักษณ์ด้านดนตรี จังหวัดกาฬสินธุ์

ภาพประกอบ 46 ศาลจังหวัดกาฬสินธุ์

ภาพประกอบ 47 สมาคมพ่อค้าจังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นสถานที่ติดต่อประสานงานของคนไทย
เชื้อสายจีนในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์

ภาพประกอบ 48 การประกอบอาชีพค้าขายของคนไทยเชื้อสายจีนในเขตเทศบาลเมือง

จังหวัดกาฬสินธุ์

ภาพประกอบ 49 ผู้วิจัยเยี่ยมเยือนคนไทยเชื้อสายจีนในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์

ภาพประกอบ 50 คนไทยเชื้อสายจีนประกอบอาชีพค้าขายในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์

ภาพประกอบ 51 คนไทยเชื้อสายจีน บางคนเป็นผู้มีฐานะดี เป็นคหบดี ในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์

ภาพประกอบ 52 คนไทยเชื้อสายจีน ให้ข้อมูลการผสมกลมกลืนกับคนไทยในเขตเทศบาลเมือง
จังหวัดกาฬสินธุ์

ภาพประกอบ 53 คนไทยเชื้อสายจีนตอบแบบสอบถาม ในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์

ภาพประกอบ 54 ผู้วิจัยและคนไทยเชื้อสายจีนในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์

ภาพประกอบ 55 ประตูทางเข้าศาลเจ้ามีรูปปั้นที่เป็นความเชื่อ ทำให้มีความสุขมั่งคั่งคนไทยเชื้อสายจีนในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์

ภาพประกอบ 56 ศาลเจ้าในจังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นศูนย์รวมใจคนไทยเชื้อสายจีนในเขตเทศบาลเมือง
จังหวัดกาฬสินธุ์

ภาพประกอบ 57 รูปปั้นสิงโต ที่เคารพของคนไทยเชื้อสายจีนในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์

ภาพประกอบ 58 รูปปั้นที่คนไทยเชื้อสายจีนในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์

ภาพประกอบ 59 โรงเรียนกาฬสินธุ์พิทยาสรรพ์ เป็นโรงเรียนที่คนไทยเชื้อสายจีนนิยมส่งบุตรหลาน

เข้าเรียน มีการแลกเปลี่ยนครูผู้สอนจากประเทศจีน

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ	Miss Tang xi
วันเกิด	วันที่ 26 มิถุนายน พ.ศ. 2520
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 32 หมู่บ้านตง ตำบลเหอนาน อำเภอเหอนาน มณฑลเหอนาน สาธารณประชาชนจีน 541200 โทรศัพท์ 15078398932
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	ครูอาสาสมัครชาวจีน
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนร่องคำ อำเภอร่องคำ จังหวัดกาฬสินธุ์ 46210 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 24
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2542	ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนประถมเหอนาน ตำบลเหอนาน อำเภอเหอนาน มณฑลเหอนาน สาธารณประชาชนจีน
พ.ศ. 2545	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมัธยมตั้งเจียง ตำบลเหอนาน อำเภอเหอนาน มณฑลเหอนาน สาธารณประชาชนจีน
พ.ศ. 2548	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนมัธยมหลงชว่น ตำบลเหอนาน อำเภอเหอนาน มณฑลเหอนาน สาธารณประชาชนจีน
พ.ศ. 2531	ปริญญาภาษาจีน วิชาเอกการสอนภาษาจีนนานาชาติ มหาวิทยาลัยชนชาติกวางสี เมืองหนันหนิง มณฑลกวางสี สาธารณประชาชนจีน
พ.ศ. 2557	ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ศศ.ม.) สาขาวิชาวัฒนธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

